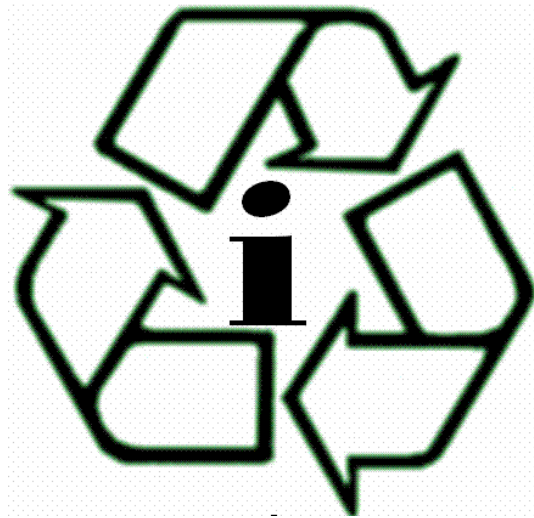

**A KÖZSZFÉRA ADATAI HASZNOSÍTHATÓSÁGÁHOZ SZÜKSÉGES
JOGALKOTÁSI FELADATOK**

Eötvös Károly Intézet, 2007

**A tanulmányt Szoboszlai Judit,
Majtényi László, Ambrus-Lakatos Loránd, Jóri András, Cserhádi
Gábor és Szabó Máté készítette**

BEVEZETŐ: A KÖZSFÉRA ADATAIHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS ÉS AZ INFORMÁCIÓSZABADSÁG

A közsféra adatainak hasznosítását lehetővé tevő szabályozásnak (nevezzük adatvagyon-szabályozásnak) magyarországi kiindulópontja az európai minimumkövetelményeknél ma kiterjedtebb és szofisztikáltabb hazai információszabadság jogrend elért védelmi szintjének védelme: Ez az alábbi követelményeket jelenti:

- Nem lehet az adatvagyon szabályozással korlátozni az információszabadságot, a közérdekű adatok hagyományos és elektronikus úton egyaránt lehetséges megismerhetőségét,
- miközben a jog további kiterjesztésének lehetőségét sem akadályozhatják a nemzeti adatvagyon jogi szabályai,
- ezzel egyidejűleg elő kell segíteni az adatvagyon közcélú használatát, értékesítését.

Ezt a szabályozás (egyik) legfontosabb alapelveinek kell tekintenünk.

Továbbra is „az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy... a feladatkörébe tartozó ügyekben - így különösen az állami és önkormányzati költségvetésre és annak végrehajtására, az állami és önkormányzati vagyon kezelésére, **a közpénzek felhasználására és az erre kötött szerződésekre, a piaci szereplők, a magánszervezetek és -személyek részére különleges vagy kizárólagos jogok biztosítására vonatkozóan** - köteles elősegíteni és biztosítani a közvélemény pontos és gyors tájékoztatását”. Az Avtv. 19.§-a (1) bekezdésének idézetéből az imént kiemelt szövegrészének jelentősége a jelenlegihez képest is tovább nő. Azaz a nemzeti adatvagyon valamely részének értékesítésére/ esetleges koncessziójára vonatkozó adattartalomra ugyancsak kiterjednek az információszabadság-törvény nyilvánosság-garanciái.

Az adatvagyon hasznosításával foglalkozó közfeladatot ellátó szervek az Avtv 19.§ (2) bekezdése szerint „rendszeresen elektronikusan vagy más módon közzéteszik, továbbá erre irányuló igény esetén... hozzáférhetővé teszik a tevékenységükkel kapcsolatos legfontosabb - így különösen a hatáskörükre, illetékességükre, szervezeti felépítésükre, szakmai tevékenységükre, annak eredményességére is kiterjedő értékelésére, a birtokukban lévő adatfajtákra és a működésükről szóló jogszabályokra, valamint a gazdálkodásukra vonatkozó - adatokat. A tájékoztatás módját, a vonatkozó adatok körét jogszabály is megállapíthatja”.

A közfeladatot ellátó szervek lehetővé teszik, hogy „a kezelésükben lévő közérdekű adatot bárki megismerhesse”. Ez az adatvagyon közérdekű redisztribúciója, de nem az adatvagyon-szabályozás körébe tartozik, hanem az információszabadság jogi szabályozásának egyik fő tartalma.

Az adatvagyonról szóló jogi szabályozásnak viszont – tekintettel arra, hogy az adatvagyon hasznosítására nem állami/önkormányzati feladatot ellátó jogalanyok is lehetőséget kapnak, ezen szervek működési elveinek nyilvánosságát is biztosítani kell. Azaz az információszabadság elveit ki kell terjeszteni az adatvagyongazdálkodásra magára (nem szükségképpen az információira), akkor is, ha az túlmegy a közhatalom körein.

Ennek egyik megfontolandó szabályozási lehetősége az, ha az adatvagyon nyilvántartásához, redisztribúciójához kötődő tevékenységeket a törvény közfeladatnak minősíti, amennyiben tehát cégek, kamarák, egyesületek stb. ilyen tevékenységet folytatnak, e tevékenységük vonatkozásában közfeladatot ellátó szervezeteknek is minősülnek. De itt magának a redisztribúciónak az átláthatóságáról beszélünk. Ez a megállapítás persze nem az értékesíthető adatra magára vonatkozik. Azaz a hozzáadott érték létrehozása a maga tartalmában, az így nyert üzleti értékesítésre szolgáló adat nem nyilvános, de az előállítás, a terjesztés szabályai és esetleges tarifái viszont közérdekű adatok legyenek. Ehhez viszont feltétlenül tisztázni kell azt, mi tartozik a nemzeti adatvagyon fogalmába, hiszen pl. az üzleti titok is adatvagyon, csak a szabályozás értelmében, ha kiindulópontja nem közjóság, nem „nemzeti adatvagyon”. A nemzeti adatvagyon valamely elemének értékesítése után létrejött hozzáadott értéket képviselő termék maga is legalább üzleti titokként kaphat védelmet (ha ugyan a szellemi alkotások valamely jog védte kategóriájaként, nem kap egyébként külön védelmet). Ezzel azt is akarjuk mondani, hogy a felhasználás során változó tartalmú/értelmű adatszoport „nemzeti adatvagyon” minősítése akár többször is megváltozhat. Például az állam statisztikai célból összegyűjt adatokat, amelyek a begyűjtés aktusa nyomán mint statisztikai adatok válnak a nemzeti adatvagyon részévé. Ezek később külső tudományos, közösségi, üzleti stb. felhasználás céljából kikerülhetnek a közszférából és a felhasználás során és után, bizonyos idő elteltével, elveszítik a nemzeti adatvagyonba tartozás minőséget.

A nemzeti adatvagyon hasznosítása nem érinti az információszabadság-igényeket. A közérdekű adat megismerése iránt továbbra is bárki: szóban, írásban vagy elektronikusan igényt nyújthat be. Ezt az igényt az adatot kezelő szerv a lehető legrövidebb idő alatt, de legfeljebb tizenöt napon az igénylő által érthető formában és lehetőleg ilyen nyelven teljesíti, de az elutasítást, indoklással nyolc napon belül közli. Az igénylő az adatot tartalmazó dokumentumról másolatra jogosult. A jog szerint meg nem ismerhető adatokat felismerhetetlenné kell tenni azért, hogy a megismerhető adatok szolgáltathatóak legyenek az igénylő számára. Ennek rendjét az állami és önkormányzati szervek, közfeladatot ellátó más szerevek belső szabályzatukban rendezik¹, azaz – tegyük hozzá – az adatvagyon másodlagos hasznosítására rendelt szervezeteknek is, a meghozandó új törvényi rendelkezések alapján, hasonlóan kell eljárniuk. Ha a közérdekű adat megismerését az adatkezelő megakadályozza, az igénylő bírósághoz fordulhat².

¹ Avtv. 20.§

² Avtv. 21. § (1)

A nemzeti adatvagyon fogalmat definiálni kell, és azt is, meddig marad nemzeti adatvagyon a nemzeti adatvagyon, és mi a megítélése annak az információnak, melynek forrása közjóság. Mint arra korábban utaltunk, egy ponton elveszne ez a „nemzeti adatvagyon” minőség, a felhasználó kezén rendszerint olyan tulajdonná válhat, amelynek felhasználhatóságáról, nem utolsósorban ideértve a további értékesítést, az értékesítővel kötött szerződése rendelkezik. Ez persze olyan információhalmaz, amelyben a „dologkapcsolat”³ polgári jogi intézményének analógiájára új minőség áll elő. A jogban a leggyakoribb jogfejlesztő művelet az analógia alkalmazása. Ha tehát a jogszerűen birtokunkba került adatvagyon-elemet, amely rendszerint – de nem mindig – a közérdekű adat fogalmába is beletartozik, bármilyen materiális vagy nem materiális termékbe „beletesszük” oly módon, hogy ezek az elemek új minőséget alkotnak, akkor az új „dolog” alkotórészeként a régi elveszíti korábbi minőségét, hiszen az újból nem vehető ki, abból nem távolítható el vagy ha mégis, az valamiképpen az új minőség összeomlásával, alapvető sérelmével járna.

A nemzeti adatvagyonnak természetesen fogalmilag részét jelentik a minősített adatok (állam és szolgálati titkok), valamint a törvények és nemzetközi szerződések által a nyilvánosságtól elzárt adatok⁴, ám ezek az adatvagyon-gazdálkodás számára rendszerint⁵ figyelembe nem vehetőek.

³ Az alkotórész-tartozék megkülönböztetésre gondolhatunk.

⁴ Az adatfajta szerinti törvényi korlátozás az Avtv. szerint:

„a) honvédelmi;

b) nemzetbiztonsági;

c) bűnüldözési vagy bűnmegelőzési;

d) központi pénzügyi vagy devizapolitikai érdekből;

e) külügyi kapcsolatokra, nemzetközi szervezetekkel való kapcsolatokra;

f) bírósági vagy közigazgatási hatósági eljárásra tekintettel”

történő korlátozás valamint az ebben a törvényben ugyancsak említett üzleti titok, döntéselőkészítő adat („A közérdekű adatok megismerésével és nyilvánosságával összefüggésben az üzleti titok megismerésére a Polgári Törvénykönyvben foglaltak az irányadók.”, „/A közfeladatot ellátó/ szerv feladat- és hatáskörébe tartozó döntés meghozatalára irányuló eljárás során készített vagy rögzített, a döntés megalapozását szolgáló adat a keletkezésétől számított tíz évig nem nyilvános.”, „A közérdekű adatok nyilvánosságát korlátozhatja, továbbá az Európai Unió jogszabálya az Európai Unió jelentős pénzügy- vagy gazdaságpolitikai érdekére tekintettel, beleértve a monetáris, a költségvetési és az adópolitikai érdeket is.” Ám a jogtárban számos egyéb olyan adatfajta található, melynek nyilvánossága korlátozott, így ez a felsorolás noha annak látszik nem taxatív, hanem példálózó, vagy az összes nyilvánosságkorlátozás alkotmányellenes. Hogy miért alkotmányellenes alapjogkorlátozás a szigorú alapjogi teszt szerint, mivel távol áll az itt tárgyalt kérdéskörtől, nem részletezzük.

⁵ Azért csak „rendszerint”, mert nem mindig: lehetnek speciális esetek. Ha ugyanis nemzetgazdasági érdekből történik a nyilvánosság-korlátozás, az adatgazdálkodás, például valamiféle koncesszió keretében ugyanebből az érdekből (pl. földtani adatok esetében) nem feltétlenül kizárt.

A KÖZSZFÉRA ADATAINAK HASZNOSÍTHATÓSÁGA ÖNSZABÁLYOZÁS RÉVÉN

Önszabályozáson a szakmák, szövetségek, korporációk, kamarák, egyesületek, valamint az üzleti élet szektorainak az állami jogot tekintetbe vevő, de attól mégis független szabályrendszereit értjük.

A magyar jogélet egyik legfőbb szerkezeti gyengesége ennek fejletlensége, márpedig ez a hétköznapi jogélet és jogérvényesülés egyik legfontosabb területe. Az önszabályozás élőbbé, szervezettebbé, reflexívebbé teszi a jogéletet. Az Európai Unió is számos dokumentumban bátorítja az önszabályozás, a legjobb gyakorlat, etikai szabályzatok térnyerését. Vegyük például az adatvédelmi irányelvet: *"A tagállamok és a Bizottság bátorítja az olyan etikai szabályzatok készítését, amelyek - figyelemmel a különféle szektorok sajátos jellegére - elősegítik a jelen irányelv értelmében hozott belső rendelkezések megfelelő alkalmazását."* Az önszabályozás lehet egészen szabad, de gyakori az, amikor az önszabályozásra az önszabályozás alanyait a jog kötelezi. Gyakran nem csak bátorításról van szó, hanem arról is, hogy a szakmai egyesületek, kamarák, konferenciák, oligopóliumok⁶ mutassák be szabályzataikat a bíróságnak vagy hatóságnak, ellenőrizendő, hogy azok megfelelnek-e az állami jognak. Az önszabályozást, melyet leggyakrabban a sajtó és az Internet szabályozásához kapcsolnak, az irodalomban sokszor újításként tárgyalnak, de ez nem így van, az önszabályozás minde bizonnyal régebbi, mint az írott jog, gondoljunk csak a hajózási jog föníciai gyökereire vagy a bizonytalan eredetű Lex Rhodiára. Az írott jog a régi jogászok szerint úgy született, hogy leírták a szokásokat.

Az önszabályozás elismerését olykor a technológia olyan gyors fejlődése váltja ki, amelyre a nehézkes állami jog csak késve reagál, miközben gyorsreagálású normákra szükség van (példa lehet erre a „netikett”). A képlékeny valóság olykor szinte alkalmatlan a tartósságra törekvő állami jog alkalmazására. Az önszabályozás rugalmassága és a törvények szolid és szilárd megbízhatósága egymásra épülhet. Az adatvagyon önszabályozó tereinek egy fontos tartományában az államnak voltaképpen nincs is teljes felhatalmazása. Az ún. civil szervezetek esetében például az állam szabályozási beavatkozásának lehetősége véges. A regisztrálás, a törvényes működés ellenőrzésén és az állami támogatások felhasználásán túl nincs a szabályozásnak nagyon tág tere. Az egyes civil szervezetek (például sport, szabadidős tevékenységekre szerveződő egyesületek) működésében hatalmas információtömeg keletkezik, amelynek közös – főként közösségi célú – hasznosítására igény lenne, de gyakran szükség van külső ösztönzésre és némi támogatásra is. Ennek a tudástömegnek a

⁶ Az oligopólium megléte esetén az önszabályozás (mely rendszerint kötelező) főként piac és fogyasztóvédelmi célt szolgál. Ez az olyan piacok megnevezése, ahol az eladók viszonylag kis számban vannak jelen, és ennek köszönhetően meglehetősen nagy piaci erővel rendelkeznek. A kevés vevővel rendelkező piacok (oligopszónium vagy keresleti oligopólium) megkülönböztetik a *kínálati* oligopóliumtól. Ha a piac mindkét oldalán kevés szereplő van jelen, az kétoldalú oligopólium.

hasznosítása adott esetben közvetlen és közvetett társadalmi és költségvetési haszonnal járhat. (Amint arra kutatásaink korábbi szakaszában utaltunk a barlangok, horgászható horgászvizek, hegymászást, siklóernyőzést lehetővé tevő domborzati, légköri viszonyokra vonatkozó közigazgatás által birtokolt ismeretek és az ilyenre szakosodott civil adatbázisok értékes, de sokszor elszigetelt tudástömböket jelentenek. Az adatáramlás megkönnyítésére jelentős eredményeket mutató kezdeményezések léteznek hazánkban, melyekre a részben szabályozott, részben önszabályozott piacon lehet építeni⁷.

7

NIOK (Nonprofit Információs és Oktatási Központ)

Létrehozását a Charles Stewart Mott Foundation támogatta, jelenlegi fenntartója a NIOK Alapítvány

www.niok.hu

A civil szektor napi frissítésű portálja civil szervezetekről civil szervezeteknek. A Portál ad helyet a legnagyobb szabadon kereshető civil adatbázisnak, amely tartalmazza az [1%-ot fogadó szervezeteket](#) is.

Támogató: T-Com (kiemelt támogató), Observer Kft., T-Online

www.nonprofit.hu

A NIOK által koordinált "Percentage Philanthropy" project honlapja. Összegyűjtött információk és tanulmányok azokból az országokból, ahol működik az 1%-os törvény, vagy annak törvényi változatai.

Támogató: Sasakawa Peace Foundation

www.onepercent.hu

Budapesti és Pest megyei információk civil szervezetek részére, civil szervezetekről. Az oldal a régióban működő szervezetek kapcsolatépítését szolgálja.

Az oldal a Budapesti és Pest megyei Civil Szolgáltató Központ keretében működik

www.pestcivil.hu

Adatvagyon önszabályozás az üzleti szférában

?????

Szabványosítás

A szabványosításnak vannak kötelező és puhább, az önszabályozásnak teljes teret biztosító formái.

Az Internet szabványai például az 1992-ben létrejött ISOC (Internet Society) tevékenysége alapján jönnek létre, melynek tagjai magánszemélyek, gazdasági társaságok, civil szervezetek és állami szervek. „Az egyes szabványosítási szinteken a szabvány „állapota” mellett annak státuszát is megállapítják, amely a szabvány alkalmazására vonatkozóan fogalmaz meg követelményeket az Internethez csatlakozó egyes alhálózatokkal szemben. A státusz meghatározásával biztosítható az interoperabilitás, azaz a hálózatok közötti zavartalan adatforgalom. A STD 1 különböztet „kötelező” (required), „ajánlott” (proposed), „korlátozottan használandó” (limited use), „választható” (elective) és „nem ajánlott” (not recommended) szintek között.”⁸

Statisztikai adatok (statisztikai adat-hivatalos statisztikai adat)
nyilvánosságának szabályozásának teljes törvényi revíziója

További szektorális információszabadság törvény(i rendelkezés)ek:
Lásd pl. meteorológiai adatok

**Civil érdekképviselőketben
működő, civil szervezetekből
álló csoportok oldalai. A
NIOK által összeállított
oldalakon kívül a csoportok
saját frissítésű rovatai a
főszerep.**

www.osszefogas.nonprofit.hu

Támogató: Nemzeti Civil
Alapprogram

⁸ Polyák Gábor: Hatalom-leosztás önszabályozás az Interneten,
www.jogiforum.hu

Hozzáadott érték: közszféra- magángazdaság törvényi együttműködése
Nemzeti adatvagyon koncesszióban,
piac – önszabályozás (adatgazdálkodók kamarája), szabályozás –
felügyelet
jog alatti normák szabályozása
„Gazdasági” jog – cégek közötti megállapodások
„közösségi szabályzatok” horgászvizek központi adatbázisa – közösségi
adatbázisok mintaszabályzata.

A KÖZSZFÉRA ÁLTAL ELŐÁLLÍTOTT ADATVAGYON FELHASZNÁLÁSÁNAK SZABÁLYOZÁSI SZINTJEI

I. A közpolitikai probléma sztenderd megközelítése

A modern államokban közintézmények állítják elő a nemzeti adatvagyon számottevő részét. Az információs és tudásalapú társadalom kialakulásának tendenciái az Európai Unió tagállamait, így Magyarországot is, a nemzeti adatvagyon a korábbiaknál intenzívebb gazdasági felhasználására ösztönzik.⁹ Tanulmányom azzal a közpolitikai problémával foglalkozik, hogy miképpen, milyen szabályozási formák keretei között segíthető elő a közintézmények által előállított adatvagyon elemek megfelelőbb gazdasági hasznosulása.

Ez a közpolitikai probléma első megközelítésben bonyolultnak tűnhet, hiszen a közszféra által előállított nemzeti adatvagyon rész belső struktúrája nehezen felmérhető, nehezen áttekinthető.¹⁰ Érdemes lehet ezért a közintézmények által előállított adatok három típusát megkülönböztetni.

Az első kategóriát a szigorúan közérdekű adatok alkotják. Ide sorolhatóak például az alapvető makrostatisztikai adatok vagy egyes közszereplőkkel kapcsolatos politikailag mérvadó adatok (pld. milyen pártnak voltak korábban tagjai). Az adatok ismerete elősegíti, hogy minden állampolgár megfelelőképpen élhessen az Alkotmányban rögzített alapvető demokratikus politikai jogaival. A második csoportba sorolhatjuk azokat a közérdekű adatokat, amelyek felhasználásához általános gazdasági vagy társadalmi érdek fűződik. Példa lehet ezekre a Gazdasági és Versenyhivatal azzal kapcsolatos korábbi döntéseinek tára, hogy mikor tettek szert bizonyos vállalatok megengedhetetlen piaci előnyökre; vagy a Központi Statisztikai Hivatal a jövedelemelosztással kapcsolatos országos felmérései. Ezeket az adatokat gyümölcsözően használhatják fel gazdálkodó szervezetek, illetve társadalomtudományi alapú kutatásokat végző vagy közpolitikával foglalkozó intézmények. Felhasználásuk makrogazdasági hasznot hajt, illetve rendelkezésre állásuknak számottevő általános kulturális, civilizatórikus, értékmegőrző, közösségteremtő szerepe van.¹¹ A harmadik csoportba olyan adatok tartoznak, amelyekhez való hozzáférés egyes személyek, csoportok, közösségek speciális igényét elégítheti ki. Példa lehet erre édesvízeink halállományára vonatkozó minden olyan adattömeg, amely a horgászatot hobbiként űzők tevékenységeit értelmesebb mederbe tereli. Egy másik példa lehet minden olyan könyvtárállománnyal kapcsolatos adategyüttes, amely az irodalom- és kultúrtörténészek, valamint hagyományőrző egyesületek tevékenységét

⁹ Ld. Directive 2003/98/EC of the European Parliament and of the Council, On the Re-Use of Public Sector Information (17 November 2003), L 345/90.

¹⁰ Ld. Digital Broadband Content: Public Sector Information and Content, OECD DSTI/ICCP/IE(2005)2/Final, 10-17.

¹¹ Ld. OECD, Digital Broadband Content, 10-11, ahol a gazdasági felhasználásra érdemes adatokat megkülönböztetik a kulturális és egyéb célú felhasználásúaktól.

megfelelően orientálhatja. Az ilyen adatok birtoklása valójában csak kisebb közösségek széles értelemben vett jólétét és megelégedettségét növelheti, mert rendelkezésre állásuk csak nagyon közvetetten hajt megragadható összgazdasági, osztársadalmi hasznot.

A közszféra által előállított adatvagyonelemek felhasználását érdemesnek tűnhet a következő kétosztatú közpolitikai séma alapján megszervezni. Az első csoportba tartozó adatok körét alapvető jogi normák határozzák meg, és a hozzájuk férést törvényi előírások, egyes esetekben rendeletek biztosítják.¹² Ezeket az adatokat minden állampolgár rendelkezésére kell bocsátani, abban az értelemben, hogy aki aktívan érdeklődik ezek iránt az adatok iránt, könnyen és gyorsan megismerhesse őket.

A második és harmadik csoportba sorolható adatok megfelelőbb intenzitású felhasználásának közpolitikai problémája normatív közgazdasági elvek figyelembevételével oldható meg. Ezek az adatok közjóságnak tekinthetőek, azonban olyan közjóságoknak, melyek fogyasztásából potenciálisan kizárhatóak azok, akik a felhasználásért nem fizettek. Így hasznosításuk szabályozott piacok keretein belül szerveződhet meg, és ez tendenciaszerűen költségársabályzást ír elő. Kijelölhetőek azok az esetek is, amelyekben többé-kevésbé szabad piacok igénybevétele is tanácsolható. Mivel a harmadik csoportba sorolható adatok csak a politikai közösség egy szűkebb részközösségének lehetnek értékesek, így, ellentétben a második csoport adatvagyonelemeivel, a közpolitikai megoldás végső formáját is ennek a kisebb közösségnek kell megtalálnia és a gyakorlatba átültetnie.¹³

¹² Ld. Szoboszlai Judit, „A magyar közszférában kezelt adatokhoz történő hozzáférés és szabályozási szintjei” (2006, Eötvös Károly Intézet, Budapest), 5-6.

¹³ Az Európai Parlament direktívája a költségalapú elszámolást ajánlja főszabályként, és csak egyedi esetekre ajánlja megegyezés szerint kialakított piaci ár igénybevétele, L 345/94-95. Az OECD tanulmánya négy sémát ajánl figyelmünkbe, amelyek között van az adatokat előállító közintézmények teljes jogú piaci szereplése, és az adatok profitorientált vállalatoknak való átadása is, 14.o. Szoboszlai Judit is azt írja, hogy egy adatbázisok esetében „a jövőben az intézmények saját érdekévé válhat a lehető legtöbb nyilvántartásuk hozzáférhetővé tétele, amennyiben elfogadjuk, hogy a hozzáférési jog szabályozása bizonyos esetekben a díjfizetési kötelezettség előírásával a leghatékonyabb”, 34.o.

II. A sztenderd megközelítés elméleti háttere

A szélesebb értelemben vett, tehát nem a politikai jogok gyakorlásához köthető, közérdekű adatok gazdasági hasznosítására vonatkozó fentebb vázolt javaslat indoklásra szorul.

Közelítsük meg a közpolitikai problémát a következőképpen. Ahogy mindenhol máshol, nálunk is közintézmények rendszeresen és módszeresen gazdaságilag értékes adatokat állítanak elő sztenderd tevékenységük során. Mivel az adatok gazdaságilag értékesek, mások keresletet támaszthatnak irántuk, amennyiben azok hozzáférhetőek. Az előállítók ezt a keresletet kielégíthetik, amennyiben bizonyos feltételek mellett az igénylők rendelkezésére bocsátják azokat. Milyen keretek között lehet az adatvagyonelemeket a leghatékonyabban értékesíteni?

A közpolitikai probléma újrafogalmazása szinte már meg is adja a közpolitikai választ: meg kell szervezni azokat a piacokat, amelyek biztosítják az adatok megfelelő mértékű gazdasági hasznosulását. A reziduális probléma az, hogy pontosan milyen piacokat érdemes megszervezni? Gazdaságelméleti alaptétel, hogy amennyiben bizonyos feltételek teljesülnek, a piac minden szabályozás nélkül is az elgondolható legmegfelelőbb módon osztja el a megtermelt jószágokat az érték keresletet támastók között, és határozza meg, mennyi jószágot termeljenek és bocsássanak áruba az eladók. A kérdéses feltételek között van az, hogy a jószág magánjószág és ne közjószág legyen.

Sztenderd megközelítésben egy jószág akkor tartható közjózágnak, mely egy egységének használata nem gátolja meg azt, hogy ugyanazt az egységet valaki más felhasználhassa.¹⁴ Ez a meghatározás a közjószágok nem-kimeríthetőségére, tehát fogyasztásuk egyik jellemzőjére összpontosít. Az, hogy valaki felhasználja azt az adatot, hogy ebben vagy abban a színházban ma milyen darabot játszanak, nem gátol meg senki mást abban, hogy ugyanezt az adatot szintén felhasználhassa. De ha valaki elfogyasztott egy csirkeszárnyat, akkor más személy már nem fogyaszthatja el ugyanazt, tehát az magánjózágnak minősül. Közbülső esetek is vannak: ha népes családommal és barátaimmal együtt leterítjük törülközőinket, matracainkat a nem-fizetős balaton-parti kis strandon, akkor befolyásolhatjuk azt, hogy mások hogyan használhassák ugyanezt a strandot.

Egy másik meghatározás szerint a közjószágok mérvadó jellegzetessége az, hogy kizárhatóak-e egyesek fogyasztásukból. Ha csak az juthat hozzá ahhoz az adathoz, hogy ebben vagy abban a színházban ma milyen darabot játszanak, aki fizetett érte, azok akik nem fizettek érte, ki vannak zárva fogyasztásukból. Nehéz vagy lehetetlen kizárni bárkit is egy

¹⁴ Ebben szakaszban igyekeztem figyelembe venni Mas-Colell és társai tankönyvének elméleti megállapításait. Ld. Andreu Mas-Colell – Michael D. Whinston – Jerry R. Green: *Microeconomic Theory* (1995, Oxford University Press), 359-364.

környezetvédelmi projekt kedvező hatásainak „élvezetéből”. Közbülső esetek itt is akadnak: aki megveszi azt az információt, hogy mit játszanak ma este a színházakban, könnyen megoszthatja azt olyanokkal, akik egy fillért nem fizettek ezért a tudásért. Kérdés marad, hogy azok a közjóságok, amelyek esetében az érték nem fizetők kizárhatóak fogyasztásukból, függetlenül attól, hogy az a fenti értelemben kimeríthető-e, nem tekinthetőek-e igazából magánjóságoknak. Akárhogyan legyen is ez, nevezzük klasszikus közjóságoknak azokat a nem-kimeríthető jóságokat, amelyek fogyasztásából az érték nem fizetők nem zárhatóak ki.

Az absztrakt közpolitikai probléma az, miképpen gondolható el olyan gazdasági szervezeti séma, amelynek keretében a közjóságok előállítása és fogyasztása optimálisnak tekinthető. Mivel a piac, ahogy fentebb már leszögeztük, bizonyos feltételek mellett ezt a feladatot megoldja, kérdés, hogy van-e olyan piacszerű szervezeti forma, amely közjóságok esetében ezt szintén megoldja. A válasz az, hogy ha a klasszikus közjóságokat szokványos szabályozatlan piacokon állítják elő és bocsátják áruba, akkor termelésük szintje, és a fogyasztók közötti elosztásuk nem lesz optimális.

1. Magánjóságok szabályozatlan piacokon

Lássuk miért. A későbbi elemzés kedvéért vizsgáljuk meg először a magánjóságok esetét, egy olyan számpélda segítségével, amelyben az áttekinthetőség kedvéért feltételezzük, hogy a jóságot potenciálisan is csak ketten fogyasztanak.

Az első, A fogyasztó egy egységért 40-et hajlandó fizetni, két egységért összesen 70-et. A második, B fogyasztó egy egységért 50-et hajlandó fizetni, két egységért összesen 90-et. Ezek a paraméterek írják le a fizetési hajlandóságaikat. A jóság eladói egy egységet 20-ért, kettő egységet összesen 50-ért, három egységet összesen 90-ért, négy egységet összesen 140-ért képesek előállítani. Ezek a paraméterek az előállítók termelési költségeit írják le. Semelyikük nem bocsát áruba olyan egységet, amelynek költségét az ár nem fedezi.

Az, hogy az eladók és a vevők között szabályozatlan piac közvetít, a következőket jelenti. Minden fél elfogadja azt az árat, amelyet a piac diktál neki. A jóság minden egységét ugyanazon az áron adják el. Ha egy jóságért ugyanazon az áron több vevő jelentkezik, véletlenszerű, hogy az eladók melyiküknek juttatják a jóságot. A gondolatmenet legfontosabb hipotézis szerint azt az árat, amely mellett ugyanannyi egységet kínálnak az előállítók, mint amennyit a felhasználók meg is vennének, a piac maga találja meg. Sőt, az eladók és a vevők csak akkor állnak neki kereskedni, amikor már ez az ár életbe is lépett.

Így ha az ár 50 felett lenne, egyik vevő sem tart igényt árura. Ha az ár 50 lenne, akkor B egy egységet venne. Ha az ár 45 lenne, akkor B két egységet venne. Ha az ár 40 lenne, akkor A egy egységet és B két egységet venne. Végül ha az ár 35 vagy ennél kisebb, akkor mindketten

két egységet vennének. Az eladók ugyanakkor egy egységet kínálnak eladásra, ha az ár 20 lenne; két egységet kínálnak, ha az ár 30 lenne; három egységet kínálnak, ha az ár 40 lenne; és négy egységet kínálnak, ha az ár 50 vagy afelett van.

Amennyiben tehát az ár éppen 40, akkor A egy egységet venne és B két egységet, és az eladók három egységet kínálnak. Pontosan annyi jószág keres gazdát, amennyire igény van, a piac egyensúlyban van. Feltettük, hogy az itt leírt szabályozatlan piac képes rátalálni erre az árra, így a résztvevők ezzel szembesülnek, ezt veszik adottnak. A szabályozatlan piac működése és a piaci szereplők önálló döntései együtt határozzák meg úgy a termelés szintjét (három egység) és a jószág egységeinek elosztását (A egyet vesz, B kettőt), hogy az a lehető legnagyobb társadalmi többletet eredményezi.

Mit jelent ez? A társadalmi többlet a fogyasztói többlet és a termelői többlet összege. A fogyasztói többlet a fizetési hajlandóság és a tulajdonképpeni ár különbsége. Ha az ár 40, a három egységért a vevők összesen 130-at fizetnének és 120-ért jutnak hozzá, így a fogyasztói ösztöbblet 10 lenne. A termelői többlet a tulajdonképpeni ár és a költség különbsége. Amennyiben az ár 40, az eladók költsége 90 és 120-at kapnak az árukért, termelői többletük tehát 30. A társadalmi többlet ebben az esetben 40, és nincsen olyan ár, amellyel ez a többlet magasabb értéket vehetne fel. A 40-es ár tehát optimális.

2. Közjószágok szabályozatlan piacokon

Közjószágok esetében a fent leírt piaci mechanizmus nem eredményez maximális társadalmi többletet. Tekintsünk ismét egy számpéldát. A jószágot megint potenciálisan csak ketten fogyasztanak. Az első, A fogyasztó egy egységért 40-et hajlandó fizetni, két egységért összesen 70-et. A második, B fogyasztó egy egységért 50-et hajlandó fizetni, két egységért összesen 90-et. A jószág eladói egy egységet 40-ért, kettő egységet összesen 90-ért képesek előállítani. Tegyük fel, hogy az eladók és a vevők között ugyanolyan szabályozatlan piac közvetít, mint a magánjószágra vonatkozó példában: mindenki elfogadja azt az árat, amelyet a piac diktál neki és a jószág minden egységét ugyanazon az áron adják el. Az árat a piac alakítja ki, azon a szinten, ahol a kereslet megegyezik a kínálattal. Mivel a jószág klasszikus közjószág, azaz nem-kimeríthető és az érte nem fizetők a fogyasztásából nem zárhatóak ki, vagy mindketten egy egységet, vagy mindketten két egységet fogyaszthatnak.

Ismét: ha az ár 50 felett lenne, egyik vevő sem tartana igényt árura. Ha az ár 50 lenne, akkor B egy egységet venne. Ha az ár 45 lenne, akkor B két egységet venne. Ha az ár 40 lenne, akkor A egy egységet és B két egységet venne. Végül ha az ár 35 vagy ennél kisebb, akkor mindketten két egységet vennének. Az eladók egy egységet kínálnának, ha az ár 40 lenne; és két egységet kínálnak, ha az ár 50 vagy afelett van.

Ha az ár 40 lenne, az eladók egy egységet állítanának elő. Ezt az árat mindkét fogyasztó meg is fizetné. Ebben az esetben a fogyasztók összesen 90-et lennének hajlandók fizetni, és 80-at fizetnének, így a fogyasztói többlet 10. Az eladó költsége 40 és összesen 80-at kapna, ezért a termelői többlet 40, a társadalmi ösztöbblet pedig 50 lenne. Ha az ár 50, az eladó két egységet hajlandó előállítani. Azonban ezt az árat semelyik fogyasztó sem hajlandó megfizetni két egységért. Pedig ebben az esetben a társadalmi többlet magasabb, mint abban az esetben, amikor az ár 40. A fogyasztók ekkor összesen 160-at lennének hajlandók fizetni és az összköltség 90. A társadalmi többlet tehát két egység piacra dobása esetén 70, függetlenül attól, mekkora áron kelnek el ezek. Nincs más olyan piaci ár sem, amely mellett az eladó hajlandó lenne két egységet termelni és mindkét fogyasztó ki is fizetné a második egység előállításának költségét. A szabályozatlan piac ebben a számpéldában nem eredményez maximális társadalmi többletet. Az optimális termelési szintet és elosztást klasszikus közjószágok esetében általában ez a fajta piac nem állítja elő.

3. A „piaci elégtelenség” oka: sztenderd elemzésben

Mi okozza a problémát? A sztenderd elemzés szerint az, hogy a fogyasztók nem veszik figyelembe, miképpen befolyásolja döntésük az össztársadalmi többletet. Ha például B fogyasztó egyedül kifizetné a két egység árát, 100-at, egyéni fogyasztói többlete minsz 10-et lenne, tehát vesztené. De ekkor A fogyasztó 70-nyi pluszhoz jutna, hiszen, a feltételek szerint, ő is fogyaszthatná a két egységnyi közjószágot akkor is, ha semmit nem fizetett érte. A termelői többlet 10, a fogyasztói ösztöbblet 60 maradna.

Másképpen fogalmazva, a két fogyasztó figyelembe vehetné, hogy saját döntése bizonyos értelemben összefügg társa döntésével. Ezek együtt határozzák meg, hogy egy vagy két egység kerül-e előállításra és eladásra. Gyakran jellemzik ezeket és az ezekhez hasonló eseteket externális hatások jelenléteként: az egyik fogyasztó döntése az egyensúlyi árra való hatása nélkül is befolyásolja a másik fogyasztó hasznát, azaz egyéni fogyasztói többletét. Magánjószágok esetében optimális kimenetelt biztosít a szabályozatlan piac anélkül is, hogy bármelyik fogyasztónak tekintettel kellene lennie arra, döntése milyen hasznot eredményez más fogyasztóknak.

Hogyan vehetné rá azonban a piac maga B fogyasztót, hogy döntésével növelje a társadalmi többletet? Vagy utasítani kellene A-t arra, hogy az legalább 10-et visszafizessen neki, vagy egyezséget kellene szorgalmaznia közte és A között a visszafizetés érdekében. Így is, B csak akkor járna olyan jól, mintha egy egységet venne, ha A kompenzációjának mértéke 20 lenne. De A-nak még ez is megérné, hiszen amikor egy egység 40-be kerül, egyéni fogyasztói többlete 0. Egy szabályozatlan piacon senki nem utasít senkit és a potenciális vevőknek sem kell egymással egyezkedniük (amint ez az első számpélda újbóli áttekintésével is ellenőrizhető). Ha pedig egy piacon valakit utasítanak, vagy egyezkedésre kényszerítenek

önálló döntésre berendezkedett feleket, akkor az már nem egyértelműen piac.

4. Közjóságok szabályozott piacokon

Bár a szabályozatlan piac keretei között a közjóságok gazdasági felhasználása általában nem optimális, ezek a keretek módosíthatóak, hiszen a szabályozatlan piac felfogható egyfajta gazdasági intézményként is. Érdemes megvizsgálni, melyek azok a módosítások, amelyek mellett a közjóságok termelési szintje és fogyasztók közötti elosztása elfogadható lesz.

Induljunk ki a közjóságokra vonatkozó fenti számpéldából. Az első módosítás legyen az, hogy egy hatóság veszi át a közjóság előállításának feladatát. Tegyük fel először, hogy ezzel az előállítás költségei nem változnak. Ekkor a hatóság maga szabhatja meg az árat A-nak és B-nek. Ha például az egységár 30, mindketten ki fogják fizetni a két közjóság-egységet és azok előállítása meg is térül. Tehát a társadalmi többlet a lehető legmagasabb lesz. Különböző okok miatt azonban tarthatatlan lehet az a feltevés, hogy egy hatóság termelési költségei nem térnek el egy piacorientált vállalatétól. De elég lehet csak annyiban módosítani a szabályozatlan piac kereteit (ez a második fajta módosítás), hogy a hatóság nem lép fel előállítóként, csak az árakat diktálja. Ha a diktált ár 30, a társadalmi többlet ismét maximális lesz. Ez a két módosítási forma számottevően változtatást eszközöl a szabályozatlan piac működéséhez képest, hiszen nem hagyja, hogy az maga alakítsa ki az egyensúlyi árat.

A harmadik típusú módosítás legyen az, hogy egy hatóság szubvenciót ígér a közjóság minden egységének megvásárlásakor és hagyja, hogy a szabályozatlan piac alakítsa ki az egyensúlyi árat. Legyen a szubvenció mértéke egységenként 15. Mint azt korábbi elemzésünk megmutatta, az egyensúlyi ár egységenként 50, és emellett két egység kerül piacra. A szubvenciók miatt mind A, mind B hajlandó megfizetni ezt az árat. A társadalmi többlet 70, azaz optimális, lesz. Az első három módosítási javaslat közös hátulütője, hogy a beavatkozó hatóságnak tudnia kell előre, pontosan mennyit lenne hajlandó fizetni A és B a közjóság egységeiért. Ha A és B átlátja a módosítások mechanizmusát, érdekükben áll elhítenni a hatósággal, hogy fizetési hajlandóságuk alacsonyabb a valósánál, így alacsonyabb árat kell fizetniük, vagy a szubvenció magasabb lehet. A szabályozatlan piac esetében, feltételezéseink szerint, elég volt a fogyasztónak magának tudnia, mennyit lenne hajlandó egy-egységért fizetni.

A negyedik módosítási javaslat alapötlete az, hogy a két vevőnek nem kell feltétlenül ugyanazt az árat fizetnie. Például, ha A 35-ért és B 45-ért vehet meg egy egységet, mindketten két egységet fognak venni, és a társadalmi többlet ismét 70 lesz. Ezeket az árakat egy-egy, A-ra illetve B-re specializálódott szabályozatlan piac is kialakíthatná, így elvben nincs szükség olyan hatóságra, amelynek tudnia kellene a két vevő valós fizetési hajlandóságait. Azonban ez a megoldás azt feltételezi, hogy

optimális kimenetelt megjelenítő egyensúlyi ár jöhet létre olyan piacon is, ahol csak egy vevő van a keresleti oldalon. És feltételezi azt is, hogy A és B nem jönnek rá arra, hogy amit vesznek, az klasszikus közjószág, azaz olyan nem-kimeríthető jószág, amelynek fogyasztásából mások nem zárhatóak ki. Ha rájönnek, a másiktól várhatják azt, hogy fizessen a közjószágért. A szabályozatlan piac esetében nem volt arra szükség, hogy feltételezzük, egyes piaci szereplők átlátják az egész közpolitikai problémát. Azonban arra sem volt szükség, hogy feltegyük, nem látják át az egész problémát.

A manipulálhatósági dilemma egyik feloldása az lehet (ez az ötödik fajta módosítás), hogy előírjuk, aki nem fizet a közjószág egyes egységeiért, az kizárható azok fogyasztásából. Ez persze vagy lehetséges, vagy nem. Mindenesetre kérdés marad, miképpen elemezhető a közjószágpiac működése ebben az esetben. A legkézenfekvőbb olvasat az, hogy az előállító a közjószág mindegyik egységét mindkét fogyasztónak eladhatja, azaz egy egységet fele költséggel állít elő. Ha mondjuk 25-öt kér mindkét egységért, mindkettőt meg is veszik, és a társadalmi többlet maximális lesz.

III. A sztenderd megközelítés visszafogott kritikája

Természetesen az imént ismertetett módosítások nem merítik ki a közjóság probléma szabályozott piac segítségével való menedzselésének összes lehetséges változatát. A talán legfontosabb kiegészítő technika olyan szabályozási környezet kialakítását tűzi ki célul, amelyben mind az előállítók valós költségei, mind a felhasználók valós fizetési hajlandóságai többé-kevésbé kideríthetőek. Ezt úgy lehet elvben elérni, hogy a piaci szereplőket különböző választási lehetőségek elé állítják, és az ezekhez az alternatívákhoz való viszonyulásuk en passant megismerteti a szabályozó hatósággal a valós paramétereket. A fenti öt szabályozási elgondolás mindenestre együtt jól jellemzi azt a módszert, amelynek segítségével a sztenderd közpolitikai megközelítés a közjóságprobléma feloldása érdekében a piac bevonását lehetővé tevő megoldást keresi.

1. Elméleti megfontolások

Ez a megközelítés egy sajátos gazdaságelméleti doktrínára épül. Fentebb azt, hogy a közjóságok szabályozatlan piaci keretben való előállítására és elosztására nem optimális azzal jellemeztük, hogy a vevők keresletük kialakításánál nem veszik figyelembe, döntéseik miképpen befolyásolják a többi vevő fogyasztói többletét. De a probléma másképpen is megközelíthető. Eddig abból indultunk ki, és számpéldáink elemzésekor is feltételeztük, hogy minden fogyasztó maga meg tudja határozni, egy adott ár esetén mennyit vásárolna egy bizonyos jószágból, azaz meg tudja határozni saját keresleti függvényét. A piaci kereslet az egyéni keresleti függvények összesítéséből áll elő. Magánjóságok esetében ez azt jelenti, hogy felmérjük, egy adott ár mellett összesen mennyi jószágot lenne hajlandó vásárolni az összes fogyasztó. Közjóságok esetében viszont, mivel mindegyikük ugyanannyi egységet kénytelen fogyasztani, mint a többiek, a kérdés az, egy adott mennyiségért összesen mennyit lenne hajlandó fizetni az összes potenciális fogyasztó. Mindkét esetben, amennyiben rendelkezésünkre áll a kínálati függvény, azaz, hogy egy-egy újabb egységet mennyiért lennének hajlandóak piacra vinni az előállítók, meghatározható az egyensúlyi ár és elemezhető, melyik ár mellett maximális a társadalmi többlet.

Magánjóság esetében, amennyiben a vevők az egyensúlyi árral szembesülnek, darabonként kifizethetik, amennyit ki akarnak fizetni, aztán kedvükre fogyaszthatják, amit megvettek. Közjóság esetében azonban előfordulhat, hogy csak együtt tudják összerakni azt az árat, amennyiért az optimális mennyiséget nekik az eladói oldal hajlandó előállítani. Az, hogy mennyit kellene ilyen esetekben összeadni, éppen a közjóságok piaci keresleti függvényének sajátos konstrukciója miatt egyértelműen meghatározható.

A szabályozott piacra építő közpolitikai megoldások ezt az együttműködési kényszert igyekeznek feloldani. Olyan mechanizmusokat keresnek, olyan úgynevezett ösztönzési sémákat igyekeznek konstruálni, amelyekben a

vevők egyénileg is olyan döntéseket hoznak, hogy azok összessége a társadalmi többlet maximalizálásához vezet. Ez a törekvés arra a meggyőződésre vezethető vissza, amely szerint minden közpolitikai megoldásnak, legalábbis elvben, a szabályozatlan piac mechanizmusait kell szimulálnia. Ez a meggyőződés alapulhat arra, hogy a szabályozatlan piac paradigmikus gazdasági szerveződés, mivel erről tudjuk, hogy bizonyos feltételek mellett maximális társadalmi többletet eredményez. Vagy arra, hogy csak a szabályozatlan piac paradigmájához illeszkedő gazdasági szervezések esetében gondolható végig, maximális társadalmi többletet eredményeznek-e, és ha nem, mennyire térnek el attól. De a szimulált piac kialakítása újabb problémákhoz vezet, mint azt az előző szakaszban is láttuk. Ismernie kell a szabályozónak, először is, a piaci kereslet egyes alapösszetevőit. Erre a tudásnak szabályozatlan piacokon senkinek nincsen szüksége. Szintén szükség van arra, másodsor, hogy a szabályozatlan piac működését bizonyos pontokon úgy módosíthassa a szabályozó, hogy az még illeszkedjen a szimulálni kívánt paradigmához. Amennyiben amit tudni kell, különösebb torzítás mellett megtudható, illetve a módosítások nagyobb károk nélkül végrehajthatóak, a szabályozott piaci megoldások javasolható megoldások lesznek.

Visszatérve a közjóságok iránti aggregált kereslet fentebb kiemelt jellegzetességéhez, észrevehetjük, hogy egy adott közjóságmennyiség megvásárlásához szükséges döntést az érdekelt vevők maguk, együtt is meghozhatnak. Beláthatják, mekkora mennyiség, illetve ár mellett lesz a fogyasztói többlet maximális, és kialakíthatják közösen, melyikük mekkora hozzájárulásával fizethetik meg az előállítónak a kívánt árat. Azonban amint erről már szó volt, a piaci modellben senki nem vesz részt közös döntésben. A szabályozott piaci megoldások olyan mechanizmusokat támogatnak, amelyekben mindenki saját maga dönti el, mennyit áldoz a közjóságra. Ez a szabályozott piaci közpolitikai megközelítés központi doktrínája.

Gondoljunk egy olyan szituációra, amelyben egy közjóság potenciális haszonélvezői valóban nagyjából ismerik a közjóság egyes mennyiségi vagy minőségi szintjeinek előállítási költségét. Tegyük fel, hogy közösen akarják meghatározni, milyen paraméterekkel rendelkező közjóságba fektessenek be együtt. Ilyen helyzet lehet az, amikor mezőgazdasági termelők egy csoportja új közös gabonátárolót építene, vagy egy kisvárosi sportegyesület több ezer férőhelyes csarnok felhúzásán gondolkozik az önkormányzattal és a városka prominens vállalkozóival karöltve, vagy megyei könyvtárak hálózata új információs rendszer felállításáról igyekszik döntést hozni, vagy egy horgászegyesület felújítaná már elhasznált mólóját. Nem állítható, hogy az eddig ismertetett szabályozott piaci megoldások ezekben a helyzetekben többnyire abszurd javaslatokat sugallnának, de az igen, hogy abszurd lenne csak ezekben a megoldásokban gondolkodni. A közjóságok közpolitikai problémája politikai probléma (az elmélettörténetben is eredetileg politikai problémaként jelent meg), abban az értelemben, hogy előállításuk és finanszírozásuk sokszor, kikerülhetetlenül, közösségi döntést kíván meg.

Természetesen a közösségi döntések sem vezetnek mindig megfelelő eredményre. Számos olyan konstruált vagy valóság-hű példára lehet hivatkozni, amikor a döntéshozók érdeellentétei vagy szemléletbeli különbözőségei miatt a közös döntéshozatal silány eredményre vezet. Nem is rendelkezünk olyan paradigmával, amely megmutatná, milyen feltételek mellett garantálható ilyen szituációkban a kedvező eredmény. De indokolatlan feltételezni, hogy például a fentebb felsorolt esetekben nem képesek az érdekeltek megfelelő döntést hozni, amely legalábbis a szimulált piaci környezetben meghozott egyéni döntéseik eredményénél elfogadhatóbb. Vannak, akik szerint a közösségi döntés is végső elemzésben mindenképpen egyéni döntések összességéből áll össze, így a kérdés mindig is az marad, milyen mechanizmusok aggregálhatnak eredményesen alapvetően egyéni döntéseket. Erről a doktrínáról annyit érdemes itt megjegyezni, hogy közpolitikai szempontból ha nem is érdektelen, de majdnem az.

2. Közpolitikai megfontolások

Térjünk vissza a közszféra által előállított adatvagyon gazdasági hasznosításának közpolitikai problémájához.

Ahhoz, hogy ezt a vagyont szabályozott szabályozott piaci környezetben lehessen hasznosítani, két feltételcsoportnak kell teljesülnie. Az első csoportba a piaci működés feltételei tartoznak. Az adatvagyonelemeknek mint jószágnak azonosíthatónak és sztenderdizáltnak kell lennie. Legyenek olyanok, akik árulják, és legyenek olyanok, akik megvenni igyekeznek egy adott adatjószágot. Képesnek kell lenni mind a keresleti, mind a kínálati oldal szereplőinek arra, hogy maguknak artikulálják, milyen körülmények mellett hány egységnyi jószágot adnának el illetve vennének meg. Ez megkívánja, hogy felmérjék, mekkora költséggel állítható elő a jószág, illetve, hogy az egyéb dolgokra vonatkozó igények és a jövedelmek együttese mellett a közjószágra való igény milyen intenzív. A piaci ár viszonylagos egyértelműsége is a követelményekhez tartozik.

A második csoportba a szabályozás feltételei tartoznak. Hatóságra lehet bízni az adatvagyon árubabocsátásának feladatát. Vagy szabályozás határozhatja meg az adatvagyonelem árát. Ezek a megoldások piacműködtető megoldások. Amennyiben a szabályozás ártámogatásra épül, ezt bizonyos körülmények mellett meg lehet szervezni úgy, hogy a szabályozó csak kevéssé avatkozik bele a piac működésébe. Ha a szabályozás vevőkre szabott piacok generálására törekszik, ismét csak magára vállal piackonstruáló feladatokat is, csakúgy mint abban az esetben, ha rákényszerül arra, hogy megszervezze a nem-fizető adatigénylők fogyasztásból való kizárását. Az itt felsorolt szabályozási formák túlnyomó többsége esetében szükség van az előállítók költségeinek felmérésére és a keresleti oldal fizetési hajlandóságainak számbavételére. A különböző szabályozási megoldások különböző mértékben és jelleggel befolyásolják, irányítják a szereplők piaci viselkedését és a piac működését. De akármelyik megoldásra esik a

választás, annak viszonylag egyértelműnek, átláthatónak és ésszerű mértékben rugalmasnak kell lennie.

Tekintsük most a gazdaságilag felhasználható adatvagyonelemek teljes körét. A szabályozott piacok igénybevételére számottartó közpolitikának biztosítania kell azt, hogy a piaci működés és a szabályozás feltételei minden részterületen fennállnak. Ki kell jelölnie a különböző szabályozási megoldások illetékességi körét. A szabályozott piaci szemlélet aszerint lát általános vagy helyi, nagyobb vagy kisebb megoldandó feladatot, hogy miképpen azonosítható az a hatóság, amely a szabályozás mechanizmusát hatékonyan működtetheti, vagy elvben működtetni lenne képes. Ezeket a szempontokat koordinálni kell a közérdekűség egyes kritériumaival. Az általánosan közérdekű adatvagyonelem hasznosulása országos szabályozást igényel, míg a speciális igényeknek eleget tevő vagyonelem hasznosításakor szakhatóságok, önkormányzatok, helyi testületek is végezhetik a szabályozás részleteinek kidolgozását.

Szembeesítsük ezt a két feltételcsoporttal és egy rendezőelvvel jellemezhető közpolitikai koncepciót az adatvagyonelem felhasználási probléma néhány tesztelésével.

Az első észrevételünk az, hogy az adatvagyonelem egy részének előállító olyan szervezetek, amelyek mandátuma, főcélja egyébként is az adatgyűjtés. A Központi Statisztikai Hivatal és az Országos Meteorológiai Intézet alapfeladata az, hogy adatokat állítson elő. A tűzoltóság egyes intézményei értékes adatokat kezelnek és állítanak elő, de alapfeladatuk a tűzoltás. A Gazdasági és Versenyhivatal alapfeladata a tisztességes verseny feltételeinek biztosítása. De az is, hogy a versenyjoggal kapcsolatos ismereteket közöl, közzé teszi korábbi állásfoglalásait és esettanulmányait, valamint hogy adatokat gyűjt és adatokat tesz hozzáférhetővé a hazai piacok működésére vonatkozóan. Tehát köztes esetet jelent a Központi Statisztikai Hivatalhoz és a tűzoltósághoz viszonyítva.

Ha egy közintézmény fő feladata adatok előállítása, tendenciaszerűen adataik jelentős részére általános igény van. Azonban éppen ezek az intézmények állíthatják elő a legtöbb olyan adatvagyonelemet, melynek birtoklására speciális igény is van, hiszen csak akkor tudnak jó minőségű közérdekű adatot előállítani, ha kutatásaik, gyűjtéseik átfogóak és szakszerűek, alapadataik pontosak és adathalmazuk jól struktúráltak. A közpolitikának nehezen megoldható feladatot jelenthet, hogy hol húzza meg a két szféra közötti határvonalat, és hogy megfelelőképpen koordinálja a különböző szabályozási formák illetékességi köreit.

Második észrevételünk az, hogy sokszor csak nehezen választható el egymástól egy adott adatvagyonelem előállítója és potenciális felhasználója. Az Országos Széchényi Könyvtár elsődleges könyv- és nyomtatványállományát nem a könyvtárosok számára gyűjtötték össze. Ugyanakkor egy horgászegyesület információi a környék halállományának karakterisztikumairól, ha nem is leginkább, de elsősorban az egyesületi

tagokat érdekelheti. Köztes eset ismétcsak a Gazdasági és Versenyhivatal, amelynek érdekében áll saját maga számára is adatokat gyűjteni és mások is igényt tarthatnak adatbázisaik megismerésére. Amennyiben az adatok felhasználói jellegzetesen nem a szervezeten kívüli személyek vagy jogi személyek, az adatokra való igényük jellegzetesen nem keresletként jelenhet meg. Így nem állnak fenn adatbázisaik hasznosításának piaci feltételei.

Harmadszor az, az adatvagyonelem egyes elemei egyáltalán nem piacszerűek. A piacszerűségnek két ismérve van: az első az áruszerűség, a másik a kereslet artikulálhatósága. A Központi Statisztikai Hivatal kistérségi jövedelemstatisztikái talán könnyen konvertálhatóak áruvá és szinte biztos, hogy van rájuk jól kalibrálható piaci kereslet. Alap kutatási eredmények csak alig-alig tekinthetőek árunak: aki tudja, mennyit érnek, maga is kutató. Számos köztes eset található ebben a kontextusban is: a Gazdasági és Versenyhivatal döntéseinek regisztere, az Országos Széchényi Könyvtár katalógusai és repertóriumai, stb. Ezekben az esetekben is hiányoznak a szabályozás piaci feltételei.

Egy adott adatvagyonelem piacszerűsége nem feltétlenül jár együtt közérdekűségével. Es amint azt a horgászegyesületek fenti példája is mutatja, az adatok előállítójának és felhasználójának szét nem választhatósága sem jár feltétlenül együtt azzal, hogy a kérdéses adatok általánosan közérdekűek. Egyazon közintézmény előállíthat általánosan közérdekű adatokat olyan adatokkal együtt, amelyekre csak speciális igény van. Tehát a közérdekűség kritériumai aligha regimentálhatják, orientálhatják megfelelően az adekvát szabályozási formák kiválasztását.

A fenti tesztesetek elemzése alapján hiba lenne arra a következtetésre jutnunk, hogy piaci formák nem lehetnek alkalmasak az adatvagyonelem hasznosításának szabályozására. De megkérdőjelezzük azt, hogy a fentebb vázolt, két feltételcsoporttal és egy rendezőelvvel jellemezhető közpolitikai koncepciót érdemes elfogadni.

A tesztesetek vizsgálatából levonható egyik tanulság az, hogy a legrobosztusabb és legésszerűbb szabályozási forma az, amikor a hatóság előírja, hogy az adatelőállító hatóság költségáron álljon valamennyi érdeklődő rendelkezésére. Ez a megoldás összeilleszthető mind piaci, mind nem-piaci felhasználási formákkal.

Egy másik tanulság az, hogy érdemes feloldani azt a feltételezést, hogy a keresleti oldal igényeinek felmérését csak piaci mechanizmusok végezhetik el. Képzeljünk el egy olyan helyzetet, amikor vállalatok egy csoportja, esetleg önkormányzatok egy csoportjával együtt, egy bizonyos közérdekű adatcsoport iránt érdeklődik. Külön-külön mindegyiküknek aránytalanul magas költségű piackutatási munkát jelentene megállapítania, milyen adatot és honnan, milyen formában szerezhetnének be. Például az iránt érdeklődnek, hogy milyen feltételekkel vehetnének igénybe Európai Unió forrásokat iskolai információs rendszerek kiépítésére, illetve, hogy milyen szociológiai, gazdasági,

pedagógiai ismérvek szerint lehetne ezt a feladatot legelőnyösebben, legtájékozottabban elvégezni. Ha abból indulnánk ki, hogy egy már létező jószágot igyekezhetnek csak megvenni, egy szabályozó hatóság nehezen kezelhető piacszervezési és menedzselési problémába bonyolódna.

Valamint ha abból indulnánk ki, hogy egy már létező jószágot igyekezhetnek csak megvenni, a kereslet szétagrózódna, a potyautas probléma miatt megragadhatatlanná válna. Könnyen lehet, hogy a vállalatok és önkormányzatok kérdéses csoportja belső döntési mechanizmusai révén megfelelően képes meghatározni, mire van pontosan szüksége és hogy a költségeket hogyan oszthatják fel a csoport tagjai egymás között. Ez a mechanizmus ugyanakkor olyan helyzetek kezelésére alkalmasabb, amikor nincsenek érdekfeszültségek a döntéshozók között. Ha lennének, érdekesebb piaci közvetítők szolgáltatásaira bízniuk magukat. De ezek tevékenysége is akkor értékes, ha invenciózusan, értékteremtő módon szervezik meg a potenciálisan rendelkezésre álló közérdekű adatokhoz való hozzáférést.

IV. Mit ajánl az alternatív megközelítés?

Az első szakaszban felvázolt közpolitikai megközelítés szerint a közszféra által előállított adatvagyon egy része szigorúan közérdekű és ezeket az adatokat minden érdeklődő állampolgár rendelkezésére kell bocsátani. Az adatvagyon egy másik részének hasznosítása összgazdasági és ösztársadalmi érdek, megint egy másik részének hasznosulására speciális és méltányolható igény lehet. Ez a két adatvagyonkomponens közjóságjellegű, de hasznosításuk szabályozási megoldások segítségével piaci keretek között valósulhat meg. A megfelelő szabályozott piaci formákat az egyedi sajátosságok ismeretében lehet kialakítani, de az alapsémákat a közjóságpiacok sztenderd szabályozási módozatai adják. Az általánosan közérdekű adatvagyonot központi szabályozással érdemes hasznosítani, míg a speciális igényeket kielégítő adatvagyonrész szabályozási formáinak kialakításába érdemes bevonni az igényeket megjelenítő feleket.

A második és a harmadik szakaszban amellet érveltem, hogy a fenti megközelítés nem ragadja meg adekvátan az adatvagyon hasznosításának közpolitika problémáját. Legfőbb hiányossága, hogy csak piaci formákban gondolkodik. Azért gondolkodik csak piaci formákban, mert a paradigmaticus piaci modellt tekinti elsődleges normatív gazdasági modellnek. De a közjóságok előállítását, finanszírozását és felhasználását, éppen alapvető jellegzeteségeik miatt, nem indokolt feltétlenül és kizárólagosan piaci keretekbe tuszkolni. Helyet érdemes találni olyan közpolitikai megoldásoknak is, amelyek nem-piaci együttműködési formákra épülnek, vagy összeegyeztethetőek ilyen együttműködési formákkal.

Ahhoz, hogy egy közpolitikai megközelítés a nem-piaci együttműködési formákat egy szinten tárgyalhassa a piaci formákkal, a szokásosnál valamivel tágasabb elemzési keretet kell figyelembe vennie. Az általam javasolt megközelítés a következő három-plusz-egy-osztatú sémán alapul. Az adatvagyonelemeket adatelőállítók adják át adatigénylőknek, különböző gazdaságszerveződési médiumokon keresztül. Az adatelőállító lehet önálló eladó, szorosan szabályozott környezetben működő eladó, közigazgatási környezetben dolgozó, az adatátadással szervezeti célt teljesítő szervezeti egység, vagy önállóan tevékenykedő és együttműködést megtestesítő szervezet. Az adatvagyonelemekre igényt tarthat önálló vásárló, kamarai illetve más együttműködési rendszerben működő igénylők csoportja, illetve, ismétcsak, közigazgatási környezetben dolgozó, az adatátadással szervezeti célt teljesítő szervezeti egység, vagy önállóan tevékenykedő és együttműködést megtestesítő szervezet. Az átadás médiuma lehet piac, szabályozott piac, rendelkezésre állás, annak kompenzálásával együtt, vagy sztenderd szervezeti működési forma.

Egyértelmű, hogy a piaci formák nem szorulnak háttérbe ebben a megközelítésben sem. Amint a közjóságok általában, a közszféra által előállított adatvagyon tömeg is speciális jószágnak tekintendő, így

esetükben szabályozott piacokon való kereskedést azokban a konstellációkban érdemes csak javasolni, amelyekben leginkább érvényesülhetnek hasznos hajtó jellegzetességeik, és legkevesbé várható az, hogy támogatásra érdemes nem-piaci együttműködési formákat elsovasztanak.

Az alább felvázolt szabályozási módozatok kialakításakor az imént ismertetett megközelítésre építettem. Az öt soron következő modell együttesen alkalmas lehet arra, hogy áttekinthető, rugalmas, és a lehetőségek szerint komprehenzív megoldást adjon a közszféra által előállított nemzeti adatvagyon hasznosításának közpolitikai problémájára.

A törvényi előírás modellje

Ebben a modellben törvényi előírás kötelezi bizonyos adatok előállítóját arra, hogy azokat minden potenciális érdeklődő rendelkezésére bocsássa, minden előzetes igénybejelentés nélkül. A tevékenység finanszírozásának legegyszerűbb és legkézenfekvőbb megoldása az, amikor az adatelőállító saját költségvetéséből fedezi a rendelkezésre állás költségeit, bár fontos lehet annak előírása is, hogy a kérdéses költségek külön elszámolás mellett legyenek számbavéve. Így, mivel nagy általánosságban a jelenleg tárgyalt adatvagyon elemeket előállító intézményeket adókból finanszírozzák, az adófizető tisztában lehet az adatokhoz való hozzáférés költségeivel.

Egyes olyan közintézmények esetében, melyek számottevő mennyiségű adatvagyon elemet állítanak elő, vagy esetleg ez szervezeti főcéljuk, fontos elkülöníteni a törvény által előírt rendelkezésre állás illetve más további, adatátadással kapcsolatos gazdálkodásuk könyvelését. Azaz, ha fix vagy szabad áron további, esetleg tág értelemben vett közérdekű adatokat adnak el más szervezeteknek, gazdálkodó egységeknek, kutatási programoknak, akkor veszteségeiket és nyereségeiket ne keverjék össze a szigorúan közérdekű adatok közrebocsátásának költségeivel.

Ez a modell leginkább a szigorúan közérdekű adatok közlését szabályozhatja, de egyes különleges esetekben másfajta adatátadás szabályozása is történhet ebben a keretben.

A kamarai modell

Ezt a modellt az adatigénylők javasolt szervezeti együttműködésének leírásával lehet legjobban jellemezni. A kiindulópont az a belátás, hogy bizonyos adatvagyon elemek esetében egyéni vagy egyszerű gazdálkodó szervezeti formában működő adatigénylők kevésbé tudják adatigényüket artikulálni és egyes adott esetekben finanszírozni, mint akkor, ha az igényformálás és adásvétel közösségi formában történik. A közösségi forma paradigmája lehet a kamara vagy kamarák szövetsége, de természetesen, például kutatói közösségek vagy önkormányzatok esetében, más együttműködési rendszer is paradigmikus lehet.

A kamara tagjaitól tagsági díjat szed be és rendszeresen és átláthatóan tájékoztatja tagjait, mekkora összeget fordított egy adott periódusban adatbeszerzésre. A kamarai modell legnagyobb előnye, hogy viszonylag hatékonyan felmérheti milyen adatvagyonelemekre lehet a tagságnak szüksége. Elemzéseket végezhet, amelyek eredményeit a tagság rendelkezésére bocsáthatja, illetve a tagság rendezett formában megfogalmazott kérésére adatkeresést vagy kutatást szervezhet meg. A kamara rendszeresen tájékoztathatja tagjait arról, hogy milyen érdeklődésre számot tartó adatok érhetőek el és mekkora költséggel. Elképzelhető, hogy egyes drága és bonyolult belső felépítésű és kezelhetőségű adatbázisokhoz a tagság is csak külön díj fizetése esetében juthat hozzá, illetve az ezek megszerzésére tett erőfeszítéseket csak speciális döntéshozatali eljárás után indítja meg egy kamara.

A kamarai modell adatelőállítói oldala többféleképpen szerveződhet. Kiemelt jelentőségű eset talán kettő van. Ezek közül az első az, amikor az adatelőállító sztenderd közintézmény, amely tágabb értelemben vett közérdekű adatvagyonelemeket a kamarák rendelkezésére bocsát, szabályozott áron, ha erre igény merül fel. Egy közintézmény számos adatbázissal rendelkezik és sok esetben azt csak egy konkrét igény artikulása dönti el, ezek közül melyeket kell igyekeznie rendelkezésre bocsátania. A rendelkezésre bocsátás költségeit ebben az esetben nem pusztán az adófizetők, hanem a kamarai tagok befizetései is fedezik. A másik eset az, amikor a kamara megállapodás szerinti áron szerez be adatvagyonelemeket közintézményektől. Itt elképzelhető, hogy az igénylő együttműködik az adatelőállítóval jól strukturált, az adott célnak megfelelő adatbázisok előállításában, kezelhetővé tételében.

A kamarai modell a tágabb értelemben vett közérdekű adatok gazdasági és kutatásokban való hasznosítását szabályozhatja. Olyan adatok ezek, melyek felhasználása többé-kevésbé közvetlenül ösztársadalmi érdek, de amellyel való rendelkezés nem tekinthető állampolgári jognak.

A szabályozott piaci modell

Ebben a modellben az adatelőállító, amely lehet akár közintézmény is, piaci eladóként jelenik meg. Mivel azonban a központi esetekben mégiscsak közintézmény, piaci eladói tevékenységét szabályozni kell, hiszen mint közintézmény jól meghatározott feladatok ellátása a fő tevékenységi köre. Azonban az eladó itt saját termékkört alakíthat ki, megszervezheti ennek marketingjét, eladói szervezetegységet építhet fel. A szabályozás érintheti az ármeghatározás mikéntjét, azt hogy milyen adatokat bocsáthat áruba, és azt, hogy miképpen szervezze meg magát úgy, hogy alapfeladatának ellátása biztosítva legyen. Az igénylői oldalon állhatnak kamarák, különösen ha speciális adatvagyonelemekre támasztanak keresletet (lásd fenn), vagy önálló személyek, kutatói helyek, vállalatok is.

Ez a modell szintén a tágabb értelemben vett közérdekű adatok gazdasági és kutatásokban való hasznosítását szabályozhatja, és különösen azokat a

közintézményeket, amelyek fő szervezeti célja az adatelőállítás, de az előállított adatok csak egy része szigorúan közérdekű, és egyes adatvagyonelemek birtoklása csak közvetetten közérdekű, és megintcsak más elemek birtoklása pedig nem tekinthető egyértelműen közérdekűnek.

A szabályozatlan piac modellje

A nem általánosan közérdekű adatok esetében nem feltétlenül jelenti a legkívánatosabb megoldást a kamarai modell. Elképzelhető, hogy az igények és a rendelkezésre álló adatok felmérésének feladatát specializálódott közvetítők, hírportálok tudják legmegfelelőbben elvégezni. Ezek a profitorientált vállalatok képesek lehetnek arra, hogy megszervezzék a közintézmények hasznosítható adatvagyonelemeinek előzetes strukturálását, kialakítását azok árubabocsátásának feltételeit. Másfelől, a kamarai modell nem alkalmas a potenciális felhasználók közötti, kompetitív szituációk által generált konfliktusok kezelésére. Bizonyos adatvagyonelemek piaci előnyökhöz juttathatják birtoklóikat. Ezek ára magas is lehet: a közvetlenül nem érdekelt kamarai tagok ódzkodhatnak ennek megfizetésétől, illetve az érdekelt tagok igyekezhetnek másokkal finanszíroztatni megvásárlásukat. A közvetítő vállalatokhoz való fordulás lehetősége feloldhatja ezeket a feszültségeket.

Csakúgy, mint a kamarai modell esetében, itt is szabályozandó, miképpen állhat a felhasználók, jelen esetben a közvetítő vállalatok rendelkezésére egy közérdekű adatokkal rendelkező közintézmény. A keresleti oldalon a kamarák belátására van bízva, mely közérdekű adatok esetében tekint el attól, hogy azokat saját döntési és működési mechanizmusainak latbavetésével megszerezni igyekezzon.

Az egyesületi modell

Ez a modell nem szabályozási forma, közpolitikai státusza szervezeti működésre vonatkozó ajánlás. Paradigmatikus címzettjei olyan egyesületek, amelyek bizonyos adatvagyonelemek birtoklása révén elősegíthetik, hogy tagjaik egyesületi tevékenysége tartalmasabb, civilizáltabb, értékesebb legyen. Például horgászegyesületek elkerülhetik ezzel, hogy tagjaik olyan mólók környékén igyekezzenek balint fogni, ahol balin soha nem fordul meg, olyankor szánják rá magukat a balinozásra, amikor balin nem fogható, illetve hogy a balinfogás feladatának elvégzését általában is kompetens, adekvát módon kíséreljék meg. Alapesetben az adatok előállítását maga az egyesület végzi, a tagok felkérésére és azok részvételével. Más esetekben az egyesületek a kamarai modell kapcsán leírtaknak megfelelően más egyesületektől vagy közintézményektől szereznek be adatokat; de az adatelőállító rendelkezésre állása vagy szabályozott formában zajlik, vagy esetleg nem. Az együttműködés alapformája tárgyalás, egyeztetés, a költségkompenzáció meghatározásának és elosztásának civilizált és ésszerű decentralizált módokai.

TARTALMI ÖSSZEFOGLALÓ

Az Európai Parlament és a Tanács 2003/98/EK irányelve (2003. november 17.) a közsféra információinak további felhasználásáról (a továbbiakban: „PSI-irányelv” vagy „irányelv” átültetésének határideje határideje 2005. július 1-jén lejárt. Az átültetés megfelelőségének vizsgálatát az EU Bizottsága 2005 szeptemberében megkezdte.

2007. január 1-ig 20 tagállami értesítette a Bizottságot arról, hogy az irányelv átültetése – részben vagy teljesen - megtörtént, 7 állam még adós volt az értesítéssel. Az Európai Bizottság az átültetés elmulasztása, illetőleg a notifikáció elmaradása miatt öt tagállam (Ausztria, Belgium, Portugália, Spanyolország, Luxemburg) ellen indított eljárást az Európai Bíróság előtt¹⁵. Természetesen a teljes megfelelést jelentő államok között is lehetnek olyanok, amelyek esetében az implementáló jogszabály problematikus.

Az alábbiakban előbb a PSI-irányelv rendelkezéseivel kapcsolatos főbb értelmezési kérdéseket, majd az egyes országok főbb jogalkotási lépéseit foglaljuk össze. Ezt követően – az irányelv rendelkezéseinek sorrendjében – elemezzük a hazai jogi környezetet, egyes figyelemreméltó tagállami megoldásokat, és – ha ez indokolt - javaslatot teszünk az adott szabály átültetésével kapcsolatos jogszabálmódosításra vagy -alkotásra. Az irányelv rendelkezéseire igazodó tárgyalást követően külön pontban tárgyaljuk a közsféra adatainak újrahasznosításával kapcsolatos joganyag érvényesülésével kapcsolatban hatáskörökkel rendelkező hatóságokra vonatkozó tagállami megoldásokat, valamint ezzel kapcsolatos javaslatainkat.

Következtetéseink az alábbiakban összegezhetők:

1. A vizsgált EU-tagállamok (illetőleg az Európai Gazdasági Térség államai) között egyesek pontosan, külön jogszabályban lényegében szöveghűen ültették át az irányelv rendelkezéseit; mások – elsősorban a hagyományosan fejlett információszabadság-joggal rendelkező tagállamok – az információszabadságot biztosító jogszabályaikra úgy tekintenek, mint amelyek az átültetést megvalósítják. Egy harmadik országcsoport az átültetés érdekében nem tett intézkedéseket.

2. Magyarország a fenti csoportosítás szerinti második kategóriába sorolható: a közérdekű adatok nyilvánosságára vonatkozó, a szabályozás megalkotásakor igen korszerű információszabadság-joga felveti azt a kérdést, hogy az irányelv rendelkezéseinek átültetése igényel-e további lépéseket. Ehhez kapcsolódik, hogy 2005-ben több jogalkotási lépés (a

¹⁵ IP/06/1891 Commission takes 5 countries to Court of Justice for failure on EU rules to re-use public information – a resource worth up to €48 billion, 2006. december 22.

személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Avtv.) módosítása, illetőleg az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvény (a továbbiakban: Eit.) elfogadása – amelyek során a jogszabályelőkészítő már figyelembe vette a PSI-irányelvben foglaltakat – számos ponton megvalósította egyes részletszabályok átültetését.

3. Mindamellett értelmezési kérdéseket vethet fel az, hogy a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez fűződő alkotmányos jog gyakorlásának feltételeit pontosító Avtv. és Eit. szabályai minden további nélkül alkalmazhatóak-e továbbhasznosítás¹⁶ eseteiben, illetőleg a továbbhasznosítás kereskedelmi vagy nem kereskedelmi céljai esetében. Fenntartva annak lehetőségét, hogy jogértelmezéssel a hatályos magyar jogból is következik az irányelvben előírt kötelezettségek, vizsgálatunk alapján arra a következtetésre jutottunk, hogy az irányelv céljainak történő megfelelés egyértelműen és hatékonyan jogszabályalkotással (javaslatunk szerint az Avtv. és az Eit. módosításával) érhető el.

4. A fenti, az irányelvben megfogalmazott követelmények átültetése érdekében szükséges jogszabálymódosításon túl álláspontunk szerint szükséges a közszféra adatvagyonával kapcsolatos rendeleti szintű jogalkotás átvilágítása abból a szempontból, hogy az eleget tesz-e az irányelvben, illetőleg a javasolt törvényt módosításban foglalt követelményeknek.

5. Mindezek alapján a PSI-irányelv rendelkezéseinek teljeskörű átültetése érdekében a következő jogszabálymódosításokra teszünk javaslatot:

a) Az információs szabadság alkotmányos joga és a másodlagos hasznosítás viszonyának szabályozására az információs szabadság törvényben (Avtv.) kerülhet sor.

- A szabályozásnak tilalmakat is és olyan keretrendelkezéseket is kell tartalmaznia, mint amilyen a közszféra személyes adatállományainak másodlagos hasznosításának megtiltása, amely tilalom alól a statisztikai feldolgozás eredményeképpen előállított olyan aggregátumok jelentenek kivételt, melyek a személyes adatok alanyainak azonosítását nem teszik lehetővé.
- A nyilvános személyes adatok tekintetében is rendelkeznie kell a törvénynek a másodlagos felhasználás és a célhoz kötöttség kapcsoltáról.

b) Álláspontunk szerint szükség van a közérdekű adatok felhasználásának, az ezekre vonatkozó *kérelmeknek és a felhasználásai szerződések* megkötésének szabályozására a magyar jogban, és/vagy az – Avtv.-vel ellentétben egyszerű többséggel módosítható – Eit. keretein belül, az újrahazsmosítást (további felhasználást) szabályozó új fejezetben. A szabályozásra inkább részben, mint egészben egy új, az állami

¹⁶ Jelen tanulmányban elsősorban a „továbbhasznosítás” fordítást használjuk az irányelv hivatalos fordításában alkalmazott „további felhasználás” helyett.

adatvagyon további felhasználását az irányelv rendelkezéseinek megfelelően tételesen szabályozó adatvagyon-törvényben is sor kerülhet.

c) Nézetünk szerint célszerű az irányelv *díjazásra vonatkozó*, annak koráit megállító szabályát törvényi szinten, a továbbfelhasználásra vonatkozó általános szabályok mellett rögzíteni

d) A *megkülönböztetés tilalmára* vonatkozó követelményt álláspontunk szerint vagy az Avtv.-ben vagy az önálló adatvagyon-törvényben kell rögzíteni.

e) Az irányelv *kizárólagos megállapodásokra* vonatkozó rendelkezéseit tételesen kell rögzíteni rögzítése – a további felhasználásra vonatkozó egyéb rendelkezések mellett – az Eit.-ben, vagy az adatvagyon-törvényben.

f) Álláspontunk szerint a jogalkotónak az Eit.-ben vagy külön törvényben meghatározott, az újrahasznosítással kapcsolatos szabályok érvényesülésének felügyeletével kapcsolatban az országgyűlés adatvédelmi biztosának kell, feladatköröket sőt *hatásköröket is* biztosítania.

A MAGYAR KÖZSZFÉRÁBAN KEZELT ADATOKHOZ TÖRTÉNŐ HOZZÁFÉRÉS ÉS SZABÁLYOZÁSI SZINTJEI

A közsfera információinak további felhasználásáról szóló 2003/98/EC Irányelv (2003. november 17.) ('Irányelv') nyolc adatkategóriát határoz meg, melyeket a közigazgatás nagy mennyiségben állít elő, s amelyeknek a magánszférában történő hasznosítása érdekében a tagállamoknak meg kell hozni a további felhasználást lehetővé tevő jogi intézkedéseket saját adatvédelmi és információszabadságra vonatkozó jogszabályaikkal összhangban. Az Irányelvben említett következő kategóriák a közigazgatásban kezelt adatok jelentős részét, de távolról sem az egészét lefedik; a társadalmi, gazdasági, földrajzi, időjárásra, turizmusra, üzleti életre, szabadalomra és oktatásra vonatkozó információk nagy része már a hatályos magyar jogszabályok szerint is nyilvános és az állampolgár számára ingyen vagy térítés ellenében hozzáférhető adat. Ez nem jelenti, hogy ezen adatkörökben a probléma teljesen megoldott lenne. A meteorológiai adatok hozzáférhetőségének, hasznosításának szabályai például távolról sem megnyugtatóak.

Célunk e fejezetben annak feltárása, hogy a magyar közigazgatásban fellelhető nyilvántartások és adatbázisok, melyeket az államigazgatási szervek saját feladataik ellátása során hoznak létre hozzáférhetőek-e az állampolgárok számára további hasznosítás céljából, amennyiben igen, akkor milyen szintű jogszabályok határozzák meg a hozzáférés módját és feltételeit.

A kutatást végzők álláspontja szerint a hatályos magyar szabályozás speciális rendelkezés hiányában valamennyi közigazgatási szerv számára előírja a működésükre vonatkozó és a kezelésükben lévő közérdekű adatok közzétételének vagy legalább a megismerési igényt követően hozzáférhetővé tételének kötelezettségét. A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény 19. szakaszának (1) és (2) bekezdései általánosságban a közigazgatási szervek feladatkörébe sorolják a közigazgatási szerv feladatkörébe eső közérdekű információk közzétételét. Eszerint az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy a feladatkörébe tartozó ügyekben köteles elősegíteni és biztosítani a közvélemény pontos és gyors tájékoztatását. E szervek rendszeresen elektronikusan vagy más módon közzéteszik, továbbá erre irányuló igény esetén hozzáférhetővé teszik a tevékenységükkel kapcsolatos legfontosabb - így különösen a hatáskörükre, illetékességükre, szervezeti felépítésükre, szakmai tevékenységükre, annak eredményességére is kiterjedő értékelésére, a birtokukban lévő adatfajtákra és a működésükről szóló jogszabályokra, valamint a gazdálkodásukra vonatkozó - adatokat. A tájékoztatás módját, a vonatkozó adatok körét jogszabály is megállapíthatja.

A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény is általános jelleggel teszi kötelezővé az

államigazgatási szervek számára elektronikus tájékoztató szolgáltatás nyújtását. Eszerint az államigazgatási hatóság köteles a központi rendszeren és az internetes honlapján a hatáskörébe tartozó ügy intézéséről elektronikus tájékoztatót közzétenni. Ez az elektronikus tájékoztató magában foglalja (i) a hatóság megnevezését, hatáskörét, illetékességét, postai és elektronikus címét, telefon- és telefaxszámát,(ii) az egyes hatósági ügyek intézésére a szervezeten belül illetékes ügyintézők megnevezését, az ügyfélfogadási rendet, illetőleg (iii) az ügyek intézését segítő útmutatókat, a hatályos jogszabályokon alapuló ügymenetre vonatkozó tájékoztatást és az ügyintézéshez használt formanyomtatványok letölthetővé tételét. Tájékoztatást köteles adni továbbá az ügyintézés során alkalmazott hatályos jogszabályokról, az egyes eljárási cselekményekhez kapcsolódó, az ügyfelet megillető jogokról, az ügyfelet terhelő kötelezettségekről, az eljárási illetékről vagy igazgatási szolgáltatási díjról és lerovásának, befizetésének módjáról és a hatóság egyéb tevékenységéről. A hatóság köteles biztosítani, hogy a közzétett információk hitelesek, pontosak, naprakészek és az Interneten keresztül folyamatosan hozzáférhetőek legyenek.

Az elektronikus információs szabadságról szóló 2005. évi XC. törvény előírja, szabályozza a kiemelt közigazgatási szervek (Köztársasági Elnök Hivatala, az Országgyűlés Hivatala, az Alkotmánybíróság Hivatala, az Országgyűlési Biztosok Hivatala, az Állami Számvevőszék, az Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatala, a Legfőbb Ügyészség, a Gazdasági Versenyhivatal, a Közbeszerzések Tanácsa, a Magyar Tudományos Akadémia, az Országos Rádió és Televízió Testület) az ország egész területére kiterjedő illetékességgel rendelkező közigazgatási szervek, valamint a megyei (fővárosi) közigazgatási hivatal számára a (i) szervezetére, (ii) tevékenységére és működésére, (iii) valamint a gazdálkodására vonatkozó adatok honlapon elektronikus formában való közzétételét.

A következőkben nem elsősorban a közigazgatás szervek saját működésére és gazdálkodására vonatkozó adatait, hanem azokat a nyilvántartásokat és adatbázisokat vesszük számba, melyek az egyes hatóságok működése során keletkeznek, azok saját igazgatási feladataik ellátáshoz is használják, és amely adatbázisok és nyilvántartások az üzleti vagy a non-profit szférában is jelentős értékkel bírnak és ott hasznosíthatók.

Tekintettel arra, hogy a közigazgatásban fellelhető adatvagyon újrahasznosítására vonatkozó jogalkotási kötelezettséget a tagállamok számára előíró Irányelv nem érinti a szellemi tulajdonjoghoz kapcsolódó szerzői és iparjogvédelmi jogokat, valamint az Irányelv hatálya nem terjed ki azon közigazgatási, vagy közjogi intézmények dokumentumaira, mint az oktatási, kutató intézmények, iskolák, egyetemek, levéltárak, kutatóintézetek, avagy kulturális intézmények, múzeumok, zenekarok, operaházak, színházak és zenekarok, tanulmányunkban mi sem dolgozzuk fel ezeket az adatkategóriákat, úgyszintén nem térünk ki részletesen az Irányelv hatálya alá nem tartozó adatok kérdésére.

Az alábbiakban a fenti Irányelvben ismertetett fő adatkategóriák alapján csoportosítjuk a magyar közigazgatási rendszerben létrehozott, gyűjtött, nyilvántartott adatokat, aszerint, hogy az egyes adatkategóriákhoz való hozzáférési jogokat milyen szintű jogszabályok szabályozzák.

1. TÁRSADALMI ADATOK

1.1 TÖRVÉNYI SZINTŰ SZABÁLYOZÁS ALÁ ESŐ ADATOK

Népesség-nyilvántartás, állampolgári személyi és lakcímadatok:

A Belügyminisztérium Központi Adatfeldolgozó és Nyilvántartó Hivatala rendelkezik az állampolgárok legszélesebb körű adatainak nyilvántartásával. A polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény szerint az adatbázis tartalmazza a polgár nevét; magyar vagy külföldi állampolgárságát, illetőleg hontalanságát, valamint menekült, illetőleg bevándorolt jogállását; nemét; születési helyét és idejét; anyja nevét; személyi azonosítóját; elhalálása helyét és idejét; lakcímét; az adatszolgáltatásra vonatkozó korlátozást, illetve tilalmat; adataiból történő rendszeres adatszolgáltatásra vonatkozó jelzést; családi állapotát, a házasságkötés helyét; arcképmását, aláírását; személyazonosító igazolványának, továbbá személyi azonosítójáról és lakcíméről kiadott hatósági igazolványának okmányazonosítóját.

A törvény 17. § (1) bekezdése szerint a nyilvántartás szervei az e törvényben meghatározott feltételekkel és korlátok között - a polgár, illetve jogi személy és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet kérelmére, a felhasználás céljának és jogalapjának igazolása esetén - adatot szolgáltatnak.

A nyilvántartásból valamely személy jogának vagy jogos érdekének érvényesítése érdekében; tudományos kutatás céljából; közvélemény-kutatás és piackutatás megkezdéséhez szükséges minta, valamint közvetlen üzletszerzés (direkt marketing) célját szolgáló lista összeállításához lehet adatot igényelni.

Az adatszolgáltatásért a Belügyminiszter rendeletében meghatározott díjat kell fizetni. Ennek az elemzésnek nem tárgya, de megjegyzendő, hogy ez a szabályozás, mivel korlátozza az információs önrendelkezést - azt csak tiltakozási jogként ismeri el - alkotmányosan erősen kétes.

Választási adatok, választói névjegyzék, a választójoggal nem rendelkező nagykorú állampolgárok nyilvántartása:

A választási eljárásról 1997. évi C. törvény alapelve a választás nyilvánossága. A 6. § (1) bekezdése szerint a választási bizottságok működése és tevékenysége, valamint a választási bizottságok rendelkezésére álló adatok - törvényben megállapított kivétellel - nyilvánosak. A választási eljárás nyilvánossága nem sértheti a szavazás titkosságát és a személyhez, valamint a személyes adatok védelméhez

fűződő jogokat. A választás számítógépes adatait azonos feltételekkel, díjfizetés ellenében bárki igényelheti.

A választói névjegyzék úgyszintén nyilvános adat. A helyi választási iroda vezetője a választás kitűzését követően a személyadat- és lakcímnnyilvántartás adatai és a választójoggal nem rendelkező nagykorú polgárok nyilvántartása alapján szavazóköronként összeállítja a választójoggal rendelkező polgárok névjegyzékét és azt a szavazás napja előtt 60 nappal - nyolc napra - közszemlére teszi.

A választójoggal nem rendelkező nagykorú polgárok nyilvántartását a BM Központi Adatfeldolgozó és Nyilvántartó Hivatala a Vt. 17. (1) bekezdése alapján kezeli az egyéb nyilvántartásaitól elkülönítetten, és az csak a választójog megállapításának céljára használható fel, abból adat más célra nem szolgáltatható. A Központi Hivatal a választójoggal nem rendelkező nagykorú polgárok nyilvántartásából a választások lebonyolításához, valamint a népszavazás-kezdeményezést és a népi kezdeményezést aláírók adatainak hitelesítéséhez a választási bizottság, a választási iroda és a bíróság, továbbá a népiülnök-választási eljárásban a polgármester részére teljesíthet adatszolgáltatást.

A Központi Hivatal a névjegyzékben szereplő választópolgárok családi és utónevét, valamint lakcímét a jelölteknek, jelölő szervezeteknek kérésükre, díjfizetés ellenében, azonos feltételek mellett a szavazás napja előtti 20. napot követően átadja. A szolgáltatás nem, életkor vagy lakcím szerinti csoportosításban is igényelhető.

A Központi Hivatal vezeti az Európai Unió más tagállamai névjegyzékbe vett állampolgárainak nyilvántartását is. A nyilvántartásból a Hivatal az európai parlamenti választások kitűzését követő 3 napon belül adatszolgáltatást teljesít a választópolgár lakóhelye szerint illetékes helyi választási iroda vezetője részére, aki a nyilvántartásban szereplő választópolgárokat a névjegyzék összeállításakor felveszi a névjegyzékbe. A nyilvántartás más célra nem használható.

A kampányfinanszírozás tervezett reformja a joganyag egészének újragondolását teszi majd szükségessé.

A jogszabályok és a jogszabály-előkészítés nyilvánosságát biztosító adatbázisok:

Az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvény szerint közzé kell tenni a jogszabályt előkészítő minisztérium vagy országos hatáskörű szerv honlapján az egyeztetés állapotának megjelölésével a véleményezésre bocsátott jogszabályalkotásra irányuló koncepciókat, jogszabálytervezeteket, a miniszteri rendeletek tervezeteit,

valamint az ezekhez kapcsolódó előterjesztéseket vagy szakmai indokolásokat. Az IM a készülő előterjesztéseket honlapján közzéteszi.¹⁷

A törvény értelmében az Országgyűlés a honlapján közzéteszi a törvényjavaslatokat, a törvényjavaslatokhoz kapcsolódó, az Országgyűlés iromány-nyilvántartásában szereplő dokumentumokat, így különösen a módosító javaslatokat, kapcsolódó módosító javaslatokat, a törvényjavaslathoz készült bizottsági ajánlásokat, valamint az egységes javaslatot, a törvényjavaslat plenáris ülésen folytatott általános vitájáról, részletes vitájáról, záróvitájáról, a módosító javaslatokról való határozathozatalról, valamint a zárószavazásról készült jegyzőkönyveket, és azon bizottsági ülések jegyzőkönyveit, amelyeken az adott bizottság a törvényjavaslattal foglalkozott.¹⁸

A Hatályos Jogszabályok Elektronikus Gyűjteményében a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter és az igazságügyminiszter gondoskodik:

a) az önkormányzati rendeletek kivételével az adott naptári napon hatályos valamennyi jogszabály hatályos szövegének az esetleges módosításokkal egységes szerkezetben, továbbá

b) az állami irányítás a Magyar Közlönyben közzétett egyéb jogi eszköze hatályos szövegének az esetleges módosításokkal egységes szerkezetben történő közzétételéről. Az adatbázis a magyarország.hu portálon található.¹⁹

Statisztikai adatok:

A statisztikáról szóló 1993. évi XLVI. törvény alapelve a statisztikai adatok nyilvánossága. A hivatalos statisztikai szolgálathoz tartozó szervek által végrehajtott adatgyűjtések eredményei, korlátozott számú kivétellel, nyilvánosak. A nyilvánosságra hozásról e szervek saját hatáskörükben gondoskodnak.

Nem lehet nyilvánosságra hozni az államtitoknak vagy szolgálati titoknak minősített adatokat, valamint a statisztikai célt szolgáló, a természetes és a jogi személy, valamint a jogi személyiséggel nem rendelkező adatszolgáltatóval kapcsolatba hozható adatot, amit a törvény egyedi adatként definiál.

Egyedi adat, ami személyes adat is lehet, csak statisztikai célra használható, mással csak akkor közölhető, és abban az esetben adható át, valamint hozható nyilvánosságra, ha ehhez az adatszolgáltató előzetesen írásban hozzájárult. Ez a korlátozás nem vonatkozik az azonos szervek belül statisztikai tevékenységet végző személyek egymás közötti adatközlésére.

¹⁷ Az előterjesztések adatbázisa:

<http://irm.gov.hu/?katid=193&id=217&lang=hu>

¹⁸ Az országgyűlési irományok elérhetősége:

http://www.mkogy.hu/internet/plsql/internet_irom

¹⁹ A Hatályos Jogszabályok Elektronikus Gyűjteménye a magyarország.hu

honlapon érhető el: <http://www.magyarorszag.hu/ugyintezo/jogszabalyok>

Közérdekű feladatot ellátó szerv, illetőleg társadalmi szervezet, valamint a költségvetési szerv ezen tevékenységére vonatkozó egyedi adat az adatszolgáltató írásbeli hozzájárulása nélkül is nyilvánosságra hozható.²⁰

Bűnügyi nyilvántartások:

A bűnügyi nyilvántartásról és a hatósági erkölcsi bizonyítványról szóló 1999. évi LXXXV. törvény rendelkezik a bűnügyi nyilvántartás tartalmáról: a büntettek, a kényszerintézkedés alatt állók, a büntetőeljárás alatt állók nyilvántartásáról, valamint a daktiloszkópai és fénykép, és a DNS profilok nyilvántartásáról, valamint a bűnügyi nyilvántartáshoz való hozzáférési jogosultságokról.

A fenti nyilvántartásokból csak a következő szervek jogosultak meghatározott feladataik végrehajtása érdekében adatigénylésre: a rendőrség, a köztársasági elnök, az Országos Igazságszolgáltatási Tanács elnöke, a Legfőbb Ügyészség, a Katonai Főügyészség, a fellebbviteli főügyészség, a Vám- és Pénzügyőrség.

Körözési adatok:

A személy- és tárgykörözésről szóló 2001. évi XVIII. törvény határozza meg, hogy a személyek, holttestek és tárgyak körözésével kapcsolatban meghatározott személyes adatokat körözési információs rendszerben kell kezelni. A körözési információs rendszer kezelője a rendőrség.

A nyilvántartásban a körözött személyekkel, holttestekkel, illetve tárgyakkal kapcsolatban kezelt adatok igénylésére csak a törvényben meghatározott szervek jogosultak feladataik ellátása érdekében.

A nyilvántartásnak a körözött tárgyakkal kapcsolatos adataiból bárki, aki kérelmében valamely tárgyat egyedi azonosításra alkalmas ismérvekkel megjelöl, igényelheti annak közlését, hogy a kérelmében megjelölt tárgy szerepel-e a nyilvántartásban. Ha a kérelemben megjelölt tárgy szerepel a nyilvántartásban, az adatigénylő jogosult megismerni a tárgy további egyedi azonosító ismérveit, valamint a körözés elrendelésének időpontját.

A körözési nyilvántartásból történő adatigénylésről és adatszolgáltatásról, valamint a nyilvános tárgykörözési adatok hozzáférhetővé tételéről szóló 21/2001. (X. 11.) BM rendelet határozza meg a körözési nyilvántartásból való adatszolgáltatás részletes szabályait és díját.

Közlekedési nyilvántartás:

A közúti közlekedési nyilvántartásról szóló 1999. évi LXXXIV. törvény szerint a közlekedési nyilvántartás vezetői engedély nyilvántartásból, járműnyilvántartásból, a származás-ellenőrzési nyilvántartásból, az okmánytárból, a parkolási igazolvány nyilvántartásból, az előzetes

²⁰ A KSH honlapján található statisztikai adatok elérhetősége:

http://portal.ksh.hu/portal/page?_pageid=37,115776&_dad=portal&_schema=PORTAL

eredetiségvizsgálati nyilvántartásból áll. A közlekedési nyilvántartás adataihoz a törvényben meghatározott szervek (bíróság, az ügyészség, a nyomozó hatóság, a nemzetbiztonsági szolgálatok, a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálat, a közúti közlekedési ügyekben eljáró hatóságok, a rendőrség, határőrség, honvédelmi igazgatás szerve, adóhatóság, vámhatóság, közterület-felügyelet a települési önkormányzat jegyzője, külföldi bűnüldöző szerv, közútkezelő, parkolási szolgáltatást nyújtó társaságok, Központi Statisztikai Hivatal), meghatározott feladatuk ellátása érdekében nyerhetnek betekintést. A felsorolt szervek részére az adatszolgáltatás ingyenes.

A nyilvántartásból továbbá adatot igényelhet magánszemély, jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet is (i) jogának vagy jogos érdekének érvényesítése érdekében; (ii) tudományos kutatás céljából személyazonosító és járműazonosító adatok kivételével; (iii) közvélemény-kutatás és piackutatás céljára a jármű műszaki adataiból időbeli és területi bontásban; (iv) közvetlen üzletszerzés céljára a jármű műszaki adataiból időbeli és területi bontásban. A kérelemre indult adatszolgáltatásért a törvény 27.§ értelmében igazgatási szolgáltatási díjat kell fizetni. A gépjárműnyilvántartás adatai a magyarország.hu portálon is elérhetők.

Adóhiánnyal érintett adózók adatainak nyilvánosságra hozatala:

Az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény értelmében az adóhatóság közzéteszi azoknak az adózóknak a nevét, lakóhelyét, székhelyét, telephelyét, a megállapított adóhiány és jogkövetkezmény összegét, akiknek a terhére az előző negyedév során jogerőre emelkedett határozatban magánszemélyek esetében 10 millió, más adózók esetében 100 millió forintot meghaladó összegű adóhiányt állapított meg és azok az előírt fizetési kötelezettségüknek a határozatban megállapított határidőben nem tettek eleget.

Az állami adóhatóság folyamatosan nyilvánosságra hozza továbbá azoknak az adózóknak a rendelkezésre álló azonosító adatait, akik bejelentkezési kötelezettségüknek nem tettek eleget.

A közzététel negyedévenként az Adó és Ellenőrzési Értesítőben történik.

Közvetítők nyilvántartási rendszere:

Az Igazságügyi Minisztérium teszi közzé az Közvetítők Nyilvántartó Rendszerét a közvetítői tevékenységről szóló 2002. évi LV. törvény alapján, mely kifejezetten előírja a világhálón való közzétételt. Az adatbázis természetes személyek esetében annak nevét, elérhetőségét, szakterületét és nyelvismeretét, jogi személyek esetében elérhetőségét és szakterületét tartalmazza.

A közvetítői névjegyzék vezetéséről szóló 3/2003. (III. 13.) IM rendelet csupán az Igazságügyi Közlönyben történő félévenkénti adatközlést határozza meg, de a névjegyzék az Interneten megtalálható.²¹

1.2 RENDELETI SZINTŰ SZABÁLYOZÁS ALÁ ESŐ ADATOK

Jogi segítői szolgálat:

A jogi segítői névjegyzék vezetésének részletes szabályairól szóló 42/2003. (XII. 19.) IM rendelet előírja névjegyzék készítését és közzétételét a jogi segítő szolgálatot ellátókról és rendelkezik a jogi segítői névjegyzék vezetésének részletes szabályairól.

A jegyzék tartalmazza a jogi segítői szolgálatot ellátó ügyvédi iroda esetében az irodavezető nevét, jogi segítő szervezet esetében a megbízott ügyvédjének nevét és azt, hogy melyik ügyvédi kamarának a tagja, valamint a fenti adat bejegyzésének időpontját.

A névjegyzékben rögzített ezen adatok nyilvánosak. A rendelet értelmében a Központi Igazságügyi Hivatal a névjegyzék adatait a világhálón közzéteszi, azért való közzététel útján történő szolgáltatásáért díjat nem számít fel.²²

Igazságügyi szakértői adatbázis:

Az igazságügyi szakértői névjegyzék vezetéséről szóló 210/2005. (X. 5.) Kormányrendelet szerint az igazságügyi szakértői névjegyzéket az Igazságügyi Minisztérium vezeti. A Minisztérium folyamatosan biztosítja a névjegyzék adataihoz történő hozzáférést, az abból történő adatszolgáltatást az arra jogosultak számára és gondoskodik annak a világháló való megjelenítéséről.²³

Zálogjogi nyilvántartás:

A zálogjogi nyilvántartás részletes szabályainak megállapításáról szóló 11/2001. (IX. 1.) IM rendelet értelmébe a Magyar Országos Közjegyzői Kamaránál vezeti azt a zálogjogi nyilvántartást, mely tartalmazza a Magyar Köztársaságban működő közjegyzők, közjegyzőhelyettesek által nyilvántartásba vett valamennyi ingót és vagyont terhelő jelzálogot.

A zálogjogi nyilvántartásba bárki, bármely közjegyzőnél betekinthez, és annak alapján saját céljára feljegyzést készíthet. A betekintésért 1000 Ft díjat kell fizetni betekintésenként. A betekintés a zálogkötelezett neve és - ha szükséges - egyéb adatai alapján történhet.

²¹ Az közvetítői adatbázis a következő oldalon található meg:
<http://im.netforum.hu/isznyr/internet/menu.html>

²² A jogi segítőket kereső adatbázis az IM honlapján a következő cím alatt található meg: <http://irm.gov.hu/nepugyvedje/?ri=516>

²³ Az igazságügyi szakértői adatbázis a következő oldalon található meg:
<http://im.netforum.hu/isznyr/internet/menu.html>

Hírközlési hatósági nyilvántartások:

Az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény értelmében a Nemzeti Hírközlési Hatóság közzéteszi a jogszabályban előírt nyilvántartásokat, adatokat, döntéseket. A nyilvános adatbázisok körét rendeletek határozzák meg.

A Hatóság honlapján a frekvenciagazdálkodással kapcsolatos műsorszóró nyilvántartás, rádióamatőr nyilvántartás, frekvenciagazdálkodási informatikai rendszer, interfész és adatformátum leírás, a Magyarországon bejelentett rádióberendezések listája, az elektronikus aláírással kapcsolatos minősített és nem minősített szolgáltatók listája, valamint a kijelölt tanúsító szervezetek listája található meg.

Az elektronikus hírközlő hálózatok azonosításával kapcsolatos gazdálkodás rendjéről szóló 184/2005. (IX.13.) Kormányrendelet írja elő a lekötési, kijelölési és ideiglenes kijelölési engedélyekről, valamint az engedélyek visszavonásáról naprakész, nyilvános hatósági nyilvántartás vezetését. A hatósági nyilvántartást a hatóság a honlapján folyamatosan hozzáférhetővé teszi.²⁴

Távközlési építmények tekintetében az építőipari kivitelezési, valamint a felelős műszaki vezetői tevékenység gyakorlásának részletes szakmai szabályairól szóló 1/2002. (I. 7.) FVM-GM-KöViM együttes rendelettel módosított 51/2000. (VIII. 9.) FVM-GM-KöViM együttes rendeletben megjelölt felelős műszaki vezetői névjegyzéket, valamint a többször módosított 158/1997. (IX. 16.) Kormányrendeletben foglaltaknak megfelelően az építési műszaki ellenőri tevékenység gyakorlásának alapját képező műszaki ellenőri névjegyzéket az építésfelügyeleti hatóság vezeti, mely a honlapon megtalálható.²⁵

Állami Sportinformációs Rendszer (ÁSR):

Az állami sportinformációs rendszerről szóló 166/2004. (V. 21.) Kormányrendelet szerint a Nemzeti Sport Hatóság működteti az állami sportinformációs rendszert, mely a sportegyesületek, sportköztestületek, sportközalapítványok által a Hatóságnak eljuttatott, a tagságra, versenyengedélyekre és sportlétesítményekre vonatkozó adatokat tartalmazza.

A kormányrendelet előírja, hogy a Hatóság az ÁSR adatállományát a honlapján megjelenteti, valamint minden év június 30-ig - első alkalommal 2005. június 30-ig - a Sportértesítőben közzéteszi. A nyilvántartásból a Hatóság adatigénylésre is köteles adatot szolgáltatni.²⁶

²⁴ <http://www.hif.hu/?id=hir&cid=1089&mid=773>

²⁵ <http://www.hif.hu/?id=menu&mid=1037>

²⁶ Az ÁSR elérhetősége: <http://www.nsh.hu/index.php?id=1090>

1.3 ALACSONYABB SZINTŰ SZABÁLYOZÁS KÖRÉBE ESŐ ADATOK:

Hírközlési – statisztikai adatbázis:

A Nemzeti Hírközlési Hatóság a jogszabály által előírt adatbázisokon fölül külön hírközlési-statisztikai adatbázist működtet, mely a távbeszélő szolgáltatásokra, műsorszórásra, műsorelosztásra, Internetre és mobil távközlésre vonatkozó gazdasági és statisztikai adatokat tartalmazza. ²⁷

2. GAZDASÁGI ADATOK

2.1 TÖRVÉNYI SZINTŰ SZABÁLYOZÁS ALÁ ESŐ ADATOK

Ingyen-nyilvántartás:

Az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény egyik alapelve az ingatlan-nyilvántartás nyilvánossága, így az ingatlan-nyilvántartás tulajdoni lap részének tartalma korlátozás nélkül bárki által megismerhető. A betekintési jog magában foglalja a feljegyzés készítésének jogát is. A tulajdoni lapon túli adatokba, az ingatlan-nyilvántartási okiratban lévő magán- és közokiratok tartalmának megismeréséhez, a megismeréshez fűződő jogi érdek bizonyítása szükséges.

A betekintés iránti kérelemben fel kell tüntetni a kérelmező nevét, anyja születési nevét, születési helyét és idejét. A kérelemben szereplő adatokat a körzeti földhivatal a személyazonosság igazolására szolgáló okmányból ellenőrzi. A betekintés ingyenes, de a tulajdoni lap másolatáért díjat kell fizetni.

Az ingatlan-nyilvántartás tulajdoni lap adatai a TAKARNET rendszert előfizetők számára on-line is hozzáférhetők. ²⁸

Építésügyi nyilvántartások:

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény előírja kiterjedt építésügyi nyilvántartások létrehozását és folyamatos frissítését.

Építésügyi Hatósági Nyilvántartásnak minősül:

- a) a települések közigazgatási területét ábrázoló földmérési alaptérképek (bel- és külterület ábrázolásával),
- b) a helyi építési szabályzat és a településrendezési tervek nyilvántartása,
- c) a telekalakítási engedélyek mellékletét képező tervek,
- d) a belterületi közműnyilvántartás,
- e) az építmény-nyilvántartás,

²⁷ Hírközlési – statisztikai adatbázis elérhetősége: http://www.e-tat.hu/nhh_oracle/fejezet.nhh?&fejezet=1&bela=e318fb0246a5c6459ec6412a25926abc

²⁸ A TAKARNET elérhetősége: <http://www.takarnet.hu/swf.html>

- f) az átnézeti nyilvántartási térkép,
- g) a külterületen lévő nyomvonalas és kapcsolódó létesítmények nyilvántartása,
- h) a tervezői, tervellenőri, szakértői, műszaki ellenőri, felelős műszaki vezetői névjegyzék vezetése,
- i) a lakásépítéssel, megszűnéssel kapcsolatos nyilvántartás,
- j) a hatósági, építésfelügyeleti ellenőrzések jegyzőkönyveinek nyilvántartása,
- k) az építésügyi és építésfelügyeleti hatósági eljárások következtében szükségessé vált pénzüsszeg behajtásának nyilvántartása,
- l) a bauxitcementtel épült építmények nyilvántartása.

A nyilvántartásokban a személyes adatokat el kell különíteni. A személyes adatokat csak az erre jogszabályban felhatalmazottakkal, illetve az érintett hozzájárulásával rendelkezőkkel lehet közölni.

Az építésügy körébe tartozó tevékenységek ellátásához szükséges hatósági nyilvántartások létesítésének és működésének feltételeiről szóló 241/1997. (XII. 19.) Kormányrendelet szerint az építésügy körében vezetett nyilvántartásokba az érdekeltek érdekeltségük arányában betekinhetnek, ez a szolgáltatás díjmentes.

A nyilvántartások adatairól másolat, kivonat, illetőleg a részadatokat összesítően tartalmazó kivonat is - a másolat, illetőleg a kivonat készítésének közvetlen költségeinek áthárításával - kérhető.

Megjegyezzük, hogy az érdekeltség bizonyítását számos adatbázis, így a földmérési bel- és külterületi alaptérképek, településrendezési tervek, a helyi építési szabályzat esetében nem látjuk indokoltnak. Ezek a nyilvántartások kizárólag közérdekű adatokat tartalmaznak és nem nyilvánosan tartásukhoz sem fűződik egyéb biztonsági érdek sem. A bel- és külterületi alaptérképek másrésztől a földmérési és térképészeti tevékenységről szóló 1996. évi LXXVI. törvény szerint állami alapadatoknak minősülnek és a Földmérési és Távérzékelési Intézet adatszolgáltatása alapján bárki számára elérhetők. Ugyanakkor az alább tárgyalt felelős műszaki vezetői és az építési műszaki ellenőri névjegyzék más jogszabályi rendelkezés szerint nem érdekeltség alapján, hanem bárki számára hozzáférhető.

Érdekességként megemlíjtjük, hogy a mai napig hatályba van a fent említett d.) pontra vonatkozó a közműnyilvántartásról szóló 3/1979. (Ép. Ért. 11.) ÉVM utasítás, mely szerint a közműnyilvántartás adatai - a különleges rendeltetésű vezetékek titkos minősítésű adatait tartalmazó anyagok kivételével - „szolgálati használatra” minősítésűek. Az utasítás e rendelkezése a kormányrendelet vonatkozó szabály szerint már nyilván nem alkalmazandó.

2.2 RENDELETI SZINTŰ SZABÁLYOZÁS ALÁ ESŐ ADATOK

Felelős Műszaki Vezetői Névjegyzék:

Az építőipari kivitelezési, valamint a felelős műszaki vezetői tevékenység gyakorlásának részletes szakmai szabályairól és az építési naplóról szóló 51/2000. (VIII. 9.) FVM-GM-KöViM együttes rendelet szerint a Felelős Műszaki Vezetői Névjegyzéket a hatáskörrel rendelkező építésfelügyeleti feladatokat ellátó szerv vezeti. Az országosan összesített névjegyzék kiadásáról az építményszabvány szerinti hatáskörrel rendelkező minisztérium gondoskodik. Az országosan összesített névjegyzés a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal honlapján található meg.²⁹

Építési Műszaki Ellenőri Névjegyzék:

Az építési műszaki ellenőri tevékenységről szóló 158/1997. (IX. 26.) Korm. rendelet szól az Építési Műszaki Ellenőri Névjegyzék készítéséről. Az országos névjegyzék a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal honlapján található meg.³⁰

Földhasználati nyilvántartás:

A földhasználati nyilvántartás részletes szabályairól szóló 184/1999. (XII. 13.) Kormányrendelet szerint a Földhivatalok nyilvántartást vezetnek a termőföldek használatáról a termőföldek tulajdon- és használati jogainak megoszlásáról.

A nyilvántartásból a Hivatal hatósági megkérésre ingyen, a földhasználó és a földtulajdonos számára igazgatási szolgáltatási díj ellenében szolgáltatathatja a következő adatokat:

- a) a szerződés, illetve bejelentés másolata,
- b) a földhasználati lap teljes másolata, amely valamennyi nyilvántartott adatot tartalmazza,
- c) a földhasználati lap részleges másolata, amely csak a kívánt tételeket tartalmazza.

Családi gazdaságok nyilvántartása:

A családi gazdaságok létrehozásáról, nyilvántartásba vételéről, működtetéséről, valamint kiemelt támogatásokról szóló 326/2001. (XII. 30.) Kormányrendelet szerint a családi gazdaság nyilvántartásba vételével összefüggő feladatokat a családi gazdaság központja szerint illetékes megyei (fővárosi) földművelésügyi hivatal látja el.

A nyilvántartás nem nyilvános, abból adatot csak az érintett igényelhet.

²⁹ Felelős Műszaki Vezetői Névjegyzék: <http://mkeh.gov.hu/nyilvantartasok>

³⁰ Építési Műszaki Ellenőri Névjegyzék: <http://mkeh.gov.hu/nyilvantartasok>

Juh- és kecskenyilvántartás:

A juh- és kecskefajok egyedeinek Egységes Nyilvántartási és Azonosítási Rendszeréről szóló 47/2005. (V.23.) FVM rendelet szerint az Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézet (OMMI) hozza létre és kezeli a juhtenyészetek, az állatok, az állatszállítás nyilvántartására, valamint az adatok kezelésére, feldolgozására és az arra jogosultak részére adat szolgáltatására létrehozott központi számítógépes adatbázist. Az országos számítógépes adatbázisban kötelezően nyilvántartott adatok körét a 21/2004/EK rendelet határozza meg. Az adatokat a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal kezeli.

Az országos adatbázis az állattartók és az ellenőrző szervezetek részére a rájuk vonatkozó adatok tekintetében nyilvános.

Sertések nyilvántartása:

A sertések jelöléséről, valamint Egységes Nyilvántartási és Azonosítási Rendszeréről szóló 116/2003. (XI. 18.) FVM rendelet szerint az OMMI hozza létre a tenyészetek, a jelölésre felhasznált füljelzők és az állatmozgások nyilvántartására, valamint az adatok kezelésére, feldolgozására, és az arra jogosultak részére adat szolgáltatására létrehozott számítógépes adatbázist. Az állattartó adatait az Európai Unió Közös Agrárpolitikája magyarországi végrehajtásában, illetve a nemzeti agrártámogatási rendszerben érintett ügyfelekkel összefüggő ügyfélregiszter létrehozásáról és az ezzel kapcsolatos nyilvántartásba vételről szóló 141/2003. (IX. 9.) Korm. rendelet szerinti ügyfélregiszterben a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal kezeli.

Az országos adatbázis az állattartók és az ellenőrző szervezetek részére a rájuk vonatkozó adatok tekintetében nyilvános.

Szarvasmarhák nyilvántartása:

A szarvasmarha-fajok egyedeinek jelöléséről, valamint Egységes Nyilvántartási és Azonosítási Rendszeréről szóló 99/2002. (XI. 5.) FVM rendelet értelmében a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal kezeli a tenyészetek, az állatok, az állatmozgás nyilvántartására, valamint az adatok kezelésére, feldolgozására és az arra jogosultak részére adat szolgáltatására létrehozott számítógépes adatbázist.

Az országos adatbázis az állattartók és az ellenőrző szervezetek részére a rájuk vonatkozó adatok tekintetében nyilvános.

Szőlőültetvények nyilvántartása (VINGIS):

A szőlőültetvények országos térinformatikai nyilvántartásáról (VINGIS) szóló 102/2004. (VI. 3.) FVM rendelet határozza meg az adatbázis adattartalmát. A VINGIS adatbázis tartalmazza:

a) az ültetvény fedvényt,

- b) a kivágott ültetvény fedvényt,
- c) a topográfiai fedvényt,
- d) a megyehatár fedvényt;
- e) a hegyközségi határ fedvényt,
- f) a termőhelyi kataszteri fedvényt.

A Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal, az Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézet, valamint a Szőlészeti és Borászati Kutatóintézet a VINGIS adatbázisba betekinthez és az adatokat a feladatainak ellátásához felhasználhatja. Az adatbázisból az állampolgárok számára adatszolgáltatás nem történik.

Géntechnológia tevékenységek nyilvántartása:

A géntechnológiai tevékenységre vonatkozó nyilvántartás és adatszolgáltatás rendjéről, valamint a géntechnológiai tevékenységhez szükséges engedély iránti kérelemhez csatolandó dokumentációról szóló 82/2003. (VII. 16.) FVM rendelet szerint a növénytermesztésben, a növényvédelemben, az állattenyésztésben, az élelmiszer- és a takarmány-előállításban, az iparban, továbbá az egyéb felhasználásokban alkalmazott géntechnológiai módosításokat és a géntechnológiával módosított szervezetek, valamint az azokból előállított termékek zárt rendszerű felhasználására, kibocsátására és forgalomba hozatalára vonatkozó adatokat, illetve a géntechnológiai módosításokat végző laboratóriumok és a laboratóriumok felelős vezetőinek jegyzékét a gödöllői Mezőgazdasági Biotechnológiai Kutatóközpont tartja nyilván.

A nyilvántartó szerv külön jogszabályban meghatározott díj fizetése ellenében az igénylőnek a nyilvántartásból nyomtatott formában adatot szolgáltat.

Országos Halászati Adattár:

A halászatról és a horgászatról szóló 1997. évi XLI. törvény a halállomány és élőhelyének védelmére Országos Halászati Adattár fenntartását és működtetését írja elő. Az Országos Halászati Adattár tartalmazza a) a halászati vízterületek azonosítására szolgáló adatokat, b) a jogosultak nevét, címét, c) a halgazdálkodási tervek és a megvalósításuk adatait, d) az egyes halászati vízterületeken az adott évben telepített, illetve kifogott halak mennyiségére, minőségére és faj szerinti összetételére vonatkozó adatokat.

Az Adattár a következőkben meghatározott személyek számára nyilvános:

- a) a jogosult, valamint a halászati vízterület által érintett más vízterületre vonatkozó halászati jog jogosultja, vagy
- b) a halászati vízterülettel érintett ingatlan tulajdonosa, használója, valamint
- c) a halászati jog gyakorlásával érintett hatóságok.

Az Adattár adatairól kiállított igazolás közokiratnak minősül. A végrehajtásáról szóló 78/1997. (XI. 4.) FM rendelet szerint az Adattár

fenntartásáról és működtetéséről a miniszter a Haltenyésztési Kutató Intézet útján gondoskodik. Az adattárban a nyilvános adatokba való betekintés díjmentes, azonban az Adattár adatairól kiállított igazolás díja halászati vízterületenként és évenként háromezer forint.

Állatgyógyászati nyilvántartások:

Az állatgyógyászati készítményekről szóló 50/2006. (VI. 28.) FVM rendelet értelmében az Állatgyógyászati Oltóanyag-, Gyógyszer- és Takarmányellenőrző Intézet (ÁOGYTI) a törzskönyvezett állatgyógyászati eszközökről, a törzskönyvből törölt állatgyógyászati eszközökről, a gyógyszergyártási engedélyekről a minisztérium által meghatározott módon nyilvántartást vezet. A nyilvántartásokat az ÁOGYTI valamennyi frissítés után haladéktalanul közzéteszi honlapján.³¹

Óvóhelykataszter:

Az életvédelmi létesítmények egységes nyilvántartási és adatszolgáltatási rendjéről szóló 37/1995. (IV. 5.) Kormányrendelet írja elő az életvédelmi létesítményekről nyilvántartás vezetését, melyért I. fokú építésügyi igazgatási feladatokat ellátó jegyző személyes felelősséggel tartozik, az adatok gyűjtését területi illetékességgel végzi.

A nyilvántartás védett, rendeleti(!) szabályozás alapján nem nyilvános, ami tartalmi alkotmányossági szempontból indokolt lehet, de sérti a formai alkotmányosság követelményét. A jegyző az óvóhelyi kataszterből adatokat csak a területileg illetékes polgári védelmi szakhatóság ellenjegyzésével adhat.

2.3 ALACSONYABB SZINTŰ SZABÁLYOZÁS KÖRÉBE ESŐ ADATOK:

Fogyasztóvédelmi okból letiltott termékek adatbázisa:

A Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség honlapján megtalálható a betiltott termékek listája. Az áruk és a szolgáltatások biztonságosságáról és az ezzel kapcsolatos piacfelügyeleti eljárásról szóló 79/1998. (IV. 29.) Kormányrendelet szerint a piacfelügyeleti hatóságok a fogyasztók széles körét érintő vizsgálatok eredményét és tapasztalatait jogosultak nyilvánosságra hozni. Jogszabályi kötelezettség nincs az adatok Interneten történő közzétételére.³²

Gazdasági kereskedelmi információk és statisztikák:

A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara alapszabálya értelmében kamarai javaslatok, vélemények, tájékoztatások megalapozottsága érdekében tagjain keresztül adatokat gyűjt, és az adatok alapján a gazdasági

³¹Az állatgyógyászati nyilvántartás megtalálható a következő címen:
http://www.aogyti.gov.hu/a_data/htm/takar_gyartas.htm

³²A Fogyasztóvédelmi Felügyelőség honlapja:
http://www.fvf.hu/index.php?akt_menu=122&PHPSESSID=5d31e553f775ae0fa0e03c630e1e7f9c

folyamatokról elemzéseket készít és hoz nyilvánosságra. A kamara honlapján számos kereskedelmi információ megtalálható.³³

Mezőgazdasági gazdálkodási adatok:

A Magyar Agrárkamara alapszabálya szerint a kamara a gazdasági folyamatokról adatokat, információkat gyűjt, dolgoz fel, azokat a tagok és a gazdálkodók rendelkezésére bocsátja. Elemzéseket készít és azokat szükség szerint nyilvánosságra hozza. Az alapszabálynak megfelelően a honlapon jelentős mennyiségű gazdálkodásra vonatkozó adat elérhető.³⁴

Személy és vagyonvédelmi szakmai adatok:

Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara alapszabálya szerint hazai és nemzetközi szakmai és jogi információkat gyűjt, és ezekről tájékoztatást ad tagjainak, az általa nyilvántartott vállalkozásoknak, illetve tagjai és a nyilvántartott vállalkozások érdekében más személyeknek. A nyilvántartott információk jelentős részét a kamara a honlapján teszi közzé.³⁵

Mezőgazdasági alapadatok:

A Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Minisztérium honlapján található számos mezőgazdasági statisztikai alapadatot tartalmazó adatbázis, melyek közzétételére a közigazgatási szervekre vonatkozó általános információszolgáltatási kötelezettség szolgáltat alapot.³⁶

3. FÖLDRAJZI ÉS KÖRNYEZETI ADATOK

3.1 TÖRVÉNYI SZINTŰ SZABÁLYOZÁS ALÁ ESŐ ADATOK

Földtani adatok:

A bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény értelmében a Magyar Geológiai Szolgálat vezeti az állami ásványi nyersanyag és geotermikus energiavagyon nyilvántartást. Az adatbázisból a jogosult kérelmére, külön jogszabályban meghatározott díjazásért, igazolást ad ki. Az MGSZ szerteágazó szakmai tevékenységét elősegítendő, az elmúlt években számos adatbázist fejlesztett ki. Ezek egy része hagyományos relációs (táblázatos) adatbázis, de egyre több térinformatikai (térkép-alapú) adatbázis is található köztük. Ezek együttesen képezik a Földtani Információs Rendszert, melyből adatok igényelhetők.

1. Geológiai megkutatottsági térinformatikai adatbázis
2. Fúrásnyilvántartási adatbázis

³³ A Kereskedelmi és Iparkamara honlapja: <http://www.mkik.hu/>

³⁴ Az Agrárkamara honlapja: <http://www.agrarkamara.hu/>

³⁵ A Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara lapja: <http://www.szvmszk.hu/>

³⁶ A mezőgazdasági alapadatok elérhetősége: <http://www.fvm.hu/main.php?folderID=1268>

3. Mélyfúrási alapadatok adatbázis
4. Jelentés-nyilvántartási adatbázis
5. Gravimetriai megkutatottsági adatbázis
6. Földmágneses megkutatottsági adatbázis
7. Geoelektromos megkutatottsági térinformatikai adatbázis
8. Szeizmikus megkutatottsági térinformatikai adatbázis
9. Karotázs megkutatottsági adatbázis
10. Építési Geotechnikai Adattár nyilvántartási adatbázisa
11. Országos Szénvagyon adatbázis
12. Országos Szénhidrogén-vagyon adatbázis
13. Országos Bauxitvagyon adatbázis
14. Országos Ércvagyon adatbázis
15. Országos Nemfémes Nyersanyagvagyon adatbázis
16. Felszínmozgásos területek adatbázisa
17. Potenciális szennyezőforrások adatbázisa
18. Földtani szakértői névjegyzék
19. Pest megyei kavicskutató fúrások adatbázisa.

A Magyar Geológiai Szolgálatról szóló 132/1993. Kormányrendelet szerint az MGSz által gyűjtött és nyilvánosságra nem hozott földtani adatokba való betekintés rendjét a személyes adatok védelméről és közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény előírásaival összhangban a Szolgálat főigazgatója határozza meg. Kivételt képeznek a koncesszió jogosultja által szolgáltatott adatok, amelyeket a koncesszió időtartama alatt üzleti titokként kell kezelni.

A fentiekben vázolt jogi szabályozás, valamint a 4/1997. (III.5.) IKIM—KTM—KHVM együttes rendelet 3. § (4) bekezdésében adott felhatalmazás alapján az MGSz főigazgatója az MGSz kezelésében lévő közérdekű földtani adatokba történő betekintésnek és az adatok kiadásának módját, valamint az adatközléssel kapcsolatos, felszámítható költségtérítés mértékét közleményben rögzítette, mely a Szolgálat honlapján megtalálható. Eszerint az MGSZ és a Magyar Állami Földtani Intézet, valamint a Magyar Állami Eötvös Loránd Geofizikai Intézet által kezelt földtani-geofizikai adatok hozzáférhetőség szempontjából közérdekűek és nyilvánosak Kivételt képeznek az államtitokká vagy szolgálati titokká, illetve belső használatra készült adattá vagy döntés-előkészítő adattá minősített, valamint az üzleti titokkörbe tartozó adatok. A Közlemény meghatározza az adatszolgáltatások díját is ³⁷

Földmérési, térképészeti adatok, a FÖMI adatbázisai:

A földmérési és térképészeti tevékenységről szóló 1996. évi LXXVI. törvény állami alapadatoknak nyilvánítja az állami alpmunkák során keletkezett adatokat és az elkészített térképeket, ezek vizsgálatát, minősítését és állami átvételét követően földmérési és térképészeti állami alapadatként kell kezelni.

³⁷ Az MGSZ nyilvántartásai: <http://www.mgsz.hu/magyar/infokozp/index.html>

Az állami alapadatokba, ideértve a hivatalos földrajzi neveket is bárki betekinhet, azokról másolatot igényelhet. Az állami alapadatokat kezelő szervek külön jogszabályban meghatározott díj ellenében szolgáltatnak adatot.

Az állami térképek térinformatikai célú felhasználása az adatszolgáltatóval kötött megállapodás alapján - külön díj meghatározásával - történhet.

Az állami alapadatok alapján létrehozott térképeket a Földmérési és Távérzékelési Intézet (FÖMI) kezeli és tartja nyilván. A FÖMI honlapján számos, állami alapadatokat kezelő adatbázisra vonatkozó információ megtalálható, ahol tájékozódni lehet az adatigénylések áráról és az adatigénylés módjáról. Díjazás ellenében valamennyi adatbázisból adat igényelhető, papíron és elektronikus formában egyaránt.

A következő adatbázisok érhetők el: Légifelvétel adatbázis, Űrfelvétel adatbázis, Alappontok adatbázis, Térképek adatbázis, Domborzat adatbázis, Határok adatbázis, Hálózati földhivatali szolgáltatások, Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer (MePAR), Parlagfű veszélyeztetettségi térkép, Corine Land Cover adatbázis.

Termőföld-használati adatok:

A termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény szerint a földhivatalok nyilvántartást vezetnek a termőföldek használatáról.

A földhivatal az általa vezetett földhasználati nyilvántartásból és az annak alapjául szolgáló szerződésekről földhasználathoz kötött, költségvetési kapcsolattal összefüggő ügyben hatóság megkeresésére, továbbá díjfizetés ellenében a föld tulajdonosának és használójának a kérelmére adatot szolgáltat. Az adatszolgáltatásért külön jogszabályban meghatározott díjat kell fizetni.

Bányászati adatok:

A Bányászati Hivatal honlapján található meg a magyarországi bányászati területek nyilvántartása, a bányavállalkozók címlistája. A nyilvántartások vezetésére vonatkozó kötelezettséget a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény írja elő. Speciális jogszabályi kötelezettség nincs az adatbázisok közzétételére. A Hivatal tájékoztatása szerint a közzététel a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXIII. törvény közérdekű adatokra vonatkozó rendelkezésein alapul.³⁸

Környezetvédelmi adatok:

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény értelmében valamint az Aarhusi Egyezmény³⁹ alapján a környezet

³⁸ Az adatbázisok a következő honlapon érhetők el: <http://www.mbh.hu>

³⁹ 2001. évi LXXXI. törvény a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésekről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és

védelmével kapcsolatos állampolgári jogok gyakorlása és kötelezettségek teljesítése céljából a közfeladatot ellátó szervek mindenki számára lehetővé teszik a környezet és az egészség lényeges összefüggéseinek, a környezetkárosító tevékenységek és azok fontosságának megismerését.

Mindenkinek joga van a külön jogszabályban meghatározott környezeti információkat - mint közérdekű adatokat - megismerni.

Az állami szervek, az önkormányzatok a környezethez kapcsolódó kötelezettséget, feladatot teljesítő vagy közszolgáltatást nyújtó, illetve az egyéb közfeladatot ellátó szervek vagy személyek feladatkörükben kötelesek a környezet állapotát és annak az emberi egészségre gyakorolt hatását figyelemmel kíséreni, igény esetén a rendelkezésére álló környezeti információt hozzáférhetővé tenni, rendelkezésre bocsátani, továbbá a környezeti információk külön jogszabályban meghatározott körét, illetve a birtokában levő vagy a számára tárolt információk jegyzékét elektronikusan vagy más módon közzétenni.

A környezeti információval rendelkező szerv biztosítja a nyilvánosság, illetve a környezeti információt igénylő számára, hogy a környezeti információ megismerésére vonatkozó jogosultságairól tudomást szerezzen, továbbá elősegíti a környezeti információhoz való hozzájutást.

A környezetbe történő kibocsátással kapcsolatos információ megismerését nem lehet arra hivatkozva megtagadni, hogy az személyes adat, üzleti titok, adótitok, fokozottan védett növény vagy állat élőhelyére, kimerülőben lévő természeti erőforrások élőhelyére, fokozottan védett földtani természeti érték előfordulási helyére vonatkozó adat.

A minisztérium a környezetvédelmi adatok szolgáltatására vonatkozó kötelezettségének az Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer felállításával és működtetésével tesz eleget. Az Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer több részből álló adatbázis, melynek részei a következők:

Környezetvédelmi Alapnyilvántartó Rendszer (KAR)
KAR térinformatikai lekérdező rendszere
Hatósági Nyilvántartó Rendszer (HNYR)
Felszín alatti víz és földtani közeg nyilvántartási rendszer (FAVI)
Felszíni Vízművelődési Információs Rendszer (FEVI)
Hulladékgazdálkodási Információs Rendszer (HIR)
Kármentesítési Információs Rendszer (KÁRINFO)
Levegőtisztaság-védelmi Alapnyilvántartó Információs Rendszer (LAIR)
Hulladéklerakó információs rendszer (Landfill)

az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló, Aarhusban, 1998. június 25-én elfogadott Egyezmény kihirdetéséről

Az egyes információs rendszerekről alább és rendeleti szabályozás alá eső adatok fejezetben szólnak részletesebben. Megjegyezzük, hogy a FEVI, Landfill, KAR és HNYR adatbázisok kialakítására, adattartalmára és hozzáférhetőségére nézve a hatályos jogszabályok nem tartalmaznak rendelkezéseket. A környezeti információk nyilvánosságának alapelveivel ellentétesen az állampolgár sem a világhálón sem a hivatali tájékoztatás alapján nem jut részletesebb információhoz az említett adatbázisokról.

Erdővédelmi Mérő- és Megfigyelő Rendszer:

Az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. törvény szerint az erdővédelmi mérő- és megfigyelő rendszer feladata a faállományok egészségi állapotának és fejlődésének folyamatos megfigyelése, az erdőben keletkezett károk országos szintű becslése és az erdei talajok állapotváltozásának vizsgálata.

Az erdők állapotára vonatkozó megfigyeléseket, mérési adatokat és térképeket az Állami Erdészeti Szolgálat a honlapján közzéteszi, tekintettel arra, hogy a Szolgálat feladatkörébe tartozik a törvény és végrehajtási rendelete szerint az információszolgáltatás az erdészeti erőforrások helyzetéről és fejlődéséről, mind a kormányzati szervek, mind a nagyközönség felé.⁴⁰

Hulladékgazdálkodási információs rendszer (HIR):

A hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény 52. § (1) bekezdése előírja a hulladékgazdálkodással kapcsolatos egységes, a nemzetközi követelményeknek is megfelelő információs rendszer létrehozását, mely az Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer önálló egysége és amit a környezetvédelemért felelős miniszter működtet. A Hulladékgazdálkodási Információs Rendszer a hulladékgazdálkodásra vonatkozó több rendszert fog össze. A világhálón egyelőre 1996-2003 közötti a HAWIS rendszerből átvett veszélyes hulladék keletkezési adatok érhetőek el. A tervek szerint a közeljövőben az egész adatbázis kereshető lesz az Interneten.⁴¹

A 164/2003. (X. 18.) Kormányrendelet előírásai szerint a veszélyes és a nem veszélyes hulladékokról is kell adatokat szolgáltatni, és az adatszolgáltatási kötelezettségek egyaránt vonatkoznak a hulladéktermelőkre és a hulladékkezelőkre. A rendszerbe tehát adatok érkeznek a hulladék keletkezéséről, a hulladék begyűjtéséről és előkezeléséről, valamint a hulladékok ártalmatlanításáról és hasznosításáról. Az ország hulladékgazdálkodásának számottevő részét ezzel a HIR lefedi.

⁴⁰Erdővédelmi Mérő- és Megfigyelő Rendszer:
<http://www.aesz.hu/Erdovagyon/Erdovagy000.htm>

⁴¹A HIR elérhetősége: <http://geo.kvvm.hu/hir/>

3.2 RENDELETI SZINTŰ SZABÁLYOZÁS ALÁ ESŐ ADATOK

Barlangok nyilvántartása:

A barlangok nyilvántartásáról, a barlangok látogatásának és kutatásának egyes feltételeiről, valamint a barlangok kiépítéséről szóló 13/1998. (V. 6.) KTM rendelet szerint a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium feladata a Országos Barlangnyilvántartás, mint közhiteles nyilvántartás vezetése.

A Nyilvántartás - az államtitokká, szolgálati titokká minősített, illetve a Nyilvántartásban szereplő személyes adatok kivételével - nyilvános. A Nyilvántartás a KvVM Környezetvédelmi Hivatalának honlapján érhető el.

⁴²

Felszín alatti víz és földtani közeg nyilvántartási rendszer (FAVI):

A felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Kormányrendelet szerint a felszín alatti víz és a földtani közeg környezetvédelmi nyilvántartási rendszere (FAVI) az adminisztratív, azonosítási jellegű adatokon túlmenően a felszín alatti víz, a földtani közeg:

- a) veszélyeztetésével, terhelésével, szennyezésével, károsításával járó tevékenységet folytatókra és tevékenységükre (így például: az elhelyezésre, bevezetésre),
 - b) veszélyeztetésére, terhelésére, szennyezésére, károsítására, továbbá kármentesítésére,
 - c) állapotára,
 - d) állapotával kapcsolatos követelményekre,
 - e) védelméhez kapcsolódó környezetvédelmi intézkedésekre
- vonatkozó adatokat, információkat gyűjtő, nyilvántartó, feldolgozó és szolgáltató rendszer.

A FAVI adatai nyilvánosak és közérdekűek vagy az államtitokról és a szolgálati titokról szóló 1995. évi LXV. törvény alapján minősítettek. A FAVI-ból történő adatszolgáltatás módjai a miniszter rendeletében kerülnek közzétételre. Az adatszolgáltatásra nem született külön miniszteri rendelet ezért a környezeti információk nyilvánosságára vonatkozó általános szabályok alkalmazandók.

Kármentesítési Információs Rendszer (KÁRINFO):

A hátrahagyott, tartós környezetkárosodást okozó szennyezőforrások, szennyezett területek országos számbavétele során az eredmények nyilvántartásba vétele a Kármentesítési Információs Rendszerben (KÁRINFO) történik. A KÁRINFO működtetésével történik a környezeti károk felszámolásával bekövetkezett állapotváltozásról keletkező adatok

⁴²

A nyilvántartás elérhetősége:
<http://www.termeszetvedelem.hu/index.php?pg=caves>

gyűjtésének, rögzítésének megszervezése, az adatok, a térképi, fototechnikai információk felvétele az országos számbavételi adatbázisba.

A KÁRINFO rendszert a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium tartja nyilván és szolgáltat belőle adatokat, a miniszter rendeletben meghatározott eljárásának megfelelően.

Levegőtisztaság-védelmi Alapnyilvántartó Információs Rendszer (LAIR)

A levegő védelmével kapcsolatos egyes szabályokról szóló 21/2001.(II. 14.) Kormányrendelet 16. § (6) bekezdése értelmében a meghatározott levegőszennyező létesítmény üzemeltetője a légszennyezésre vonatkozóan köteles adatot szolgáltatni a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztériumnak, melyből a Minisztérium felállítja a Levegőtisztaság-védelmi Alapnyilvántartó Információs Rendszert. A rendszerből való adatszolgáltatásra a környezeti információk nyilvánosságára vonatkozó szabályok alkalmazandók.

Hites bányamérők nyilvántartása:

A hites bányamérőről szóló 70/1995. (XII. 26.) IKM rendelet szerint a hites bányamérők jegyzékét az Ipari és Kereskedelmi Közlönyben és a Bányászati Közlönyben évenként közzé kell tenni. A hites bányamérők listája a Magyar Bányászati Hivatal honlapján is hozzáférhető.⁴³

Területi Információs Rendszer (TeIR):

A 112/1997. (VI. 27.) Kormányrendelet a területfejlesztéssel és területrendezéssel kapcsolatos információs rendszerről és a kötelező adatközlés rendjéről határozza meg, hogy a területi információs rendszer célja, hogy adatokat szolgáltatson a területfejlesztési és -rendezési tevékenységet folytató közigazgatási szervek és egyéb jogi személyek számára a társadalom, a gazdaság és a környezet területi jellemzőiről, illetve azok változásairól. A TeIR kétszintű, az országos területi információs rendszerből és a megyei területi információs rendszerekből áll.

A TeIR a természeti környezetre, a humán erőforrásokra, a gazdaságra, az üdülés-idegenforgalomra, az infrastruktúrára, a területfelhasználásra, a területfejlesztés eszköz- és intézményrendszerére, a területfejlesztési koncepciók, a területfejlesztési programok és a területrendezési tervek tartalmára vonatkozó adatköröket tartalmazza.

A törvény értelmében a TeIR adatainak nyilvánosságára a statisztikáról szóló 1993. évi XLVI. törvény, valamint a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény

⁴³ A hites bányamérők jegyzéke a következő honlapon megtalálható: www.mbh.hu

rendelkezései az irányadóak. A nyilvánosság számára a TeIR adatai térítés ellenében szerződés alapján hozzáférhetőek.⁴⁴

Védett természeti értékek nyilvántartása:

A védett természeti területek és értékek nyilvántartásáról szóló 13/1997. (V. 28.) KTM rendelet rendeli el, hogy a védett természeti területekről, valamint a védett természeti értékekről országos hatósági nyilvántartást kell vezetni.

Az országos jelentőségű és a helyi jelentőségű védett természeti területekről Védett Természeti Területek Törzskönyvét a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium vezeti. A számítógépes nyilvántartási rendszernek illeszkednie kell az Országos Környezetvédelmi Információs Rendszerhez.

A nyilvántartás - az államtitoknak, szolgálati titoknak és üzleti titoknak, illetve személyes adatnak minősülő adatok kivételével - nyilvános. A Törzskönyvekből az adatszolgáltatás kérelemre történik. A nyilvántartást kérelemre - az államtitoknak, szolgálati titoknak, üzleti titoknak minősülő, továbbá a személyes adat kivételével - a Minisztérium kijelölt munkatársának jelenlétében bárki megtekintheti, tartalmáról feljegyzést készíthet, vagy arról másolatot kérhet.

Az adatszolgáltatásért a Minisztérium természetvédelmi feladatok ellátásáért felelős helyettes államtitkára - legfeljebb a közléssel kapcsolatban felmerült költség mértékéig - költségtérítést állapíthat meg.

3.3. ALACSONYABB SZINTŰ SZABÁLYOZÁS KÖRÉBE ESŐ ADATOK:

Növényvédelmi Információs Rendszer (NIR):

A Növényvédelmi Információs Rendszer (NIR) az ország növényvédelmi helyzetével kapcsolatos adatokat és térképeket tartalmazza. A rendszer szöveges összefoglalója a Növény és Talajvédelmi Szolgálat honlapján megtalálható. A közzétételről nincs kifejezett jogszabályi rendelkezés. A Szolgálat kialakult gyakorlata szerint térképi részből is ingyenes adatszolgáltatás történik.⁴⁵

Talajvédelmi Információs és Monitoring Rendszer (TIM):

A Talajvédelmi Információs Monitoring Rendszert az FVM Növény és Talajvédelmi Szolgálata vezeti. Nincs jogszabályi háttére annak, hogy az Intézet milyen módon köteles a fenti adatbázisokból adatot szolgáltatni, de a kialakult gyakorlat szerint a nem nagy mennyiségű adatot igénylőknek díjmentesen szolgáltatnak adatot.

⁴⁴ A TeIR a következő honlapon található: <http://teir.vati.hu/teirpub/login>

⁴⁵ A NIR elérhetősége: <http://www.ontsz.hu/nir.php?>

4. IDŐJÁRÁSI ADATOK

4.1 TÖRVÉNYI SZINTŰ SZABÁLYOZÁS ALÁ ESŐ ADATOK KÖRE

Meteorológiai adatok:

Az Országos Meteorológiai Szolgálatról szóló 277/2005. (XII. 20.) Kormányrendelet értelmében a Szolgálat feladat- és hatáskörébe tartozik állami feladatként, hogy a meteorológiai alapadatokat rendszerezve, meteorológiai adatbázisban tárolja és archiválja. (2. § (1) bek)

Az így nyilvántartott adatokhoz való hozzáférést 2006. január 4-től maga a törvény 6. §-a szabályozza a következőként: a meteorológiai alapadatokat, amennyiben nemzetközi megállapodás eltérően nem rendelkezik, a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvény alapján közérdekű adatnak minősülnek, és az ott meghatározott eljárás alapján köteles a Szolgálat az adatszolgáltatásra.⁴⁶

A 2006. január 4-et megelőző szabályozás az adatokhoz való hozzáférés tekintetében merőben más rendszert alkalmazott. Az Országos Meteorológiai szolgálat, valamint elnöke feladat- és hatásköréről szóló 12/1992. (IV. 23.) KTM rendelet 3.§ (2) bekezdése alapján a Szolgálat által gyűjtött és nyilvánosságra nem hozott meteorológiai adatokba való betekintés rendjét a Szolgálat elnöke határozta meg, tehát a meteorológiai adatok nem minősültek közérdekű adatnak, az azokhoz való hozzáférés a Szolgálat elnökének diszkrecionális jogköreként került meghatározásra. A szabályozás mind a formai mind a tartalmi alkotmányosság tekintetében erősen vitatható.

5. TURIZMUS

5.1 TÖRVÉNYI SZINTŰ SZABÁLYOZÁS ALÁ ESŐ ADATOK KÖRE

Külföldre utazási információk:

A Külügyminisztérium honlapján számos hasznos tanács és információ található meg a külföldre utazásról, a külképviseletekről és a külföldiek számára Magyarországról.

A konzuli védelemről szóló 2001. évi XLVI. törvény írja elő, hogy a konzuli szolgálat minden megengedett módon tájékozik a külföldi államokban a magyar állampolgárok alapvető jogait és érdekeit közvetlenül érintő körülményekről, belső jogszabályokról és azok változásairól, valamint a jogalkalmazásról, és ezekről a megfelelő úton - ideértve a tömegtájékoztatási eszközöket és az információs világhálón való közzétételt, valamint a szóbeli felvilágosítást is - tájékoztatja az állampolgárokat annak érdekében, hogy elősegítse megfelelő

⁴⁶ Időjárás adatok a <http://www.met.hu/omsz.php> honlapon érhetők el.

felkészülésüket a külföldi utazásra, tartózkodásra.⁴⁷ A Minisztérium ennek keretében tartja nyilván és teszi közvélemény elé a külképviseletek elérhetőségeit is.

5.2 RENDELETI SZINTŰ SZABÁLYOZÁS ALÁ ESŐ ADATOK KÖRE

Utazási Irodák Közhitelű Hatósági Nyilvántartása:

Az utazásszervező és -közvetítő tevékenységről szóló 213/1996. (XII. 23.) Kormányrendelet értelmében a Magyar Kereskedelmi és Engedélyezési Hivatal az utazási vállalkozókról közhitelű hatósági nyilvántartást vezet. Az utazási vállalkozókról a Hivatal által vezetett közhitelű hatósági nyilvántartás következő adatai nyilvánosak:

- a) az utazási vállalkozó nyilvántartásba vételi száma,
- b) az utazási vállalkozó neve, székhelye, telefon- és faxszáma, e-mail címe,
- c) az üzlethelyiségei (utazási iroda, utazási ügynökség) címe, telefon- és faxszáma, e-mail címe,
- d) az utazási vállalkozó vagyoni biztosítékának mértéke százalék(ok)ban, valamint forintban,
- e) annak a hitelintézetnek, illetve biztosítónak a neve és a címe, amellyel az utazási vállalkozó a vagyoni biztosíték szolgáltatására szerződött,
- f) az utazási vállalkozó által végzett tevékenységek,
- g) az utazási vállalkozás tevékenysége felfüggesztésének és a hatósági nyilvántartásból való törlésének ténye.

A nyilvántartás a Magyar Kereskedelmi és Engedélyezési Hivatal honlapján elérhető.⁴⁸

5.3 ALACSONYABB SZINTŰ SZABÁLYOZÁS KÖRÉBE ESŐ ADATOK:

Utazási, turisztikai információk:

A Magyar Turisztikai Hivatalról szóló 296/2004. (X. 28.) Kormányrendelet szerint a Magyar Turisztikai Hivatal feladata, hogy segíti a minisztert a Magyar Turizmus Rt. feletti tulajdonosi jogainak gyakorolásában. A Hivatal és a Magyar Turizmus Rt. honlapján, valamint az itthon.hu oldalon számos a magyar turizmussal, utazással kapcsolatos adat megtalálható. Az adatok közzétételére nincs kifejezett jogszabályi kötelezettség, de a szakmai információk folyamatos közzététele a Magyar Turizmus Rt. célkitűzései közé tartozik.

⁴⁷Utazási információk a következő címen érhetők el:

http://www.kulugyminiszterium.hu/kum/hu/bal/Konzuli_informaciok/Utazas_kulfoldre/nyitooldal.htm

⁴⁸Az utazási irodák nyilvántartása a következő honlapon érhető el:

<http://www.mkeh.gov.hu/nyilvantartasok>

Turisztikai szakmai szervezetet érintő információk:

Az Országos Idegenforgalmi Bizottság szervezetéről és működéséről szóló 1/2005. (I. 12.) TNM utasítás értelmében a Bizottság beszerzi, gyűjti és rendszerezi a szakmai szervezeteket érintő információkat, a Magyar Turisztikai Hivatal részéről rendelkezésre bocsátott információkat a szakmai szervezeteknek továbbítja, illetve a szakmai szervezetek információit továbbítja a Magyar Turisztikai Hivatal felé. A feladatkörbe nem szerepel az ilyen adatok nyilvános honlapon való közzététele, de a Bizottság honlapján számos közérdekű adat megtalálható.

6. ÜZLETI ADATOK

6.1 TÖRVÉNYI SZINTŰ SZABÁLYOZÁS ALÁ ESŐ ADATOK KÖRE

Cégnyilvántartás:

A cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény céljai között szerepel a közhiteles cégnyilvántartás adatainak teljes körű nyilvánosságának biztosítása, közvetlenül vagy elektronikus úton.

A cégjegyzék valamennyi cég esetében tartalmazza

- a) a cég cégjegyzékszámát,
- b) a cég nevét,
- c) a cég székhelyét,
- d) a létesítő okirat keltét,
- e) a cég főtevékenységét és a létesítő okiratban meghatározott további tevékenységi köreit,
- f) a cég jegyzett tőkéjét,
- g) a képviselő módját,
- h) a cég képviselőjére jogosultak nevét és lakóhelyét, valamint tisztségét, e jogviszonyuk keletkezésének időpontját,
- i) a cég adószámát, valamint statisztikai számjelét,
- j) a cég valamennyi pénzforgalmi számláját, valamint az azokat vezető pénzügyi intézmények nevét és székhelyét,
- k) a cégbejegyzési végzés meghozatalának időpontját.

A cégjegyzék fennálló, illetve törölt adatai, valamint a cégiratok teljeskörűen nyilvánosak. Teljeskörűen nyilvánosak továbbá a benyújtott, de még el nem bíralt bejegyzési kérelem és mellékletei, valamint a törvényességi felügyeleti eljárás iratai is. A cégnyilvánosságot a cégbíróság, a Cégszolgálat, valamint a Céglözlönyben történő közzététel biztosítja.

Postaszolgáltatók nyilvántartása:

A postáról szóló 2003. évi CI. törvény szerint a hírközlési hatóság a postai szolgáltatókról és az általuk nyújtott szolgáltatásokról közhiteles nyilvántartást vezet és köteles a postai szolgáltatók és az általuk nyújtott szolgáltatások jegyzékét nyilvános elektronikus adatbázisában

folyamatosan frissíteni, valamint azt a hivatalos lapjában évente közzétenni.⁴⁹

Növényvédő szerek forgalmazóinak nyilvántartása:

A növényvédelemről szóló 2000. évi XXXV. törvény értelmében a növényvédő szert Magyarországon csak a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter által külön jogszabályban meghatározott szervezet engedélye alapján és a külön jogszabályban meghatározottak szerint lehet forgalomba hozni és felhasználni.

Az ilyen engedély iránti kérelemben a kérelmező által meghatározott adatokat üzleti, illetve üzemi titokként kell kezelni, kivéve a következő nyilvános adatokat.

Nyilvános adatként kell kezelni az engedély birtokosának nevét és címét, a növényvédő szer biztonsági adatlapjának tartalmát, a külön jogszabály szerint veszélyesnek minősített komponensek nevét, a kémiai, fizikai, toxikológiai és ökotoxikológiai vizsgálatok, a hatékonysági kísérletek, valamint az ember és állat egészségére gyakorolt hatások, továbbá a környezetet és a természetet érintő hatásokkal kapcsolatos eredmények összefoglalását és a vizsgálati módszereket, a biztonsági előírásokat, munka-, környezet- és élelmezés-egészségügyi szabályokat, a hulladékká váló növényvédő szerek és csomagolóanyagok kezelésére vonatkozó előírásokat, valamint a balesetek esetén végzendő azonnali intézkedésekre vonatkozó adatokat. Az adatokat a Növény- és Talajvédelmi Központi Szolgálat kezeli⁵⁰.

Személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények nyilvántartása:

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény értelmében, nyilvántartásba kell venni a szociális ellátást nyújtó személyeket vagy szervezeteket. A Működési Nyilvántartást a Salgótarjáni Képzési Központ vezeti. A működési nyilvántartásból adatok a nyilvántartásba vett személy, a munkáltató, valamint a továbbképzést, szakvizsgáztatást szervező, továbbá - az adatvédelmi jogszabályok megtartásával - tudományos, statisztikai feldolgozást végzők részére továbbíthatók.

A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmény és a falugondnoki szolgálat működésének engedélyezéséről, továbbá a szociális vállalkozás engedélyezéséről szóló 188/1999. (XII. 16.) Kormányrendelet alapján a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet nyilvántartást vezet a működési engedéllyel rendelkező szociális szolgáltatókról és

⁴⁹ A postai szolgáltatók nyilvántartása:

http://oldweb.nhh.hu:7777/pls/portal30/HIFSZOLG_PORTAL5.DYN6_SZTIP_I NP_HU.show

⁵⁰

Az adatok a http://www.ontsz.hu/engedelyezes/felhasznalasi_engedely_2006.php honlapon érhetők el.

intézményekről. A Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet - a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény rendelkezéseinek figyelembevételével - vezeti a nyilvántartást. Az így kezelt adatok nyilvánosak.⁵¹

Könyvvizsgálói nyilvántartás:

A Magyar Könyvvizsgálói Kamaráról és a könyvvizsgálói tevékenységről szóló 1997. évi LV. törvény előírja a könyvvizsgálók nyilvántartásának vezetését, melynek célja annak hiteles dokumentálása, hogy a könyvvizsgálói tevékenység végzésére jogosult nyilvántartott természetes és jogi személy rendelkezik a tevékenység végzéséhez előírt feltételekkel.

A nyilvántartásba vett természetes és jogi személyek nyilvántartási száma, neve, címe, továbbá a könyvvizsgálói társaság esetén a könyvvizsgálói tevékenységet végző kamarai tagoknak, illetve a könyvvizsgálói társaság tulajdonosainak és vezető tisztségviselőinek neve és címe közérdekből nyilvános adat, azokról bárki tájékoztatást kaphat.⁵²

Takarmány előállítók nyilvántartása:

A takarmányok előállításáról, forgalomba hozataláról és felhasználásáról 2001. évi CXIX. törvény előírja, hogy az Állatgyógyászati Oltóanyag-, Gyógyszer- és Takarmány-ellenőrző Intézet köteles honlapján közzétenni az engedélyezett és nyilvántartott takarmány-előállítók és takarmányközvetítők listáját.⁵³

6.2 RENDELETI SZINTŰ SZABÁLYOZÁS ALÁ ESŐ ADATOK KÖRE

Egyéni vállalkozók nyilvántartása:

Az egyéni vállalkozói igazolványról szóló 129/2000. (VII. 11.) Kormányrendelet értelmében rendeleti szinten szabályozva a Belügyminisztérium Központi Adatfeldolgozó, Nyilvántartó és Választási Hivatala nyilvántartást vezet a kiadott egyéni vállalkozói igazolványokról.

A Hivatal az egyéni vállalkozói igazolvánnyal rendelkező vállalkozók központi nyilvántartásából megkeresésre vagy internetes közigazgatási szolgáltató rendszeren keresztül díjfizetés ellenében egyedi vagy csoportos adatszolgáltatást teljesít.

Gázszerelők jegyzéke:

A gázszerelők nyilvántartásáról szóló 28/2006. (V. 15.) GKM rendelet írja elő, hogy a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal a gázszerelők által végezhető tevékenységekről közhitelű hatósági nyilvántartást vezet.

⁵¹ Az adatbázis elérhető: <http://www.ncsszi.hu/letoltes.html>

⁵² A kamarai tagok nyilvántartása a következő lapon érhető el: <http://www.mkvk.hu/main.htm>

⁵³ Az Állatgyógyászati Oltóanyag-, Gyógyszer- és Takarmány-ellenőrző Intézet honlapja: http://www.aogyti.gov.hu/a_data/htm/takar_gyartas.htm

A Hivatal a nyilvántartásba vett gázszerelőkről országos közhitelű hatósági nyilvántartást vezet, amelyet statisztikai, illetve ellenőrzési célokra, az erre külön jogszabályban feljogosított szervek rendelkezésére bocsát. A nyilvántartásba vett gázszerelők jegyzékét a Hivatal információs honlapján, valamint a kormányzati portálon megyénkénti bontásban - hetenkénti frissítéssel - folyamatosan közzéteszi.⁵⁴

Regisztrált gépjármű bontók nyilvántartása:

Az 1/1990. KHVM rendelet 12.§ (3) értelmében a regisztrált gépjármű bontási tevékenységet végzőkről összesített nyilvántartást kell közölnie a Közlekedési Felügyeletnek a felügyelet internetes honlapján. A regisztrált bontók jegyzéke a Közlekedési Felügyelet honlapján megtalálható.⁵⁵

7. SZABADALMI ADATOK

7.1 TÖRVÉNYI ÉS RENDELETI SZINTŰ SZABÁLYOZÁS ALÁ ESŐ ADATOK

A Magyar Szabadalmi Hivatalról szóló 86/2000. (VI. 15.) Kormányrendelet, valamint a Magyar Szabadalmi Hivatal Alapító Okirata szerint a Hivatal feladatkörébe tartozik, hogy gyűjti, informatikai eszközökkel feldolgozza és nyilvános szakkönyvtárában közreadja a hazai és külföldi iparjogvédelmi dokumentumokat; szellemi tulajdon védelmével kapcsolatos dokumentációs és tájékoztató szolgáltatásokat nyújt.

A védjegyekről szóló 1998. évi XI. törvény, a formatervezési minták oltalmáról szóló 2001. évi XLVIII. törvény, a találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény szerint a Hivatal elektronikus tájékoztató szolgáltatást nyújt a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény rendelkezéseivel összhangban védjegy, mintaoltalmi és szabadalmi ügyekben.

A Hivatal honlapján számos iparjogvédelmi adatbázis megtalálható, melyek nyilvánosak, az adatbázisokhoz való hozzáférés ingyenes. A Magyar Iparjogvédelmi Adatbázis (PIPACS), az e-lajstrom, a Szabadalmi Közlöny- és Védjegyértékesítő elektronikus formában, az iparjogvédelmi osztályozási rendszerek adatbázisa kereshető a honlapon.⁵⁶

7.2 ALACSONYABB SZINTŰ SZABÁLYOZÁS KÖRÉBE ESŐ ADATOK:

Szabadalmi ügyvivői tevékenységre vonatkozó adatok:

A szabadalmi ügyvivőkről szóló 1995. évi XXXII. törvény szerint a Kamara a szabadalmi ügyvivőkről és a szabadalmi ügyvivőjelöltekről, valamint a szabadalmi ügyvivői irodákról és a szabadalmi ügyvivői társaságokról nyilvántartást vezet.

⁵⁴ Gázszerelők névjegyzéke: <http://mkeh.gov.hu/nyilvantartasok>

⁵⁵ Regisztrált gépjármű bontók nyilvántartása:
http://www.kff.hu/kozerdekuinfo/reg_bontok.html

⁵⁶ Iparjogvédelmi adatbázisok elérhetősége: <http://www.mszh.hu/>

A Szabadalmi Ügyvivői Kamara alapszabálya és a törvény sem rendelkezik a Kamara tájékoztatási vagy közzétételi kötelezettségéről, de honlapján számos közérdekű, és a szakmát érintő információkat, köztük a tagi névjegyzéket teszi közzé.⁵⁷

8. OKTATÁSI, KULTURÁLIS ADATOK

8.1 TÖRVÉNYI SZINTŰ SZABÁLYOZÁS ALÁ ESŐ ADATOK

Felsőoktatási Információs Rendszer (FIR):

A 2006 március 1-jén hatályba lépő a felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény értelmében a felsőoktatási intézmények által kezelt adatok alapján létre kell hozni a felsőoktatási információs rendszert, mely kezeléséért az oktatási miniszter a felelős.

A felsőoktatási információs rendszer a fenntartói, intézményi, foglalkoztatási, hallgatói, oktatói és más alkalmazotti adatokat tartalmazza, azt az Országos Felsőoktatási Információs Központ működteti. Az adatokhoz való hozzáférés differenciált aszerint, hogy intézményi vagy személyes adatokról van-e szó.

A felsőoktatási intézmények alapító okiratában megjelölt, továbbá a nyilvántartásba vételükkel, tevékenységük megkezdésével és módosításával kapcsolatos, a regisztrációs központ által nyilvántartott adatok nyilvánosságát az Országos Felsőoktatási Információs Központ biztosítja.

A felsőoktatás információs rendszeréből - törvény eltérő rendelkezésének hiányában - személyes adat csak az érintett kérése, illetve hozzájárulása esetén, az érintett egyidejű értesítése mellett adható ki. A felsőoktatási információs rendszerbe az érintett - saját adatai tekintetében - ingyenesen jogosult betekinteni és kérni adatainak helyesbítését. A rendszer intézményekre vonatkozó adatai a világhálón még nem érhető el, abból adatot a Felsőoktatási Információs Központ szolgáltat.

Akkreditált Szervezetek Adatbázisa:

A Nemzeti Akkreditáló Testület szervezetéről, feladat- és hatásköréről, valamint eljárásáról szóló 2005. évi LXXVIII. törvény szerint a testület végzi a meghatározott oktatási/képzési tevékenységet folytató szervezetek és természetes személyek akkreditálását és az általa akkreditált szervezetekről és természetes személyekről nyilvántartást vezet.

Az akkreditált személyek vagy szervezetek nyilvántartása - közérdekű, illetve közérdekből nyilvános adatokat tartalmazó - nyilvántartás, melybe bárki térítés nélkül betekinthez. A Testület ezen nyilvántartásokból vagy azok egy részéből - a szabványok kivételével - kérésre, költségtérítés

⁵⁷ A kamara elérhetősége: <http://www.szabadalmikamara.hu/indexfo.htm>

ellenében másolatot szolgáltat. Az Akkreditált Szervezetek Adatbázisa megtalálható a Testület honlapján.⁵⁸

8.2 RENDELETI SZINTŰ SZABÁLYOZÁS ALÁ ESŐ ADATOK KÖRE

Kulturális örökségek nyilvántartása:

A Kulturális Örökségvédelmi Hivatal egységes központi hatósági nyilvántartást vezet a régészeti lelőhelyekről, a műemlékekről és a védetté nyilvánított kulturális javakról a kulturális örökség hatósági nyilvántartására vonatkozó 17/2002. (VI. 21.) NKÖM rendelet szerint.

A Hivatal nyilvántartásában szereplő adataiból kérelemre adatot szolgáltat. Az adatokért igazgatási szolgáltatási díjat kell fizetni. A díj mértéke 1-5 adattételig kérelmenként 2200 Ft. 5 adattétel felett a díj tételenként 220 forinttal növekszik. A nyilvántartás keresőfunkciókkal a Hivatal honlapján is elérhető.⁵⁹

Nemzeti Kutatás-nyilvántartási rendszer:

A Nemzeti Kutatás-nyilvántartási Rendszerről szóló 160/2001. (IX. 12.) Kormányrendelet szerint a Nemzeti Kutatás-nyilvántartási Rendszer célja a közfinanszírozású támogatással, vagy az ilyen szerződés alapján megvalósuló kutatás-fejlesztési és technológia innovációs projektek nyilvántartása, ennek révén az átláthatóság növelése, a párhuzamos, illetve halmozott pénzügyi támogatások azonosítása, a tudományos és szakmai együttműködés megkönnyítése, valamint a hasznosítás elősegítése.

Az NKR-t az oktatási miniszter hozza létre és a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal elnöke felügyeli. Az NKR-ben szereplő adatok nyilvánosságra hozataláról a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal elnöke gondoskodik.⁶⁰

8.3 ALACSONYABB SZINTŰ SZABÁLYOZÁS KÖRÉBE ESŐ ADATOK:

Állatorvosi szakmai adatok:

A Magyar Állatorvosi Kamara az állatorvosok önkormányzattal rendelkező, közfeladatokat és általános szakmai érdekképviselői feladatokat is ellátó országos köztestülete. Az alapszabály szerint a Kamara biztosítja a kamara hivatalos lapjának kiadását. A lapban rendszeresen ismerteti a legújabb gyógyító eljárásokat, kutatási eredményeket, új gyógyszerkészítményeket és minden szervezeti kérdéssel kapcsolatos

⁵⁸ Az akkreditációs adatbázis elérhetősége: <http://www.nat.hu/>

⁵⁹ A nyilvántartás keresője a következő oldalon érhető el:
http://www.koh.hu/index.php?_url=all.php&_mp=muemlekvedelem&_amp=MNY

⁶⁰ A Nemzeti Kutatás-nyilvántartási Rendszer elérhetősége:
<https://nkr.info.omikk.bme.hu/>

információkat. A hivatalos lapon túl szakmai és közérdekű adatokat tesz közzé a világhálón.⁶¹

Építész szakmai adatok:

A Magyar Építész Kamara alapszabálya a hivatalos lapjában való közzétételi kötelezettségeket és lehetőségeket szabályozza, de számos információ a honlapján is elérhető.

Mérnöki, Orvosi, Ügyvédi szakmai adatok:

A Mérnöki Kamara, az Orvosi Kamara és az Ügyvédi kamara alapszabályai nem rendelkeznek semmilyen tájékoztatási vagy közzétételi kötelezettségről, de honlapjukon számos közérdekű, és a szakmát érintő információt, köztük tagsági névjegyzékeket tesznek közzé.

⁶¹ A honlap címe:
http://www.maok.hu/index.php?option=com_content&task=category§ionid=1&id=1&Itemid=27

MEGJEGYZÉSEK A SZABÁLYOZÁS SZINTJEIHEZ

A feldolgozott adatkategóriák alapján megállapítható, hogy a közigazgatásban kezelt közérdekű vagy közérdekből nyilvános adatok közzététele túlnyomó többségben a közzétételt előíró törvényi vagy rendeleti szabályozáson alapszik. Kevés példát láttunk arra, hogy valamely közigazgatási szerv saját feladatai meghatározása között szerepeltetné valamely adatbázisának nyilvánossá tételét. Ez a jogszabályi hierarchia magasabb szintjén álló szabályozás indokolt minden olyan nyilvánartartás esetében, ahol személyes adatok kezelése és azok közérdekből való nyilvánossá tétele történik. Azokban az esetekben ugyanakkor, ahol személyes adat nyilvánartartására nem kerül sor, az információszabadság elveit, és a bevezetőben felhozott jogszabályi rendelkezéseket figyelembe vevő szerv anélkül tehetné a rendelkezésére álló adatbázisait nyilvánossá, hogy erre vonatkozó speciális jogszabályi kötelezettsége lenne. Kevés ilyen példával is találkozhattunk a Magyar Bányászati Hivatal esetében, ahol a bányavállalkozók címlistája, és a bányaterületek jegyzéke a honlapon megtalálható volt, vagy a Növényvédelmi Információs Rendszer esetében, mely szintén speciális rendelkezés nélkül érhető el a Növény és Talajvédelmi Szolgálat honlapján. Viszont a közérdekű adatok nyilvánosságának korlátozásáról szóló szabályozások nem maradhatnak rendeleti szinten.

A kizárólag közérdekű adatokat tartalmazó adatvagyon esetében mindazonáltal indokoltnak látszik, hogy nagyobb teret kapjon az egyes intézmények, szervek saját belső szabályozása vagy pusztán az információszabadság elveit tiszteletben tartó és a lehető legkiterjesztőbb módon értelmező gyakorlata. Míg egyes szerveknél az adatközzételési gyakorlat nagyon előremutató, megjegyezzük, hogy jelen kutatás tapasztalatai azt támasztják alá, hogy a közhivatalok dolgozói sok esetben értetlenül állnak az adatigénylő állampolgár kérése előtt, még olyan adatbázisok esetében is, mely esetleg a szerv saját weboldalán megtalálható. Az információszabadság érvényesülését így akkor lehet majd hatékonyan az egyes szervek saját belső szabályozására vagy kialakított gyakorlatára bízni, ha egyértelmű általános szabályok állnak rendelkezésre arról, hogy mely adatkategóriák esetében szükséges a teljes és ingyenes hozzáférés biztosítása.

A fenti áttekintés alapján az is megállapítható, hogy a közigazgatási szervek vagy intézmények által előállított adatbázisok igen jelentős hányada, különösen azok, melyek nemcsak igazgatási, engedélyezési hanem jelentős szakmai munkát is megkövetelnek (ilyenek a térképészeti, a földtani, a térinformatikai, az építészeti adatbázisok) nem ingyenesen, hanem térítés ellenében használhatók bárki számára. Az ilyen adatbázisok esetében a jövőben az intézmények saját érdekévé válhat a lehető legtöbb nyilvánartartásuk hozzáférhetővé tétele, amennyiben elfogadjuk, hogy a hozzáférési jog szabályozása bizonyos esetekben a díjfizetési kötelezettség előírásával a leghatékonyabb.

**A KÖZSZFÉRA INFORMÁCIÓINAK KERESKEDELMI CÉLÚ
ÚJRAFELHASZNÁLÁSÁNAK GAZDASÁGI SZEMPONTÚ VIZSGÁLATA (AZ
ADATBÁZISOKHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS, FELHASZNÁLÁS ÉS ÁRKÉPZÉS
SZABÁLYAINAK ÉS GYAKORLATÁNAK ELEMZÉSE)**

BEVEZETÉS

Itt két kérdéskört vizsgálunk. Az első részben összefoglaljuk a hatályos közösségi és hazai jogszabályi környezet által állított jelenlegi jogi keretrendszer feltételeit, bemutatva a szabályozás által meghatározott, a jövőbeli kereskedelmi célú közadat újrahasznosítási modell megfogalmazásakor figyelembe veendő, szakmai megfontolásra igénylő rendelkezéseket. A második rész foglalkozik részletesen a tanulmány lényegi terjedelmét alkotó közérdekű adatbázisok információ hozzáférési, felhasználási gyakorlatával, bemutatva a hazánkban jelenleg alkalmazott eljárásokat, módszereket, valamint ezek értékelését és a jövőbeli kereskedelmi célú újrahasznosításra javasolt keretfeltételeket.

**1. A JAVASOLT GAZDASÁGI MODELL KÖZÖSSÉGI ÉS NEMZETI JOGSZABÁLYI
HÁTTÉRÉNEK ÉRTÉKELŐ ELEMZÉSE**

A vonatkozó európai uniós jogharmonizációs kötelezettségeknek való tagállami megfelelés céljából szükségessé vált a közszféra információinak újrahasznosítását szabályozó hazai jogi környezet feltételrendszerének, és az ahhoz kapcsolódó gyakorlati végrehajtási mechanizmusoknak átfogó szakmai átvizsgálása, és szükségszerű módosítása.

A jelenlegi hatályos hazai jogi szabályozási környezet két törvényi szintű jogszabályban rendelkezik a közérdekű adatok nyilvánossága vonatkozásában.

**1.1 AZ 1992. ÉVI LXIII. TÖRVÉNY A SZEMÉLYES ADATOK VÉDELMEÉRŐL ÉS A
KÖZÉRDEKŰ ADATOK NYILVÁNOSSÁGÁRÓL**

Az 1992. évi törvény a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló jogszabály még a rendszerváltást követően, a kiépülő demokratikus jogállami keretrendszer megteremtésének egyik meghatározó alappilléreként jött létre, az Alkotmányban rögzített információszabadsághoz való alapjog vonatkozó törvényi szintű szabályozásaként is.

A törvény szabályozásában az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv és személy a feladatkörébe tartozó ügyekben köteles elősegíteni a közvélemény pontos és gyors tájékoztatását, oly módon, hogy

rendszeresen közzé, illetve hozzáférhetővé teszi a tevékenységükkel kapcsolatos legfontosabb adatokat – hatáskör és illetékesség, szervezeti és gazdálkodási adatok, valamint a működés révén általa előállított, nála keletkező, birtokában lévő adatfajták.

A törvény hatálya alá tartozó szervezeteknek lehetővé kell tenniük, hogy a kezelésükben lévő közérdekű adatot bárki megismerhesse, kivéve az Avtv. által részletesen felsorolt eseteket (állam- vagy szolgálati titok, nemzetközi szerződésből eredő egyéb kötelezettség, egyéb törvényi – honvédelmi, nemzetbiztonsági, stb. – szabályozás).

A közérdekű adat megismerésére irányuló kérelemnek az adatot kezelő szerv a kérelem tudomására jutását követő legrövidebb idő alatt, legfeljebb 15 napon belül, közérthető formában tesz eleget. Az adatokat tartalmazó dokumentumról vagy annak igényelt részletéről a tárolási mód függvényében költségtérítés ellenében a kérelmező másolatot kérhet. A közérdekű adat kérelemre való közzétételéről az adatkezelő szerv vezetője költségtérítést állapíthat meg, melynek mértéke nem haladhatja meg a közzététel kapcsolatban felmerült költség mértékét.

A kérelem megtagadásáról, a kapcsolódó indoklással együtt 8 napon belül kell értesíteni a kérelmezőt. Az elutasításokról és azok indokairól az érintett szervezet évente értesíti az adatvédelmi biztost, akit a személyes adatok védelme és a közérdekű adatok nyilvánosságához való alkotmányos jog védelme érdekében az Országgyűlés választ többek között a közérdekű adatok nyilvánossága érvényesülési feltételeinek figyelemmel kísérésére. Szakmai véleménye, állásfoglalásai a hatályos és a jövőbeli jogalkalmazási gyakorlat szempontjából a felállítandó gazdasági aspektusú közadat újrahasznosítási modell számára is meghatározó jelentőségű. A tanulmány következő fejezetében konkrétan is megemlíti egyes közérdekű adatbázisokból az adatközlő által további felhasználásra átadott információk költségtérítéséről formált adatvédelmi biztosi álláspontot.

Külön kell szólni az Avtv. összefoglaló értékelése során a törvény 22. §-a, amely kifejezetten szűkíti a jogszabály tárgyi hatályát azzal, hogy a törvény rendelkezései nem alkalmazhatók a közhitelű nyilvántartások adatszolgáltatására. Ez a kitétel magában hordozza a később megjelölt, de a közösségi és hazai jogszabályi hierarchia miatt követendő 2003/98/EK irányelv III. és IV. fejezetében megfogalmazott alapelv részbeni negligálását, mivel számos olyan közhiteles adatbázis létezik ma Magyarországon – pl. az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény 4 § (1) alapján működő ingatlan-nyilvántartás, az 1997. évi CXLV. törvény alapján működő cégnyilvántartás, stb. - hozzáférési korlátozás nélkül, amelyre szintén vonatkoznának a fenti irányelv szabályai. A nevesített közhitelű adatbázisok a tanulmány során a joggyakorlás megvalósításának részletes vizsgálati tárgyát képezték.

1.2 A 2005. ÉVI XC. TÖRVÉNY AZ ELEKTRONIKUS INFORMÁCIÓSZABADSÁGRÓL

Bár kronológiai sorrendben az elektronikus információszabadságról szóló törvény (továbbiakban Eitv.) időben követte a vonatkozó közösségi jogszabály (2003/98/EK) megjelenését, mégis fontosnak tartom, hogy a két nemzeti szintű jogszabály legfontosabb rendelkezései egymást követően szerepeljenek, megkönnyítve ezáltal a hatályos hazai törvényi rendelkezések áttekinthetőségét. A hazai jogszabályok esetében van lehetőség módosításra, a még nem kellő mértékben átültetett közösségi irányelvek átvételére.

Az Eitv. megalkotása elsősorban a jogállamiság, és a közérdekű adatok megismerhetőségéhez és terjesztéséhez való alapvető jog érvényesülését célozta az Avtv. 19. §-ában foglaltakkal összhangban. Másrészt az Avtv. vonatkozó rendelkezéseivel karöltve a jogalkotó ezzel a jogszabállyal próbálta teljessé tenni a közérdekű adatok nemzeti szabályozási környezetét, amelyet az időközben megjelent közösségi irányelv további részletkérdésekben szabályozott.

Az Eitv. elsődleges célja, hogy a közvélemény *pontos és gyors tájékoztatása* érdekében - Avtv. jogszöveg direkt átvétele - a közérdekű adatok e törvényben meghatározott körét bárki számára elektronikus úton külön adatigénylési és személyazonosítási eljárás nélkül, folyamatosan - ez az Avtv.-ben még csak rendszerességet (nem meghatározott mértékű) igényelt - és díjmentesen közvéleményre juttatják.

A legfontosabb megállapítás, hogy ez a cél nem egyezik meg a vonatkozó közösségi irányelv alapcéljával, amely elsősorban a kereskedelmi célú közadat-újrahasznosítás szabályait fekteti le, nem pedig az elsődleges, díjmentes hozzáférési jogosultságról, gyakorlati szempontból iratbetekintésről, adatmegtekintésről rendelkezik.

A törvény értelmében a közfeladatokat ellátó szervek a közzétételi listán meghatározott adatokat saját vagy központi honlapon kötelesek közzétenni. Az általános közzétételi listát a törvény melléklete tartalmazza. Külön jogszabály az általánostól eltérő egyéb közzéteendő adatokat is meghatározhat a közfeladatokat ellátó szervekre. Végül külön jogszabály, illetve a közfeladatot ellátó szerv vezetője további kötelezően közzéteendő adatkört is kijelölhet egyedi közzétételi lista előírásával. A közzétételi listákat a közfeladatot ellátó szerv vezetője évente felülvizsgálja a listán nem szereplő közérdekű adatokra érkező adatigénylések adatai alapján, és azt a jelentős arányban vagy mennyiségben felmerült adatigénylések alapján kiegészíti.

Az adatfelelős vagy adatközlő gondoskodik az adatok közzétételére alkalmas honlap kialakításáról, a folyamatos üzemeltetéséről, hibaelhárításáról és az adatok frissítéséről. A honlapon a közzétételi listákon meghatározott közérdekű adatokon kívül elektronikusan közzétehetőek más közérdekű és közérdekből nyilvános adatok is. A

honlapon közérthető formában tájékoztatást kell adni a közérdekű adatok egyedi igénylésének szabályairól, feltüntetve a kapcsolódó jogorvoslati lehetőségeket is.

A honlapokra, a kapcsolódó közérdekű adatbázisokra, illetve nyilvántartásokra vonatkozó leíró adatokat az erre a célra létrehozott és a GKM vezetéséért felelős miniszter által működtetett központi elektronikus jegyzék összesítve tartalmazza a külön erre a célra létrehozott honlapon. A közérdekű adatokhoz való egységes szempontok szerinti elektronikus hozzáférést és az adatok közötti keresési lehetőséget szintén a GKM-et vezető miniszter által működtetett egységes közadatkereső rendszer biztosítja.

Az adatfelelős gondoskodik arról, hogy a kezelésében lévő közérdekű adatok központi elektronikus jegyzékbe történő továbbításáért, valamint a továbbított adatok, információk tartalmáért és azok rendszeres frissítéséért. A jegyzék fenntartása nem mentesíti az adatfelelőst a honlapon való közzétételi kötelezettség alól.

Az Eitv. melléklete részletesen tájékoztatást ad az általános közzétételi lista elemeiről. Az Avtv.-vel összhangban három jelentős adatfajtát nevesít a szabályozás: a szervezeti, személyzeti; a tevékenységre, működésre vonatkozó; és a gazdálkodással kapcsolatos adatokat. A három adatkör közül a jövőbeli kereskedelmi célú közadat-újrahasznosítás szempontjából a közfeladatot ellátó szerv tevékenységére, működésére vonatkozó adatkör a releváns. A 18 taxatívén felsorolt elem közül az alábbiak tartalmazzák az újrahasznosítás szempontjából fontos információt:

- 6. elem – A közfeladatot ellátó szerv által fenntartott adatbázisok, illetve nyilvántartások jegyzéke, a szerv által alaptevékenysége keretében gyűjtött és feldolgozott adatok fajtái, a hozzáférés módja, a másolatkészítés költségei. Továbbá a szerv nyilvános kiadványainak címe, témája, a hozzáférés módja, a kiadvány ingyenessége, illetve a költségtérítés mértéke.
- 13. elem – A közérdekű adatok megismerésére irányuló igények intézésének rendje.
- 14. elem – A közfeladatot ellátó szerv tevékenységére vonatkozó, jogszabályon alapuló statisztikai adatgyűjtés eredményei, időbeli változásuk.
- 15. elem – A közérdekű adatokkal kapcsolatos kötelező statisztikai adatszolgáltatás adott szervre vonatkozó adatai.
- 16. elem – Azon közérdekű adatok hasznosítására irányuló szerződések listája, amelyekben a közfeladatot ellátó szerv az egyik szerződő fél.
- 17. elem – A közfeladatot ellátó szerv kezelésében lévő közérdekű adatok felhasználására, hasznosítására vonatkozó általános szerződési feltételek.
- 18. elem – A közfeladatot ellátó szervre vonatkozó különös és egyedi közzétételi lista.

1.3 A 2003/98/EK IRÁNYELV A KÖZSZFÉRA INFORMÁCIÓINAK TOVÁBBI FELHASZNÁLÁSÁRÓL

A vizsgált közösségi irányelv – a nemzeti jogszabályoktól eltérően – kötelező jelleggel fogalmaz meg rendelkezéseket a tagállamok számára, ezért részletes elemzése – koncentrálna a díjazás és a felhasználás gyakorlati útmutatásaira - elengedhetetlen a jövőbeli kereskedelmi célú újrahasznosítási modellre kidolgozandó javaslatok megalkotása előtt.

Az Európai Unió az irányelv megalkotásakor során azt a szakmai felismerést tekintette kiinduló pontnak, amely szerint a közzféra számos területről széles körben gyűjt, állít elő, dolgoz fel és terjeszt információkat, mint például a földrajzi, időjárás, turizmusra, üzleti életre, szabadalomra és oktatásra vonatkozó információk. A közzféra információi fontos alapanyagot jelentenek a digitális tartalommal bíró termékek és szolgáltatások számára és egyre fontosabb tartalomforrássá válnak a vezeték nélküli tartalomszolgáltatások fejlődésével. Ez lehetővé teszi a tagállamok társaságai számára, hogy potenciáljukat kihasználva intenzívebb módon járuljanak hozzá a nemzeti és uniós értéktöbblet teremtéshez.

Az irányelv elsődleges célja a közzféra dokumentumain alapuló közösségi szintű információs termékek és szolgáltatások létrehozása, a közzféra dokumentumainak magántársaságok által történő hatékony felhasználásnak ösztönzése a többletértékkel bíró információs termékek és szolgáltatások fejlesztése érdekében.

A közzféra információs forrásainak felhasználására irányuló tagállami szabályozás és gyakorlat ugyanakkor jelenleg is jelentős eltéréseket mutat. Ezért a 2003/98/EK irányelv megalkotása csak közösségi szintű minimum harmonizációt céloz meg, a közzféra dokumentumainak további felhasználására vonatkozó feltételek általános kereteinek meghatározásával, valamint a további felhasználás során érvényesítendő alapelvek megadásával.

Az irányelvben megfogalmazott kiemelt fontosságú szabályozási feltételek a jövőben kialakítandó kereskedelmi célú újrahasznosítási modell számára az alábbiak (mint hatályos közösségi jogszabály, ettől eltérni a 2008. július 1.-ig teljesíteni tervezett uniós felülvizsgálat eredményeinek átvezetése és az új szabályozás megjelenése előtt nem lehet):

- a tagállamok az irányelvben megállapított minimum-feltételeken túlmutató intézkedéseket is hozhatnak, ezáltal szélesebb körben is lehetővé tehetik a további felhasználást
- olyan dokumentumokra kell alkalmazni az irányelvet, amelyeket a közigazgatási szervek információk felhasználásának engedélyezése, eladása, terjesztése, cseréje vagy átadása útján tesznek elérhetővé további felhasználásra

- azokra a dokumentumokra, amelyek kívül esnek a közigazgatási szerv közfeladatain, vagy amelyekben harmadik személyeknek szellemi tulajdonjoga áll fenn, vagy amelyekhez való hozzáférést tagállami jogszabályok kizárják, nem kell alkalmazni az irányelvet
- szintén nem terjed ki az irányelv tárgyi hatálya a műsorszolgáltatók és alvállalkozásaik, az oktatási és kutató intézmények, valamint a kulturális intézmények birtokában lévő dokumentumokra
- szintén nem alkalmazandó az irányelv olyan esetekben, amikor a kérelmező a vonatkozó hozzáférési szabályok szerint csak érdeke bizonyításával juthat hozzá a dokumentumokhoz (nem kifejezetten közcélú adatfajták)
- a további felhasználás kiterjed a dokumentumoknak az intézményen belüli későbbi olyan felhasználására is, ami annak közfeladatain kívül esik – azaz kereskedelmi alapon, térítés ellenében történik
- a dokumentum fogalma nem terjed ki szoftverekre, viszont minden, a közigazgatási szerv birtokában lévő aktus, tény és információ ideértendő, függetlenül az adathordozó fajtájától
- a közösségi szabályozás nem teszi kötelezővé a dokumentumok további felhasználásának engedélyezését, ez a jogosultság továbbra is tagállami hatáskörben marad
- a további felhasználásra irányuló kérelem megválaszolására ésszerű határidő szabható, amely megegyezik a vonatkozó dokumentumok hozzáférése iránti kérelmek megválaszolására meghatározott határidővel, határidő hiányában az időkeret legfeljebb 20 nap, amely további 20 nappal meghosszabbítható (ebben a szabályozási pontban ismertetett iránymutatás alapján is egyértelműen azonosítható a közösségi jogalkotó azon szándéka, miszerint élesen megkülönbözteti az általánosságban történő közadat hozzáférést a kereskedelmi célú közadat-újrafelhasználás folyamatától, utóbbi szabályozása az Eitv-ből néhány közvetett utalást leszámítva teljes mértékben hiányzik)
- a közigazgatási szerv által meghatározott időkeretnek biztosítani kell az információ gazdasági értékének szinten tartását, elsősorban a dinamikus adattartalmak esetében, ahol az azonnali elérhetőség a felhasználási érték kritikus alaptényezője, és engedély alkalmazása esetén a felhasználási szerződés részét képezi
- az ésszerűség figyelembe vételével a dokumentumok többfajta formai és nyelvi elérhetőségét biztosítja a közigazgatási szerv, továbbá lehetőség szerint a dokumentum formátuma nem függ meghatározott szoftver alkalmazásától
- a dokumentumokból való kivonatok iránti kérelmek teljesítése csak abban az esetben kötelező, ha az egyszerű művelettel megoldható az érintett szerv által
- a további felhasználás feltételeit és általános díjait előzetesen kell rögzíteni, és lehetőleg elektronikus formában közzétenni
- külön kérelemre a közigazgatási szervnek meg kell jelölnie a közzétett díj kiszámításának alapját, továbbá azt is meg kell határoznia, mely tényezőket vesz figyelembe az atipikus esetekre vonatkozó díjak számításakor

- díj szedése során a teljes bevétel egy ésszerű nyereséghányaddal együtt sem lehet magasabb a dokumentumok gyűjtésének, előállításának (létrehozás és összeállítás), feldolgozásának és terjesztésének költségeinél
- a díj megállapítása során figyelembe kell venni az érintett közigazgatási szerv önfinanszírozó kötelezettségeit is
- a költségek fedezetének összege az ésszerű nyereséghányaddal együtt, az érintett közigazgatási szervre vonatkozó számviteli szabályokkal és költségszámítási módszerekkel összhangban, a díjak felső határát jelentik és e feletti árakat nem lehet alkalmazni – ez nem jelenti azt, hogy a tagállamok ennél alacsonyabb díjakat nem állapíthatnak meg, illetve nem alkalmazhatnak ingyenes továbbadást
- a tagállamok ösztönzik a közigazgatási szerveket, hogy olyan díjazást állapítsanak meg, amelyek nem haladják meg a dokumentumok előállításának és terjesztésének határköltségeit – azaz a nyereséghányad minimum értéken tartása az elvárt megközelítés
- a további felhasználás iránti kérelmek ösztönzése és megkönnyítése érdekében lehetőség szerint elektronikusan hozzáférhetővé válik az elérhető dokumentumok tárgymutatója, a jogorvoslati lehetőség, engedélyezés esetén a felhasználót terhelő kötelezettségeket (szabályszerű felhasználás, tartalmi és formai változtatás tilalma, eredeti forrás megjelölése, stb.) tartalmazó általános felhasználási szerződés
- a további felhasználás során eltérő díjak megállapítása lehetséges kereskedelmi és nem kereskedelmi célú felhasználásra, azonban a kereskedelmi célú újrafelhasználás esetén nem lehet különbséget tenni más közigazgatási szerv és magántársaság között
- kizárólagos jog kikötése csak akkor lehetséges a továbbfelhasználás során, amennyiben általános gazdasági érdekű szolgáltatás a továbbfelhasználás tárgya, de ebben az esetben is legalább 3 évente kötelező a felülvizsgálat
- az irányelv nem érinti a közigazgatási szervek és harmadik személyek szellemi tulajdonjogait
- a tagállamok gyakorlati intézkedéseket tesznek annak érdekében, hogy támogassák a felhasználókat a további felhasználásra rendelkezésre álló dokumentumok felkutatásban, ezért a legfontosabb dokumentumok jegyzékét elektronikus formában is elérhetővé kell tenni.

2. A MAGYARORSZÁGI KÖZÉRDEKŰ ADATOK KERESKEDELMI CÉLÚ ÚJRAFELHASZNÁLÁSÁNAK GYAKORLATA

A hazai gyakorlat értékelésére a tanulmány terjedelmébe tartozó jelentős hazai közérdekű adatbázisokkal kapcsolatos feltételrendszer vizsgálatának eredményeit mutatja be a tanulmány jelen fejezete, kiemelten foglalkozva a meteorológiai, földrajzi és jogi információk újrafelhasználásával.

2.1 METEOROLÓGIAI INFORMÁCIÓK

A meteorológiai közérdekű adatok gyűjtését és elemzését Magyarországon több mint 135 éve az Országos Meteorológiai Szolgálat végzi. Az Országos Meteorológiai Szolgálat (a továbbiakban OMSZ) a meteorológiával és levegőkörnyezettel kapcsolatos kormányzati feladatok ellátásáért felelős, Magyarország területére kiterjedő tevékenységet folytató központi költségvetési szerv. Az OMSZ adat- és információgyűjtő, illetve adatelemző szervezet. Jellemző, hogy tevékenysége sokoldalú nemzetközi együttműködés keretében végezhető. Az operatív tevékenység egyre növekvő színvonalú ellátásához szükséges kutató és fejlesztő munka ugyancsak a Szolgálat feladata.

Az OMSZ alapjogszabálya a 12/1992. (IV. 23.) KTM rendelet volt, amelynek rendelkezése értelmében a Szolgálat a hatáskörébe utalt állami feladatok ellátása mellett díjfizetés ellenében szolgáltató és kutatási tevékenységet folytathat. A rendelet feljogosította a szerv elnökét, hogy a Szolgálat által gyűjtött és nyilvánosságra nem hozott meteorológiai adatokba való betekintés rendjét meghatározza. Emellett az elnök volt jogosult arra, hogy a Minisztériummal egyeztetve évente meghatározza a Szolgálat adatainak továbbfelhasználásáért fizetendő díjtételeket. Az így megállapított díjak azonban nem követték az Avtv. díjmegállapításra vonatkozó rendelkezését – a 20. § (3) bekezdése értelmében a közérdekű adat közléséért az adatkezelő szerv vezetője legfeljebb a közléssel felmerült költségek mértékéig költségtérítést állapíthat meg -, hanem hasonlóan számos más jogszabályban, főként ágazati rendeletben foglaltakhoz, a költségekkel nem arányos díjfizetés kiszabása történt. A probléma az adatvédelmi biztos figyelmét is felkeltette, aki már 2004. decemberében figyelmeztetett arra, hogy az OMSZ, illetve elnökének hatásköréről szóló 12/1992 KTM rendelet azon szabályai, miszerint a betekintés rendjét, valamint a továbbfelhasználásért fizetendő díjtételeket évente határozzák meg, és az OMSZ működését részben ezekből a díjakból finanszírozzák, tarthatatlan.

2005-ben a Kormány új rendeletet (277/2005) alkotott az OMSZ-ról, amivel az addig hatályban lévő ágazati rendeletet hatályon kívül helyezte, és egyúttal új szabályozást írt elő. A Szolgálat állami feladatai között határozta meg a meteorológiai alapadatok meteorológiai adatbázisban történő tárolását és archiválását. Emellett előírja, hogy az OMSZ hivatalból és haladéktalanul meteorológiai alapadatokat ad át, meteorológiai alapadatok alapján végzett számításokat, elemzéseket, meteorológiai előrejelzéseket nyújt a lakosság, és az intézkedésre

feljogosított szervek részére. Alapfeladatként továbbá rendszeres tájékoztatást nyújt az Interneten keresztül a legfontosabb meteorológiai alapadatokról, és az azok alapján készített előrejelzésekről.

A közfeladatokon túlmenően továbbra is megmaradt a Szolgálat számára a vállalkozási tevékenység lehetősége, azonban ezen a területen csökkent a mozgástere. Az új rendelet értelmében a Szolgálat alapfeladatainak ellátását nem veszélyeztetve kérelem alapján és ellenérték fejében alaptevékenységét kiegészítő szolgáltatási, és a költségvetésben tervezett összkiadásainak 10%-áig vállalkozási tevékenységet végezhet, melynek során az egyéni kérésnek megfelelően adatokat gyűjt, elemzéseket, számításokat készít, illetve a meteorológiai tevékenységgel kapcsolatos egyéb szolgáltatásokat nyújt. A fenti tevékenységek ellenértéke a Szolgálat bevételét képezik. Az ellenérték meghatározásának módjáról és javasolt összegéről a rendelet nem tesz említést. Ugyanakkor utal az adatszolgáltatás fejezet alatt az Avtv. rendelkezéseire, így közvetetten kijelöli a díjmeghatározás módját, és így annak felső határát is.

Az OMSZ honlapján megtalálható elektronikus formában a Szolgálat által kezelt közérdekű adatok megismerésére irányuló igények teljesítési rendjéről szóló 24/2006. (VII.17.) OMSZ elnöki utasítás, amely az Avtv. és az Eitv. vonatkozó szabályait meghivatkozva többek között rendelkezik az adatszolgáltatási eljárásról. A az Országos Meteorológiai Szolgálatról szóló 277/2005.(XII.20.) Korm. rendelet szerinti közérdekű adatoknak minősülő meteorológiai *alap* adatok szabadon hozzáférhetők a Szolgálat honlapján. Egyedi kérésre az OMSZ papír alapon is rendelkezésre bocsátja az adatokat, másolási költségtérítés felszámolása mellett. Utóbbit az igénylő kérésére előzetesen is közli.

A Szolgálat honlapján mindenki számára hozzáférhető az OMSZ Szolgáltatási díjkatalógusa, amely valamennyi adatfajtára részletes árat és/vagy árképzés módszertant tartalmaz. A meteorológiai alapadatok hozzáférése a honlapon ingyenes, papíralapon a szolgáltatás ára a kezelési költséget tartalmazza havi időszakra lebontva. A meteorológiai alapadatok mellett a Szolgálat honlapja tartalmaz díjköteles, nem alapadatokat is. OMSZ szolgáltatás esetén a kérelmezőtől igényelt összeg a kezelési költség és az ún. információs díj együttese, amelynek mértékéről külön igény esetén adnak előzetes tájékoztatást. Az adatok harmadik fajtáját a Szolgálat alaptevékenységén kívül elállított és szolgáltatott adatok és információk jelentik. Ezek többek között az óras meteorológiai előrejelzések, a repülésmeteorológiai (METAR) táviratok, különböző éghajlati adatok, nyers radartérképek, villámadatok, műholdas adatok. Az eltérő szolgáltatások díjainak számítási módjai is különbözőek, esetenként nem is a Szolgálat a díjmeghatározó, hanem releváns nemzetközi szerv által megállapított díjak az irányadók.

Érdemes még megemlíteni a Szolgálat által szerkesztett saját kiadványokat, amelyek rendszerezett formában, testre szabottan szolgáltatják a kért információt. Esetükben a díjak éves előfizetői formában kerülnek meghatározásra.

2.2 FÖLDRAJZI INFORMÁCIÓK (FÖLDHIVATALI, GEOLÓGIAI ÉS TÉRKÉPÉSZETI NYILVÁNTARTÁSOK)

A földügyi és térképészeti adat az információs társadalom egyik alapvető erőforrása. A földmérés és térképészet, a kataszter, az ingatlan-nyilvántartás és távérzékelés egész története az információ- és adatgyűjtésről, adatfeldolgozásról, információ kivonásról és adatszolgáltatásról szól. A földmérési és térképészeti adatok térbeli vonatkozási szerepet töltenek be a nemzeti téradat-infrastruktúra működtetésében. Ennek jogszabályi alapjait a földmérésről és térképészetről szóló törvény termeti meg.

Az állam az ország térképellátását az állami földmérési alaptérképek, azok átnézeti térképei és az állami topográfiai térképek készítésével, fenntartásával, tárolásával, korszerűsítésével, illetve a térképekről való adatszolgáltatással biztosítja. Az új állami alaptérképet számítógépen kezelhető módon, digitalizálva, adatbázisba rendezve kell elkészíteni.

A térbeli térképi vonatkozási alapadatok között kiemelkedő jelentősége van a földügyi és térképészeti szakigazgatáshoz tartozóan az ingatlan-nyilvántartás közhiteles vezetésének és adatai szolgáltatásának, valamint a földügyi vonatkozási információk vezetésének, elemzésekkel történő létrehozásának és szolgáltatásának.

Az ingatlan-nyilvántartást is törvény szabályozza. A jogi és térképi adatokat együtt kezelő egységes ingatlan-nyilvántartási rendszer a térképi referencia adatoknál több felhasználási változatban képes kielégíteni az információs társadalom vonatkozó igényeit. Hasonlóan a földügyi vonatkozási információkra – amelyek részben az ingatlan-nyilvántartáson alapulnak, részben a birtokrendezéshez, a földhasználathoz kapcsolódóknak - szintén törvényi szabályozás áll rendelkezésre.

A földmérési és térképészeti tevékenységről szóló 1996. évi LXXVI. törvény többek között rendelkezik az állami alapfeladatok ellátásáról és az állami alapadatok kezelésének, felhasználásnak, valamint szolgáltatásának rendjéről. Utóbbi tevékenységek a törvény értelmében állami alapfeladatnak minősülnek.

Az állami alapadatokat országos adattárban, térképtárban, úrfelvétel- és légifilmtárban, illetve helyi adat- és térképtárakban kell tárolni. Az ország teljes területére kiterjedően a polgári földmérési és térképészeti tevékenység végzése során előállított állami alapadatok, valamint a hivatalos földrajzi nevek kezelését a térképészetért felelős miniszter által kijelölt központi földmérési szervezet (FÖMI) látja el, a katonai földmérési és térképészeti tevékenység végzése során előállított állami alapadatokat a honvédelemért felelős miniszter által kijelölt szervezet kezeli. A helyi vonatkozású állami alapadatokat az ingatlanügyi hatóság kezeli.

Az állami alapadatok – közérdekű adatok – szolgáltatása során az alapadatokba, ideértve a hivatalos földrajzi neveket is, bárki betekinhet, azokról másolatot igényelhet. Az állami alapadatokat kezelő szervek külön jogszabályban meghatározott díj ellenében szolgáltatnak adatot. Az

adatszolgáltatási díj az adat egyszeri és egy eljárásban való felhasználásának jogát foglalja magában. Az állami térképek térinformatikai célú felhasználása az adatszolgáltatóval kötött megállapodás alapján - külön díj meghatározásával - történhet.

Polgári vonalon az állami földmérés és térképészet gondoskodik a vízszintes és magassági hálózatról, a topográfiai alaptérképekről, a földmérési alaptérképekről, a földmérési célú űrfotókról és légi fényképekről, az ingatlan-nyilvántartásról, valamint ezen anyagok előállításáról és beszerzéséről (az adatgyűjtésről), kezeléséről, tárolásáról és szolgáltatásáról. E tevékenységet az FVM Földügyi és Térképészeti Főosztálya (FTF) irányítása mellett a Földmérési és Távérzékelési Intézet (FÖMI), a Fővárosi Földhivatal, 19 megyei földhivatal és megyénként 5-7 körzeti földhivatal segítségével látja el.

2.2.1 Földmérési és Távérzékelési Intézet

Az 1967-ben alakult Földmérési és Távérzékelési Intézet (a továbbiakban FÖMI) a magyar földügyi és térképészeti tevékenység hatósági jogkörrel is felruházott, országos illetékességgel rendelkező központi földmérési szervezete, költségvetési intézmény. A FÖMI része a magyar földügyi és térképészeti intézményhálózatnak (FVM FTF, 19 megyei és 1 fővárosi, valamint 115 körzeti földhivatal). A FÖMI fő feladata, hogy a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Földügyi és Térinformatikai Főosztálya és az általa felügyelt Földhivatalok működéséhez kutatási háttérrel és operatív támogatást biztosítson. Megalakulásakor az Intézet feladatköre a földmérési szakágazat szervezési, irányítási, szakfelügyeleti, államhatárügyi, kutatási-fejlesztési, és központi adat- és térképtár tevékenységeinek ellátására terjedt ki. A FÖMI tevékenységi köre folyamatosan bővült, többek között 1988-tól felelős az ingatlan-nyilvántartás központi számítógépes tevékenységének ellátásáért, valamint jelenlegi feladatai kiterjednek a földmérési és térképészeti dokumentáció biztosítására, illetve a szaklapok és tudományos közlemények gondozására és kiadására.

Az állami alapadatokba és a földrajzi névtár adatbázisába való betekintésért - kivéve az utca, házszám, valamint a régi helyrajzi szám szerinti keresést és azonosítást - nem kell díjat fizetni. Ugyancsak díjmentes az állami statisztikai beszámolási rendszer keretében meghatározott adatokat megtekintése.

A FÖMI honlapján rendszerezve található az intézmény által nyújtott termékek és szolgáltatások. Több mint 15 fajta körben, szakmai igényességgel rendszerezett tartalom várja az igénylőket. Valamennyi termék és szolgáltatás esetében részletesen kidolgozott sablon áll az érdeklődők rendelkezésére, amely tartalmazza:

- a szolgáltatás leírását,
- a tulajdonos megnevezését,
- a kapcsolattartót,
- a tárolási és szolgáltatási formátumot,

- információt az elérhető méretre és minőségre,
- információt a szolgáltatás árára és az árak kalkulálásának módszerére – legtöbbször bonyolult képletek segítségével, máskor egyszerű összegként megadva, megint más szolgáltatásnál egyedi megállapodás alapján,
- az elektronikus formátumban való szolgáltatás lehetőségét,
- a tipikus felhasználók azonosítását,
- a termékhez, szolgáltatáshoz kapcsolódó szakmai megjegyzést, a szolgáltatás rendeltetésével kapcsolatban.

Az 1997-ben hatályba lépő 16/1997 (III.5) FM rendelet határozza meg az intézményi rendszer – nemcsak a FÖMI, hanem a földhivatalok – számára a részletes feladatokat és hatásköröket. Ezek között található az alábbiak, amelyek alapján a FÖMI feljogosított a közérdekű adatok kereskedelmi célú újrafelhasználására:

- a közigazgatási és fekvéshatárok adatbázisba szervezett központi nyilvántartását és az adatok értékesítését;
- az ország teljes területére vonatkozó állami földmérési alaptérképek eladási példányainak őrzését, valamint a külön jogszabályban meghatározott állami topográfiai térképek eredeti és eladási példányainak őrzését, kezelését, szolgáltatását, illetve értékesítését;
- az ingatlan-nyilvántartás központi számítógépes rendszerének üzemeltetését, a változások - földhivatalokkal együttműködésben megvalósított - vezetését, az adatok szolgáltatását, illetve értékesítését;
- az államhatár és földmérési munkarészeinek nyilvántartását, változásvezetését, az azokból történő adatszolgáltatást;
- az általa értékesített állami térképek tematikus célú felhasználásához a sokszorosítás engedélyezését.

Az állami alapadatok szolgáltatásának díja az 1990. évi XCIII. számú illetékekről szóló törvény hatálya alá tartozik. A törvény VII. fejezete tartalmazza az „Igazgatási és bírósági szolgáltatások díj”-ra vonatkozó rendelkezéseket.

Az állami alapadatok értékesítése igazgatási jellegű szolgáltatásának minősül. Az adatok igénybevételeért, a szolgáltatásokért díjat kell fizetni. A díj mértékét az érdekelt miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértésben rendeletben szabályozza. (63/1999.(VII. 21.) FVM-HM-PM együttes rendeletet, valamint az azt csak a rendelet mellékletében módosító 161/2004-es FVM-HM-PM rendelet).

Alapelve, hogy a fizetendő díj mértéke nem haladhatja meg az adott eljárással (szolgáltatással) felmerülő költségeket.

A térképészeti állami alapadatok igazgatási szolgáltatási díjának meghatározásánál ez az elv valójában nem alkalmazható, hiszen kész termékeket (térképeket, adatbázisokat) szolgáltat az Intézet. Az állami

térképek előállításának költsége és az igazgatási szolgáltatási díj nem hasonlítható össze. A szolgáltatási díjak több évtizedes árbevételéből sem lehetne fedezni az előállítás, térképfelújítás költségeit.

A vonatkozó jogszabályi rendelkezések szerint állami alapadatot hitelesített vagy hitelesítés nélküli formában lehet szolgáltatni. Az adatszolgáltatás iránti kérelmet az igényelt állami alapadat azonosítására alkalmas módon, a külön mellékletben ismertetett igénylési lapon kell benyújtani. A díjat készpénzben, vagy az adatszolgáltató szervezetnek az általa megjelölt számlájára készpénz-átutalási megbízással, vagy banki átutalással legkésőbb a szolgáltatás teljesítésekor kell megfizetni, illetve az átutalást igazolni. Ha a kérelmező fizetési kötelezettségét az erre vonatkozó felhívástól számított nyolc napon túl teljesíti, az adatszolgáltató a befizetéstől számított harminc napon belül tesz eleget a kérelemnek.

A vonatkozó jogszabály melléklete részletesen szabályozza az adatszolgáltatási díjfizetés mértékét, valamint az alapesettől való eltérések során alkalmazandó tételek meghatározását.

Az adatszolgáltatás főszabályként papíralapon történik. Az ettől eltérő adathordozók alkalmazása esetén az alapdíjtételt a szolgáltatott adatfajta függvényében további legfeljebb 50%-kal lehet növelni. További plusz költségként számolható el a másolás díja.

Ugyanakkor az értékesítés ösztönzésére is lehetőséget biztosít a jogszabály: az adatszolgáltató a forgalomtól és a készletektől függően jogosult időszakos kedvezmény megállapítására, legfeljebb 50%-os mértékben.

Az állami alapadatok forgalmazásából származó díj 50%-át alapesetben új állami alapadatok előállítására kell fordítani, a fennmaradó 50%, valamint az alapeseten kívül eső feltételek biztosítása révén befolyó díj az adatszolgáltatót illeti meg.

Az adatszolgáltató külön-külön nyilvántartást vezet az állami alapadatokból, illetve az adatszolgáltatások díjbevételeiről.

2.2.2 Földhivatalok

A földhivatali hálózat (19 megyei és 1 fővárosi, valamint 115 körzeti földhivatal) feladata az ingatlan-nyilvántartás (jogi és műszaki) vezetése, regionális és helyi adat- és térképtár fenntartása, abból adatszolgáltatás, a földvédelemmel és földminősítéssel, földrendezéssel összefüggő feladatok operatív végrehajtása.

A *körzeti földhivatalok* (illetve azok kirendeltségei) látják el I. fokon az ingatlanok nyilvántartását és az ingatlanokkal kapcsolatos ügyek intézését. A körzeti földhivatal felettes szerve a megyei földhivatal, illetve Budapesten a Fővárosi Földhivatal, amely egyben a körzeti földhivatalok szakmai irányítását, felügyeletét, ellenőrzését is ellátja.

A *megyei földhivatalok* szakmai irányítását, felügyeletét, ellenőrzését a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium látja el. Az ingatlan-nyilvántartás vezetése, az ingatlanokkal kapcsolatos ügyek intézése az ingatlan fekvése szerint illetékes földhivatal (vidéken a körzeti földhivatalok, a fővárosban a Fővárosi Kerületek Földhivatala) hatáskörébe tartozik. Az ingatlan-nyilvántartást a földhivatalok településenként, azon belül fekvésenként (belterület, külterület, korábban zártkert is) vezetik. A körzeti földhivatalok többségében önálló ügyfélszolgálat működik, melynek feladata a beadványok átvétele, az ügyfelek részére történő adatszolgáltatás. A tulajdoni lap adatok szolgáltatása a hivatal belső adatátviteli hálózatán keresztül, számítógépen történik.

A földhivatali, valamint az ingatlanokkal kapcsolatos más hatósági eljárásban a hatóságok, a bíróságok, ügyészségek, önkormányzatok az ingatlan-nyilvántartás aktuális tartalmát (adatok, jogok, tények) kötelesek használni. Ehhez a földhivatal biztosítja az ingatlan-nyilvántartás tartalmának - jogszabályok által meghatározott korlátok közötti - megismerését. Az ingatlan nyilvántartás nyilvános, a tulajdoni lapok tartalma korlátozás nélkül megismerhető: azt bárki megtekintheti, arról feljegyzést készíthet, vagy hiteles másolatot kérhet.

Az adatszolgáltatás során az ingatlan-nyilvántartási adatbázisból történő lekérdezés kizárólag az ingatlan adatai alapján történhet, azaz a település neve és az ingatlan helyrajzi száma vagy az ingatlan postai címe szerint. Tulajdoni lapok tartalmának lekérdezéséhez személyi adat (pl. tulajdonos neve) felhasználása csak bíróság, ügyészség, nyomozó hatóság kérelmére, törvényben meghatározott feladatai ellátására, illetve a közjegyző előtti hagyatéki eljáráshoz engedélyezett, egyéb esetben tilos. Az adatszolgáltatásért jogszabályban meghatározott összegű díjat kell fizetni. Törvény meghatározhat személyes, illetve tárgyi díjmentességet.

Alapszolgáltatásként térképmásolat igénylése a jellemző, amely főként más hatóságok előtti eljáráshoz szükséges (pl.: építési engedélyhez, stb.). A térképmásolat minden esetben díjköteles. A hatósági és egyéb (pl. pénzügyi, hagyatéki) eljárásokhoz jellemzően szemle, sok tulajdonos esetén esetleg részleges másolat szükséges. A tulajdoni lapba való betekintés nincs korlátozva. Tulajdoni lap másolat bárki részére szolgáltatható.

Teljes körű adatszolgáltatást a földmérési tevékenységet folytató magán és jogi személyek igényelnek általában, melynek során a térkép, geodéziai alappont és tulajdoni lap adatok szolgáltatására került sor díj ellenében.

A földügyi szakág Takarnet honlapján hivatalos tájékoztatást kaphat bárki a magyarországi földügy felépítéséről, fejlesztéseinkről, a földhivatalok feladatairól, elérhetőségükről, a különböző típusú földhivatali adatszolgáltatásokról és az ügyintézés menetéről. A TakarNet országos földhivatali számítógépes hálózat használata, a földhivatali adatok on-line távoli elérése iránt igen nagy az érdeklődés.

Az elmúlt években a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Földügyi és Térinformatikai Főosztálya (FVM FTF) az EU PHARE programja segítségével, kisebb mértékben pedig a svájci és a német kormány, valamint a magyar költségvetés támogatásával jelentős beruházásokat hajtott végre az ingatlan-nyilvántartás területén.

E beruházások eredményeképpen az összes tulajdoni lap adat számítógépre került, valamint 2000 júniusa óta a TAKAROS (Térképen Alapuló KAtaszteri Rendszer Országos Számítógépesítése) rendszer üzemel az ország körzeti földhivatalaiban. Ez lehetővé teszi, hogy az adatok karbantartását és az ügyiratkezelést számítógéppel végezzék. Elkészült a földhivatalokat összekötő TakarNet hálózat is, amely az ingatlan adatok távoli, elektronikus elérését biztosítja.

A fejlesztések fontos állomása a TakarNet rendszer kialakítása, amely egyrészt biztosítja a földügyi szakág hivatalainak számítógépes összekapcsolását, másrészt lehetővé teszi a földhivatali adatbázisok távoli adathozzáférést külső felhasználók (regisztrált fizető felhasználók) pl. bankok, közigazgatási intézmények, önkormányzatok, közjegyzők, ügyvédi irodák stb. számára.

2002. június 10-én az ország összes körzeti földhivatalában megkezdődött a TakarNet hálózaton keresztüli tulajdoni lap másolat szolgáltatás, vagyis azóta mindegyik körzeti földhivatal szolgáltat tulajdoni lap másolatot nemcsak saját illetékességi területéről, hanem az ország bármely részéről.

Külső felhasználók 2003. áprilisa óta csatlakozhatnak a hálózathoz, egyre több közintézmény, bank, ügyvéd, önkormányzat, közjegyző, illetékhivatal stb. (már több mint 4000 felhasználó) használja a rendszer szolgáltatásait üzemszerűen.

A TakarNet hálózat teljes kiépítése több fázisban valósul meg. Az első fázisban a leggyakrabban igényelt körzeti földhivatali szolgáltatások elérésére nyílt lehetőség a hálózaton keresztül:

- Nem hiteles tulajdoni lap másolat kérése különböző keresési szempontok szerint, pl. helyrajzi-szám intervallum, ingatlan postai címe alapján, stb. A nem hiteles tulajdoni lap másolat kétféle formában igényelhető a hálózaton keresztül, kérhető Szemle (csak az aktuális bejegyzéseket tartalmazó) vagy, Teljes (a törölt bejegyzéseket is tartalmazó) tulajdoni lap másolat.
- Térképmásolat kérése vagyis a körzeti földhivatalok digitális térképei - egy adott ingatlan és közvetlen környezete - hálózaton keresztül is megtekinthetők. A szolgáltatás 2005. június elsejével elindult a főváros térképeinek lekérdezési lehetőségével. Időközben elkészültek az ország külterületeinek digitális térképei is, ezért 2006. április 3-án elindult a külterületekről történő térképmásolat szolgáltatás is. Mivel a térképek előállítása folyamatos, így a hálózaton keresztül is egyre több ingatlan térképmásolata lesz elérhető. Az újabb digitális térképek forgalomba helyezésével

- folyamatosan bővül a hálózaton keresztül is elérhető térképek száma. Az aktuális elérhetőségi lista a honlapon található.
- Számlázási információ lekérdezése: a rendszerben minden regisztrált felhasználó saját folyószámlával rendelkezik, így a felhasználó megnézheti saját számláját, követni tudja tranzakcióit, fizetési kötelezettségeit és számlaegyenlegét.
 - Ingatlan változás figyelés: amelynek során a felhasználó értesítést kap e-mail-ben az általa figyelésre regisztrált ingatlanok adatainak megváltozásakor. Ilyen változások lehetnek például: széljegyzés, cím módosítás, szolgálat bejegyzés, tulajdonjog változás stb. A szolgáltatás 2005. szeptember 15-e óta üzemel, és minden TakarNet felhasználó számára elérhető. A szolgáltatás díjtételei:
 - regisztrációs díj: 1800 Ft.+ÁFA/ingatlan/év
 - e-mail értesítési díj: 16 Ft.+ÁFA/értesítés.
 - 2006. május 15-étől a TAKARNET felhasználói előtt az "Ingatlan változásfigyelés" szolgáltatás újabb lehetőségei nyíltak meg:
 - Bankok, önkormányzatok, közintézmények részére tömeges regisztráció, illetve figyelésindítás. Ezentúl nem kell egyenként rögzíteni a figyeltetni kívánt helyrajzi számokat, ehelyett megadhatók meghatározott formátumú listában. Ez gyorsabb adatbevitelt tesz lehetővé.
 - Kiválasztható, milyen típusú változásról kíván értesítést kapni a felhasználó - 11 összevont és 38 részletes esemény közül. Összevont esemény például a "Leíró adatok módosultak". Részletes esemény például a széljegyzés, a szolgálat felvétele, az ügyintézés megkezdése. Ezáltal az igényekhez igazítható az értesítések köre.
 - A széljegyzésről küldött értesítés kiegészül a széljegy rövid tartalmat is közlő információval, például: "Tulajdonjog fenntartással történő eladás feljegyzése iránti kérelem". Ez pontosabban tájékoztat a változásokról.

A TakarNet hálózati szolgáltatásai a 2006. évi terveknek megfelelően 0-24 órában lesznek elérhetőek. Az ország bármely pontjáról bármelyik földhivatal elérhető. A szolgáltató-felhasználó kapcsolat internet jellegű, web felületeken keresztül valósul meg, így a felhasználók egy egyszerű internet böngésző program segítségével érhetik el a TakarNet szolgáltatásokat. Web-lapok segítik a felhasználók adatbázis-lekérdezéseit, illetve tájékoztatnak az aktuális szolgáltatásokról, a szolgáltatások árairól, a földhivatalokról, a földhivatalok ügyfélszolgálati rendjéről, stb. A szolgáltató-felhasználó kapcsolat interaktív, vagyis a kérés, kérelem kitöltéséhez a rendszertámogatást nyújt, és az elsődleges ellenőrzés (pl. létezik-e a megadott helyrajzi szám az illető földhivatalnál), valamint az esetleges korrekció után azonnali válaszüzenet érkezik. A TakarNet egy zárt számítógépes hálózat, amely korlátozott és szigorúan ellenőrzött hozzáférést biztosít a külső felhasználók számára. A külső felhasználók kizárólag védett átjárókon keresztül érhetik el a hálózat számukra engedélyezett szolgáltatásait. A felhasználó lekérdezése végeredményeként a földhivatali adatbázisban lévő tulajdoni lap tartalmával egyezően látja képernyőjén, amit a földhivatali adatbázis

tartalmaz, vagyis a képernyőn megjelenő adatok megegyeznek a földhivatali adatbázis aktuális adataival.

A rendszer rögzíti és pontosan azonosítani tudja a kérelmet benyújtó felhasználót, a lekérdezés időpontját és tárgyát. A képernyő tartalmának kinyomtatása a felhasználó feladata. Annak garantálása, hogy a képernyőn megjelenő információ adathelyesen kerül a nyomtatóra, a felhasználó felelőssége. A képernyőn megjelenített ill. kinyomtatott tulajdoni lap másolat nem közhiteles, ezért tartalmához joghatások sem fűződnek. Hiteles tulajdoni lap másolatot és térképmásolatot csak körzeti földhivatal szolgáltathat.

A hálózat használatát és igazgatási szolgáltatási díjait szabályozó FVM rendelet 2005. május 5-én kihirdetésre került. Az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény (Inytv.) lehetőséget biztosít különböző felhasználói csoportoknak a TakarNet hálózathoz való csatlakozásra, valamint szabályozza a csatlakozás feltételeit. A közigazgatási hatósági eljárásról szóló 2004. évi CXL. törvény hatálybalépése és az Inytv. 2006. január elsejével hatályos változásai miatt a TakarNet rendszerhez történő csatlakozási eljárás módosult a korábbiakhoz képest. A csatlakozás feltételeit és az adatszolgáltatás részleteit valamint a díjtételeket a 41/2002 (V.14.) FVM rendelet szabályozza. Ennek megfelelően a TakarNet földhivatali számítógépes rendszerhez történő csatlakozás menete a következő:

- A hatályos jogszabályok értelmében a felhasználó csatlakozási engedélyért folyamodik az FVM-hez írásban. A kérelem az erre a célra rendszeresített formanyomtatványon nyújtható be (honlapról letölthető), amely az Inytv. végrehajtásáról szóló 109/1999 (XII.29.) FVM rendelet mellékletében jelent meg.
- A kérelem benyújtásakor – az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 29. § (1) bek. alapján – általános tételű eljárási illetéket kell fizetni. Az illetéket 2200.- Ft értékű okmánybélyegen kell leróni, amelyet a kérelem egyik példányára kell felragasztani.
- A kérelemben meg kell határozni, hogy az adott jogi személy hány digitális jogosítványt igényel.
- A kérelem elbírálása az FVM által történik, amelynek eredményéről a kérelmet benyújtó írásban határozatot kap.
- Az FVM által kiadott csatlakozási engedély alapján a Földmérési és Távérzékelési Intézet (FÖMI) előkészíti a TakarNet használatát szabályozó szolgáltatási szerződést, amelyet ezt követően postáz a felhasználónak. A szerződés megkötésére a TakarNet engedéllyel rendelkező felhasználó és az FVM FTF megbízásából a rendszer üzemeltetője, a FÖMI között kerül sor. A szolgáltatási szerződés rögzíti a felhasználó által elérhető szolgáltatásokat, az igényelt hozzáférések darabszámát, a fizetési kötelezettségeket stb.
- Az ügyfél által aláírt szerződés példány FÖMI-hez való beérkezése után postázásra kerül a digitális igazolvány előállítási és fenntartási költségét tartalmazó számla a felhasználónak. A befizetés megtörténte után a FÖMI főigazgató által is aláírásra kerül a szolgáltatási szerződés.

- A szolgáltatási szerződés FÖMI főigazgatói aláírása után, a FÖMI regisztrálja a felhasználót, és előzetes egyeztetés utáni időpontban átadja számára a szerződésben rögzített számú hozzáférési jogosultságot (digitális igazolványt), a szolgáltató által is aláírt szolgáltatási szerződés ügyfél példányát valamint megfelelő tájékoztatást nyújt a kapcsolódás műszaki feltételeiről, megvalósításáról és a rendszer használatáról.
- A hálózaton történő adatszolgáltatás igénybevételéhez a csatlakozási engedélyen és a szolgáltatási szerződés megkötésén túlmenően a felhasználónak rendelkeznie kell bizonyos technikai feltételekkel is.

A digitális igazolvány a hálózathoz való hozzáférési jogosultság, vagyis a csatlakozás technikai megvalósítása, amely megfelel a 2005. évi CXXII. Tv. 46. § (3) bekezdése által előírt, "azonnali érvényességvizsgálatra alkalmas, legalább fokozott biztonságú elektronikus aláírás" feltételeinek. A digitális igazolvány kétféle érvényességi időtartammal vásárolható meg, amely magában foglalja az igazolvány előállítás és fenntartási költségeit: 40000,-Ft + ÁFA 3 éves időtartamra, illetve 70000,-Ft + ÁFA 6 éves időtartamra. A fenti ár egy darab digitális igazolványra és a megjelölt érvényességi időtartamra vonatkozik.

A digitális igazolvány a hálózathoz való hozzáférési jogosultság, vagyis a csatlakozás technikai megvalósítása. Egy digitális igazolvánnyal egy időben csak egy hozzáférés valósítható meg, így ha pl. egy intézményen belül egyszerre több ügyintéző szeretné a hálózat szolgáltatásait igénybe venni, akkor minden ügyintéző számára külön kell digitális igazolványt igényelni.

A hálózaton keresztül megvalósuló adatszolgáltatásért díjat kell fizetni, amely adat-, illetve szolgáltatás díjából, és a hálózat használati díjából tevődik össze. A felhasználó csak az igénybevett szolgáltatások után fizet.

Földhivatali szolgáltatás	Hálózat használati díja	Adat/szolgáltatás díja
1. Nem hiteles tul. lap másolat	500 Ft + 10 Ft/találat*	2000 Ft
2. Térképmásolat (helyszínrajz)	500 Ft + 10 Ft/találat*	63/1999. (VII.21.) FVM-HM-PM együttes rendelet szerint 3000 Ft
3. Változásfigyelés regisztráció		1800 Ft/ingatlan/év
4. Változásról e-mail értesítés		16 Ft/értesítés

*Találat alatt a lekérdezés feltételeit kielégítő válaszokat kell érteni, pl. helyrajzi szám intervallumra történő keresés esetén több találat is

lehetséges. A keresési szempontok pontosításával a találatok száma csökkenthető.

Az így kialakított kereskedelmi célú adathasznosítási modell az engedélyezési fázis papíralapú szerződéskötési tranzakciót leszámítva – amelynek elektronikus engedélyezéssé való átalakítása tenné teljessé a digitalizált hozzáférési és újrahasznosítási folyamatot -követendő példaként demonstrálja a közérdekű adatok újrafelhasználására kialakítandó gyakorlatot a közsféra szereplői számára.

2.2.3 Magyar Geológiai Szolgálat

A magyarországi geológiai közérdekű adatok adatbázisait 2007. január 1-jéig a Magyar Geológiai Szolgálat (MGSZ), mint adatfelelős és adatgazda kezelte. A Magyar Geológiai Szolgálat az államigazgatási reform során 1993-ban jött létre 132/1993.(IX.29.) Korm. rendelet a Központi Földtani Hivatal jogutódjaként. Mint központi állami hivatal, ellátta az állam földtani feladatait (földtani szakhatósági munkák, ásványvagyonnyilvántartás, a hazai geológiai és geofizikai adatok archiválása). A földtani kutatási feladatok nagy részét a keretében, részben önállóan működő két kutatóintézet - a Magyar Állami Földtani Intézet (MÁFI) és a Magyar Állami Eötvös Loránd Geofizikai Intézet (ELGI) végezte. Mint a modern geológiai szolgálatoknak világszerte, az MGSz célja is az volt, hogy egyszerre kielégítse a társadalom, az államigazgatás és a szakirányú tudományok kutatás igényeit.

A Kormány a 2007. január 1-vel hatályba lépő 267/2006. (XII. 20.) Korm. rendeletével a Magyar Bányászati és Földtani Hivatalt jelölte ki bányafelügyeletként és az állami földtani feladatokat ellátó szervként, miután a Magyar Bányászati Hivatal nevét Magyar Bányászati és Földtani Hivatalra (Hivatal) változtatta. A Kormány a Magyar Geológiai Szolgálatot és a Szénbányászati Szerkezetátalakítási Központot egyidejűleg megszüntette. A létrejött új Hivatal a Magyar Geológiai Szolgálat, valamint a Szénbányászati Szerkezetátalakítási Központ jogutódja.

A Hivatal állami földtani feladatainak ellátásában a jogutódlás értelmében a Magyar Állami Földtani Intézet és a Magyar Állami Eötvös Loránd Geofizikai Intézet továbbra is közreműködik.

Az újonnan létrejött Hivatal földtani alaptevékenységei között jelenleg is megtalálható:

- az intézetek alaptevékenységéhez tartozó földtani adatszolgáltatás nyújtása;
- az ország területének rendszeres és átfogó geológiai és geofizikai, geokémiai, mérnökgeológiai, vízföldtani, agrogeológiai térképezése és a térképek és azok szöveges magyarázatának készítése, közreadása;
- a földtani dokumentációk, mintagyűjtemények, szakkönyvtárak, obszervatóriumok fenntartása;

- az országos földtani és geofizikai adattár működtetése;
- egyéb földtani, vízföldtani, geotechnológiai, környezetvédelmi, bányászati információk szolgáltatása;
- az állami alapfeladatok ellátásához szükséges adatok szolgáltatása;
- az Építési Geotechnikai Adattár fenntartása és működtetése;
- a Földtani Információs Rendszer működtetése.

Az MGSZ szerteágazó szakmai tevékenységét (geológiai-geofizikai kutatási dokumentumok gyűjtése, adattári szolgáltatások, szakhatósági eljárások, szakvéleményezési munkák, országos ásványvagyon mérleg nyilvántartása stb.) elősegítendő, az elmúlt években a Szolgálat számos – zömében országos léptékű – adatbázist fejlesztett ki és működtetett. Ezek egy része hagyományos relációs (táblázatos) adatbázis, de egyre több térinformatikai (térkép-alapú) adatbázis is található köztük. Az adatbázisok többsége nyílt adatokat tartalmaz, így ezekből – általában megfelelő térítési díj ellenében – külső felhasználók számára is szolgáltatott. Az alábbi felsorolás ismerteti a legfontosabb adatbázisokat:

- Geológiai megkutatottsági térinformatikai adatbázis
- Fúrásnyilvántartási adatbázis
- Mélyfúrési alapadatok adatbázis
- Jelentés-nyilvántartási adatbázis
- Gravimetriai megkutatottsági adatbázis
- Földmágneses megkutatottsági adatbázis
- Geoelektromos megkutatottsági térinformatikai adatbázis
- Szeizmikus megkutatottsági térinformatikai adatbázis
- Karotázs megkutatottsági adatbázis
- Építési Geotechnikai Adattár nyilvántartási adatbázisa
- Országos Szénvagyon adatbázis
- Országos Szénhidrogén-vagyon adatbázis
- Országos Bauxitvagyon adatbázis
- Országos Ércvagyon adatbázis
- Országos Nemfémes Nyersanyagvagyon adatbázis
- Felszínmozgásos területek adatbázisa
- Potenciális szennyezőforrások adatbázisa
- Földtani szakértői névjegyzék
- Pest megyei kavicskutató fúrások adatbázisa

A Szolgálat Információs Központja részletes tájékoztatást nyújtott többek között az adatszolgáltatás jogi szabályozásáról, azon belül is az adatszolgáltatás rendjéről, az adattár nyitvatartásról, a letölthető űrlapokról, az adatszolgáltatás térítési díjairól, a kötelező adatszolgáltatási kötelezettségről. A Szolgálat honlapján bárki számára nyilvánosan hozzáférhető az adatszolgáltatás rendjét szabályozó volt főigazgatói közlemény, amely részletesen rendelkezik az MGSZ kezelésében lévő közérdekű földtani adatokba történő betekintésnek és az adatok kiadásának módjáról, valamint az adatközléssel kapcsolatos, felszámítható költségtérítés mértékéről a 4/1997. (III.5.) IKIM-KTM-KHVM együttes rendelet 3.§(4) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján. Ennek

megfelelően az alábbi kulcsfontosságú kitételek fogalmazódtak meg az adatszolgáltatás rendjére:

- A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló, 1992. évi LXIII. törvény 2. § 3. pontja értelmében az MGSZ és a keretében működő Magyar Állami Földtani Intézet, valamint a Magyar Állami Eötvös Loránd Geofizikai Intézet (a továbbiakban együtt: MGSZ) által kezelt földtani-geofizikai adatok hozzáférhetőség szempontjából közérdekűek és nyilvánosak. Kivételt képeznek az államtitokká vagy szolgálati titokká, illetve belső használatra készült adattá vagy döntéselőkészítő adattá minősített, valamint az üzleti titokkörbe tartozó adatok. Ezek az adatok korlátozott hozzáférésű adatok.
- Az adatokba történő betekintés és az adatok kiadása az MGSZ-nek a 4/1997. (III.5.) IKIM - KTM - KHVM együttes rendelet 2. sz. mellékletében meghatározott bármelyik egységétől igényelhető.
- A közérdekű adatok megismerésére irányuló kérelmet írásban kell közölni. A kérelem postai úton, illetőleg személyesen egyaránt átadható.
- A mintákból (fúrási magmintákból) azok tudományos értéke, állapota és mennyisége alapján megállapított korlátozás mellett rész minta kiadása lehetséges.
- A közérdekű adat megismerésére irányuló kérelemnek az MGSZ megkeresett adatszolgáltató egysége a kérelem tudomására jutását követően a lehető legrövidebb idő alatt, legfeljebb 15 napon belül tesz eleget.
- A kérelem megtagadásáról, teljesíthetőség esetén különleges körülmény felmerüléséről - annak indokaival együtt - az MGSZ megkeresett adatszolgáltató egysége 8 napon belül írásban értesíti a kérelmezőt.
- A betekintésre kért anyagokat az Országos Földtani és Geofizikai Adattár nyilvános olvasótermében, illetve a Területi Hivatalok hivatali helyiségeiben bocsájtják a kérelmező rendelkezésére.
- A nyilvános olvasótermek olvasótermi katalógusrendszereinek használata, valamint az (kérelmező által, egyedi azonosítóval megadott) adatok - kivéve az elektronikus adathordozón lévők - olvasótermi tanulmányozása díjmentes.
- Meghatározott, a főigazgatói közlemény 2.sz.mellékletében megadott térítési díjat (1.sz. Melléklet) kell fizetni a következő szolgáltatásokért:
 - az adatoknak az MGSZ munkatársai által az adatszolgáltatás érdekében történő kutatásáért;
 - a másolatok készítéséért;
 - az elektronikus adathordozón lévő adatok betekintésre történő előkészítéséért és kiadásáért;
 - az adatoknak az MGSZ más telephelyen lévő szervezeti egységeitől, külső, vagy vidéki raktárakból történő szállításáért;
 - a minták betekintésre történő előkészítéséért, a részminták kiadásáért.

- Az adatszolgáltatás érdekében az MGSZ munkatársa által végzett adatkezelés díja 12 000.- Ft/óra
- A fénymásolás térítési díjai fekete-fehér másolás esetén 48 - 180Ft/db, illetve 1950-3000 Ft/fm között mozognak, míg a színes másolás esetén a díj meghatározása az alkalmazott technikától és a médiától függően egyedi díjkalkuláció alapján történik
- Az elektronikus adathordozón szolgáltatott adatok alapdíja adatbázisonként és a kérelmező által meghatározott, tetszőleges (megvalósítható) szempontrendszer szerint kialakított keresőprofilonként 15 000.- Ft.
- A nyilvántartási adatbázisokhoz kapcsolódó térkép, rajz, diagram, egyéb grafikus, számítógépes prezentáció díjának meghatározása egyedi díjkalkuláció alapján történik.
- Külön díjtétel vonatkozik a dokumentációk szállítása miatt felmerült szállítási, másolási vagy betekintési költségekre.
- Az óradíjas számlázásnál az idő megkezdett óránként számítandó.
- A jegyzékben nem szereplő szolgáltatások nem tartoznak az MGSZ általános adatszolgáltatási rendjébe, teljesítésük a szolgáltatást igénylővel kötött egyedi megállapodás alapján történik.
- Az adatközléssel kapcsolatos térítési díjakat az MGSZ vezetője naptári félévenként felülvizsgálja. A mindenkor érvényes díjak az adatszolgáltató egységeknél megtekinthetők, vagy azokról telefonon/írásban, ill. az MGSZ honlapján tájékoztatás kapható.

2.3 JOGI INFORMÁCIÓK (JOGSZABÁLYOK KÖZZÉTÉTELE, BÍRÓSÁGI DÖNTÉSEK HOZZÁFÉRHETŐSÉGE)

A jogszabály közzététele a jogszabály kihirdetésén kívüli megjelentetését jelenti. A közzétételhez joghatások nem fűződnek.

Magyarországon a Magyar Közlöny tartalmazza a jogszabályok, a nemzetközi szerződések, az Országgyűlés és a Kormány határozatait és jogi iránymutatásait, a Legfelsőbb Bíróság jogegységi döntéseit és elvi bírósági határozatait, a személyi kérdésekben hozott döntéseket, ideértve a Kormány által adományozott kitüntetések is, valamint az Alkotmánybíróság határozatait. A Magyar Közlönyt mindig a kormány vagy annak hivatala szerkesztette és szerkeszti ma is.

2005. július 4-én az Országgyűlés elfogadta az elektronikus információszabadságról szóló 2005. XC. törvényt, mely a jogszabályok elektronikus közzétételéről a következő rendelkezéseket tartalmazza:

- A Magyar Közlöny nyomtatott változatának oldalhú digitális másolatát a nyomtatott változat megjelenésének napján közzé kell tenni. A közzétett másolat a honlapról nem távolítható el.
- Ha a kihirdetett jogszabályoknak, illetve közzétett határozatoknak és statisztikai közleményeknek a Magyar Közlöny nyomtatott és közzétett változatában megjelent szövege eltér, a nyomtatott változatban szereplő szöveget kell hitelesnek tekinteni.

- A Magyar Közlöny nyomtatott változatának oldalhú digitális másolatát olyan letölthető formátumban kell közzétenni, amely a többszörözés során is biztosítja az illetéktelen módosítás elleni védelmet.
- A Hatályos Jogszabályok Elektronikus Gyűjteményében (a továbbiakban HJEGY) a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter és az igazságügyminiszter gondoskodik az önkormányzati rendeletek kivételével az adott naptári napon hatályos valamennyi jogszabály hatályos szövegének az esetleges módosításokkal egységes szerkezetben, továbbá az állami irányítás a Magyar Közlönyben közzétett egyéb jogi eszköze hatályos szövegének az esetleges módosításokkal egységes szerkezetben történő közzétételéről.
- A jogszabálygyűjtemény biztosítja a jogszabályok, illetve az állami irányítás egyéb jogi eszközei számára, címére, valamint szövegében történő keresés lehetőségét.
- A belügyminiszter gondoskodik az önkormányzati rendeleteknek az erre a célra fenntartott honlapon történő közzétételéről.
- a kötelező elektronikus közzétételt a közérdekű adatok négy körére írja elő:
 - a közfeladatot ellátó szervek szervezetére, tevékenységére, gazdálkodására vonatkozó a törvény mellékletében felsorolt adatokra,
 - a jogszabálytervezetekre,
 - a jogszabályokra, a Hatályos Jogszabályok Elektronikus Gyűjteményére és
 - a bírósági határozatoknak a törvényben meghatározott körére.
- Felhatalmazást kap a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter, hogy az igazságügy-miniszterrel egyetértésben rendelettel állapítsa meg az e törvény 12. § és 14. §-ában meghatározott adatbázis - a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény szerinti - kimásolásához szükséges hozzájárulás gyakorlásának részletes feltételeit.

A törvényi rendelkezések gyakorlati megvalósulásának biztosítására az Eitv. 2006. január 1-jei hatálybalépését követően a Magyar Hivatalos Közlönykiadó a <http://www.magyar kozlony.hu/nkonline/index> internetes oldalán a 2005. évtől kezdődően elérhetővé tette a Magyar Közlöny elektronikus változatát. A Magyar Közlöny elektronikus közzétételének jelenlegi módja nem tér el az Eitv. 12. §-ában foglaltaktól, használata azonban a jogkereső állampolgár számára rendkívül korlátozott. Csak arra van lehetősége, hogy az egyes számok szövegének egészét és kizárólag pdf. formátumban kimásolja, illetőleg, hogy a szövegen belül szavakra keressen. Az adott esetben több száz oldalt kitevő példányban nem lehet a tartalomjegyzékben felsorolt egyes jogszabályokra ugrani, nem lehet a szövegből részleteket elektronikusan kimásolni, és sem az egész szöveget, sem annak részeit nem lehet kinyomtatni.

A Hatályos Jogszabályok Elektronikus Gyűjteménye a Miniszterelnöki Hivatal honlapjáról, vagy a

<http://www.magyarország.hu/ugyintezo/jogszabalyok> címen érhető el. E gyűjtemény az Eitv. rendelkezésének megfelelően az adott napon hatályos jogszabályok szövegét tartalmazza. A felhasználó a jogszabályok számára, címére, valamint a szövegében kereshet, hozzáértőbb felhasználó a jogszabályt részben vagy egészben kimásolhatja és kinyomtathatja. Nem található meg azonban a már elfogadott, de hatályba még nem lépett jogszabályokat, mint ahogy a már hatályon kívül helyezett, de egyes esetekben (például hatósági ellenőrzéssel összefüggésben vagy bírósági eljárás során) még alkalmazandó jogszabályokat sem. Az érdeklődőnek csak arra van lehetősége, hogy az aktuális dátumot megelőző vagy követő 20 napon belül hatályba lépett, illetőleg hatályba lépő jogszabályok, valamint az adott napon hatályba lépett módosítással érintett jogszabályok listáját megtekintse.

A 2006. évi vonatkozó adatvédelmi biztosi vizsgálat szerint a Magyar Közlöny, valamint a HJEGY közzétételének gyakorlata megfelel az Eitv.-ben foglaltaknak, kivéve a Magyar Közlöny tartalmának üzleti célú felhasználására vonatkozó akkori tilalmat. A közérdekű adatok megismeréséhez fűződő jog gyakorlásakor – ahogy erre az Alkotmánybíróság a 32/1992. (V. 29.) számú határozatában rámutatott – a polgárnak semmilyen érdekeltségét nem kell az információszerzéshez igazolnia. A közérdekű adatok bárki általi megismerhetőségének jogából az ilyen adatok terjesztésének joga is következik. Ezt rögzíti az Alkotmány is. Ezért nem tartalmaz az Avtv. a terjesztéssel kapcsolatban semmilyen korlátozó szabályt, nem tiltja tehát a közérdekű adatok üzleti célú felhasználását sem. A Magyar Közlöny elektronikus változatán 2006-ban szereplő ilyen tilalom tehát ellentétes volt az Avtv.-vel. A jelenlegi vonatkozó kiadói szabályozás az alábbiak szerint puhította az újrafelhasználás kitételeit:

- Személyes felhasználásra vagy egyéb, végső felhasználók számára történő, nem kereskedelmi célú terjesztésre (oktatási célból, kutatáshoz, magántanulmányhoz vagy szervezeten belüli bemutatáshoz) készített sokszorosítás engedélyezett azzal a feltétellel, hogy a forrást, és a következő jogi nyilatkozatot teszik közzé: „Csak a Magyar Közlöny nyomtatott változatában megjelent jogszabálysövegek tekinthetők hitelesnek.”
- Bármilyen formájú, a szolgáltatók által kereskedelmi vagy széles körben történő terjesztési céllal megvalósuló sokszorosítási tevékenység szerződés tárgyát kell, hogy képezze, amelyet a Magyar Hivatalos Közlönykiadó bocsát ki.

Az Eitv. alapján az interneten ingyenesen elérhető, de a fentiek szerint korlátozottan használható Magyar Közlöny és HJEGY mellett az állami tulajdonban lévő és a Miniszterelnöki Hivatal felügyelete alatt álló Magyar Hivatalos Közlönykiadó Kft. 86.400 forintos éves előfizetési díj ellenében on-line és havonta kiadott CD-ROM változatban kiadja a Hivatalos Jogszabálytárát.

2.3.1 Magyar Hivatalos Közlönykiadó

1987. január 3-án - a Minisztertanács döntése alapján - a Pallas Lap- és Könyvkiadó Vállalaton belül új, önálló kiadói egység jött létre. Az új Igazgatóság alakította ki azt a korszerű, zárt technológiai rendszert, amely megalapozta a közlönyökben megjelent törvények, rendeletek egységes gépi adatbázisát. Ez az adatbázis lett az alapja a Törvények és Rendeletek Hivatalos Gyűjteményének, továbbá erre épült a soron következő Hatályos Jogszabályok Hivatalos Gyűjteményének kiadása is. Ebből született meg az első számítógépes jogszabálygyűjtemény 1994. január 1-jén JOGÁSZ néven, ezt a DOS-GEM alapú rendszert követték a WINDOWS alapú JOGTÁR, majd a Hivatalos Jogszabálytár.

Az Igazgatóság a Pallas Kiadótól átkerült a Hírlapkiadóhoz, majd abból kiválva önálló kiadóvá vált. 1996. októberétől Magyar Hivatalos Közlönykiadó néven folytatja munkáját a Miniszterelnöki Hivatal felügyeletével. A névváltoztatások annak kifejezésére szolgáltak, hogy a Kiadó által publikált kiadványok jelentik az autentikus forrást a jogalkalmazók számára.

A Kiadó Budapesten működik, itt történik a szedés, tördelés, a nyomdai előkészítés és ezután kerül a közlöny nyomásra a Kiadó lajosmizsei nyomdájához. A központi székházban található a Magyar Közlöny archívuma, teljes és hatályos adatbankja. Itt készül a Hatályos Jogszabályok Hivatalos Gyűjteménye hagyományos kiadása 10 kötetben, valamint a hivatalos rangra emelt "CD-JOGÁSZ" számítógépes, hatályos jogszabálygyűjtemény.

1998-tól folytatódik az elektronikus kiadási profil bővítése. 1999-től minden év februárjában megjelenik a Magyar Közlöny előző évfolyama CD lemezen. Elkezdődött a hatályos jogszabályok és az aktuális Magyar Közlöny számok tartalmának online szolgáltatása.

A Magyar Hivatalos Közlönykiadó Interneten elérhető online adatbázisa a hatályos jogszabályok szövegét tartalmazza. A MHK internetes honlapján szereplő termékismertetés szerint a Hivatalos Jogszabálytár az 1991-ben kiadott Hatályos Jogszabályok Gyűjteményén alapuló, és ennek kéziratlezárása után, a Magyar Közlönyben megjelent jogszabályokat tartalmazó számítógépes adatbázis. Az alapszövegek mellett tartalmazza a mindenkor hatályos változatokat egységes szerkezetben, különös figyelemmel készített lábjegyzetekkel ellátva, illetve a köztes szövegváltozatokat is.

A jogszövegeken kívül a Hivatalos Jogszabálytár adatbázisa tartalmazza a jogszabályok

- kapcsolatait - fastruktúrában ábrázolva a jogszabályt változtató vagy rá hivatkozó jogszabályokat -, valamint
- belsőfelépítést paragrafus mélységig,
- hatályossági adatait és megjelenésük helyét, valamint egyéb kísérő információkat.

A hatályos jogszövegek mellett közli a bírósági határozatokat is. Az adatbázisban különböző feltételek megadásával kereshet az érdeklődő. Az adatbázist naponta aktualizálják. Az adott időpontban hatályos jogszabályváltozatok keresését az időgép funkció segíti. A szövegek köre forrás és kiemelt hatályossági szempontok szerint is szűkíthető. Mindezeket a teljes körű szöveges keresés, és egyszerre több kibocsátó és jogszabálytípus megadásának a lehetősége egészíti ki.

A Hivatalos Jogszabálytárban bármely hasznos információ nyomtatható, és a szövegek szabadon átemelhetők külső szövegszerkesztőkbe. Kapcsolatok építhetők jogszabályokon belüli és jogszabályközi ugrásokhoz, valamint saját megjegyzések helyezhetők el a szövegben.

Az adatbázisból lekért jogszabályokért 0,04.-Ft/karakter díjat számítanak fel. A CD-JOGÁSZ előfizetők havi 100,000 forint értékhatárig ingyenesen használhatják a rendszert. A számlainformáció bármikor ingyenesen megtekinthető. A fizetés oly módon történik, hogy az írásos formában a megrendelő által elküldött megrendelés (fax, e-mail, online vagy valamilyen egyéb formában) azonosítja a szolgáltatást, valamint megjelöli azt az összeget, amelyet a megrendelő a szolgáltatás igénybevételére meghatározott. Az összeg nem lehet kisebb 10 000 forintnál és 5000 forintos egységenként emelkedik, tetszés szerinti felhasználási időt lehetővé téve. Ezt követően a kiadó küld egy számlát az ügyfél által meghatározott összegről, majd a számlakiegyenlítést követően kapja meg az érdeklődő a felhasználói azonosító kódot és a kapcsolódó jelszót.

CD-n a következő szolgáltatások és joganyagok érhetők el:

Jogszabálytár: a Hivatalos Jogszabálytár a Kiadó vezető elektronikus terméke, amely tartalmazza a jogszabályok hatályos, múltbéli és hatályba még nem lépett szövegét, bírósági határozatokat, APEH állásfoglalásokat és más jogalkalmazást segítő szövegeket. A Jogszabálytár része az online hatályos jogszabályszöveg szolgáltatás és a szövegspecifikus kiegészítő szolgáltatások. A Hivatalos Jogszabálytár szolgáltatásként valósul meg. A CD lemezek rendszeres küldésén kívül az ügyfél részletes kézikönyvet és "forró drót" szolgáltatást kap. Az újabb programváltozatok, adatállománybővítések legalább egy évig ingyenesek. Az alapszolgáltatás mellett a Kiadó vállalja a program installációját, betanítását, illetve a hálózati használattal kapcsolatos szaktanácsadást egységesen 4000 Ft/óra + áfa díjért.

A Hivatalos Jogszabálytár előfizetője automatikusan lehetőséget kap arra, hogy a Magyar Hivatalos Közlönykiadó online szolgáltatásait kedvezményesen igénybe vegye. Az online szolgáltatások árai a következőképp alakulnak:

Szolgáltatás típusa	2007. évre
Belépés	9 600 Ft
Önálló változat	86 400 Ft
5 munkahelyes változat	156 000 Ft
10 munkahelyes változat	192 000 Ft
25 munkahelyes változat	312 000 Ft
50 munkahelyes változat	408 000 Ft
100 munkahelyes változat	708 000 Ft

A belépési díj az éves előfizetés esetén az első előfizetési időszak elején egyszer fizetendő díj, a CD adatbázisának lekérdezését biztosító szoftverfrissítés szolgáltatásának ellenértéke. Az éves előfizetési díj 12 havi adatbázis frissítést tartalmaz. Minden hónap utolsó napját követően, a jogi munkák (hatályosítás) befejezésekor postázzák a CD lemezeket, melyeken mindig a teljes jogi adatbázis és a kezelőprogramjaik megtalálhatóak. Az éves előfizetők számára havi 100,000 Ft értékhatárig ingyenes hozzáférést biztosít a Kiadó az online jogszabály szolgáltatás igénybevételéhez. Az online adatbázist 3 naponta frissítik, így a hóközi változások is figyelemmel kísérhetőek. Az online jogszabályok letöltésének díja 0.04 Ft/karakter (kb. 200 Ft/ oldal).

A megrendelésben megjelölt hónaptól küldik a CD lemezeket. A számlázást a szolgáltatás megkezdésétől függetlenül végzik, a számlát az első CD kiküldése után 2 héten belül várható. A számla végösszege a megrendelési időszaktól függetlenül a tárgyév december 31-ig tartó szolgáltatás időarányos részét tartalmazza. Első számla esetében a belépési díjat is számlázzák. A tárgyévet követő év januárjában megküldik a teljes évre vonatkozó 12 havi szolgáltatási díjat.

CDJogász Asszisztens: a Magyar Hivatalos Közlönykiadó táblázatos formátumú adatbázis-kezelő programja. A program célja a nagymennyiségű, táblázatos formában rendelkezésre álló adatok egyszerű és gyors elérése, kezelése.

Szakjogász: a SZAKJOGÁSZ multimédiás program azt a célt szolgálja, hogy a nagyméretű, táblázatos formában rendelkezésre álló, illetve képeket tartalmazó anyagokat könnyebben kezelhesse a számítógép képernyőjén.

Jogszótár: a Jogi fogalomtár elektronikus változata. A program segítségével könnyen és gyorsan elérhetőek a jogi fogalmak és azok magyarázatai.

CDJogász Űrlapkitöltő

Az Űrlapkitöltő alkalmazással a Magyar Hivatalos Közlönykiadó elektronikus-űrlap szerkesztő programjával készített formanyomtatványok kitöltését, kezelését, nyomtatását, valamint archiválását végezheti el az ügyfél.

Az elektronikus adatbázisok és CD-kiadványok mellett jelentős szerepet töltenek be a Kiadó kereskedelmi célú adatújrafelhasználási tevékenységében az ágazati közlönyök kiadása, valamint említést érdemel a kiterjedt könyv- és egyéb lapkiadás. (2.sz. Melléklet)

Az MHK által alkalmazott árak kalkulálásának módszertanára vonatkozóan nem áll rendelkezésre információ, érdeklődésre a Kiadónál üzleti titok kategóriába sorolták az ezzel kapcsolatos információkat. Ez részben betudható annak, hogy bár az MHK állami tulajdonban van, önfinanszírozóként működik, így árképzési módszertana valószínűsíthetően az OMSZ modelljével mutathat közeli hasonlóságot. Tovább árnyalja az MHK helyzetét, hogy éles versenyhelyzetben találja magát a közérdekű jogi információk kereskedelmi célú értékesítésének területén, ahol a Complex Kiadó Kft., mint piaci vállalati szereplő foglalja el a piacvezető pozíciót. Emiatt a Magyar Hivatalos Közlönykiadó közérdekű adatszolgáltatási modelljének részletes vizsgálatát követően bemutatásra érdemes a jövőbeli modell-felépítések lehetséges példjaként a Complex Kiadó Kft., amely Magyarország legnagyobb jogi kiadóvállalata. Alapinformációit, a Magyar Közlönyöket az MHK által kiadott, mindenki számára elérhető forrásból szerzi, azonban jelentős érték többlet szolgáltatás nyújtásával komoly vetélytársa az állami tulajdonú intézménynek. Éppen ezt az érték többlet hozzárendelést célozza szabályozásában a vonatkozó EK irányelv, amely segítségével a Complex termékeit vásárló ügyfelek már a módosításokkal átvezetett hatályos joganyaghoz juthatnak hozzá számos extra szolgáltatással együtt.

2.3.2 Complex Kiadó

A vállalat két nagyobb és számos kisebb cég egyesüléséből, összeolvadásából jött létre. A Közgazdasági és Jogi Kiadót 1955-ben alapították, míg a Kerszöv Computer Kft. 1993-ban jött létre, és 1998-ban egyesültek KJK–KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft néven, amely 2006 január 1-jétől CompLex Kiadó Kft. névre változott. A cég tulajdonosa a Wolters Kluwer hollandiai székhelyű nemzetközi kiadóvállalat.

A cég – hasonlóan a holland anyavállalat stratégiájához –, elsősorban a joggal és adózással foglalkozó szakemberek minél jobb kiszolgálását, idő-, és pénztakarékos megoldások szállítását tűzte ki céljául. Ez egyre inkább nem pusztán tartalom közvetítését jelenti, hanem a szakemberek

munkafolyamatait hatékonyan támogató, rugalmas, integrált megoldásokét is.

A kiadó hivatalos szállítója az Országgyűlésnek, a bíróságoknak, az Ügyészségnek. Szállítója az összes minisztériumnak. Termékeit vásárolja - és széles körben illegálisan másolja - szinte az összes ügyvédi iroda, egyéni ügyvéd, közjegyző, adótanácsadó. Beszállítója az üzleti élet legnagyobbjainak, szinte az összes banknak, telekommunikációs cégnek, az ipar és a szolgáltatások területén működő több tízezer kis- és nagyvállalkozásnak, és jogi tartalomszolgáltatója a Kormányzati Portálnak.

A vállalat három kiadói igazgatóságba szervezve működik. A Jogtár Kiadói Igazgatóság önálló részleg, és nemcsak a Jogtár előállítását, hanem a jogi adatbázis karbantartását és a többi kiadói igazgatóság adataival történő kiszolgálását is feladata. A Jogi Kiadói Igazgatóság a klasszikus „jogászjogi” területeken minden joggal kapcsolatos témát gondoz. Az Adó és Üzleti Kiadói Igazgatóság az adózás, számvitel, társadalombiztosítás témáival foglalkozik, valamint gondozza a közgazdasági és üzleti tárgyú kiadványokat.

A CompLex 2004. évi árbevétele megközelítette az 5 Mrd forintot, a termékeire előfizető szakemberek száma közel 50 ezer. A cég árbevétele 1998 óta folyamatosan 10% vagy afölötti növekedést mutat. Ennek legnagyobb részét az elektronikus kiadványok, ezen belül is jogi CD és DVD-ROM-ok adják. A bevételi és növekedési számok tükrében egyértelműen megállapítható, hogy jelentős és masszív kereslet mutatkozik a jogi jellegű közérdekű információk kereskedelmi újrafelhasználásának területén.

A vállalat az alábbi termékeket, kapcsolódó szolgáltatásokat kínálja ügyfelei számára:

- A cég legismertebb terméke a két CompLex Jogtár, (Jogtár és Jogtár Plusz), amelyek jelenleg Magyarország legnagyobb és legrégebbi jogi információs rendszerei, adatbázisai. Több száz funkciójuk, százezer feletti dokumentumuk, és a hozzájuk tartozó szolgáltatások révén messze a legnagyobb piaci részesedést tudhatják magukénak.
- A vállalat piacvezető a saját területén a Céghírek, a sokrétűen kereshető, Céglönlöny forrásadatú cégadatbázis, és a hozzá kapcsolódó heti frissítésű online Céghírek, valamint a valós idejű, közhiteles IM-online szolgáltatás. Használata díjköteles, dokumentumonként változó díjazású. Külön fizetendő az adatátviteli díj. A szolgáltatás igénybevételéhez szerződés kötése szükséges. (Utóbbiakról a tanulmány a későbbiekben részletes értékelést nyújt.)
- A Jogtár az egyes szakterületek anyagait nagy részletességgel közlő szakadatbázis termékcsalád egészíti ki. Ezek közül a legismertebbek az adózással, számvittel foglalkozó szakembereknek készült CompLex Adó-TB, a közigazgatás számára

szerkesztett CompLex Önkormányzat, és a magyar jogszabályokat három nyelven (a magyar mellett németül és angolul) közlő CompLex HMJ (a hasonló nevű Hatályos Magyar Jogszabályok három nyelven című kiadvány rövidítéséből).

- A NetJogtár a weblapot üzemeltetők számára naponta frissülő jogszabály-szöveg szolgáltatást nyújt. A szolgáltatást szerződés alapján lehet csak igénybe venni. A lap fenntartójának csak a megjeleníteni kívánt jogszabályokat kell megjelölnie, a többit elvégzik a CompLex Kiadó munkatársai
- A Web Jogtár a CompLex nagyfelhasználóknak kifejlesztett Internet alapú jogi adatbázisa. Tartalmazza a CompLex Jogtáron és a szakirányú CompLex kiadványokon megjelenő összes jogszabályt és dokumentumot. Az adatbázis naponta kétszer frissül.
- A BDT.hu, a Bírósági Döntések Tára, illetve ennek Internetes honlapja immár négy éve működő, jogerős polgári és gazdasági bírósági döntéseket közlő folyóirat kiadványtámogató, és a lap archívumát tartalmazó szolgáltatás. (A tanulmány a szolgáltatást később részletesen bemutatja a bírósági döntések alfejezetben.)
- A fentiek mellett a kiadó publikál elektronikus termékeket, hírleveleket a munkaügy, a tűz- és biztonságvédelem, és számos más területen is, valamint kiterjedt nyomtatott portfólióval is rendelkezik.

Az elektronikus adatbázisból történő adatszolgáltatás díjai az alábbiak szerint alakulnak:

"Karakterszám" feltétel (/nap/honlap)	"Jogszabályok száma" feltétel (/nap/honlap)	Napi nettó díja:	Éves nettó díja:
250 000 karakterig	maximum 10 jogszabály	0 Ft	0 Ft
250 000 - 500 000 karakterig	maximum 20 jogszabályig	105 Ft	38 325 Ft
500 001 - 1 000 000 karakterig	maximum 30 jogszabályig	210 Ft	76 650 Ft
1 000 001 - 2 000 000 karakterig	maximum 40 jogszabályig	315 Ft	114 975 Ft
2 000 001 - 3 000 000 karakterig	maximum 50 jogszabályig	420 Ft	153 300 Ft
3 000 001 - 5 000 000 karakterig	maximum 60 jogszabályig	840 Ft	306 600 Ft
5 000 001 - 8 000 000 karakterig	maximum 75 jogszabályig	1 680 Ft	613 200 Ft
8 000 001 - 12 000 000 karakterig*	maximum 100 jogszabályig	3 360 Ft	1 226 400 Ft

Forrás: Complex.hu

A szolgáltatás megrendelése 3 példányban kitöltött és cégszerűen aláírt szerződés Complexhez történő eljuttatásával érvényesíthető.

A CompLex Jogtár szolgáltatás ára havi frissítéssel éves előfizetés esetén 80,100 Ft + áfa, míg féléves fizetés esetén 44,500 Ft + áfa. Jól

érzékeltető tehát, hogy a vállalat által kínált áron a Jogtár éves előfizetése árban is versenyképes tud lenni az MHK által értékesített HJGY adatbázisra vonatkozó eléréssel (korábban említetten 86,400 Ft.) A CompLex Jogtár előfizetéséhez pluszban hálózati kiegészítés is rendelhető, amelynek díja az adott előfizetési időszakra egy összegben, előre fizetendő. Az egyszeri lemezvásárlás díja 19,800 Ft + áfa, amelyből egyetemi hallgatóknak és bíróknak meghatározott kedvezmény jár.

Az adatbázis legfontosabb forrásai a hivatalos lapok, melyek száma meghaladja az 50-et. Ezekben jogszabályok, határozatok, tájékoztatók, bírósági ítéletek és sokféle más jogi dokumentum, jogi és üzleti hír jelenik meg, évente több mint 25 000 oldalon. Az adatbázis a CompLex Közlönytár 2005 telepítése után 9500 törvényt és törvényerejű rendeletet tartalmaz 1867-től, 24 000 rendeletet 1949-től, 20 000 bírósági határozatot 1975-től. A Magyar Közlöny tartalommutatói 1952-től, a tárcalapoké 1990-től mutatják a joganyagok pontos forrását.

Nemcsak hivatalos dokumentumok találhatóak a lemezen, de törvényjavaslatok és indokolások, törvényhozási dokumentumok (expozék, képviselői hozzászólások), irat- és nyomtatványminták (számuk az Iratmintatárral tízszeresre növelhető), 23 kommentár (Btk., Ptk., Mt., Kjt., Ket.) és tematikus gyűjtések (CompLex Adattár: önkormányzati hatásköri jegyzék, üzemanyagárak, valutaárfolyamok, jegybanki kamatok) is. A 30 000 tételt tartalmazó bibliográfia jogi, pénzügyi, gazdasági, kulturális, oktatási, egészségügyi címeket tartalmaz. A Jogtár 550-féle dokumentumot tartalmaz.

A CompLex Jogtár az időgép (szövegváltozatok) tekintetében is különleges. Az első időállapotok mindig a jogszabály hatályba lépésétől indulnak. Elérhető pl. a Ptk. 1959. évi, vagy az Alkotmány 1949., 1972. és 1989. évi szövegváltozata. Sőt, minden joganyagnál elérhető a jövőbeli és az egyelőre határozatlan időpontú változatok is. A 40 000 időgépes dokumentumnak minden szövegváltozata megvan 1949-től.

A program tucatnyi változásmutatót, precíz közlöny-tartalomjegyzékeket és 190 jogterületi szűkítést tartalmaz. Fontosabb keresési eljárások: egy joganyag kikeresése, címmutatók szűkítése számos adat és jellemző alapján, joganyagok böngészése a közlönyök tartalomjegyzéke szerint, valamint szavak, kifejezések keresése a címekben vagy a teljes szövegben.

A Jogtár kiemelkedő szolgáltatása, hogy a jogszabályok számos más dokumentummal egységes szerkezetben olvashatók. Egy ikonra kattintva szövegbeágyazottan megnyílik a szakaszhoz kapcsolódó bírósági határozat, APEH joganyag, indokolás vagy kommentár szövege.

Az adatbázis naponta frissíthető változásmutatókkal, valamint az új és módosított joganyagok szövegével. Ez az Online Jogtár, amit külön térítés nélkül használhat minden Jogtár és Jogtár Plusz előfizető. A jogszabályok letöltése a CompLex Jogtár programmal történik, különösebb felhasználói ismeretet és beavatkozást nem igényel. Az adatbázis letöltése után a program már a legfrissebb szövegekkel dolgozik.

A lemezes és az online szolgáltatásokat internetes szolgáltatások egészítik ki: a közlönyök megjelenéséről, tartalmáról tudósító e-mailes hírlevelek,

valamint a JogNaptár, ami az adott nap változó joganyagait mutatja be teljes szöveggel.

A CompLex Jogtár és Jogtár Plusz más kiadói adatbázisokkal integráltan működtethető: pl. Iratmintatár, Adó-TB, HR-Munkaügy, EU Jogtár, Önkormányzat. A Jogtárak a szakterületeknek megfelelően konfigurálhatók, és további dokumentumokkal, szakmai és üzleti információkkal bővíthetők. A CompLex Adatbázis készítő programmal saját határozatokkal, utasításokkal, önkormányzati rendeletekkel bővíthető az adatbázis. Hatékonyabb lehet a szervezet, mert ugyanazzal a programmal kezelheti a legkülönbözőbb dokumentumokat.

CompLex HMJ Hatályos magyar jogszabályok három nyelven, CD-lemezen, éves előfizetéssel, negyedéves frissítéssel 207,000 Ft + áfa. A CompLex HMJ több mint 270 jogszabályt több mint 120 Legfelsőbb Bírósági határozat rendelkező részét, a kettős adóztatásról szóló egyezmények egy jelentős részét, több mint 100 Legfelsőbb Bírósági állásfoglalást, több mint 120 Versenytanácsi határozat rövid összefoglalóját tartalmazza három nyelven, és újdonságként szerepelnek rajta nemzetközi egyezmények angolul. Külön adatbázisként érhető el a lemezen a CompLex Jogtár TEÁOR háromnyelvű változata, valamint a Jegybanki alapkamat.

A CompLex HMJ a már jól ismert CompLex Jogtár programja alapján lehetővé teszi a gyors és praktikus keresést - mindhárom nyelven - és az időgép funkció használatát. A joganyagok időállapotait 1999. szeptemberétől lehet nyomon követni. A program alkalmas a CompLex Jogtárral, Jogtár Pluszsal való együttműködésre, nem szükséges a két adatbázis egyidejű használatához a két lemez cserélgetése az olvasóban. A CompLex HMJ-t negyedévente frissítik és bővítik.

A Complex Kiadó szolgáltatásai, üzleti modellje, a többletérték hozzáadásával biztosított továbbgondolt ügyfélorientált kiszolgálás, az integrált megoldási lehetőségek intenzív kihasználása jelenti a piacvezetői pozíció és a hosszú távú profitábilis működés alapját.

2.3.3 Bírósági Döntések – OIT, OITH, BDT

Magyarországon az Avtv., illetve az Eitv. vonatkozó rendelkezéseinek értelmében a bírósági döntések közérdekű jogi adatnak minősülnek, ezért azokat elérhetővé kell tenni elektronikusan is mindenki számára. Ennek gyakorlati megvalósítására hozták létre a Bírósági Portált, amely célzott küldetése szerint valamennyi, bírósági tevékenységgel kapcsolatos közérdekű adat tartalmaz.

A fentebb említett két törvény a közzétételi kötelezettséget az Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatala számára 2006. január 1-jétől, a Magyar Köztársaság bíróságai számára pedig 2008. július 1-jétől írja elő. Ennek megfelelően jelenleg a bíróságok döntései még kerültek fel a bírósági honlapokra. A döntések csak személyesen tekinthetők meg, a betekintés mindenki számára ingyenes.

A központi bírósági honlapnak (www.birosag.hu) belső oldalain, a törvény melléklete szerinti általános közzétételi lista alapján, az alábbi közérdekű adatokat találhatja meg az érdeklődő:

- Szervezeti, személyzeti adatok
- Tevékenységre, működésre vonatkozó adatok
- Gazdálkodási adatok.

A tevékenységre, működésre vonatkozó adatok között szerepelnek jellemzően az alaptevékenységek, a feladat- és hatáskörök, a hatósági ügyek intézésének rendjével kapcsolatos adatok, a közszolgáltatások, a nyilvántartások, a nyilvános kiadványok, a közérdekű adatok igénylése és a közzétételi listák.

A bíróságok működéséhez kapcsolódó közérdekű adatokra vonatkozó tájékoztatás rendjét a Országos Igazságszolgáltatási Tanács 2005. évi 3. számú ajánlása szabályozza az alábbi kulcsfontosságú kitételek (dőlt betűvel szedve a díjszabással kapcsolatos feltételek) szerint:

- Az intézmények valósítsanak meg együttműködést, és az adatszolgáltatás érdekében – szükség esetén – lépjenek kapcsolatba egymással.
- Az Avtv. értelmében adatkezelőnek minősülő intézmények vezetői fordítsanak kiemelt figyelmet arra, hogy az intézményük működése során keletkező adatok milyen körben minősülnek közérdekű adatoknak.
- A közérdekű adat szolgáltatását igénylő személytől (igénylő) az igény teljesítését megelőzően kérjenek nyilatkozatot arról, hogy
 - a Bírósági Fejezet (bírósági szervezet) egészére, vagy egy meghatározott intézményre vonatkozóan igényli az adatot,
 - a tájékoztatást milyen módon, formában kéri,
 - milyen címen (levélcím, egyéb elérhetőség) tájékoztatható, illetve
 - *vállalja-e az adatszolgáltatással kapcsolatban esetleg felmerülő költségek utólagos megtérítését.*
- Az igény előterjesztéséhez az adatszolgáltató intézmények nyomtatványt rendszeresíthetnek, melyet az igénylő felhasználhat. A nyomtatvány az adott intézmény internetes web-helyén közzétehető (az ajánlás melléklete).
- Azoknál az intézményeknél, ahol a tájékoztatásra munkatárs van kijelölve, annak nevét az intézményi honlapon fel kell tüntetni.
- Az Avtv. 20. §-ának (2) és (6) bekezdéseiben írt határidők (15 illetve 8 nap) megtartása érdekében, az adatkezelő intézmények vezetői és kijelölt munkatársai kellő körültekintéssel és alapossgal járjanak el, haladéktalanul tegyék meg a szükséges intézkedéseket.
- Az adatkezelő szerv az igényt vizsgálja meg abból a szempontból, hogy a kért adatok közérdekű adatnak minősülnek-e,

megtalálhatók-e az internetes web-helyen, illetve, hogy az igénylőt milyen formában célszerű tájékoztatni.

- *Ha az adatközléssel összefüggésben az intézménynek költsége merül fel, ezért térítés kérhető.*
- *Az adatkezelő szerv vezetője az Avtv. 20. §-ának (3) bekezdése értelmében, kizárólag a közérdekű adatokat tartalmazó dokumentumról, vagy dokumentumrészről történő másolat készítéséért – legfeljebb az azzal kapcsolatban felmerült költség mértékéig terjedően – állapíthat meg költségtérítést.*
- *A költségtérítés összegét az intézmények, a számviteli politika részeként elkészített, az önköltségszámítás rendjére vonatkozó szabályzatuk alapján állapítják meg; a költség megfizetésének módjára a szabályzat rendelkezései irányadók.*
- *A költségtérítés összegét az adatszolgáltatást megelőzően közölik az igénylővel, és kérjenek tőle nyilatkozatot, hogy a költségek ismeretében fenntartja, vagy módosítja-e igényét.*
- *Amennyiben nem jár aránytalan költséggel, a tájékoztatásnak az igénylő által kívánt technikai eszközzel és módon kell eleget tenni.*
- *Ha a kért adat az internetes web-helyen megtalálható, az igénylővel ezt is közölik.*
- *Amennyiben az igénylő nem vállalja a költség utólagos megfizetését, a közérdekű adatot olyan formában és módon kell közölni, ami nem okoz meg nem térülő költséget az intézménynek.*
- *Ha az igény csak részben teljesíthető, az igénylőt tájékoztassák a nyilvánosságra hozatalában korlátozott adatok (pl. ún. minősített adatok, döntés-előkészítéssel kapcsolatos iratok) köréről és az ilyen adatok megismerhetőségének módjáról.*
- *Az adatkezelő szervek az igényekkel kapcsolatos intézkedésekről vezessenek olyan nyilvántartást, melyben megfelelően rögzítve van az igények beérkezésének időpontja, az igénylővel való kapcsolatfelvétel ténye és indoka, a tájékoztatás módja és megtörténtének ideje.*
- *Ha az igényt az Avtv. 20. §-ának (2) és (6) bekezdéseiben írt határidőn belül nem lehet elintézni, ennek okait megfelelően dokumentálják.*
- *Az igény teljesítését (a költség megfizetését) követően az igénylő személyes adatait törölni kell.*

A fentebb hivatkozott önköltségszámítási szabályzat (45008/2005. OIT Hiv. számú 2005. március) a közérdekű adatszolgáltatás költségtérítésére részletes szabályozást ad. Ennek értelmében a közérdekű adatszolgáltatás – önköltség számítási szempontból – megkülönböztetendő adat előállítás útján nyújtott szolgáltatásra, illetve már rendelkezésre álló dokumentum másolására.

Az adat előállítás (adatgyűjtés, feldolgozás) útján nyújtott szolgáltatás során közvetlen költségként merül fel a Hivatal pénzügyi főosztályán egy fő középfokú végzettségű pénzügyi dolgozó tárgyvet megelőző év átlagos besorolási illetménye, valamint az ehhez kapcsolódó munkaadókat terhelő járulékok (társadalombiztosítási járulék, munkaadói járulék, és a tételes egészségügyi hozzájárulás), amelynek kalkulációs egysége: 1 fő 1 órára jutó bruttó bére + járulékai.

A rendelkezésre álló dokumentum, kimutatás másolása alapján nyújtott szolgáltatás esetén az önköltség közvetlen költségekből, másolási, sokszorosítási, postai díjakból áll. A fénymásolás díja külső szolgáltatóval kötött karbantartási szerződés alapján kerül megállapításra, floppyra, illetve más adathordozóra történő másolás esetén a tényleges anyagköltség képezi az önköltséget. A nyomdai úton történő előállítást, sokszorosítást a Hivatal számára külső cég végzi, így ez a költség a ténylegesen igénybe vett szolgáltatás szerint kerül elszámolásra. Végül a postaköltség az adminisztráció csökkentése miatt egységesen kerül megállapításra, tárgyév január 1-i postai díjszabás szerint, mely küldeményenként a 250 gr. súlyú, elsőbbségi, tértivevényes, belföldi címre történő levél kézbesítésének árával egyezik meg. Az alkalmazott kalkulációs egység: Ft/lap, Ft/kiadvány, Ft/levél.

A fentiekben ismertetett Ajánlás alapján az Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatalának vezetője még 2005-ben utasításba foglalta a Hivatal működéséhez kapcsolódó közérdekű adatokra vonatkozó tájékoztatás rendjéről szóló szabályozást, ezzel eleget téve a 2006. január 1-jétől hatályos jogszabályi rendelkezéseknek.

A bírósági döntések bíróságok általi elektronikus közzétételének 2008. július 1-jei határidejéig is létezik elektronikus formában elérhető adatbázis a bírósági döntésekre. A már hivatkozott Complex Kiadó Kft. egyik széles szakmai körben ismert terméke a Bírósági Döntések Tára. A folyóirat, illetve annak elektronikus változata - mint a másodfokú bírósági döntések megjelentetésének fóruma - a megyei bíróságok jogerős ítéletei mellett döntő mértékben az ítéletáblák ítéleteiből válogat a polgári és a gazdasági jog témakörében.

A havonta megjelenő Bírósági Döntések Tára folyóirat két nagyobb szerkezeti egységre tagolódik. Az első részben az ítéletáblák, valamint a megyei bíróságok elvi állásfoglalásai kapnak helyet. A második rész ugyanilyen tagolásban közli az ítéletáblák, illetve a megyei bíróságok bonyolultabb jogi megítélésű döntéseit. A célok, amiért a folyóiratot 2000-ben elindították, nem változtak. A nem a Legfelsőbb Bíróság előtt befejeződő bírósági döntések megismertetése és ezen keresztül a joggyakorlat egységesítésének elősegítése. Ezt szolgálják azok a rendszeresen megjelenő tematikus számok is, amelyek egy-egy jogintézményre vagy jogi problémára fókuszálnak.

A BDT elektronikus úton elérhető lapja egyelőre a nyomtatott lap struktúráját követi, ám nemcsak polgári és gazdasági jogi döntések találhatóak rajta, hanem más jogterületekről, illetve más bíróságok és döntéshozó szervek joggyakorlatából is közölnek döntéseket. A témakörökhöz kapcsolódóan jogszabályfigyelővel, jogszabálytervezet-figyelővel, aktuális tanulmányokkal és egyéb jogi csemegékkel is

találkozhat. Hamarosan azonban a megújuló folyóirat szerkezetét követve átalakul a weboldal. Felkerülnek az ítéltáblai döntések is, és minden, már most is rendelkezésre álló kényelmi funkció, például a keresés, a letöltés, stb. használható lesz az ítéltáblai döntésekre is.

A BDT on-line tartalmának megtekintéséhez regisztráció szükséges. Regisztrálni a főmenüben megjelenő Belépés linkre kattintva lehet, a regisztráció két lépésben történik, és minimális időt igényel. A BDT on-line használatára jogosító azonosítókat (regisztrációs számot) a Bírósági Döntések Tára folyóirat, a CompLex CD Közlönytár, valamint a CompLex CD Önkormányzat előfizetői kapnak, s a weboldalon megjelenő információk jelentős részéhez is csak ők férhetnek hozzá. Az éves előfizetés ára 32200 Ft + áfa. A BDT előfizetői ingyenes on-line szolgáltatás keretében is hozzáférhetnek a folyóiratban közölt döntésekhez a www.bdt.hu internetes oldalon.

2.4 TÁRSADALMI, SZOCIOLÓGIAI INFORMÁCIÓK (NÉPESSÉGI, FOGLALKOZTATÁSI, EGÉSZSÉGÜGYI MUTATÓK, STATISZTIKÁK)

A népeségi, foglalkoztatási, egészségügyi statisztikák alapletémenyese Magyarországon a Központi Statisztikai Hivatal (KSH).

2.4.1 KSH

A Központi Statisztikai Hivatal feladatai közé tartoznak az adatfelvételek megtervezése, az adatok felvétele, feldolgozása, tárolása, elemzése és közzététele, az egyedi adatok védelme. A hivatal adatokat szolgáltat az országgyűlés és a közigazgatás szervei, a társadalmi szervezetek, az érdekképviselők, a helyi önkormányzatok, a köztisztviselők, a tudományos élet, a gazdasági szervezetek, a lakosság és a hírközlő szervek, valamint a nemzetközi szervezetek, a külföldi felhasználók részére.

Az ország társadalmi és gazdasági helyzetére, népességének alakulására vonatkozó hivatalos adatokat a KSH teszi közzé. A hivatal tájékoztatása során érvényesíti az objektivitás, szakszerűség, teljes nyilvánosság (az egyedi adatok védelme mellett) és egyidejű tájékoztatás alapelveket, amelyek a jelenleg hatályos jogszabály (1993. évi XLVI. törvény a statisztikáról) fontos alapkitételei.

A közérdeklődésre leginkább számot tartó közérdekű adatoknak az elektronikus közzététele számos kedvező eredménnyel jár: hozzájárul az internet magyar nyelvű tartalmának jelentős bővüléséhez, az internet használatának terjedéséhez azzal, hogy ráébreszti a polgárokat az elektronikus információszerezésben rejlő lehetőségekre, az adatok gyorsabb, naprakészebb, és hosszú távon olcsóbb közzétételeire ad módot, végül lehetővé teszi a polgár számára az anonim, díjmentes információszerezést is.

A nyilvános közérdekű adatok között szerepelnek a szervezeti és személyzeti adatok, a tevékenységre, működésre vonatkozó adatok, valamint a gazdálkodási adatok. A három hagyományosnak számító adatkategória mellett a KSH feltünteti a KSH-ra nem értelmezhető közzétételi adatokat és a KSH-ban adott pillanatban nem keletkező közzétételi adatokat is.

A tevékenységre vonatkozó közérdekű adatok között szerepelnek a KSH alaptevékenységei, feladatai és hatásköre, a közszolgáltatások és a KSH nyilvántartásai. A nyilvántartások között találhatóak a KSH által az alaptevékenységek ellátásához használt saját fenntartású adatbázisok. Külön szabályozza a KSH az alaptevékenység keretében gyűjtött és feldolgozott adatokhoz való hozzáférés módját, meghatározva az adatkiadás és az igény besorolás típusait. Ugyanakkor a KSH által - alaptevékenysége keretében gyűjtött és feldolgozott adatokról való másolatkészítés költségeinek, illetve a közérdekű adatok igénylési folyamatának nyilvánosságra hozatala még kidolgozás alatt vannak.

A KSH-ban az adatkiadás történhet telefonon, személyesen és írásban. A telefonos adatkiadás során a KSH munkatársa telefonon a már valamilyen formában közzétett adatokat ismerteti az ügyféllel, vagy tájékoztatja, hogy milyen formában, hol érheti el azokat (internet, kiadványok). Más esetekben a KSH munkatársa felajánlja az ügyfélnek az írásban történő adatszolgáltatást, amely meghatározott díj ellenében történik. A személyes adatkiadás során a KSH munkatársa a már valamilyen formában közzétett adatokat ismerteti az ügyféllel. Amennyiben az ügyfél fénymásolatot kér, az térítés ellenében történik. Írásbeli adatkérés esetén a KSH munkatársa általában 2-5 munkanapon belül írásban tájékoztatja az ügyfelet arról, hogy hol, milyen formában érhető el az adat (pl. kiadványban, interneten), és a nyomtatott kiadvány hol tekinthető meg, illetve hol vásárolható meg. Publikusan el nem érhető információk esetében a KSH-tól kért adatot/adatokat ellenszolgáltatás fejében megkapja (levélben, faxon, e-mailben). A KSH munkatársa általában 2-5 munkanapon belül árajánlatot küld az ügyfélnek, pontosan meghatározva, hogy mikor, mennyiért és milyen adatokat tudunk szolgáltatni. Amennyiben az ügyfél elfogadja az árajánlatot a KSH gazdasági elnökhelyettesének a KSH szakmai bevételszerző tevékenységének eljárásrendjéről szóló 2/2006. sz. leiratában foglaltak szerint kell eljárni. A fizetés módja átutalás, különleges esetben csekk. Egyedi igények szerint leválogatott adatot írásban (file-ban) csak ellenérték fejében szolgáltat a KSH. Az adatkérőket ezért arra kérik, minél pontosabban, részletesebben határozzák meg adatigényüket, mert azok ismerete mind az adatszolgáltatást, mind az árajánlat elkészítését megkönnyíti. Az árajánlat elfogadását mindig írásban kell megerősíteni, kérve egyúttal a számlázáshoz szükséges adatok (név, cím, külföldi ügyfelek esetében ezeken kívül: adószám, telefon-szám, fax-szám) pontos közlését is. Bizonyos összeghatárnál, illetve e fölött (ez pillanatnyilag 50.000 Ft, illetve 200 EUR), valamint rendszeresen ismétlődő (például havonta biztosított) adatszolgáltatás esetén az ügyféllel szerződést, megállapodást köt a KSH.

2.5 ÜZLETI INFORMÁCIÓK (CÉGBÍRÓSÁGI, VÉDJEGY ÉS KÖZBESZERZÉSI ADATBÁZISOK)

2.5.1 IRM Cégnylvántartási és Céginformációs Szolgálat

Az igazságügy-miniszter által létrehozott cégnylvántartási és céginformációs szolgálat (a továbbiakban: Szolgálat) a bíróságok cégnylvántartásában szereplő nyilvános adatokat összesíti, és azokat kérelemre - a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény rendelkezéseivel összhangban - bárkinek rendelkezésre bocsátja. A Szolgálat működését a 10/1998. (V. 23.) IM. rendelet szabályozza. A Szolgálat a nyilvános céginformációs kiadmányokat - ha jogszabály kivételt nem tesz - az államigazgatási szervek részére ingyenesen bocsátja rendelkezésre. Más kérelmező a Szolgálat tevékenységének igénybevételeért térítést köteles fizetni.

Az OCCSZ nem törekszik céginformációs monopóliumra. Hivatalos disztribútori hálózata az OCCR-en alapuló szolgáltatások széles skálájával áll a felhasználók rendelkezésére.

A Szolgálat az adatszolgáltatás tényét a számítógépes rendszerben rögzíti, hogy az adat célhoz kötött felhasználása bármikor ellenőrizhető legyen.

Az igazságügy-miniszternek a cégbejegyzésről és cégjegyzékről szóló 13/1989. (XII.16) IM. rendelete meghatározta a különböző cégformák esetében a Cégbíróságokon nyilvántartott adatok körét és előírta a Fővárosi, illetve Megyei Bíróságoknak a Cégjegyzékek számítógépes vezetését. Az Igazságügyi Minisztérium Jogi Informatikai Ügyosztálya által 1989. decemberében körvonalazott számítógépes rendszer megvalósítási programjának keretében a következő főbb eredmények születtek:

- A program első fázisában az Igazságügyi Minisztérium Jogi Informatikai Ügyosztálya külső fővállalkozó megbízásával (Microsec Kft.) kifejlesztette és országosan telepítette a cégbejegyzésről és a cégjegyzékről szóló IM rendelet előírásainak megfelelő, a cégbíróságok, illetve a cégfelügyeletek helyi adminisztrációs és ügyintézői munkáját hatékonyan támogató számítógépes Cégnylvántartó Rendszert (CR).
- A program második fázisában az Ügyosztály külső erőforrások megszerzésével (PHARE segély) vállalkozói társulás (MT Computer Rt., Microsec Kft.) kivitelezésében létrehozta az Országos Cégnylvántartó Rendszert (OCR), amely a bíróságok helyi hálózatait országos (WAN) hálózatba szervezte.
- A program harmadik fázisában - a Microsec Kft. vállalkozásának keretében - komplex céginformációs szolgáltatásokat nyújtó Országos Cégnylvántartó és Céginformációs Rendszer (OCCR) fejlesztése indult.

A helyi adminisztrációs és ügyintézői munkát támogató kulcsrakész Cégnyilvántartó Rendszer egy éves átfutási idővel 1990. december 15-ére elkészült.

1992. szeptember 1-jén részlegesen működésbe lépett - dedikált bírósági feladatok ellátására - az Országos Cégnyilvántartó Rendszer, amely teljes kiépítésében 1993. júniusától áll a bíróságok szolgálatában. A cégjegyzék adatait ettől kezdve a cégbíróságok számítógépen tárolják.

1992. végére a Fővárosi és a Megyei Bíróságok gazdasági kollégiumai is számítógépeket kaptak a Csőd, Felszámolási és Fizetési meghagyások peren kívüli, illetve a Gazdasági Peres ügyek nyilvántartásainak vezetésére.

A cégjegyzékszámok ismeretében az országban bejegyzett cégek adatai valamennyi cégbíróság részére automatikusan elérhetővé váltak, függetlenül attól, hogy azok melyik megye Cégnyilvántartó Rendszerében található. A rendszer válaszsideje két tetszőleges bíróság között néhány másodperc. Az Országos Cégnyilvántartó Rendszer alapelve, hogy minden adatnak fizikailag ott kell elhelyezkednie, ahol azt karbantartják. Értelmszerűen így a cégekkel kapcsolatos közhiteles adatokat a Cégbíróságoknak, a cégek folyószámláival kapcsolatos adatokat az illetékes bankoknak, egyéb cégekkel kapcsolatos adatokat az adatok hitelességéért felelős szervezeteknek kell karbantartaniuk. A decentralizált információs rendszerek alapvető tulajdonsága, hogy képesek idegen információs rendszerekkel is az együttműködésre. Ezért az Országos Cégnyilvántartó Rendszermodell értékű lehet más heterogén információs rendszerek kialakításában.

Az Országos Cégnyilvántartó Rendszer egyenrangú, elosztott adatokat kezelő helyi hálózatokból épül fel. Az országos hálózat ezen hálózatok lazán csatolt WAN hálózata. Lazán csatolt, mert a hálózat gépei között csak akkor épül ki adatkapcsolat, amikor a gépek adatokat cserélnek egymással. A hálózatnak nincs kitüntetett csomópontja (központja), így hibátűrése igen magas. Mivel minden gép közvetlen logikai kapcsolatban áll egymással, nincs szükség központi tárol/továbbít szolgáltatásra, a hálózat üzemeltetési költsége legkevesebb fele a hagyományos megoldásoknak.

Az Európai Közösséggel megteremtendő jogharmonizáció érdekében az Országgyűlés megalkotta - az 1988. évi VI. törvényt felváltó - a gazdasági társaságokról, valamint a cégnyilvántartásról szóló törvényeket. Ekkor mutatkoztak meg igazán a jól megtervezett, decentralizált rendszer előnyei. Az átállás a törvény 1998. június 16-i hatályba lépését követő egy héten belül az ország összes cégbíróságán zökkenőmentesen megvalósult. Az új rendszer a 8/1998. (V. 23.) IM rendeletnek megfelelően megvalósítja az ún. "egyablakos" rendszert, miszerint az adóhatóság, a társadalombiztosítás, valamint a KSH felé történő - törvényben előírt - további adatok közlése szintén a cégbíróságon történik.

A Céginformációs és az Elektronikus Cégeljárásban Közreműködő Szolgálat céginformációs rendszerének használatához felhasználói név és jelszó szükséges. Ezeket az azonosítókat megkaphatja, ha a rendszer használatára szerződést köt.

Szerződéskötésre két lehetőség van: vagy valamelyik viszonteladóhoz fordul az ügyfél vagy közvetlenül a Szolgáltatónál igényli a szolgáltatást.

A viszonteladók között található az Axa Információs és Pénzügyi Kft., a Company Data Informatikai Szolgáltató Kft., a Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., a Creditreform-Interinfo Szolgáltató és Tanácsadó Kft., a Csaszignál Informatikai és Szolgáltató Kft., az EuroWeb Internet Szolgáltató Rt., a Dun & Bradstreet Hungária Információ Szolgáltató Kft., az Internet Securities Magyarország Információs Szolgáltató Kft., az Opten Informatikai Kft. és a Voxinfo Informatikai Fejlesztő és Szolgáltató Kft.

Amennyiben az ügyfél közvetlenül a Szolgálathoz kíván fordulni, akkor először az Igazságügyi és Rendészeti Minisztériumnál ki kell tölteni egy regisztrációs lapot, majd a Microsec Kft.-vel szerződést kell kötni. A szerződés minta elektronikus formában megtalálható a Szolgálat honlapján.

Az adatközléssel kapcsolatos ügyfélszolgálati és számlázó rendszer szolgáltatásai a menü Ügyfélszolgálat menüpontjából érhetőek el. Ezek a jelszóváltogatás, kimutatások, számlakivonat, számlázott szolgáltatások, munkatársak fogyasztásai, szolgáltatások, folyószámlák, kapott és továbbadott szolgáltatások, valamint az ÁFA kulcsok, felhasználók, regisztráció, törlés, visszakötés, jegyzék, hitelkeret, adatmódosítás, jóváírások.

Az, hogy a fenti szolgáltatások közül egy adott felhasználó melyeket veheti igénybe, az alapvetően a felhasználó típusától (disztribútor, ügyfél vagy munkatárs) függ.

A disztribútor

- Jogosult nem csak saját, de bármelyik ügyfele vagy munkatársa jelszavát megváltoztatni (ügyfelek vagy munkatársak esetében ezzel kizárni azokat a rendszerből).
- Jogosult nem csak saját, de bármelyik ügyfele vagy munkatársa számlakivonatát, illetve az igénybe vett szolgáltatásait lekérdezni. Ugyancsak jogosult a munkatársai fogyasztásáról készült kimutatás lekérdezésére (ehhez csak akkor, ha nem jelölt ki más felhasználót).
- Amennyiben a szolgáltatója azt támogatja, új folyószámlát vehet fel. Megtekintheti a kapott szolgáltatásait (ezzel együtt a kapott kedvezményeit), és karbantarthatja a továbbadott szolgáltatásait (beleértve azok árait). Amennyiben szükség van rá, beállíthatja a továbbadott szolgáltatásainak ÁFA kulcsait. Amennyiben kijelöli egyik felhasználóját, karbantarthatja annak kapott szolgáltatásait (ezzel együtt a kapott kedvezményeit).
- Regisztrálhat felhasználót (ügyfelet vagy munkatársat), akiknek saját maga a szolgáltatója. Törölheti és visszakötheti bármelyik felhasználóját, jegyzéket készíthet róluk. Karbantarthatja felhasználóinak hitelkeretét és egyéb adatait (név, cím, jogosultságok, kapcsolattartó adatai, levelezési címek, titkosság).

- A disztribútor bármely ügyfele folyószámláján végezhet jóváírást az ügyfél kijelölése után.

Az ügyfél és munkatárs ugyanakkor csak a saját jelszavát jogosult megváltoztatni. Emellett jogosult még saját számlakivonatát lekérdezni, illetve saját terheléseinek (számlázott szolgáltatásainak) adatait megtekinteni. A rendszer gondoskodik arról, hogy minden felhasználó csak azokat a szolgáltatásokat vehesse igénybe, amelyekre jogosult.

A Céginformációs és az Elektronikus Cégeljárásban Közreműködő Szolgálattól kérhető kiadványok, illetve szolgáltatások:

- *Névjegy:* tartalmazza a cégjegyzék 1., 2., 5., 16., 19., 20., 21., 26., 27., 28., és 32. rovatában vezetett fennálló bejegyzéseket, illetve azt, hogy az adott rovatokra milyen benyújtott, de még el nem bírált bejegyzési kérelem érkezett.
- *Nyilvános cégadatok kivonata:* tartalmazza a cégjegyzék rovataiban vezetett adott időpontban fennálló bejegyzéseket.
- *Nyilvános cégadatok másolata:* tartalmazza a cégjegyzék rovataiban vezetett, az adott cégre vonatkozó valamennyi fennálló vagy törölt bejegyzést.
- *Nyilvános cégadatok bizonyítványa:* a kérelemtől függően tartalmazza a cégjegyzék kiválasztott rovataiban vezetett, az adott cégre vonatkozó valamennyi fennálló vagy törölt bejegyzést.
- *Cégbetekintés:* a kérelemtől függően tartalmazza a cégjegyzék kiválasztott rovataiban vezetett, az adott cégre vonatkozó valamennyi fennálló vagy törölt bejegyzést.
- *Cégirat:* az elektronikus okiratként tárolt beadványok és végzések esetében kérhető. Az elektronikus irat adatait (iratok, aláírások, adatlapok, stb.) tartalmazza.
- *Közzétételi közlemények:* a Cégek Közlöny VII. évfolyamának 18. számától kezdődően a Cégek Közlönyben megjelent új társaságok bejegyzésére, illetve a változások, elutasító és kijavító végzések, végelszámolási eljárások, törlések és megszűnések, csőd- és felszámolási eljárások közzétételére vonatkozó bírósági közleményekből az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium Céginformációs és az Elektronikus Cégeljárásban Közreműködő Szolgálat Online Cégek Közlönyt szerkeszt. A honlapon elérhetőek Cégek Formától független adatok részletes leírásai, valamint a cég formáktól – 23 különböző cégforma megnevezéssel – függő egyedi adatismertetések.
- *Mérleg és Eredménykimutatás:* Az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium Céginformációs és az Elektronikus Cégeljárásban Közreműködő Szolgálattól a cégbíróságokon nyilvántartott gazdasági társaságok által letétbe helyezett éves beszámoló jelentésekből kérhető éves beszámoló, eredménykimutatás, egyszerűsített mérleg, pénzügyi beszámoló, publikus mérleg és eredménykimutatás pénzügyi beszámoló, ezek jogszabályban meghatározott változatai, valamint egyszerűsített mérleg az egyszerűsített könyvvitelt vezető vállalkozások részére.

- *Cégfigyelés Névjegy:* A Cégfigyelés szolgáltatása lehetővé teszi, hogy a felhasználók értesítést kapjanak a figyeltetett cégekkel kapcsolatban a CÉGKÖZLÖNY különböző fejezeteiben megjelent közleményekről, illetve a figyeltetett cégekkel kapcsolatos beadványokról. Amikor valamelyik figyeltetett céggel kapcsolatosan közzétételi közlemény jelenik meg a CÉGKÖZLÖNYBEN, vagy a cégnyilvántartásban vezetett adatokban valamilyen változás következik be, akkor a változás tényéről a Microsec adattovábbító szolgáltató elektronikus levelet küld az ügyfél elektronikus postacímére.

A Céginformációs és az Elektronikus Cégeljárásban Közreműködő Szolgálattól az ország cégbíróságain vezetett cégjegyzékekből származó kiadmányok kérhetők. A kért kiadmányhoz szükséges adatokat a kérés időpontjában az Országos Cégnylvántartó és Céginformációs Rendszer gyűjti össze az adott cég illetékes cégbíróságának számítógépes rendszeréből. Így bárki biztos lehet abban, hogy az adott céggel kapcsolatos kiadmányban azok az adatok szerepelnek, amelyek az illetékes cégbíróság számítógépes rendszerében az adott időpillanatban rendelkezésre állnak.

A kiadmányok kérelméhez először azonosítani kell a céget. A cég azonosításához a Cégkeresés menüpontban többféle lehetőség adott:

- Cégjegyzékszám szerint
- A cég elnevezése szerint
- Székhely szerint
- Adószám szerint
- Természetes vagy jogi személy szerint (csak külön engedéllyel)

Mind a cégjegyzékszámot, mind az adószám törzsszám részét pontosan, teljes hosszában meg kell adni. Cégnév szerinti keresésénél elegendő a keresett cég nevének vagy rövidített elnevezésének a kezdetét megadni. Hosszabb cégnévkezdet (minta) szelektívebb, azaz kevesebb olyan cégnévre bukkan a rendszer, amelynek kezdete illeszkedik a hosszabb megadott mintára. Fontos megemlíteni, hogy a szelektív minták jelentősen csökkentik a feladatok elvégzéséhez tartozó kommunikációs költségeket.

Az igénylő az azonosításhoz szükséges adatok megadása után kiválaszthatja, hogy azonnal lekéri-e az adatokat, vagy előbb árajánlatot kér.

A kereskedelmi modell az adatok azonnali lekérdezése előtt minden esetben javasolja az árajánlat kérését. Ennek nem csak az az előnye, hogy az igénylő látja a kiadmányok árát, hanem az is, hogy a kiadmányokat egy napig az árajánlat lapjáról többször is lekérheti.

A kiadmányt lekérését a honlapra szerkesztett elektronikus nyomógomb megnyomásával indíthatja el. A rendszer által szolgáltatott kiadmányok hitelességét az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium Céginformációs és az Elektronikus Cégeljárásban Közreműködő Szolgálat szavatolja.

2.5.2 CompLex Céghírek

A CompLex Céghírek a Complex Kiadó által, a Céglőny adatain alapuló DVD- lemezen forgalmazott, havonta frissített cégadatbázis. Kiadása óta több ezer cégadattal dolgozó szakember munkáját segíti. A lemez tartalmazza az 1945 után bejegyzett és 1989-ben még működő, és az 1989 óta bejegyzett cégek adatait, valamint az 1989 óta bekövetkezett változásokat. A cégjegyzékbe bejegyzett alapadatokon kívül a rendszerben rögzítésre kerülnek a Magyar Közlönyben és a Céglőnyben megjelent, cégekre vonatkozó hirdetések és közlemények, tekintet nélkül arra, hogy a közzétételt törvény vagy bírósági határozat írta-e elő vagy a cég saját közleményeként jelent-e meg.

A CompLex Céghírek adatbázisa megegyezik az Igazságügyi Minisztérium által szerkesztett Céglőny elektronikus verziójával és kiegészül a cégek saját, közvetlen hirdetéseivel.

A Complex Céghírek szolgáltatásai között az alábbiak szerepelnek:

- Ingyenes Online Céghírek szolgáltatás minden előfizetőnek
- Közvetlen kapcsolat az Igazságügyi Minisztérium Céglőnyváltási és Céginformációs Szolgálatával - IM Online szolgáltatás
- Közel 40- féle keresési lehetőség
- Keresés tetszőleges szavakra, szókapcsolatokra
- Korlátozás nélküli cégnév, cím és cégjegyzékszám export
- Etikett- és körlevélkészítő funkció
- Fejlett partnerlista-kezelés
- Teljes cégtörténet: cégnév-, székhely-, alaptőke-változások; székhelyáthelyezések; tulajdonosváltások; átalakulások, jogelődök, jogutódok; visszautasított cégbejegyzési kérelmek; csőd, felszámolás, végelszámolás; visszavont bírósági eljárások.

A CompLex Céghírekhez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatás az Online Céghírek, amely kiadó szerverével kommunikálva az utoljára megjelent lemez kiadása óta közzétett új társaságok adatainak, a cégek életében bekövetkezett változásoknak, bírósági végzéseknek és egyéb hirdetéseknek rendezett letöltését teszi lehetővé. A szolgáltatás minden CompLex Céghírek előfizető számára ingyenes.

A szolgáltatás díja éves előfizetés esetén havi frissítésekkel 72,000 Ft + áfa, féléves előfizetéssel 45,000 Ft + áfa. Éves előfizetés esetén a megrendelő kedvezményes elszámolással DVD-re írva is megkapja az anyagot. Az egyszeri lemezbérlés díja 25,200 Ft + áfa.

2.5.3 CégTalló

A CégTalló szolgáltatást a VoXinfo Informatikai Fejlesztő és Szolgáltató Kft hozta létre azzal a céllal, hogy egyszerűen kezelhető felületen keresztül hasznos, megbízható és hiteles céginformációkat nyújtson

ügyfeleinek a magyarországi cégekről - hazai és nemzetközi viszonylatban egyaránt. A vállalat fő célkitűzése az online és mobiltartalmak minél szélesebb körű elterjesztése. Ehhez elsősorban az online, azonnali fizetések nagyszámú változatát fejlesztette ki és szolgáltatja partnereinek. Mindemellett komoly hangsúlyt fektet a minőségi internetes és mobiltartalmak előállítására, valamint színvonalas közvetítésére is.

CégTaláló segítségével az ügyfél gyorsan, kényelmesen, sorban állás nélkül beszerezheti bármely magyarországi bejegyzett cég hiteles és hatályos cégkivonatát, mérlegét, eredménykimutatását és névjegyet, mindezt közvetlenül az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium céginformációs adatbázisából. A cégdokumentumok letölthetők a honlapról digitális (HTML vagy PDF) formában, de közhiteles cégkivonat is rendelhető, amelyet postán vagy futárral kézbesítenek. E-hiteles cégkivonat is letölthető, melyen az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium Céginformációs Szolgálatának elektronikus aláírása, valamint időbélyege szerepel. A CégTalálón ezen kívül regisztráció nélkül böngészhet az ügyfél a magyarországi cégek hiteles és hatályos, napi frissítésű adatbázisában, így megtudhatja, hogy egy adott cég be van-e jegyezve vagy sem, illetve indult-e a keresett cég ellen felszámolási- vagy csődeljárás.

A CégTalálóról az érdeklődő egyrészt letölthet online (digitális) cégdokumentumokat, és postai vagy futáros szállítással rendelhet közhiteles cégkivonatot is. Minden dokumentum hiteles, hatályos adatokat tartalmaz, és közvetlenül az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium céginformációs adatbázisából származik. Az online (digitális, HTML vagy PDF formátumú) cégdokumentumok közvetlenül letölthetők számítógépre. Ezek - lévén nem papíralapú dokumentumok - nem szerepel az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium vagy a Cégbíróság pecsétje.

Annak érdekében, hogy minél szélesebb körben elérhetővé váljanak a szolgáltatások, a CégTalálón ötféle fizetési mód áll rendelkezésre a cégdokumentumok hozzáféréseinek és szolgáltatásának megfizetéséhez. A bankkártyás fizetést azoknak ajánlják, akik internetes fizetésre alkalmas bankkártyával rendelkeznek. A telefonos fizetés emelt díjas telefonszám tárcsázásával valósul meg. Ez a fizetési mód T-Com, -Hunгарotel, T-Mobile hálózatból lehetséges abban az esetben, ha az emelt díjas (06-90-nel kezdődő) telefonszámok nincsenek letiltva. Online banki átutalás esetén a fizetés bármelyik bankból lehetséges. A szolgáltatás azonban csak a fizetési tranzakció nyugtázásakor teljesül. A nyugtázás függ attól, hogy milyen bankból, illetve mikor történik az utalás. A mobil vásárlást egyelőre csak a T-Mobile ügyfelei vehetik igénybe. Bármelyik fizetési módot is választja az ügyfél, az online (nem papíralapú) dokumentumokat a sikeres fizetést követően azonnal letöltheti számítógépére. Emellett a rendszer sikeres fizetéskor a megadott e-mail címre is automatikusan elküldi a dokumentumot. A megrendelés és a fizetés minden lépésénél sűgő segíti az eligazodást.

Bármelyik fizetési módot is választja az érdeklődő, az online (nem papíralapú) dokumentumokat a sikeres fizetést követően azonnal kinyomtathatja és letöltheti számítógépére. Amennyiben közhiteles cégdokumentumot rendel (ez papíralapú dokumentum az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium pecsétjével ellátva), azt futárral vagy postán (elsőbbbségi küldeményként) a szolgáltató kézbesíti. Futáros kézbesítés és délelőtti rendelés esetén, a közhiteles cégdokumentumot a szolgáltató még aznap üzleti időben kiszállítja.

A szolgáltatás díjai szolgáltatás típusonként a fizetési módok függvényében változnak. (A részletes díjlistát a 3.sz. Melléklet tartalmazza.) Valamennyi esetben az online banki átutalás a legolcsóbb díjú, míg a futárral történő személyes kézbesítés készpénzes utánvétes megoldása a legdrágább módozat. Az árképzés során erőteljes mértékben érvényesül a piaci verseny hatása. Valamennyi IRM OCCSZ viszonteladó számára a minisztérium írja elő az alapidíjat, amelyre nyereséghányadként minden piaci szereplő a kereslet-kínálat egyéni értékelésének függvényében határoz meg profitkulcsot. A viszonteladók által alkalmazott árak elektronikus formában közvetlenül nem hasonlíthatók össze az igénylők számára, mivel több viszonteladó nem teszi közzé az Interneten az árakat, csak konkrét megrendelés esetén ad róluk információt.

Lehetőség van előfizetéses árak alkalmazására is. Az előfizetést a cég azoknak az ügyfeleknek ajánlja, akik rendszeresen szeretnék igénybe venni a szolgáltatásokat, és nem akarnak minden egyes cégdokumentum letöltésénél a fizetéssel bajlódni. Amennyiben valaki nem rendszeresen kívánja használni a szolgáltatásokat, az a főoldalon található keresőt igénybe véve regisztráció nélkül tölthet le bizonyos cégdokumentumot. Az cégdokumentumok előfizetéses árai kedvezőbbek az egyedi letöltésnél megadottaknál. A cégdokumentumok előfizetéses árai a kB-ban mért adatátviteli mennyiség függvényében kis mértékben módosulhatnak.

Cégkivonat	3480 Ft
Mérleg HTML formátumban	1742 Ft
Mérleg PDF formátumban	2376 Ft
Kiegészítő melléklet PDF formátumban	3456 Ft
Cégmásolat	4800 Ft
Névjegy	1262 Ft
Cégjegyzékszám szerinti keresés díjmentes!	
Név szerinti cégkeresés (csak előfizetésnél)	20 Ft/találat

Az előfizetéses ügyfelek számára közvetlen hozzáférést biztosít a modell az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium céginformációs adatbázisához oly módon, hogy egyszeri fizetéssel, az előre feltöltött összeg erejéig bármikor cégdokumentumokat tölthetnek le. Az előfizetés révén kizárólag online (hiteles) dokumentumok tölthetők le, papíralapú közhiteles cégkivonat az előfizetéses rendszeren keresztül nem rendelhető.

Az első használat előtt az előfizetéshez tartozó virtuális számlát legalább 25 000 Ft + ÁFA összeggel kell feltölteni. A későbbiekben a számla egyenlege bármikor növelhető, minimálisan 10 000 Ft + ÁFA összeggel. A befizetett összeg felhasználása nincs határidőhöz kötve, az összeg teljes egészében a cégszolgálatok lekérdezésére szolgál, havi díjat a szolgáltató nem számít fel.

2.5.4 Közbeszerzési adatbázisok - MHK

A Közbeszerzési Értesítő tartalmazza az adott periódusban aktuális közbeszerzéseket. A kiadvány a Magyar Közbeszerzések Tanácsának hivatalos lapja. Megrendelése levélben, faxon, illetve már Interneten keresztül is lehetséges. Utóbbi esetben a Magyar Hivatalos Közlönykiadó oldalain található megrendelő lapot kell kitölteni. A féléves előfizetés díja 55,062 Ft. A jelzett ár az áfát már tartalmazza.

Az MHK gondozásában 2005. januárjában új szolgáltatásként indult el a Figyelő szolgáltatás, melynek keretében a Közbeszerzési Értesítőben közzétett közlemények, hirdetések, ajánlati felhívások, stb. megjelenéséről kérhet az ügyfél automatikus e-mail értesítést. Az előfizetőnek megrendeléskor meg kell adnia egy vagy több kategóriát, melyet figyeltetni szeretne. Több mint 90 kategória segíti kiválasztani az érdeklődési körnek megfelelő tartalmat. Megrendelést jelenleg féléves periódusra lehet megadni. A szolgáltatás térítéses jellegű, díja 2007-ben féléves megrendelés esetén minden egyes kategória figyelésére: 7200 Ft. A megrendelés és a díjfizetés menetét a Magyar Hivatalos Közlönykiadó részletesen szabályozza:

- A megrendelő az Internetes oldalon leadja a megrendelést, ahol megadja az adatait, hogy meddig kívánja igénybe venni a szolgáltatást, hogy hány kategóriát kíván figyeltetni, valamint az e-mail címet ahová az értesítést kéri, ha a figyelt kategóriában új anyag jelent meg.
- A megadott címre a Kiadó kiküldi a számlát, amelyet a megrendelő kiegyenlít.
- A befizetett pénz beérkezése után küldenek a megrendelőnek egy e-mailt, melyben megadják a szolgáltatás hozzáférésehez szükséges azonosítót és jelszót.
- A kapott adatokkal a megrendelő be tud lépni arra az oldalra, ahol meg tudja adni, hogy melyik kategóriákat kívánja figyeltetni.

A Magyar Hivatalos Közlönykiadó oldalain letölthetők a Közbeszerzési Értesítő 2004., 2005., 2006. és 2007. évi kiadványai. A kiadványok jelenleg PDF formátumban tölthetők le, a megtekintésükhöz Adobe Acrobat Reader 5.0 vagy magasabb verziójú változata szükséges.

2.5.5 Védjegy – Magyar Szabadalmi Hivatal

A védjegy az árujelzők legfontosabb fajtája. A védjegy, mint árujelző, az egyes áruk és szolgáltatások azonosítására, egymástól való megkülönböztetésére, a fogyasztók tájékozódásának előmozdítására szolgáló jogi oltalom. A védjegy lehet szó, szóösszetétel, beleértve a személyneveket és a jelmondatokat, betű, szám ábra, kép, szín, színösszetétel, hang- vagy fényjel, hologram, sík vagy térbeli alakzat, beleértve az áru vagy a csomagolás formáját, és ezek kombinációja, ha • megkülönböztetésre alkalmas és grafikailag ábrázolható, továbbá nem áll fenn a lajstromozásával szemben feltétlen kizáró ok (pl. általánosan használják az áru megjelölésére), illetve viszonylagos kizáró ok (pl. más javára azonos vagy azzal összetéveszthetőségig hasonló védjegy már oltalmat nyert).

Védjegyoltalmat szerezhethet bármely természetes és jogi személy, valamint jogi személyiség nélküli gazdasági társaság, függetlenül attól, hogy folytat-e gazdasági tevékenységet. A védjegyjogosultnak kizárólagos joga van arra, hogy a védjegyet az árujegyzékben szereplő árukkal kapcsolatban használja, illetve használatára másnak engedélyt (licencia) adjon. Védjegyoltalom Magyarországon az alábbiak szerint szerezhethető:

- A Magyar Szabadalmi Hivatalhoz benyújtott védjegybejelentéssel,
- Európai közösségi védjegybejelentéssel,
- Külföldiek számára nemzetközi bejelentéssel a védjegyek nemzetközi lajstromozásáról szóló Madridi Megállapodás és a Madridi Jegyzőkönyv alapján is.

Az oltalom, amely a lajstromozással keletkezik a bejelentés napjára visszaható hatállyal és a bejelentéstől számított tíz évig tart. A jogosult kérésére további tíz-tíz éves időtartamokra megújítással meghosszabbítható.

Magyarországon a Magyar Szabadalmi Hivatal (MSZH) a szellemi tulajdon védelmének önálló feladat- és hatáskörrel rendelkező országos hatáskörű szerve, amely a találmányi szabadalmakról szóló 1895. évi XXXVII. törvény-cikk 23. §-a alapján jött létre 1896-ban. A Magyar Szabadalmi Hivatal szervezetére, feladataira vonatkozó részletes, jelenleg hatályos szabályokat a 86/2000. (VI.15.) Kormány rendelet tartalmazza, a találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény és más jogszabályok mellett. A Magyar Szabadalmi Hivatalt a Kormány irányítja. Az irányítási jogokat a Kormány nevében a gazdasági és közlekedési miniszter gyakorolja.

A Magyar Szabadalmi Hivatal feladat- és hatáskörébe tartozik többek között az állami dokumentációs és információs tevékenység ellátása a szellemi tulajdon területén. E szerepkörben szerkeszti és adja ki a Szabadalmi Közlöny és Védjegyértesítőt, amely az MSZH hivatalos lapja. A lap az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvény 13. §-ának 1. bekezdése alapján 2006. január 1-jétől hivatalosan, elektronikus formában, díjmentes hozzáféréssel a hivatal honlapján jelenik meg PDF formátumban. Az aktuális kiadványok szerkesztése mellett az

MSZH a Közlöny-adatbázist rendszerezett formában, részletes keresési lehetőségekkel folyamatosan karbantartja, a felhasználók részére ingyenesen hozzáférhetővé teszi.

Az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvény (Eitv.) mellékletében szereplő adatokat az Eitv. felhatalmazása alapján kiadott a közzétételi listákon szereplő adatok közzétételéhez szükséges közzétételi mintákról szóló 18/2005. (XII. 27.) IHM rendelet mellékletében meghatározott szerkezetben teszi közzé az MSZH a működésére vonatkozó közérdekű adatokat. Ezekben belül a tevékenységre, működésre vonatkozó adatok között található a hatósági ügyek intézésének rendjével kapcsolatos adatok, a tájékoztatók, díjak, formanyomtatványok, a Magyar Szabadalmi Hivatal nyilvántartásai és kiadványai.

A nyilvántartások a Magyarországon bejelentett és lajstromozott iparjogvédelmi dokumentumok adatbázisait foglalják magukba, az alábbi legfontosabbak elemekkel:

- A PIPACS a magyar iparjogvédelmi adatbázisként egyszerre teszi kereshetővé az összes magyar szabadalmi, használati minta, formatervezési minta és védjegyoltalmi dokumentumot. Havonta frissítve mutatja az egyes oltalmak aktuális állapotát, visszatekintő kutatásra is alkalmas.
- PIPACS - Szabadalmi megsemmisítési eljárások: a Magyar Szabadalmi Hivatal által engedélyezett szabadalmak ellen indított megsemmisítési eljárásainak teljes szövegű adatbázisa, a PIPACS része. Az adatbázis tartalmazza az 166000-as lajstromszámtól (a hetvenes évek elejétől) a papíralapú lajstromkönyvből és elektronikus hivatali nyilvántartásból visszakereshető valamennyi olyan - jogerősen lezárult, illetve folyamatban lévő- ügyet, melyek mellékletei a Hivatalban tárolt aktákban vagy egyéb helyeken (Országos Levéltár, Fővárosi vagy Legfelsőbb Bíróság irattárai) voltak elérhetőek. Az adatbázisban az egyes ügyekben hozott határozatok, végzések teljes szövegén kívül és a bibliográfiai adatokon túl a megsemmisítési jogalapok, a határozat típusai és a megsemmisítési eljárást indítványozó kérelmezők és képviselőik adatai szerint is végezhetünk keresést. A szabadalmi oltalom korlátozása esetén a korlátozott igénypontosorozat is megtalálható, kereshető.
- A Magyar Szabadalmi Hivatal Szabadalmi Közlöny és Védjegyértesítőjének adatbázis-változata, amely 1996. márciusától a havonta megjelenő füzetek anyagát külön-külön teszi kereshetővé, így mindig az adott hónapban érvényes állapotot mutatja.
- A kísérleti elektronikus lajstrom (e-lajstrom) a Magyar Szabadalmi Hivatal új, naponta frissített iparjogvédelmi információs szolgáltatása. Elsőként az 1984. január 1. után tett szabadalmi bejelentések megtekinthető adataira épülő szabadalmi nyilvántartást bocsátjuk a felhasználók rendelkezésére.
- Jegyzék az európai szabadalmi bejelentések közzétett igénypont-fordításairól

- Jegyzék az európai szabadalmi bejelentések közzétételével Magyarországon keletkezett ideiglenes oltalmakról
- Külföldön bejelentett és lajstromozott iparjogvédelmi dokumentumok adatbázisai

A Magyar Szabadalmi Hivatal elektronikus szolgáltatásai a fenti adatbázisokhoz kötődnek. Az elektronikus nyilvántartás (korábban e-lajstrom) a Magyar Szabadalmi Hivatal új, naponta frissített, iparjogvédelmi információs szolgáltatása. Elsőként az 1984. január 1. után tett szabadalmi bejelentések megtekinthető adataira épülő szabadalmi nyilvántartást bocsátják a regisztrált felhasználók rendelkezésére, ingyenes szolgáltatás keretében. Emellett főszabályként valamennyi, fentebb felsorolt adatbázishoz kapcsolódó szolgáltatás ingyenes a regisztrált felhasználók számára. Külön ügyfél kérésre, térítés ellenében a kívánt információt az MSZH kinyomtatja. Térítés ellenében történik a tematikus adatszolgáltatás az adatbázisokból külön megrendelés alapján, valamint az iratbetekintés (aktabetekintés) során a nyilvános iratok megtekintését követően az azokról kért másolat rendelkezésre bocsátása. A megadott szabadalmak, kiegészítő oltalmi tanúsítványok, használati minták, formatervezési minták, növényfajta-oltalmak, topográfiaiak, lajstromozott védjegyek, földrajzi árujelzők oltalmának érvényességéről bárki tájékozódhat. Lajstromkivonat (hiteles igazolást az oltalom érvényességéről) díj ellenében szerezhető be.

A lajstrommásolat díja oldalanként 300 Ft, a hitelesítés díja iratonként 3000 Ft.

Elsőbbségi tanúsítvány igénylése esetén az elismert bejelentési napon benyújtott beadványról a jogosult, a jogosult jogutódja vagy képviselője hitelesített másolatot kérhet. A kérelmet írásban kell benyújtani. A kapcsolódó másolás díja oldalanként (beleértve a leírást, az igénypontokat és a rajzokat) 300 Ft, a hitelesítés díja iratonként 3000 Ft.

2.6 KÖZLEKEDÉSI INFORMÁCIÓK (TÖMEGKÖZLEKEDÉSI ADATOK, FORGALMI ADATOK, GÉPJÁRMŰ-NYILVÁNTARTÁSI ADATOK)

2.6.1 Tömegközlekedési adatok, forgalmi adatok

Közlekedési adatok felvétele 1927 óta történik Magyarországon. A keresztmetszeti forgalomfelvételeknek két szervesen összefüggő eleme van: a közúti forgalom figyelemmel kísérése és a mellékállomási programmal bővített teljes körű (országos) keresztmetszeti forgalomszámlálás.

Az országos számlálóállomás-hálózat mintegy 700 számlálóállomásán minden évben történnek forgalomfelvételek. Ezek adatainak segítségével állapítható meg a forgalom jellemzőinek változása. A további mintegy 3800 számlálóállomáson ötévenként végeznek forgalomszámlálásokat. Az országos közúthálózaton először 1955/56-ban alkalmaztak olyan forgalomszámlálási módszert, amely a közúti forgalom időbeli lefolyásában fennálló törvényszerűségeket vizsgálta.

A gyakorlatban bevált és folyamatosan fejlesztett eljárással 1963-ban, 1970-ben, 1975-ben és 1980-ban tartottak teljes körű forgalomszámlálást. E számlálások egyik fő jellemzője volt, hogy az egész országban, egyazon évben történtek a forgalomfelvételek. Ezt követően az országos forgalomszámlálásokat pénzügyi, illetve szervezési szempontok miatt háromévente bonyolították. Az 1984-86, majd az 1990-92 közötti forgalomszámlálások során egy-egy évben 6-7 megye úthálózatán történt mellékállomási bővített számlálás. A többi megyében ezekben az években csupán a nagyságrenddel kisebb figyelemmel kíséresi hálózaton végeztek forgalmi felvételeket. 1995-től az országos közúti keresztmetszeti forgalomszámlálást az előző évektől eltérően úgynevezett „gördülő” rendszerben végezték, amellyel lehetővé vált, hogy a szakma minden évben rendelkezzen szinte az egész országos közúthálózatra vonatkozó forgalmi adatokkal, országos és megyei összesítésekkel.

Az országos közutak kezelésének szabályozásáról szóló 6/1998 (III.11.) KHVM rendelet melléklete tartalmazza az Országos Közutak Kezelési Szabályzatát, amely alapján az országos közút kezelője (illetve az általa megbízott szervezet) folyamatos nyilvántartást köteles vezetni az általa kezelt közút forgalmi adataira vonatkozóan (átlagos napi forgalom, nehéz gépjármű forgalom, kerékpár forgalom, csúcsóra tényezők, stb.).

Ezen törvényi kötelezettség alapján készítene felmérést a Magyar Közút Kht. területi szervei, illetve az Állami Autópálya Kezelő Zrt. autópálya-mérnökségei az általános üzemeltetési feladatok kertében.

A keresztmetszeti forgalomszámlálási adatokat az Országos Közúti Adatbank adja közre. A hivatalos keresztmetszeti forgalomszámlálás szerint a vizsgált útvonalszakaszra vonatkozó, j/nap-ban megadott forgalomnagyság (amely az út keresztmetszetén áthaladó napi forgalom éves átlaga), járműkategóriánkénti bontásban.

A helyi közutak kezelésének szakmai szabályairól szóló 5/2004. (I. 28.) GKM rendelet mellékletében található szabályzat alapján a helyi közút tulajdonosa (önkormányzat), illetve kezelője (önkormányzat vagy koncessziós társaság) köteles olyan nyilvántartást vezetni, amely kiterjed a forgalmi és forgalomszámlálási adatokra is (napi forgalom, mértékadó óraforgalom, nappali, esti és éjszakai forgalom; a forgalomszámlálás helye és érvényességi szakaszhatárai). Ezen törvényi kötelezettség alapján végzi az adatgyűjtést a Fővárosi Önkormányzat Közlekedési Információs Központ.

Forgalomszámlálást stratégiai zajtérkép készítésére kötelezett is végezhet, amennyiben nem állnak rendelkezésre kielégítő forgalmi adatok a közút kezelőjénél.

Az alábbi táblázat foglalja össze azokat a lehetséges mozgatórugókat, adatszolgáltatókat és potenciális adatfelhasználókat, amelyek érintettek lehetnek a közlekedési információk elérésében:

Mozgatórugó	Adatszolgáltató	Adatfelhasználó
--------------------	------------------------	------------------------

Mozgatórugó	Adatszolgáltató	Adatfelhasználó
Törvényi kötelezettség	Közút tulajdonosa, kezelője, közlekedési felügyelet, statisztikai felmérés készítője	GKM, KVVM, KSH, GV, EU
Új létesítmények tervezéséhez alapadatok	Közlekedési felügyelet	Települési önkormányzat, Létesítmény beruházója, kivitelezője Ingatlanfejlesztők, Ipari parkok befektetői
Meglévő rendszerek működtetéséhez, fejlesztéséhez szükséges adatok felvétele	Közút tulajdonosa, kezelője	Közút tulajdonosa, kezelője
Közlekedési szolgáltatás minőségének javítása (gyakoriság, elérési idő csökkentése, járművek állapota, stb.)	Közlekedési vállalat (MÁV, Malév, BKV, Volán társaságok, taxi társaságok)	Közlekedési vállalat (MÁV, Malév, BKV, Volán társaságok, taxi társaságok)
Egyedi útitervek optimalizálása	Közút tulajdonosa, kezelője	Természetes személyek Logisztikai cégek, áru fuvarozó vállalkozók
Marketing-eszközök elhelyezése közterületeken, illetve közlekedési eszközökön	Közlekedési vállalat (MÁV, Malév, BKV, Volán társaságok, taxi társaságok)	Tömegtermékeket előállító és forgalmazó vállalatok Politikai pártok NGO-k

Mozgatórugó	Adatszolgáltató	Adatfelhasználó
		Reklámcégek

Az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program 2007. évi tevékenységei közül az alábbiak vonatkoznak közlekedési, forgalmi adatokra:

Nyilvántartási száma	Címe	Gyakorisága	Adatszolgáltatóinak meghatározása	Az adatszolgáltatás beérkezési határideje	Irányadó uniós jogi aktus	Jogszámbélyfajtája
1725/04	Repülőterek forgalmi adatai	Évenkénti	repülőteret üzemeltető kijelölt szervezetek	a tárgyévét követő március 10.	437/2003/EK 1358/2003/EK	rendelet rendelet
1368/03	A légiközlekedési repülőesemények adatai	Évenként kétszeri	a polgári repülőtevékenységet hatósági engedéllyel folytató vállalkozások	a tárgyidőszakot követő hó 15.		
1396/07	Jelentés a közúti közlekedéshez kapcsolódó tevékenységekről	Évenkénti	megyei közlekedési felügyeltek, közútkezelő közhasznú társaságok	külön utasítás szerint	70/156/EGK 3820/85/EGK 88/599/EK 2000/53/EK 2163/2001/EK	irányelv rendelet irányelv irányelv rendelet

1812/07	Vasúti infrastruktúra, közlekedési eszközök, üzemi és szállítási teljesítmények adatai	Évenkénti	vasúti pályahasználati engedéllyel rendelkező gazdasági szervezetek	a tárgyévét követő április 30.	91/2003/EK	rendelet
1857/07	A kikötői áru - és hajóforgalom	Havonkénti	Magyarországi kikötők és rakodási engedéllyel rendelkező vállalkozások	a tárgyhót követő hó 10.	1365/2006/EK	rendelet

A 1725/04 nyilvántartási számú adatgyűjtés felelőse a KSH, míg a másik 4 a GKM irányítása alatt történik.

Az alábbi táblázat foglalja össze azon közlekedési forgalomra vonatkozó hivatalos adatmozgásokat, amelyek az egyes közintézmények között valósulnak meg 2007-ben.

Az adatgyűjtés			Az adatkérő szerv(ek) neve rövidítve	Az adatszolgáltatás beérkezési határideje	Az adatátadó		Az adatátadó szerv neve rövidítve
Nyilvántartási száma	címe	gyakorisága			gyakorisága	igényelt határideje	
1222/05	Személy- és járműforgalmi jelentés	Havonkénti	KSH GKM KVVM LÜ	a tárgyidőszakot követő hó 5.	Havonkénti	megállapodás szerint	IRM
1812/07	Vasúti infrastruktúra, közlekedési eszközök, üzemi és szállítási teljesítmények adatai	Évenkénti	KSH KVVM GV	a tárgyévét követő április 30.	Évenkénti	a feldolgozást követő 10. munkanap	GKM
1857/07	A kikötői áru -és hajóforgalom	Havonkénti	KSH KVVM	a tárgyhót követő hó 10.	Havonkénti	megállapodás szerint	GKM

Az adatgyűjtés			Az adatkérő szerv(ek) neve rövidítve	Az adatszolgáltatás beérkezési határideje	Az adatátadó		Az adatátadó szerv neve rövidítve
Nyilván- tartási száma	címe	gyakorisága			gyakorisága	igényelt határideje	
1183 /04	A közúti személyszállítás adatai	Évenkénti	GKM KVVM PÜ GV	a tárgyévét követő március 10.	Évenkénti	a feldolgozást követő 10. munkanap	KSH
1185 /07	A vízi személyszállítás adatai	Évenkénti	GKM KVVM GV	a tárgyévét követő március 10.	Évenkénti	a feldolgozást követő 10. munkanap	KSH
1189 /07	Áru- és személyszállítási teljesítmények	Negyedévenkénti	GKM KVVM PÜ GV	a tárgynegyedévet követő hó 20.	Negyedévenkénti	megállapodás szerint	KSH
1368 /03	A légitársaságok edési repülőesemények adatai	Évenként kétszeri	LÜ	a tárgyidőszakot követő hó 15.	Évenként kétszeri	megállapodás szerint	GKM
1725 /04	Repülőterek forgalmi adatai	Évenkénti	GKM KVVM LÜ	a tárgyévét követő március 10.	Évenkénti	a feldolgozást követő 10. munkanap	KSH

2.6.1.1 Magyar Közút Kht

Magyar Közút Közhasznú Társaság az ÁKMI Kht. és a 19 megyei közútkezelő közhasznú társaság összeolvadásával jött létre 2005. október 1-jén. A Magyar Közút Kht. naprakész információs adatbázist vezet a mintegy 30 ezer km hosszúságú országos közúthálózat forgalmi adatairól, amelynek egyik fő forrása az országos keresztmetszeti forgalomszámlálás és annak az Országos Közúti Adatbankban (OKA) tárolt eredményei.

Jelenleg a 2005 évi forgalomszámlálás feldolgozott adatai érhetőek el, amelyet 1591 keresztmetszetből vettek. A korábbi évek adatainak felszorozása után pedig összesen 4865 keresztmetszetre tudja megadni az MK Kht. az átlagos napi forgalmat, ami az érvényességi szakaszokat tekintve 28338 km-t fed le a 30360 km-nyi országos közúthálózatból (93%). Az úthálózat maradék, mintegy 2030 km-nyi részére nincs mért adat az elmúlt 10-15 évből, ezekre a szakaszokra az OKA adatbázisában becsült értékek szerepelnek.

A Magyar Közút Kht. 24 órás, ingyenesen hívható ügyfélszolgálat fogadja és rögzíti adatbázisában a lakossági bejelentéseket minden, a közútra, illetve a közlekedést nehezítő eseményre vonatkozóan (pl. úthibák, balesetek, közúti jelzőtáblákkal kapcsolatos problémák, elhullott állatok, az útra ömlött veszélyes anyag, forgalmat akadályozó letört faág, stb.), ezáltal a hivatalos méréseken túl ezen forrásból is biztosítható az adatbázis naprakész állapota.

2.6.1.2 Állami Autópálya Kezelő Zrt.

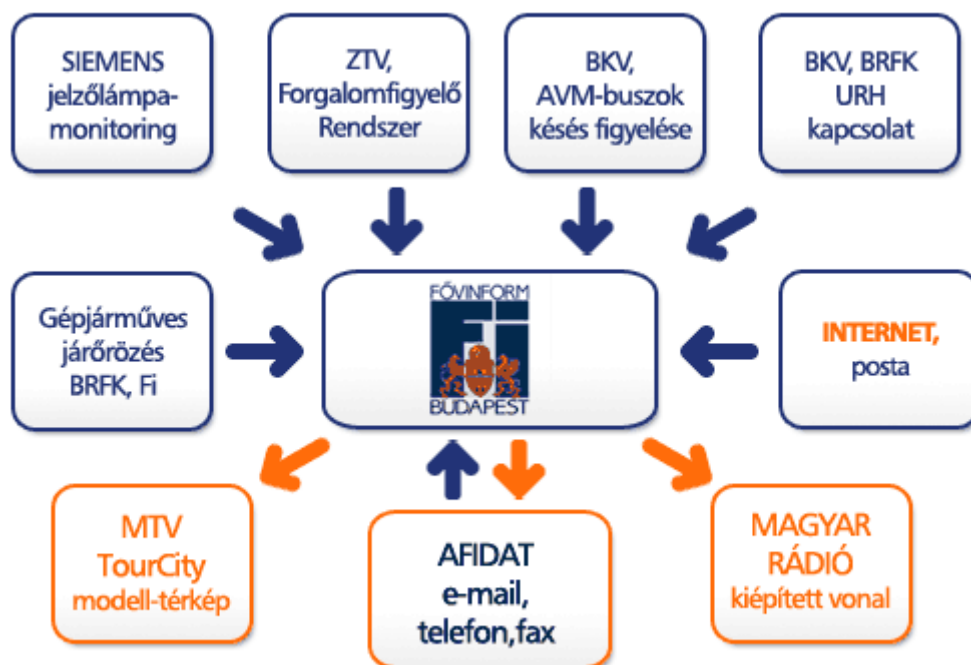
Az ÁAK Zrt. Üzemeltetési Igazgatósága az üzemeltetési, a forgalomtechnikai és hálózatkezelési, a gépészeti és energetikai, valamint a garanciaosztály és a mérnökségek munkáját koordinálja. Az autópálya-üzemeltetés területi egységei az autópálya-mérnökségek, amelyekből 9 található az országban. Az üzemeltetési osztályhoz tartozik a központi ügyelet, ide futnak be az egyes autópálya-szakaszokról származó rendszeres jelentések. Az ÁAK zrt.-nél működő elektronikus információs rendszerek a következők:

- JELENT: napi információk az utak állapotáról és az autópályákon folyó munkákról
- ÚTELLENŐR: útellenőri észlelések, intézkedések, szöveges és képes beszámolók
- ZSUFI: információk a torlódásokról
- TÉLINFO: adatok a téli üzemeltetésről
- NAPINFO: adatok a napi üzemeltetésről

2.6.1.3 Főinform

1982-ben a Budapest Főváros Főpolgármesteri Hivatal jogelődje hozta létre a Fővárosi Önkormányzat Közlekedési Információs Központot, ami jelenleg a BKV Zrt. Forgalomirányító Központján belül működik. A Főinform célja, hogy Budapesten a közlekedésben résztvevőket tájékoztassa a biztonságos, gyors előrejutásról, a közlekedés rendkívüli helyzeteiről, a forgalomról, a változásokról.

2007. januárjában 60 informátor közreműködő intézmény segítségével összesíti a Főváros közlekedésére vonatkozó adatokat és a közreműködő médiapartnerek (MTV, Duna TV, Budapest TV; METRO, Budapest Sun, valamint 14 rádió) segítségével juttatja el azokat a közlekedésben résztvevők számára. A fővárosi közlekedési adatok beérkeztetését és a hírek továbbítását Technikai-informatikai háló biztosítja.

Forgalomfigyelés, forgalomszámlálás szempontjából az alábbiak tekinthetők meghatározó forrásként:

- Forgalomfigyelő Rendszer (tulajdonos: Budapest Főváros Főpolgármesteri Hivatal, üzemeltető-fejlesztő: Fővárosi Közterület-fenntartó Zrt.) Zárt Televíziós lánc (ZTV) használatával 136 kamera képét figyeli meg, öt monitoron periodikus váltásában, illetve vezérlőpult (joystick) segítségével keresett helyszín kiválasztható.
- BKV Automatikus Vonali Megfigyelőrendszere (AVM) 500 buszba beszerelve a rádióhullámokon keresztül teremt kapcsolatot a Forgalmirányító Központtal és ezáltal nyújt információt, ha a menetrendtől eltérés tapasztalható.
- AFIDAT dokumentációs és adatkezelő tár a Főinform egyedi belső használatú programja, mely a hírek rögzítésére, tárolására, keresésére és archiválására szolgál.
- Naplózó-programot a friss, valós idejű adatok érkeztetésére használható, egy időben minden munkahelyről lekérdezhető.
- Topolysz-TourCity térinformatikai rendszer a KANYAR (Közlekedési Adat Nyilvántartó Alap Rendszer) digitalizált módosított változata, mely egy belső használatú interaktív térkép Budapest közlekedési, forgalomtechnikai objektumainak

nyilvántartásával (jelzőlámpák, jelzőtáblák, burkolatjelek, közösségi közlekedési vonalak, megállók, kerékpár úthálózat stb).

- Modell-térkép készítő grafikai-program az alaptérkép használatával a híreinkhez mellékelve illusztrációként.
- MTV-ben megjelenő grafikák a SerWise-rajzprogram segítségével készülnek, melyek egyszerűsítve, sematikusán ábrázolják a változást, azért hogy másodpercek alatt is felismerhető legyen a helyszín. Az ábrák a Főinform-portálon a "Mai fontos hírek" menüpontban is megtalálhatók.

A szofisztikált rendszerek által generált forgalmi és tömegközlekedési adatok közvetlenül egyik vizsgált szerv (GKM, NKH, ÁAK, Főinform, stb.) esetében sem érhetőek el. Emellett sem a MÁV, sem a BKV, sem a Volánbusz honlapján nem állnak rendelkezésre vonatkozó közérdekű adatok az aktuális menetrendeken kívül. Így az adatok kiadásával kapcsolatos díjszabás sem ismerhető meg az adatigénylők számára. Kétséges, hogy az adatigénylési folyamat kidolgozásra került-e ezeknél a szerveknél, illetve rendelkezésre állnak-e a kérdéses információk a kereskedelmi hasznosításra.

A BKV és a Főinform esetében a Budapesti Önkormányzat hivatalos honlapja, a Budapest.hu portálnak kellene legalább tartalmaznia vizsgált közérdekű adatokat. Azonban az itt fellelhető közérdekű adatok között szintén nem szerepelnek a tömegközlekedési adatok, bár részletes leírás található a közérdekű adatok szolgáltatásának folyamatáról és a szolgáltatáshoz kapcsolódó díjak kalkulálásának módszeréről.

2.6.2 Gépjármű-nyilvántartási adatok – KEKKH, ÖTM

A gépjármű-nyilvántartási adatok adatgazdája és adatkezelője Magyarországon a Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium. A Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala létrehozásáról, feladatairól és hatásköréről szóló 276/2006.(XII.23.) Korm. rendelet alapján az ÖTM-ben (korábbi BM) 2007. január 1-jétől új szervezet került kialakításra, a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala (továbbiakban KEKKH).

A KEKKH a költségvetési működés folytonossága érdekében a Távközlési Szolgálat és a Kormányzati Frekvenciagazdálkodási Hivatal feladatainak átvételével a Központi Adatfeldolgozó, Nyilvántartó és Választási Hivatal bázisán alakult meg. A KEKKH a Központi Adatfeldolgozó, Nyilvántartó és Választási Hivatal, a Távközlési Szolgálat, valamint a Kormányzati Frekvenciagazdálkodási Hivatal általános jogutódja.

A központi hivatalként működő Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatal többek között:

- biztosítja és irányítja a hatósági adatbázisok és nyilvántartások, valamint az okmányirodai rendszerek üzemeltetését, és végzi az ezzel összefüggő adatkezelési és adatfeldolgozási feladatokat;
- működteti a Központi Okmányirodát;
- ellátja az okmányirodák és a rendészeti szervek körében távközlési szolgáltatások nyújtásával összefüggő feladatokat;
- ellátja az okmánybiztonsági feladatokat, valamint az okmányok előállításához kapcsolódó ipari és szolgáltató jellegű tevékenységek végrehajtását.

A Központi Adatfeldolgozó, Nyilvántartó és Választási Hivatal által vezetett nyilvántartások között számos adatvédelmi azonosító található. Egyik közülük a járműnyilvántartás, amelynek jogszabályi háttérét a közúti közlekedési nyilvántartásról szóló 1999. évi LXXXIV. törvény 7.§, 9.§ (1), (2), (3) bekezdése szolgáltatja.

A járműnyilvántartás tartalmazza a járműtulajdonos (üzemben tartó):

- személyazonosító adatát
- lakcímét, egyéni vállalkozó esetében kérelmére székhelyét, telephelyét
- külföldi esetén állampolgárságát, továbbá a jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet
- megnevezését
- székhelyének (telephelyének) címét
- cégjegyzék-, illetőleg nyilvántartási számát.

Továbbá a járműnyilvántartás a külön jogszabályban meghatározottak szerint tartalmazza a jármű

- azonosító és műszaki adatait, valamint motorjának egyedi azonosító jelét, illetve kódját
- forgalomban tarthatóságának feltételeit
- forgalmazási korlátozására vonatkozó adatokat
- a járműokmányok és a hatósági igazolványok, bizonyítványok, tanúsítványok okmányazonosító jelére, kiadására, érvényességére, cseréjére, visszavonására
- a járműokmányok eltulajdonítására, megsemmisülésére, elvesztésére, találására, megkerülésére vonatkozó adatokat
- a régi tulajdonos (átruházó) tulajdonjog-változáshoz kapcsolódó bejelentési kötelezettség-teljesítésének időpontját.

A minisztérium tevékenységére, működésére vonatkozó közérdekű adatai között szerepel a közfeladatot ellátó szerv által fenntartott adatbázisok, illetve nyilvántartások jegyzéke, az adatvédelmi nyilvántartásba bejelentendő nyilvántartásoknak az Avtv. 28. §-a szerinti azonosító adatai; a közfeladatot ellátó szerv által - alaptevékenysége keretében - gyűjtött és feldolgozott adatok.

A tevékenységre, működésre vonatkozó közérdekű információk sorában a 17. pontként feltüntetett "a közfeladatot ellátó szerv kezelésében lévő közérdekű adatok felhasználására, hasznosítására vonatkozó általános szerződési feltételek" kitétel a minisztérium honlapján nem alkalmazott gyakorlatként van megjelölve. Ennek megfelelően a közérdekű adatok szolgáltatása nem teszi szükségessé szerződéses kapcsolatot létrejöttét.

A KEKKH által a gépjármű-állományról vezetett statisztikák a gépjárművek neme szerint tartalmazzák a gépjármű regisztrációs adóhoz, valamint a gépjármű adóhoz kapcsolódó statisztikai táblákat.

A gépjárművek adatainak nyilvántartásából teljesített egyedi adatszolgáltatásokért, valamint a kapcsolatfelvétel céljából való megkeresésért, illetőleg értesítésért fizetendő díjjal kapcsolatos rendelkezés nem található a Minisztérium és a KEKKH honlapján.

Ugyanakkor a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásából teljesített egyedi adatszolgáltatásokért, valamint a kapcsolatfelvétel céljából való megkeresésért, illetőleg értesítésért fizetendő igazgatási szolgáltatási díjról szóló 25/2000. (IX.1.) BM rendelet szerint a kérelem teljesítését követő 15 napon belül (átutalási megbízással, illetőleg készpénz- átutalási megbízással) igazgatási szolgáltatási díjat kell fizetni. Maximum 100 fő adatait érintő adatszolgáltatás díja az érintett személyek számának és a díjtételnek (amely 470 Ft) a szorzata. 1-5 fő adatainak szolgáltatása esetén a fizetendő igazgatási szolgáltatási díj összege 2350 Ft., minden további fő után (100 főig) 470 Ft-ot kell fizetni.

2.7 KÖVETKEZTETÉSEK

A tanulmány terjedelmét képező közérdekű adatbázisoknak és az érintett közintézmények, illetve versenypiaci szereplők közérdekű adatok kereskedelmi célú újrahasznosítási gyakorlatának részletes vizsgálata alapján az alábbi összefoglaló megállapítások fogalmazhatóak meg a jelenlegi és a jövőbeli kereskedelmi célú újrafelhasználás gazdasági modelljeire:

- Jelenleg Magyarországon a közérdekű adatok kereskedelmi célú továbbértékesítési, újrafelhasználási gyakorlata jelentős heterogenitást mutat:
 - A vizsgált adatfajták meghatározott körére érvényes megállapítás, hogy léteznek olyan adatkörök, ahol a közvetlen elektronikus úton történő adathozzáférés sem megoldott jelenleg, a közérdekű adatok nem állnak rendelkezésre online módon az érintett szerveknél.
 - Következő szintként definiálható az a készültségi fok, amely online módon biztosítja a közérdekű adatokhoz való közvetlen hozzáférést, de annak kereskedelmi célú,

költségtérítéses újrafelhasználási változatát nem alkalmazza az adott szerv, azaz ingyenes hozzáférést és újrahasznosítást engedélyez a legfeljebb a szerv által működtetett regisztrációs rendszerben nyilvántartott felhasználók számára. Esetükben kizárólag a közérdekű adatszolgáltatással kapcsolatos másolati költségek fedezésére szorítkozik a kereskedelmi modell keretrendszere, jellemzően azt is csak az iratbetekintés folyamatára korlátozva.

- Szakmailag komolyabb fejlettségi fokozatot értek el azok a közszervek, amelyek nemcsak a közérdekű adatok hozzáférését biztosítják, hanem részletes eljárást dolgoztak ki – és tettek közzé elektronikusan – a közérdekű adatszolgáltatás rendjére, valamint a kereskedelmi célú újrafelhasználás szabályozására. Esetükben két alternatívát szükséges megemlíteni: léteznek olyan közigazgatási szervek, ahol kidolgozott és publikált költségszámítási metodológia áll az érdeklődők rendelkezésére a szerv által megállapított árak képzésére vonatkozóan, míg más vizsgált szervek esetében az árképzés (részletes) szakmai alátámasztása teljes körűen elmarad.
- További alternatív szolgáltatási gyakorlat az adatbázisokhoz való hozzáférés és adatfelhasználás engedélyezése az érintett szervek gyakorlatában: egyes esetekben csak regisztráció szükséges (papír alapú, illetve elektronikus) az érdeklődők számára, míg más adatszolgáltatók a regisztráció alkalmazása mellett kétoldalú szerződésen alapuló szolgáltatásokat kínálnak. Utóbbi esetben is egyértelműen megállapítható, hogy az előfizetések tekintetében Magyarországon még nem terjedt el általános gyakorlatként brit mintára a tisztán elektronikus engedélyezés alkalmazása.
- Az Unió által igényelt, elérendő célállapotként megfogalmazott kereskedelmi célú, értéktöbbletet adó szolgáltatással kombinált adatközlés jelenleg Magyarországon egyértelműen csak az erre szakosodott piaci versenykörnyezetben működő vállalatoknál tapasztalható, ahol részletesen kidolgozott, rugalmas, integrált szolgáltatási rendszerrel állnak az ügyfelek rendelkezésére.
- A közérdekű adatok szolgáltatási feltételeiről ma Magyarországon túlnyomó részt ágazati szintű jogszabályok rendelkeznek. Az ezekben közvetlenül meghatározott hatályos díjak általános érvényességgel felülvizsgálatra szorulnak, mivel több vizsgált intézmény esetében nem nyújtanak fedezetet az önköltségek térülésére sem.
- Az előző pontban kifejtettek szakmai ellentétpárjaként a kereskedelmi célú adat-újrahasznosítás jövőbeli gazdasági modelljének kialakításakor célszerű figyelmet fordítani annak a keretrendszernek a meghatározására, amely kiindulópontként szolgál annak definiálására, hogy a tervezett új hazai és hatályos közösségi jogszabályokban rögzített vonatkozó rendelkezések

mennyiben szűkítik az érintett intézmények vezetőinek díjmeghatározási jogát. Kritikus fontosságú annak meghatározása a jövőbeli modellben – figyelembe véve a 2003/98/EK irányelv vonatkozó rendelkezéseit -, hogy milyen mértékű lesz az "ésszerű nyereséghányad" összege, illetve sor kerül-e ennek a nyereséghányadnak meghatározását célzó általános módszertan központi szabályozására. Magyarországon jelenleg a legtöbb esetben – az Avtv. rendelkezéseivel összhangban – az érintett szervek nem élnek a nyereséghányad alkalmazásával, kizárólag a 100%-os költségmegtérülésre koncentrálnak. Ugyanakkor előfordul olyan hazai példa is – főként azon közintézmények körében, amelyek éves költségvetési finanszírozása nem teljes körűen történik központi állami költségvetésből, hanem saját bevételekre is támaszkodniuk kell -, amely esetében a kérdéses nyereséghányadot már az adatvédelmi biztos is túlzott mértékűnek minősítette. A kapcsolódó EK irányelv ebben a kérdésben biztosít némi mozgásteret a szabályozás számára az ésszerű költséghányad meghatározására, azzal a kitételrel, miszerint a folyamat során figyelembe *kell* venni az érintett közigazgatási szerv önfinanszírozó kötelezettségeit is.

- A tanulmány első fejezetében részletesen bemutatott 2003/98/EK irányelv alapjaiban határozza meg a továbbértékesítés gazdasági keretrendszerét – ez a tervezett hazai jogszabály-módosításoktól függetlenül is olyan kötelező feltételrendszer, amelynek csak a megvalósítási alternatíváiban lehet eltérés tagállami szinten, az alapelvek fenntartása kötelező érvényű.
- A jelenleg hatályos Avtv. vonatkozó rendelkezései alapvetően kijelölik az árképzés keretrendszerét Magyarországon, ennek jövőbeli módosítása az EK irányelvben megfogalmazottakkal összhangban, valamint a hazai érvényben lévő díjképzési gyakorlatok tapasztalatait figyelembe véve megfontolásra javasolt.

A PSI IRÁNYELV ÁTÜLTETÉSE

1. A feladat

Az Európai Parlament és a Tanács 2003/98/EK irányelve (2003. november 17.) a közsféra információinak további felhasználásáról (a továbbiakban: „PSI-irányelv” vagy „irányelv” átültetésének határideje határideje 2005. július 1-jén lejárt. Az átültetés megfelelőségének vizsgálatát az EU Bizottsága 2005 szeptemberében megkezdte.

2007. január 1-ig 20 tagállami értesítette a Bizottságot arról, hogy az irányelv átültetése – részben vagy teljesen - megtörtént, 7 állam még adós volt az értesítéssel. Az Európai Bizottság az átültetés elmulasztása, illetőleg a notifikáció elmaradása miatt öt tagállam (Ausztria, Belgium, Portugália, Spanyolország, Luxemburg) ellen indított eljárást az Európai Bíróság előtt. Természetesen a teljes megfelelést jelentő államok között is lehetnek olyanok, amelyek esetében az implementáló jogszabály problematikus.

Az alábbiakban előbb a PSI-irányelv rendelkezéseivel kapcsolatos főbb értelmezési kérdéseket (2. pont), majd az egyes országok főbb jogalkotási lépéseit (3. pont) foglaljuk össze. Ezt követően – az irányelv rendelkezéseinek sorrendjében – elemezzük a hazai jogi környezetet, egyes figyelemreméltó tagállami megoldásokat, és – ha ez indokolt - javaslatot teszünk az adott szabály átültetésével kapcsolatos jogszabálmódosításra vagy –alkotásra. Az irányelv rendelkezéseire igazodó tárgyalást követően külön pontban tárgyaljuk a közsféra adatainak újrahasznosításával kapcsolatos joganyag érvényesülésével kapcsolatban hatáskörökkel rendelkező hatóságra vonatkozó tagállami megoldásokat, valamint ezzel kapcsolatos javaslatainkat.

2. A PSI-IRÁNYELV ÉS AZ AZZAL KAPCSOLATOS ÉRTELMEZÉSI KÉRDÉSEK

A következőkben röviden összefoglaljuk az Európai Parlament és a Tanács a közszféra információinak további felhasználásáról szóló 2003/98/EK irányelve (a továbbiakban: PSI irányelv) főbb rendelkezéseit, illetőleg azokat a pontokat, amelyek esetén az irányelv értelmezése – annak átültetése szempontjából releváns – értelmezési kérdések merülnek fel.

2.1. CÉL ÉS MEGHATÁROZÁSOK

A PSI irányelv által adott szabályozás szoros kapcsolatban áll az információszabadság témájával, ám célja *nem a hozzáférés biztosítása*, hanem az, hogy a tagállami jogszabályok által biztosított hozzáférés lehetőségének sajátos, a további hasznosításra (újrahasznosításra) irányuló felhasználása egyenlő feltételekkel váljék lehetővé az Unió területén működő gazdasági társaságok és más alanyok számára. A fő cél az egységes belső piacon „a közszféra dokumentumain alapuló közösségi szintű információs termékek és szolgáltatások létrehozása, a közszféra dokumentumai határon átnyúló, magántársaságok általi hatékony felhasználásának ösztönzése a többletértékkel bíró információs termékek, szolgáltatások fejlesztése érdekében, valamint a verseny torzulásának korlátozása”⁶². A PSI irányelv 1. cikkének 1. bekezdése szerint „ez az irányelv minimum szabályokat állapít meg a tagállamok közigazgatási szervei birtokában lévő dokumentumok további felhasználása, valamint további felhasználása megkönnyítésének gyakorlati eszközei vonatkozásában.”

Ezzel kapcsolatban máris rá kell mutatni arra, hogy e körben a tagállamok megoldásait vizsgálva több csoportot különböztethetünk meg. Egyes államokban – így hazánkban, de ide sorolható a finn vagy az észt megoldás is – az átültetést megvalósítotttnak tekintik arra hivatkozással, hogy az információszabadságra vonatkozó szabályozás elegendő garanciát nyújt az adatok újrahasznosítását tekintve is. Máshol az irányelv rendelkezéseit szinte szóról szóra veszi át a jogalkotó.

A tárgyi hatály alól a PSI irányelv számos kivételt állapít meg: rendelkezéseit nem kell alkalmazni olyan „dokumentumokra”, amelyek „rendeletre bocsátása kívül esik az érintett közigazgatási szerveknek a törvények vagy a tagállam más kötelező erejű rendelkezései által, vagy ilyen jogszabályok hiányában, a tagállamok közigazgatási gyakorlatával összhangban meghatározott közfeladatain”, amelyeken „harmadik személyeknek szellemi tulajdonjoga áll fenn”, ill. „ amelyekhez való hozzáférést a tagállamok hozzáférési szabályai kizárják”. További kivételeket állapít meg a PSI irányelv meghatározott adatkezelők esetére: így nem kell alkalmazni rendelkezéseit „közszolgálati műsorszolgáltatók és azok alvállalkozóinak, valamint más testületek és azok alvállalkozóinak birtokában lévő olyan dokumentumokra, amelyek közszolgálati műsorszolgáltatási kötelezettségek teljesítéséhez szükségesek”, „oktatási

⁶² Preambulum 25. bek

és kutató intézmények, így iskolák, egyetemek, levéltárak, könyvtárak és kutatóintézetek, valamint adott esetben kutatási eredmények továbbítására létrehozott szervezetek birtokában lévő dokumentumokra” illetőleg „kulturális intézmények, így múzeumok, könyvtárak, levéltárak, zenekarok, operaházak, balett-társulatok és színházak birtokában lévő dokumentumokra”. A dokumentum-fogalomból a szabályozás kifejezetten kizárja a szoftvert.

Az irányelv *hatályával* kapcsolatban merülnek fel elsőként jelentős értelmezési kérdések. Az irányelv 1. cikk (1) bekezdése a „tagállamok közigazgatási szerveinek” birtokában lévő dokumentumokról szól; az irányelv 10. preambulumpontja szerint „[a] „közigazgatási szerv”, valamint a „közjogi intézmény” fogalma a közbeszerzési irányelvekből került átvételre (92/50/EGK, 93/36/EGK, 93/37/EGK, valamint 98/4/EK). Közvállalkozások nem tartoznak e meghatározások alá”. Az irányelv maga is meghatározza ezeket – a hivatkozott irányelvekből származó – fogalmakat: a 2. cikkében foglalt definíciók szerint „közigazgatási szerv”: az állam, a területi önkormányzatok, közjogi intézmények, valamint az ilyen hatóság vagy hatóságok, illetve közjogi intézmény vagy közjogi intézmények által létrehozott társulások”; közjogi intézménynek minősül „minden olyan intézmény, amely kifejezetten közfeladat ellátására jött létre, és amely nem ipari vagy kereskedelmi jellegű, továbbá amely jogi személyiséggel rendelkezik, valamint amely pénzügyi fenntartása többségi részben az állam, vagy a területi vagy a települési önkormányzat, vagy egyéb közjogi intézmény feladata; vagy amelynek igazgatása ezen intézmények felügyelete alatt áll; vagy amelynek olyan ügyviteli testülete, igazgatósága vagy felügyelőbizottsága van, amely tagjainak több mint a felét az állam, a területi vagy a települési önkormányzat, vagy egyéb közjogi intézmény nevezi ki”.

A személyi hatály tekintetében e ponton vizsgálni kell a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (Avtv.) által használt közérdekű adat fogalmát. Az „állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy” fogalmának értelmezéséhez az adatvédelmi biztos gyakorlat nyújthat támpontot. Az adatvédelmi biztos szerint annak megállapíthatóságát, hogy az adott szerv állami vagy helyi önkormányzati feladatot ellátó szervnek minősül-e, „a hatásköri és illetékességi szabályok biztosítják, illetve az, hogy az állam vagy az önkormányzat a feladata ellátására valamilyen szervezetet hoz létre vagy szerződéssel a feladat ellátását másnak átengedi”. A „jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv” tekintetében a biztos kifejtette, hogy „a jogszabálynak egyszerre kell megjelölnie a közfeladatot és azt ellátó szervet is, mégpedig úgy, hogy a jogszabályból magából a szerv is azonosítható legyen legalább olyan speciális kritérium(ok) megadásával, amely(ek) az azonos vagy hasonló szervezeti formában működő vagy tevékenységet végző más szervezetektől

megkülönbözteti(k). Önmagában a szervezeti formára vagy a végzett tevékenységre utalás nem elegendő.”⁶³

- Az adatvédelmi biztos szerint közfeladatot lát el
- az Országos Rádió és Televízió Testület;⁶⁴
- közfeladatot ellátó szerv az ELMŰ Rt.;
- közfeladatot ellátó szervnek minősül a Magyar Televízió Rt., mivel közszolgálati műsorszolgáltatóként jogszabályban – az 1996. évi I. törvényben – meghatározott közfeladatot lát el;⁶⁵
- közfeladatot lát el az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Rt.⁶⁶

Nem közfeladatot ellátó szerv a szakszervezet, mivel nem rendelkezik közhatalmi jogosítványokkal és nem kezel költségvetési pénzeket.⁶⁷ Nem tartozik az alanyi körbe a kereskedelmi bank, akkor sem, ha az adófizetők pénzéből konszolidáltak, mivel nem lát el állami vagy helyi önkormányzati, illetőleg jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot.⁶⁸ Nem tekinthető közfeladatot ellátó szervnek a Tartalékgazdálkodási Közhasznú Társaság; azonban a rá vonatkozó, igényelt adatkört az adatigénylő tulajdonosi jogokat gyakorló minisztériumtól és Kincstári Vagyon Igazgatóságtól mint közérdekű adatokat kérheti.⁶⁹ Az adatvédelmi biztosi gyakorlat szerint lehetséges az is, hogy valamely szerv csak meghatározott feladatok tekintetében minősül közfeladatot ellátó szervnek, s így a kezelésében lévő adatok csak e körben minősülnek közérdekű adatnak.⁷⁰ Közfeladatot lát el az MTV Rt.⁷¹

Álláspontunk szerint ezen a ponton az Avtv. személyi hatálya nem jelent problémát az irányelv átültetésének szempontjából, ugyanis az irányelv idézett meghatározása szerinti „közigazgatási szerv” vagy „közjogi intézmény” *minden esetben közfeladatot ellátó szervnek minősül az Avtv. szerint.* Gondot jelenthet azonban az, hogy az Avtv. rendszerében (éppen az információs szabadság minél széleskörűbb érvényesülése érdekében) a közfeladatot ellátó szervek köre nem meghatározott, vagyis értelmezési határesetekben jogalkalmazói jogértelmezéstől függ az, hogy az Avtv. hatálya kiterjed-e az adatkezelőre, az általa kezelt adatok közérdekű adatok-e (és ezzel kapcsolatban alkalmazhatóak-e ezen adatokra az irányelv által meghatározott keretek között átültetett szabályok).

⁶³ Lásd a 1409/A/2004. ügyet.

⁶⁴ ABI 2000, 356.

⁶⁵ ABI 1998, 135; ABI 2000, 120; ABI 2000, 374.

⁶⁶ ABI 1999, 141.

⁶⁷ ABI 1999, 129.

⁶⁸ ABI 2000, 119; ABI 2000, 367.

⁶⁹ ABI 2000, 365.

⁷⁰ Lásd a 1409/A/2004. ügyben kifejtett értelmezést: „Tipikus példák [...] az alapítványok, egyházak által fenntartott közoktatási és egészségügyi intézmények, amelyek az állammal, önkormányzattal kötött szerződés keretében látják el az állami, önkormányzati feladatokat. E magánszervezetek azonban csak az ellátott közfeladat tekintetében minősülnek közfeladatot ellátó szervnek, nem pedig egész tevékenységük tekintetében.”

⁷¹ ABI 2000, 383.

2.2. TOVÁBBI FELHASZNÁLÁSI CÉLÚ HOZZÁFÉRÉS – HOZZÁFÉRÉS VS. TOVÁBBI FELHASZNÁLÁS

Igen lényeges az 1. cikk (3) bekezdése, amely szerint „ez az irányelv a tagállamok meglévő hozzáférési szabályaira épül, és azokat nem érinti. Ezt az irányelvet nem kell alkalmazni olyan esetekben, amikor a polgárok vagy gazdasági társaságok, a vonatkozó hozzáférési szabályok szerint, csak érdekük bizonyítása esetén juthatnak hozzá dokumentumokhoz.” A PSI irányelv tehát általában azokra az esetekre vonatkozóan határoz meg rendelkezéseket, amelyek a tagállami „információszabadság-jog” hatálya alá esnek, ám ettől függetlenül is számos kivételt állapít meg. Akár olyan implementáció sem sértené tehát a PSI irányelvet az olyan implementáció, amelynek keretében a szabályozás csak a közérdekű adatok meghatározott körére - a PSI irányelvben foglalt kivételi körök kivételével - írná elő a PSI irányelvben foglalt rendelkezéseket. Hangsúlyozni kell azonban, hogy a PSI irányelv, bár harmonizációs célú norma, lehetővé teszi a tagállamok számára a közérdekű adatok újra(tovább-)hasznosításának az adatkezelő számára szigorúbb szabályozását is, még hozzá két értelemben: lehetséges a továbbfelhasználásra vonatkozó előírások szélesebb adatkörben történő előírása, és lehetséges a PSI irányelvben foglaltaknál szigorúbb rendelkezések megállapítása is. „A tagállamok hozhatnak az ezen irányelvben megállapított minimum-feltételeken túlmutató intézkedéseket és lehetővé tehetik szélesebb körben a további felhasználást”⁷².

A PSI irányelv 3. cikke szerint „[a] tagállamok biztosítják, hogy amennyiben a közigazgatási szervek birtokában lévő dokumentumok további felhasználása engedélyezett, ezeknek a dokumentumoknak a kereskedelmi vagy nem kereskedelmi célú további felhasználására a III. és IV. fejezetben meghatározott feltételek szerint sor kerülhet. Amennyiben lehetséges, a dokumentumokat elektronikus úton kell elérhetővé kell tenni.” Az alapelv tartalma az, hogy a közérdekű adatok nyilvánosságával élve megismert adatokat tovább is lehet hasznosítani, akár kereskedelmi célra is, a PSI irányelvben meghatározott feltételek szerint (ezen feltételek természetesen magukban foglalják a személyes adatok védelmére és a szellemi tulajdonhoz fűződő jogra vonatkozó szabályok tiszteletben tartását is). Az Irányelv központi kategóriája tehát a(z) *(újra)felhasználás*, nem a hozzáférés. E körben kell értékelnünk tehát a hatályos magyar szabályozást, és nem a hozzáférés (információszabadság kapcsán gyakran emlegetett) szempontjai, hanem kizárólag az újrafelhasználás szempontja szerint vizsgálni azt, hogy annak feltételei megfelelnek-e az Irányelvben foglaltaknak.

⁷² Preambulum 8. bek.

A továbbfelhasználás és a hozzáférés, az információszabadság és az adatok hasznosítása közötti megkülönböztetés megjelenik a tagállami átültető normák szintjén is. Ezt igen jól foglalja össze az átültetést szolgáló brit jogszabályhoz, a Re-Use of Public Sector Information Regulations-hoz kiadott iránymutatás⁷³:

„Bár nyilvánvaló kapcsolat vagy az információszabadságra vonatkozó szabályozás és jelen szabályozás [értsd: a Regulations] között, jelentős eltérések is vannak. Az Egyesült Királyságban a közzféra adatainak nagy részéhez való hozzáférést az információszabadságra vonatkozó joganyag szabályozza. Külön szabályozás vonatkozik a környezeti információkra, illetőleg léteznek egyéb, a hozzáférésre vonatkozó szabályok is, amelyek információk meghatározott köreire terjednek ki (Water Industry Act 1991, Local Government Act 1972). [...] A jelen szabályozás nem módosítja a hozzáférésre vonatkozó szabályokat, hanem az újrahazsnosítás kereteit adja meg abban az esetben, ha a hozzáférést már engedélyezték. Ennek megfelelően e szabályok nem alkalmazandók, csak akkor, ha a dokumentumot már a kérelmező rendelkezésére bocsátották, vagy valamely az információszabadság-jog alapján benyújtott kérelmen túli más módon elérhető. *Az információ rendelkezésre bocsátása a hozzáférésre vonatkozó szabályok alapján nem jelent garanciát automatikusan bármely, az információ újrahazsnosításához fűződő jogra.*

Ugyanez a forrás három olyan közös pontot említ, ahol az információszabadság-szabályozás és az újrahazsnosítás kereteit megteremtő szabályozás összehangolására tekintettel kell lenni: ezek közül kettő általánosítható: a hozzáférés és a továbbhasznosítás ellenértékeként beszedett díjak nem lehetnek átfedésben, vagyis el kell kerülni a kétszeres díjfizetést; valamint a hozzáférési és a továbbhasznosításra irányuló kérelmek kapcsán rendezni kell a határidők viszonyát. Az alább bemutatott kontinentális szabályozások e kérdéseket megfelelően rendezik.

Az Alkotmány 61. § (1) bekezdése szerint a Magyar Köztársaságban „mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításra, továbbá arra, hogy a közérdekű adatokat megismerje, illetőleg terjessze”. Az Alkotmánybíróság a 34/1994. (VI. 24.) AB határozatában kimondta, majd további gyakorlatában töretlenül követte azon értelmezést, amely szerint az Alkotmány hivatkozott szabályában lefektetett, a közérdekű adatok

⁷³ Nem szabad elfeledkezni természetesen arról sem, hogy az Egyesült Királyságban a közintézmények által kezelt adatokkal kapcsolatos felhasználás feltételeinek jelentősége a szerzői jogi szabályozás eltéréseiből fakadóan nagyobb, illetőleg az Egyesült Királyság volt az a tagállam, amelynek az Irányelv alapjául szolgáló Zöld Könyvre adott véleménye nyomán került be a díjazásra vonatkozó szabályozás körébe az ésszerű nyereséghányad érvényesítésének lehetősége.

megismeréséhez való jog (egyes határozatokban: információszabadság) „korlátozása csak akkor fogadható el alkotmányosan indokoltnak, ha azt más alapjog érvényesülése kényszerítően indokolja, illetőleg ha az alapjogi korlátozást a fent idézett szempontok elkerülhetetlenül szükségessé teszik. Az információknak a nyilvánosságtól való elzárása tehát ugyancsak alá van vetve az alapjogi korlátozásokkal szemben támasztott alkotmányossági követelményeknek. Eszerint irányadó az Alkotmány 8. § (2) bekezdésében írt rendelkezés is, amely szerint az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg, alapvető jog lényeges tartalmát azonban nem korlátozhatja. A szükségtelen, elkerülhető és a korlátozással elérni kívánt célhoz képest aránytalan korlátozás, továbbá a nem törvényi korlátozás alkotmányosan megengedhetetlen, ezért alkotmányellenes.” A hozzáférés részletszabályait az Avtv. III. fejezete rögzíti. A törvény 19-22. §§-ai a hozzáférés jogát és a hozzáférés biztosítására, az azzal kapcsolatos jogorvoslatra vonatkozó eljárást szabályozzák – ezeket is csak a közhiteľű nyilvánvántartásokon kívüli körben (lásd 22. §).

A további felhasználás köréről, lehetőségeiről az Avtv. szabályozása nem szól, ám, mint azt a fentiekben láttuk, a közérdekű adatok terjesztése alkotmányos jog. Értelmezési kérdés, hogy a „terjesztés” joga miképpen viszonyul a továbbfelhasználás egyes – különösen nyereségérdekelt – eseteihez; értelmezhetők-e ezen esetek úgy, mint amelyek a közérdekű adatok terjesztésének alkotmányos jogának körébe esnek, vagy sem.

Ezzel kapcsolatban támpont lehet az Alkotmánybíróság és az adatvédelmi biztos vonatkozó gyakorlata; ezek az értelmezések persze nem a továbbhasznosítás szélesebb körére adnak iránymutatást, csupán arra, érvényesül-e az adatkezelés célhoz kötöttségének követelménye (Avtv. 5. § (1) bekezdése) a közérdekű adatok vonatkozásában.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a célhoz kötöttség elve mint adatvédelmi alapelv nem érvényesül közérdekű adatok „kezelése”, így megismerése és *felhasználása* során sem. A testület egy, a közérdekű adatok felhasználását „csak a köz érdekében” lehetővé tévő önkormányzati rendelet vizsgálata során kimondta: „Az Avtv. nem tartalmaz olyan korlátozó rendelkezést, amely a közérdekű adatok megismerését célhoz kötötté teszi. Ezáltal a szabályozás megengedi azt is, hogy a kérelmező ne csupán közérdekből, hanem például saját jogos érdekei érvényesítése vagy csoportérdek megvalósítása céljából kezdeményezze a közérdekű adat megismerését. Az Avtv. szerint a közérdekű adatot kezelő szerv nem *jogosult az adatkérés céljának vizsgálatára sem*. [...] Az Alkotmány 61. § (1) bekezdése nemcsak a közérdekű adatok megismeréséhez, hanem ezeknek az adatoknak a terjesztéséhez való jogot is biztosítja. A közérdekű adatok terjesztése egyaránt jelentheti az adatok köz-, illetve magáncélú megismertetését és felhasználását.”⁷⁴ Ez az alkotmánybírósági állásfoglalás azt támasztja alá,

⁷⁴ 19/1995. (III. 28.) AB határozat (kiemelések tőlünk.)

hogy a közérdekű adatok esetében a magáncélú felhasználás (továbbhasznosítás!) esetében is alkotmányos jogról van szó.

A vonatkozó adatvédelmi biztos gyakorlat ellentmondásosabb. Az uralkodó felfogás szerint – amelynek kifejtése során a biztos a fent hivatkozott AB-határozatot vette alapul – a közérdekű adatok vonatkozásában nem érvényesül a célhozkötöttség követelménye⁷⁵. Tény azonban, hogy az adatvédelmi biztos ezzel ellentétes állásfoglalása is ismeretes: a Magyar Geológiai Szolgálat kezelésében lévő közérdekű adatokkal kapcsolatosan feltett egyik kérdést a biztos úgy válaszolta meg, hogy „[A szolgálatnak f]el kell hívni az adatkérők figyelmét arra, hogy az ingyenesen [...] bárki számára hozzáférhető közérdekű adatok »értékesítése«, anyagi ellenszolgáltatásként történő továbbadása jogszerűtlen és ellentétes a hatályos szabályozással.”⁷⁶ Az állásfoglalásban az adatvédelmi biztos nem jelöli meg, hogy mely „hatályos szabályozással” volna ellentétes az idézett gyakorlat. Más hasonló állásfoglalás az adatvédelmi biztos gyakorlatában nem ismert.

A fenti ellentmondásos gyakorlat azonban éppen elég indokot szolgáltat arra, hogy a jogszabályelőkészítő megfontolja az irányelvben foglalt szabályok tételes átvételét a továbbhasznosítás vonatkozásában: ezt különösen indokolja, hogy az egyes esetekben meghatározható felhasználási feltételek, a kizárólagos megállapodások tilalma illetőleg ex lege, meghatározott határidővel történő megszűnése, az átláthatóságra vonatkozó követelmények csak igen sok áttétellel – több esetben csak a versenyjog közvetítésével - vezethetők le a hatályos magyar jogból. E követelmények pontos meghatározása ráadásul lehetővé teszi azok érvényesülésének hatékony felügyeletét is.

2.3. A SZERZŐI JOG ÉS A HOZZÁFÉRÉS/TOVÁBBI FELHASZNÁLÁS

Az adatvédelmi biztos fent hivatkozott ajánlásában tárgyalja azt is, mely esetekben jelentheti a szerzői jog az információszabadság korlátját. A biztos szerint „[a] szerzői jog és az úgynevezett szomszédos jogok érvényesítése egyes esetekben a Szolgálat által kezelt adatok nyilvánosságának korlátozását jelentheti. A közérdekűség és a szerzői jog konfliktusában azonban az utóbbi csak leszűkítve értelmezhető: a létrejött mű szabad felhasználását korlátozhatja, az annak *nyersanyagát képező* közérdekű adatokét azonban általánosságban nem. A szerzői jog által lefedett mű (tanulmány, megírt konferencia-előadás, publikáció) közvetlen nyersanyagául szolgáló közérdekű adatok nyilvánossága a készülő műre tekintettel átmenetileg korlátozható, e korlátozás azonban legfeljebb a mű nyilvánosságra hozataláig tarthat. A kizárólag a műhöz készített számítások, elemzések a szerző jegyzeteinek, munkaanyagainak

⁷⁵ Az adatvédelmi biztos beszámolója 1997, Adatvédelmi Biztos Irodája, 1998, 130. o.

⁷⁶ Az adatvédelmi biztos beszámolója 1998, Adatvédelmi Biztos Irodája, 1999, 395. o.

tekinthetők, amelyeket nem kell hozzáférhetővé tennie. A kutatás tudományos volta önmagában nem korlátozza a megismerhetőséget.”

Álláspontunk szerint az állásfoglalásban foglaltak az Avtv. értelmezésének kontextusában pontosításra szorulnak a magyar jogban azóta megjelent sui generis adatbázisvédelemre tekintettel. A kérdés az Irányelv átültetése során a következő vonatkozásokban jelenthet problémát:

- az Irányelv 1. cikk (2) bekezdésének b) pontja szerint „[e]zt az irányelvet nem kell alkalmazni [...] olyan dokumentumokra, amelyeken harmadik személyeknek szellemi tulajdonjoga áll fenn”. Ettől függetlenül rendezni kell azt a – magyar jogi környezetben sem elképzelhetetlen – esetet, *amelyben magának a közfeladatot ellátó szervnek áll fenn szellemi tulajdonjoga* a szóban forgó adaton, dokumentumon. A mű integritásához fűződő jog, a szerző nevének feltüntetéséhez való jog, a sui generis adatbázisvédelem által életre hívott jogok ugyanis nem enyésznek el a közérdekű adatok nyilvánosságának következményeképp: az újrahazsnosítás esetén e jogok sorsát megfelelő módon, felhasználási feltételek megfogalmazásával kell rendezni. Ez újabb érvet jelent az irányelv vonatkozó rendelkezéseinek tétéles, vagy azt közelítő átvétele mellett.

- az irányelv 4. cikkének (3) bekezdése szerint abban az esetben, ha az újrahazsnosítási kérelem elutasításának indoka az, hogy a kért dokumentumon harmadik személynek szellemi tulajdonjoga áll fenn, „a közigazgatási szervnek utalnia kell, amennyiben az ismert, a jogosult természetes vagy jogi személyre, vagy adott esetben a felhasználási engedélyt adó személyre, akitől a közigazgatási szerv az érintett anyagot szerezte”. Ez a szabály nem következik a magyar jognak a hozzáférési kérelem (igény) elintézésével kapcsolatos hatályos szabályaiból.

2.4. HOZZÁFÉRÉSI KÉRELEM (IGÉNY) VS. FELHASZNÁLÁSI KÉRELEM

A PSI irányelv II. fejezete szól a további felhasználás iránti kérelmekről. A PSI irányelv szerint a felhasználás céljából történő rendelkezésre bocsátásra és a felhasználási szerződésre vonatkozó ajánlat megtételére „ésszerű határidőt” kell biztosítani, amely „összhangban áll a dokumentumokhoz való hozzáférés iránti kérelmek elintézésének határidejével”. A PSI irányelv egyéb rendelkezés hiányában a kérelem elintézésére 20 munkanapos határidőt szab meg a további felhasználás céljából történő rendelkezésre bocsátásra ill. a felhasználási szerződésre vonatkozó ajánlat megtételére (4. cikk (2) bek.). A határidőt „terjedelmes vagy összetett kérelmek esetében további 20 munkanappal meg lehet hosszabbítani. Ilyen esetekben a kérelmezőt az eredeti kérelem benyújtásától számított három héten belül értesíteni kell arról, hogy a kérelem elintézése több időt vesz igénybe” (4. cikk (2) bek.).

A hazai szabályozási környezetben a hozzáférési kérelem (az Avtv. 2005. évi módosítását követően „igény”) benyújtására és teljesítésére vonatkozó eljárást az Avtv. 20-21. §§-ai tartalmazzák. Lényeges, hogy az itt

szabályozott eljárás és határidő *nem a felhasználás iránti kérelmek* benyújtásáról és kielégítéséről szól, azaz annak megítélése, hogy az Avtv. 20-21. §§-ai tekinthetők-e az Irányelv II. fejezetében foglalt rendelkezések átültetésének, attól függ, hogy kizárható-e annak lehetősége, hogy *bármely közérdekű adatok további felhasználása esetén a további felhasználás körülményeit, módját, feltételeit szabályozó felhasználási szerződés szükséges*. Másképpen fogalmazva: ha a közérdekű adatokhoz történő hozzáférés nyújtását követően *minden esetben szabad* (további feltételekhez nem kötött) a további felhasználás a magyar jog szerint, akkor az Avtv. hivatkozott rendelkezései az Irányelv szabályait megfelelően ültetik át (hiszen a meghatározott határidők rövidebbek, stb) – amennyiben azonban a további felhasználás szerződéses viszony létesítését követeli meg, úgy ezek a szabályok önmagukban nem ültetik át az Irányelv rendelkezéseit. Mint a fentiekben bemutattuk, álláspontunk szerint lehetséges az, hogy közérdekű adatok továbbfelhasználása során a közfeladatot ellátó szerv a magyar jogi környezetben is felhasználási feltételeket kössön ki. Megjegyzendő az is, hogy több tagállami implementáció – amelyeket az alábbiakban tárgyalunk – a hozzáférésre irányuló kérelem (igény) elintézésére egyébként irányadó határidőket rendeli alkalmazni továbbhasznosítás iránti kérelem beérkezése esetében is – álláspontunk szerint ez a megoldás a magyar jogi környezetben is követhető.

A hozzáférési/továbbfelhasználási kérelmekkel kapcsolatos további probléma, hogy az Avtv. 22. §-a szerint „[e] fejezet rendelkezései nem alkalmazhatók a közhitelű nyilvántartásból történő - külön törvényben szabályozott - adatszolgáltatásra.” Ugyanakkor figyelemmel kell lenni az Irányelv hatályának terjedelmére is; az 1. cikk (3) bekezdése szerint „[e]z az irányelv a tagállamok meglévő hozzáférési szabályaira épül, és azokat nem érinti. Ezt az irányelvet nem kell alkalmazni olyan esetekben, amikor a polgárok vagy gazdasági társaságok, a vonatkozó hozzáférési szabályok szerint, csak érdekük bizonyítása esetén juthatnak hozzá dokumentumokhoz”. Ezt a rendelkezést több tagállami szabályozása átveszi. Az ún. közhiteles nyilvántartások esetében tehát az Avtv. 22. §-ából származóan csak olyan nyilvántartások esetében léphet fel az átültetés során mulasztás, amelyek nyilvánosak, a hozzáférés nem kötött érdekelttség igazolásához (márpedig a személyes adatvédelem követelményei miatt a hozzáférés ilyen korlátozása mint tendencia érvényesül a szabályozásban).

2.5. ELEKTRONIKUS ESZKÖZÖK IGÉNYBEVÉTELE

A PSI irányelv 4. cikkének (1) bekezdése a kérelmek elintézése, az ajánlat megtétele esetére is rögzíti azt a követelményt, hogy az adatkezelőknek „lehetőség szerint elektronikus eszközöket kell igénybe venniük”. Az 5. cikk szerint „[a] közigazgatási szerveknek dokumentumaikat, amennyiben ez lehetséges és ésszerű, a rendelkezésre álló formátumban vagy nyelven elektronikus eszközökön keresztül kell elérhetővé tenniük. Ez nem jelent kötelezettséget a közigazgatási szerv számára dokumentumok újbóli

előállítására vagy a kérelemnek megfelelő kiigazítására, illetve dokumentumokból való kivonatok készítésére, amennyiben ez aránytalan, egy egyszerű műveleten túlmutató erőfeszítést jelentene.”

A PSI irányelv e rendelkezése egyrészt módot ad az adatkezelő számára egyes kérelmek elutasítására (pl. amennyiben az nem teljesíthető ésszerű erőfeszítéssel).

Lényeges az a megfontolás, amelyet a PSI irányelv e szabállyal kapcsolatban a preambulumban rögzít. Eszerint „[a] további felhasználás megkönnyítése érdekében, a közigazgatási szerveknek, amennyiben ez lehetséges és ésszerű, dokumentumaikat olyan formátumban kell elérhetővé tenniük, amely nem függ egy meghatározott szoftver alkalmazásától. Ahol ez lehetséges és ésszerű, a közigazgatási szerveknek figyelembe kell venniük a dokumentumok a fogyatékos személyek általi, illetve érdekében történő további felhasználásának lehetőségeit.” A fent idézett szabály szerint az adatokat abban a formában kell rendelkezésre bocsátani, amelyben léteznek (pre-existing format), ám ez utóbbi, a preambulumból kiolvasható szabályozási cél szerint további olyan formátumok is megkövetelhetők, amelyek szoftverfüggetlenséget tesznek lehetővé.

Álláspontunk szerint az Irányelv e rendelkezéseiből eredő jogalkotási kötelezettségének Magyarország a 2005. folyamán elvégzett, az információszabadság megteremtésére irányuló jogalkotással nagyrészt eleget tett.

2.6. DÍJAZÁS

A PSI irányelv 6. cikke szerint „[d]íj szedése esetén a dokumentumok rendelkezésre bocsátásából és további felhasználásának engedélyezéséből eredő teljes bevétel egy ésszerű nyereséghányaddal együtt sem haladhatja meg a dokumentumok gyűjtésének, előállításának, feldolgozásának és terjesztésének költségét. A díjaknak a vonatkozó elszámolási időszakban költségorientáltak kell lenniük, és azokat az érintett közigazgatási szervre vonatkozó számviteli elvekkel összhangban kell kiszámítani.” A 7. cikk szerint „[a] közigazgatási szerv birtokában lévő dokumentumok további felhasználásának feltételeit és általános díjait előzetesen kell rögzíteni és amennyiben lehetséges és ésszerű, elektronikus úton kell közzétenni. Kérelemre, a közigazgatási szervnek meg kell jelölnie a közzétett díj kiszámításának alapját. Az érintett közigazgatási szervnek azt is meg kell jelölnie, hogy mely tényezőket veszi figyelembe az atipikus esetekre vonatkozó díjak számításánál. A közigazgatási szerveknek biztosítaniuk kell, hogy a további felhasználást kérelmezők megfelelő tájékoztatást kapjanak az őket érintő határozatokkal és eljárásokkal szemben igénybe vehető jogorvoslati lehetőségekről.”

A szabályozás tehát - egyes tagállamoknak, így pl. az Egyesült Királyságnak a PSI irányelv alapjául szolgáló Zöld Könyvre adott véleménye nyomán - megengedi ésszerű nyereség érvényesítését. Emögött az a megfontolás húzódik, hogy egyes esetekben a PSI irányelv hatálya alatt álló szervezetek működéséhez elengedhetetlen a szolgáltatások értékesítéséből származó bevétel, sőt, kormányzati cél, hogy az adott szervezet elsősorban ne az adófizetők, hanem a szolgáltatást igénybevevők befizetéseire támaszkodjon.

A fent idézett, a Geológiai Szolgálat kezelésében lévő közérdekű adatokkal kapcsolatos adatvédelmi biztosítási állásfoglalás éppen a Szolgálat számára óriási költségeket okozó adatkéréssel előállított adatok továbbértékesítésének jogszerűségét vitatta. A PSI irányelv szerint „nem kizárt eltérő díjakat megállapítani a kereskedelmi és a nem kereskedelmi célú felhasználásra”⁷⁷. A tagállami implementációk közötti is van olyan, amely különböztet a hozzáférés kereskedelmi és nem kereskedelmi célja között, illetőleg kereskedelmi cél esetében több költségelem érvényesítését teszi lehetővé a díjazás során (lásd részletesen alább, különösen a szlovén és dán példa bemutatásánál).

Nem lehet azonban eltekinteni attól, hogy egyes jogszabályok – esetenként az Avtv. szabályainak is ellentmondva – a PSI irányelv céljainak megvalósulását korlátozó normákat tartalmaznak. Az MTI egyes közérdekű adatok szolgáltatásáért a költségtérítésen felül díjazást kér, amelyet a Tulajdonosi Tanácsadó Testület határoz meg; az Országos Meteorológiai Szolgálat adatainak továbbfelhasználásával kapcsolatos díjtételeket a vonatkozó miniszteri rendelet alapján a szolgálat elnöke a minisztériummal egyeztetve határozza meg⁷⁸. Az adatvédelmi biztos mindkét szerv gyakorlatát kifogásolta⁷⁹. A PSI irányelv valós implementációja csak abban az esetben valósulhat meg, ha a jogalkotó a hozzáférés és a továbbfelhasználás szabályozásán túl rendezzi a közfeladatot ellátó szervek finanszírozásának kérdését is, amely gyakran részben az adatszolgáltatás díjaira építve történik. Az Avtv. és a szektorális – sokszor rendeleti szintű – szabályok közötti ellentmondások abban az esetben is korlátozzák a PSI irányelv céljainak megvalósulását, ha az Avtv. szabályai formálisan megfelelnek az abban rögzített feltételeknek. Tanulmányunk másik fejezetében részletesen ismertettük azokat az adatbázisokat, amelyekben a közszféra által kezelt hazai adatvagyon megtalálható: az ezen adatbázisokra, nyilvántartásokra vonatkozó joganyag átvilágítása a PSI-irányelvben foglalt követelmények érvényesülése szempontjából alapvető fontosságú.

A PSI irányelv 10. és 11. cikke kimondja a további felhasználás megkülönböztető feltételeinek tilalmát a felhasználás hasonló esetei tekintetében, valamint a kizárólagosságit biztosító megállapodások tilalmát. Ezek a szabályok a piaci szereplők számára megteremtik az

⁷⁷ Preambulum 19. bek.

⁷⁸ 12/1992. (IV. 23.) KTM rendelet 6. § (4) bekezdése

⁷⁹ ABI 2005, 146 és ABI 2005, 568

esélyegyenlőséget az állami adatvagyon kiaknázására, s szabályozzák a - kivételes - kizárólagosságot biztosító megállapodás megkötésének feltételeit és felülvizsgálatának rendjét. Ezen szabályok közül egyesek – mint a megkülönböztetés tilalma, a kizárólagos megállapodásokra vonatkozó tilalom – a hatályos magyar jog alapján a versenyjog által tilalmazott tényállásokat valósítanak meg (ám ennek kimondásához a versenyjog által előírt eljárásra van szükség), mások azonban – pl. a létező kizárólagos megállapodásokra vonatkozó megszűnés határidőhöz kötött előírása – a magyar jogból nem következnek. Összességében ezen szabályokkal kapcsolatban is kívánatosnak tartjuk azok tételes átvételét az Eit. szabályai közé.

3. A PSI-IRÁNYELV EGYES RENDELKEZÉSEI ÉS AZOK ÁTÜLTETÉSÉNEK HELYZETE

Az alábbiakban az Irányelv egyes rendelkezéseihez kapcsolódóan vizsgáljuk azt, miként támasztható alá a jelenlegi hazai előírásokkal az átültetés megtörténte, mely megoldásokat alkalmaznak más tagállamok az adott rendelkezés átültetésével kapcsolatban, illetőleg javaslatokat teszünk az implementációt szolgáló jogszabáymódosításokra. Előzetesen elmondható, hogy számos előkérdésben – az Alkotmány 61. § (6) bekezdése terjedelmének értelmezése, a hozzáférés és felhasználás viszonyának meghatározása, a közérdekű adatokból képzett adatbázisok kérdése – az eddigiekben nem kristályosodott ki a jogalkotási folyamatban világos szakmai álláspont, ezért az ezzel kapcsolatos bizonytalanságok következményei csak az átültetés vizsgálata során kerülnek napvilágra. Álláspontunk szerint az Irányelv által előírt jogalkotási kötelezettségnek való megfelelés csak további jogszabáymódosítások útján képzelhető el, amelynek keretében katalogizálni kell az Irányelv céljainak megvalósulását akadályozó (főképpen rendeleti szintű) jogszabályokat, majd széleskörű szakmai egyeztetést követően javaslatot kell tenni az Irányelv átültetését célzó jogszabály-módosításokra (álláspontunk szerint az Eit. módosítására). Szerencsés, hogy a jogalkotás jelenlegi szakaszában már egyes tagállamok mintái is rendelkezésre állnak, sőt, egyes jogszabályoknak már értelmezési gyakorlatáról is beszélhetünk.

3.1. AZ IRÁNYELV ÁTÜLTETÉSE AZ EURÓPAI GAZDASÁGI TÉRSÉGBEN⁸⁰

2007. január 1-ig 20 tagállami értesítette a Bizottságot arról, hogy az irányelv átültetése – részben vagy teljesen - megtörtént, 7 állam még adós volt az értesítéssel. Az alábbiakban előbb az egyes országok főbb jogalkotási lépéseit foglaljuk össze, majd ezek közül Ausztria, Németország és Szlovénia szabályozását az Irányelv megfelelő rendelkezéseinek tükrében külön is elemezzük, különös tekintettel a magyar szabályozási környezetbe átvehető elemekre.

Ausztriában az átültetés részben történt meg, annak fő eszköze a közintézmények információinak továbbhasznosításáról szóló szövetségi törvény (Informationsweiterverwendungsgesetz, IWG). E törvény rendelkezéseit – amelyek az irányelv megoldásait igen pontosan követik – az alábbiakban részletesen ismertetjük. 6 tartomány (Bécs, Karintia, Vorarlberg, Felső-Ausztria, Alsó-Ausztria és Tirol) már megalkotta az újrahasznosítással kapcsolatos saját jogszabályait is.

Belgiumban 2007. januárjára szövetségi szinten még csupán egy törvénytervezet készült, amelyet benyújtottak a Parlamentnek. A vallon közösség megalkotta a tárgyban saját rendeletét, erre készül a francia és a német közösség is.

Bulgáriáról nem áll rendelkezésre adat, az új tagállam információink szerint nem fogadott el a közsféra adatainak újrahasznosításával kapcsolatos jogszabályt.

Csehországban az átültetés több törvénymódosítással és új jogszabályok elfogadásával teljes mértékben megtörtént.

Ciprus 2006-ban elfogadta azt a törvényt, amely az irányelv rendelkezéseinek teljeskörű átültetését szolgálja.

Dániában szintén megtörtént az átültetés: ennek fő eszköze a közsféra információinak újrahasznosításáról szóló 2005. évi 596. törvény, amelynek – az Irányelv szabályait igen pontosan követő - egyes rendelkezéseit az alábbiakban részletesen bemutatjuk. A törvény sajátossága, hogy az az Irányelv rendelkezésein túlmenően, részletesen szabályozza a díjazással kapcsolatos feltételeket, még hozzá nem a továbbhasznosítás célja szerint (mint a szlovén szabályozás; lásd alább), hanem attól függően, hogy a közintézmény adott közfeladata állami forrásokból, vagy bevételekből fedezett. A dán jogalkotó tehát elfogadja

⁸⁰ 2007. január 8-i állapot. A vizsgálatnál a http://ec.europa.eu/information_society/policy/psi/actions_ms/implementation/index_en.htm oldalon található jelentésből indultunk ki, ám ezen túl részletesen vizsgáltuk a már korábban hatályos, illetőleg az irányelv alapján elfogadott tagállami jogszabályok rendelkezéseit is.

azt a helyzetet, amelyben egyes közfeladatok ellátását nem minden adófizető, hanem csak az adott szolgáltatás igénybevevői finanszíroznak; ez utóbbi esetben a továbbhasznosítással kapcsolatos díjban több költségelem érvényesíthető (de megjegyzendő, hogy a díj ebben az esetben is költségalapú – lásd részletesen alább az egyes tagállamok díjazással kapcsolatos szabályainak összehasonításánál).

Észtországban a helyzet sokban hasonlít a magyarországihoz. Az ország információszabadság-törvény (Avaliku teabe seadus) 2001. január 1-én lépett hatályba, és széles körben biztosítja a közadatok nyilvánosságát; a szabályozás igen részletekbe menő, precíz, kitér a személyes adatok védelme és a nyilvánosság közötti konfliktusokra is, stb. A törvényben az adatvédelmi felügyelet számára ad hatásköröket információszabadság-ügyekben is. Észtország a Bizottság számára az irányelvnek történő teljes körű megfelelést jelentett, ám joga nem különbözteti meg a hozzáférést a továbbhasznosítástól, illetőleg nem tisztázott, hogy az Irányelv által ez utóbbival kapcsolatban felállított követelmények érvényesülése (felhasználási feltételekkel kapcsolatos szabályok, megkülönböztetés tilalma, kizárólagos megállapodások tilalma) mennyiben következik a hatályos észt jog egyéb szabályaiból.

Finnországban hasonló a helyzet a finn álláspont szerint az 1999-ben elfogadott, 2002-ben módosított, „a kormányzati tevékenységek nyíltságáról” szóló törvény (Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta) megvalósítja az irányelv rendelkezéseinek átültetését. A törvény rendelkezéseit áttekintve megállapítható, hogy az hagyományos információszabadság-törvény: csak a hozzáférés kérdését szabályozza, nem szól a továbbhasznosításról, az ezzel kapcsolatos felhasználási feltételekről, a megkülönböztetés tilalmáról, az átláthatóságról, a kizárólagos megállapodások tilalmáról.

Görögországban az irányelv rendelkezéseit kifejezetten e célból 2006-ban elfogadott új törvény ülteti át.

Írországban az irányelvet az European Communities (Re-Use of Public Sector Information) Regulations 2005 ülteti át. A szabályozás szorosan követi az irányelvben megfogalmazottakat, annak egyes rendelkezéseire az alábbiakban kitérünk.

Németországban az irányelv rendelkezéseit a közintézmények információinak továbbhasznosításáról szóló törvény (Gesetz über die Weiterverwendung von Informationen öffentlicher Stellen, Informationsweiterverwendungsgesetz, IWG) ülteti át. A német IWG rendelkezései általában pontosan követik az irányelvben foglaltakat; azokat alább részletesen tárgyaljuk.

3.2. AZ IRÁNYELV EGYES RENDELKEZÉSEINEK ÁTÜLTETÉSE

Az alábbiakban - az irányelv rendelkezéseire igazodva - elemezzük a hazai jogi környezetet, egyes figyelemreméltó tagállami megoldásokat, és - ha ez indokolt - javaslatot teszünk az adott szabály átültetésével kapcsolatos jogszabálmódosításra vagy -alkotásra

3.2.1. Tárgy és hatály

3.2.1.1. Az irányelv szabályozása

(1) Ez az irányelv minimum szabályokat állapít meg a tagállamok közigazgatási szervei birtokában lévő dokumentumok további felhasználása, valamint további felhasználása megkönnyítésének gyakorlati eszközei vonatkozásában.

(2) Ezt az irányelvet nem kell alkalmazni:

a) olyan dokumentumokra, amelyek rendelkezésre bocsátása kívül esik az érintett közigazgatási szerveknek a törvények vagy a tagállam más kötelező erejű rendelkezései által, vagy ilyen jogszabályok hiányában, a tagállamok közigazgatási gyakorlatával összhangban meghatározott közfeladatain;

b) olyan dokumentumokra, amelyekben harmadik személyeknek szellemi tulajdonjoga áll fenn;

c) olyan dokumentumokra, amelyekhez való hozzáférést a tagállamok hozzáférési szabályai kizárják, például a következő okokból:

- a nemzetbiztonság (állami biztonság), honvédelem, közbiztonság védelme,

- statisztikai vagy kereskedelmi titoktartás;

d) közszolgálati műsorszolgáltatók és azok alvállalkozóinak, valamint más testületek és azok alvállalkozóinak birtokában lévő olyan dokumentumokra, amelyek közszolgálati műsorszolgáltatási kötelezettségek teljesítéséhez szükségesek;

e) oktatási és kutató intézmények, így iskolák, egyetemek, levéltárak, könyvtárak és kutatóintézetek, valamint adott esetben kutatási eredmények továbbítására létrehozott szervezetek birtokában lévő dokumentumokra;

f) kulturális intézmények, így múzeumok, könyvtárak, levéltárak, zenekarok, operaházak, balett-társulatok és színházak birtokában lévő dokumentumokra;

(3) Ez az irányelv a tagállamok meglévő hozzáférési szabályaira épül, és azokat nem érinti. Ezt az irányelvet nem kell alkalmazni olyan esetekben, amikor a polgárok vagy gazdasági társaságok, a vonatkozó hozzáférési szabályok szerint, csak érdekük bizonyítása esetén juthatnak hozzá dokumentumokhoz.

(4) Ez az irányelv semmilyen módon nem érinti az egyéneknek a közösségi és nemzeti jog szerinti védelmi szintjét a személyes adatok

feldolgozása vonatkozásában, különösen nem változtatja meg a 95/46/EK irányelv szerinti jogokat és kötelezettségeket.

(5) Az irányelv által meghatározott kötelezettségeket annyiban kell alkalmazni, amennyiben azok összeegyeztethetők a szellemi tulajdonjogok védelméről szóló nemzetközi egyezményekkel, különösen a Berni Egyezményrel és a TRIPS-megállapodással.

3.2.1.2. Ausztria

Ausztria a szövetségi és tartományi jog kettősségéből adódóan PSI-irányelv átültetését több jogszabály útján végzi el. 2005. november 18-án hirdették ki a Bundesgesetzblatt-ban a „közintézmények információinak továbbhasznosításáról szóló szövetségi törvényt” (Bundesgesetz über die Weiterverwendung von Informationen Öffentlicher Stellen – IWG).

A törvény *céljaként* a jogalkotó a közintézmények dokumentumai újrahasznosításának megkönnyítését és az „új információs termékek és szolgáltatások” fejlesztésének ösztönzését határozza meg (1. §). A törvény hatálya egyértelművé teszi – a lent idézett német megoldással szemben – hogy a szabályozás nem csak a kereskedelmi, hanem a nem kereskedelmi célú továbbhasznosítást (nich kommerzielle Weiterverwendung) is szabályozza. A hatály meghatározásából következik továbbá, hogy az irányelvnek megfelelően csak olyan dokumentumok továbbhasznosításáról lehet szó, amelyek eredetileg a közintézmény törvényben meghatározott feladatának ellátása keretében születtek (2: § (1) bek.) Az irányelvnek megfelelően mondja ki a szabályozás azt is, hogy a törvény nem érinti a hozzáférésre vonatkozó szabályokat (2. § (2) bekezdése).

3.2.1.3. Dánia

A közszféra információinak újrahasznosításáról szóló 2005. évi 596. törvény sajátossága, hogy annak céljai között a jogalkotó kifejezetten megemlíti a kereskedelmi és nem kereskedelmi célú újrahasznosítást.

3.2.1.4. Írország

Az ír jogszabály az irányelvet követve határozza meg saját tárgyi hatályát. Kiemelésre érdemes, hogy a szabályozás szerint (amely összhangban áll az irányelv által a tagállami hozzáférési szabályokkal kapcsolatban meghatározott viszsonnyal):

„jelen szabályozás nem értelmezhető úgy, mint amely

- érintene bármely, az 1998-as vagy 2003-as adatvédelmi törvényben meghatározott jogot;
- lehetővé tenné valamely közintézmény számára, hogy oly módon tegyen elérhetővé adatokat, amely törvény által tiltott,

- jogilag védett információk rendelkezésre bocsátását írja elő”.

3.2.1.5. Németország

Az IWG a szabályozás célját és hatályát az alábbiak szerint állapítja meg:

„1. § Hatály (Anwendungsbereich)

(1) Ezt a törvényt alkalmazni kell minden közigazgatási szervnél (öffentliche stelle) kezelt információ továbbhasznosítására.

(2) Ezt a törvényt nem kell alkalmazni azokra az információkra,

1. amelyekkel kapcsolatban hozzáférési jog (Zugangsrecht) nem áll fenn
2. amelyek csak jog vagy jogos érdek bizonyítása esetén hozzáférhetők
3. amelynek előállítása nem tartozik az érintett közigazgatási szerv közfeladatainak körébe
4. amelyekre harmadik személynek szerzői vagy szomszédos joga, illetőleg iparjogvédelmi joga van
5. amelyek közszolgálati műsorszóró (öffentlich-rechtliche Rundfunkanstalt), illetőleg annak megbízottjai birtokában vannak, és valamely közszolgálati program vagy műsorszóró feladat ellátását szolgálják
6. amelyek oktatási vagy kutatási intézmények birtokában vannak, ideértve azokat az intézményeket is, amelyek célja a kutatási eredmények transzfere
7. amelyek kulturális intézmények birtokában vannak.

(3) Jelen törvény nem a személyes adatok védelmére vonatkozó rendelkezéseket és a közszervezetek információinak újrahasznosítására kapcsán alkalmazandó egyéb, más jogszabályokból eredő igényeket.”

3.2.2. FOGALOM-MEGHATÁROZÁSOK

3.2.2.1. Az Irányelv szabályozása

Az Irányelv szerint: „ennek az irányelvnek az alkalmazásában a következő meghatározásokat kell alkalmazni:

1. "közigazgatási szerv": az állam, a területi önkormányzatok, közjogi intézmények, valamint az ilyen hatóság vagy hatóságok, illetve közjogi intézmény vagy közjogi intézmények által létrehozott társulások;
2. "közjogi intézmény" minden olyan intézmény,
 - amely kifejezetten közfeladat ellátására jött létre, és amely nem ipari vagy kereskedelmi jellegű, továbbá
 - amely jogi személyiséggel rendelkezik, valamint

- amely pénzügyi fenntartása többségi részben az állam, vagy a területi vagy a települési önkormányzat, vagy egyéb közjogi intézmény feladata; vagy amelynek igazgatása ezen intézmények felügyelete alatt áll; vagy amelynek olyan ügyviteli testülete, igazgatósága vagy felügyelőbizottsága van, amely tagjainak több mint a felét az állam, a területi vagy a települési önkormányzat, vagy egyéb közjogi intézmény nevezi ki;

3. "dokumentum":

a) bármilyen tartalom, függetlenül az adathordozó formájától (papír vagy elektronikus forma, illetve hang, képi vagy audiovizuális eszköz);

b) az ilyen tartalom bármely része;

4. "további felhasználás": a közigazgatási szervek dokumentumainak természetes vagy jogi személyek általi felhasználása olyan kereskedelmi vagy nem kereskedelmi célra, ami kívül esik azon a közfeladat ellátása keretén belüli eredeti célkitűzésen, amire a dokumentumokat előállították. A közigazgatási szervek közötti, kizárólag közfadataik ellátása keretében történő dokumentumcsere nem minősül további felhasználásnak.

5. "személyes adat": a 95/46/EK irányelv 2. cikke a) pontjában meghatározott adat."

3.2.2.2. Ausztria

A törvény személyi hatályát, illetőleg az azt illető kivételeket az IWG az irányelv nyomán szabályozza (3. §), és szintén az irányelvet követik a törvény által használt fogalom meghatározások (4. §). Ezek közül kiemeljük a továbbhasznosítás fogalmát, amely a 4. § 4. pontja szerint:

„a közintézmény birtokában lévő dokumentumok felhasználása valamely jogosult (Rechtsträger) által kereskedelmi vagy nem kereskedelmi célból, amely eltér azon, a közfeladattól következő eredeti céltól, amelynek keretében a dokumentumokat előállították. A dokumentumok közintézmények közötti, kizárólag a közfeladatok ellátása keretében történő cseréje a 2003/98/EK irányelv 2. cikkének 1. pontja szerint nem minősül továbbhasznosításnak”.

3.2.2.3. Dánia

A közszféra információinak újrahasznosításáról szóló 2005. évi 596. törvény rendkívül pontosan követi az irányelv fogalomrendszerét. Feltűnő eltérés csupán a továbbhasznosítás fogalmának meghatározásában található, ahol a dán jogalkotó nem a közintézmények közötti, azok közfadatainak ellátását szolgáló dokumentumcserét, hanem a kereskedelmi célból történő rendelkezésre bocsátást zárja ki a meghatározásból („A közintézmények közötti dokumentumcsere vagy adattár-csere csak abban az esetben minősül újrahasznosításnak, ha a közintézmény az e törvény hatálya alá tartozó dokumentumokat vagy az adatokat kereskedelmi tevékenység céljára bocsátja rendelkezésre”).

Ezzel álláspontunk szerint a dán jogalkotó szélesebb körben határozza meg a kivételi kört, mint az Irányelv.

3.2.2.4. Németország

Az IWG vonatkozó 2. §-a szorosán követi az irányelvet:

„2. § Meghatározások

E törvény alkalmazásában

1. közintézmények

a) helyi önkormányzatok (Gebietskörperschaften), beleértve célvagyonukat (Sondervermögen) is

b) más közjogi és magánjogi jogi személyek, amelyeket azzal a meghatározott céllal alapítottak, hogy nonprofit, közérdekű célokat valósítsanak meg, ha azokat olyan szervek (Stellen), amelyek az a) vagy a c) pont alá tartoznak, magukban vagy másokkal együtt részesedéssel vagy más módon túlnyomórészt finanszírozzák, vagy irányításuk felett felügyeletet gyakorolnak, vagy az ügyvezetést (Geschäftführung) vagy felügyeletet ellátó valamely szerve tagjainak több, mint felét. Ugyanez érvényes abban az esetben, ha a szerv, amely önmagában vagy másokkal együttesen a finanszírozást nyújtotta, vagy az ügyvezetést vagy felügyeletet ellátó szerv többségét meghatározta, az első mondat alá esik, c) azok a szövetségek (Verbände), amelyeknek tagjai az a) vagy b) pont alá esnek.

2. információ minden jel (Aufzeichnung), tárolási módjától függetlenül,

3. továbbhasznosítás az információk minden olyan használata, amely meghaladja a közfeladat teljesítését, és rendszerint ellenszolgáltatás elérését célozza; valamely információ intellektuális kihasználása és az így megszerzett tudás hasznosítása (Verwertung) szabályszerűen nem jelent továbbhasznosítást

4. felhasználásra vonatkozó rendelkezések: azok a rendelkezések, amelyek a információk továbbhasznosítására vonatkozó lényeges kérdéseket szabályozzák

5. személy az Európai Unió minden polgára és bármely tagállamban lakóhellyel vagy székhellyel rendelkező természetes vagy jogi személy.”

3.2.2.5. A hazai helyzet

Az alapfogalmak (közérdekű adat, közfeladatot ellátó szerv) eltérését az 1. pontban már vizsgálat tárgyává tettük, és megállapítottuk, hogy az a gyakorlatban az átültetést nem akadályozza. Lényeges azonban, hogy sem az Avtv. 2005-ben elfogadott módosítása, sem az elektronikus információszabadságról szóló jogi szabályozás nem határozza meg a további felhasználás eseteit, nem különböztet hozzáférés és (további) felhasználás között, magától értetődőként fogadva el az Alkotmány 61. § (1) bekezdésének az Alkotmánybíróság 19/1995. (III. 28.) határozata

alapján alátámasztott értelmezését, amely szerint 61. § (1) bekezdésében foglalt közérdekű adatok terjesztéséhez fűződő jog minden további nélkül, problémamentesen biztosítja az irányelv rendelkezéseinek érvényesülését a magyar jogi környezetben. *Álláspontunk szerint ez nincs így.* Ezt az alábbiakban – a felhasználásra vonatkozó kérelmeket illető szabályozás kapcsán – részletesen kifejtjük; nézetünk szerint szükséges a közérdekű adatok felhasználásának, az ezekre vonatkozó kérelmeknek és a felhasználásai szerződések megkötésének direkt szabályozása a magyar jogban.

3.2.3. A továbbhasznosítás biztosításával kapcsolatos alapelv és a továbbhasznosítás iránti kérelmek

3.2.3.1. Az irányelv szabályozása

Az irányelv szerint: „A tagállamok biztosítják, hogy amennyiben a közigazgatási szervek birtokában lévő dokumentumok további felhasználása engedélyezett, ezeknek a dokumentumoknak a kereskedelmi vagy nem kereskedelmi célú további felhasználására a III. és IV. fejezetben meghatározott feltételek szerint sor kerülhet. Amennyiben lehetséges, a dokumentumokat elektronikus úton kell elérhetővé kell tenni.”

A továbbhasznosítás iránti kérelmekről rendelkező 4. cikk szerint:

„A további felhasználás iránti kérelmek elintézésére vonatkozó követelmények

(1) A további felhasználás iránti kérelmek elintézésére és a dokumentumoknak további felhasználás céljából a kérelmező rendelkezésére bocsátására, illetve – amennyiben felhasználási engedély szükséges – a végleges felhasználási szerződésre vonatkozó ajánlat megtételére a közigazgatási szerveknek ésszerű határidőt kell biztosítaniuk, amely összhangban áll a dokumentumokhoz való hozzáférés iránti kérelmek elintézésének határidejével és ennek során lehetőség szerint elektronikus eszközöket kell igénybe venniük.

(2) Amennyiben a dokumentumok időbeni rendelkezésre bocsátására nem állapítottak meg határidőt vagy más szabályokat, a közigazgatási szerveknek a kérelem kézhezvételétől számított legkésőbb 20 munkanapon belül el kell intézniük a kérelmeket, és a dokumentumokat további felhasználás céljára a kérelmező rendelkezésére kell bocsátaniuk, illetve, amennyiben felhasználási engedély szükséges, részére egy végleges felhasználási szerződésre vonatkozó ajánlatot kell tenniük. Ezt a határidőt terjedelmes vagy összetett kérelmek esetében további 20 munkanappal meg lehet hosszabbítani. Ilyen esetekben a kérelmezőt az eredeti kérelem benyújtásától számított három héten belül értesíteni kell arról, hogy a kérelem elintézése több időt vesz igénybe.

(3) Elutasító döntés esetén, a közigazgatási szervnek adott tagállam vonatkozó hozzáférési szabályaira vagy ezen irányelv, különösen annak 1.

cikke (2) bekezdésének a), b) és c) pontja, illetve 3. cikke alapján elfogadott nemzeti rendelkezésekre való utalással tájékoztatnia kell a kérelmezőt az elutasítás okairól. Amennyiben az elutasító határozat az 1. cikk (2) bekezdésének b) pontján alapul, a közigazgatási szervnek utalnia kell, amennyiben az ismert, a jogosult természetes vagy jogi személyre, vagy adott esetben a felhasználási engedélyt adó személyre, akitől a közigazgatási szerv az érintett anyagot szerezte.

(4) Az elutasító határozatnak utalást kell tartalmaznia a jogorvoslati lehetőségekre, amelyeket kérelmező a határozat megtámadása érdekében igénybe vehet.

(5) Az 1. cikk (2) bekezdése d), e), f) pontja alá tartozó közigazgatási szerveknek nem kell megfelelniük e cikk előírásainak.”

3.2.3.2. Ausztria

Az IWG 5. §-a szabályozza a továbbhasznosítás iránti kérelem (Weiterverwendungsantrag) előterjesztését és feldolgozását. A kérelem minden olyan formában előterjeszhető, amelyet a közintézmény fogadni képes (5. § (1) bekezdés). A kérelemből egyértelműen ki kell derülnie a továbbhasznosítás „tartalmának” (Inhalt), „terjedelmének” (Umfang), és módjának (Art und Weise) – ha ez nem így van, a közintézmény határidő tűzésével pontosításra hívhatja fel a kérelmezőt: ha a pontosítás csak határidő után érkezik meg, a kérelem elbírálásnak határideje újból kezdődik.

Az osztrák szabályozásban is megjelenik az a szabály, amely a továbbhasznosítás iránti kérelmek elbírálásának határidejét az egyébként a hozzáféréssel kapcsolatban meghatározott határidőknek felelteti meg. Ha ilyen határidő nincs meghatározva, a továbbhasznosítással kapcsolatos kérelem elbírálására a közintézmény számára meghatározott határidő 4 hét (5. § (3) bekezdés). Terjedelmes vagy összetett kérelem esetén ez a határidő további négy héttel meghosszabbítható, erről azonban a kérelem benyújtását követő három héten belül értesíteni kell a kérelmezőt (5. § (5) bekezdése).

A fent meghatározott határidőn belül a közintézmény négy módon bírálhatja el a kérelmet:

- a kért dokumentumot teljes terjedelmében hozzáférhetővé teheti továbbhasznosítás céljából;
- a kért dokumentumok részben hozzáférhetővé teheti továbbhasznosítás céljából, ezzel egyidejűleg a kérelmezőt írásban, az okok közlése mellett tájékoztathatja, hogy a kérelmet részben nem teljesíti;
- előterjeszthet végleges (endgültige) szerződési ajánlatot, ha a kért dokumentumok továbbhasznosításához valamely feltételekben történő megállapodás szükséges (ezt az esetet a törvény részletesen szabályozza, lásd alább a 8. § (1) bekezdésének tárgyalását)
- írásban tájékoztathatja a kérelmezőt arról – az okok közlése mellett – hogy kérelmének nem tesz eleget.

Ha ez elutasítás azon alapul, hogy a dokumentumon harmadik személynek szellemi tulajdonjoga áll fenn, akkor – hasonlóan az alább ismertetendő német megoldáshoz – akkor a közintézménynek meg kell jelölnie – ha az számára ismert – a jogosultat, akitől (amelytől) a dokumentumhoz hozzájutott (5. § (4) bekezdése).

A „lehetséges és ésszerű mértékben” a közintézmény köteles a kérelmek feldolgozása és a dokumentumok rendelkezésre bocsátása során is elektronikus utat igénybe venni.

3.2.3.3. Dánia

A dán jogalkotó a kérelmek feldolgozását nagyrészt az irányelvnek megfelelően szabályozza azzal, hogy annál rövidebb, 10 naptári napos határidőt állapít meg az elutasítás indokainak közlésére.

3.2.3.4. Németország

A német az alábbiak szerint rendelkezik a továbbhasznosítás iránti kérelmek feldolgozásáról:

„4. § A kérelmek (Anfragen) feldolgozása; átláthatóság

(1) Az információk továbbhasznosítására vonatkozó kérésekről a közintézmény a kérelem beérkezésétől számított 20 munkanapon belül dönt. Ha a tényállás kiterjedt vagy nehezen megítélhető, a határidő 40 munkanap; a kérelmet benyújtó személyt három héten belül értesíteni kell erről a határidőről. Az első és második mondatban meghatározott határidők nem alkalmazandók, ha a közintézmény maga megfelelő (angemessene) határidőt állapított meg, vagy ilyet jogszabály ír elő. Ha az információkhoz való hozzáférésre vonatkozó kérelmek feldolgozásával kapcsolatos határidő áll fenn, akkor ezt a továbbhasznosításra vonatkozó kérelmek feldolgozására is alkalmazni kell.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott határidőn belül a közintézmény rendelkezésre bocsátja a továbbhasznosítandó információkat, vagy elutasítja a kérelmet. A közintézmény szerződéses ajánlatot is tehet, amely a felhasználásra vonatkozó rendelkezéseket tartalmazhat. A felhasználásra vonatkozó rendelkezéseknek arányosnak kell lenniük, nem vezethetnek a verseny torzulásához, és nem korlátozhatják szükségtelenül a továbbhasznosítás lehetőségeit.

(3) Ha valamely megállapodásban díjazást kötnek ki a továbbfelhasználásért, az információk rendelkezésre bocsátásával (Bereitstellung) és a továbbhasznosítás engedélyezésével kapcsolatos teljes bevétel (e Gesamteinnahmen) nem lépheti túl ezek rendszerezésének, összeállításának, sokszorosításának és terjesztésének megfelelő (angemessene) hasznonkulccsal növelt költségeit. A díjazásnak

a megfelelő elszámolási időszakra vonatkozóan költségorientáltak kell lennie, és azt a közintézményre vonatkozó számviteli alapelvek figyelembevételével kell kiszámítani.

(4) Az általános felhasználásra szánt felhasználásra vonatkozó rendelkezéseket valamint továbbhasznosítással kapcsolatos díjakat előzetesen meg kell határozni, és amennyiben ez technikailag lehetséges és ésszerű, elektronikusan nyilvánosságra kell hozni; az elektronikus nyilvánosságra hozatalra vonatkozó kötelezettség az illetékekre (Gebühren) is kiterjed. Kérelemre a közintézmény megadja a nyilvánosságra hozott díjak számításra vonatkozó alapelveket, valamint azokat a tényezőket, amelyekre egyes előre meghatározott esetekben a díjak kiszámításánál tekintettel lesznek. A közintézmény biztosítja azt, hogy a kérelmezők tájékoztatást kapjanak a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségekről.

(5) Ha a közintézmény a továbbhasznosítás iránti kérelmet teljesen vagy részben elutasítja, közli a kérelmezővel az elutasítás okait és felhívja a figyelmét a jogorvoslati lehetőségekre. Ha az elutasítás az 1. § (1) bekezdés 4. pontján alapul, akkor a közintézmény – ha az számára ismert, és megnevezése megengedett – megnevezi a jogosultat.

(6) Az (1), (2) és (5) bekezdésben meghatározott kötelezettségek nem terhelik az 1. § (2) bek. 5-7. pontjában meghatározott közintézményeket.”

3.2.3.5. Szlovénia

A közadatokhoz való hozzáférésről szóló szlovén törvény (ZDIJZ) a továbbhasznosítás iránti kérelmek elutasításának okaként a következőket szabályozza:

- az információ (a 6. cikk (1) bekezdése szerinti) bizalmas adat, üzleti titok, vagy védett személyes adat;
- az adatot a szellemi tulajdonra vonatkozó jogszabályok védik;
- az információ a közszolgálati rádió, televízió, illetőleg az oktatás, kutatás vagy kultúra terén közfeladatot ellátó szerv tulajdona;
- az adathoz más jogszabály alapján csak arra felhatalmazott személyek férnek hozzá.

A rendelkezésben tükröződik az irányelvben foglalt azon elv, hogy a továbbhasznosítás tagállami szabályozásának a tagállamok hozzáférési szabályaira kell építenie. Kiemeljük ezzel kapcsolatban a szlovén megoldás azon sajátosságát, hogy az kifejezetten az újrahasznosítással kapcsolatban is utal a személyes adatokra – ebben a körben ez a megoldás hasonló a magyar Avtv-nek a személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok nyilvánosságához fűződő érdekek egymásra tekintettel történő értelmezését lehetővé tévő megoldásra. A szlovén megoldás azonban túlmegegy ezen: mint alább, az újrahasznosításra vonatkozó szabályozás felett felügyeletet gyakorló intézményrendszerre

vonatkozó tagállami megoldások bemutatása kapcsán arra rámutatunk, a szlovén jogalkotó az (adattvédelem és információszabadság tekintetében is hatáskörökkel bíró) információs biztos hatásköreit egészítette ki a közadatok újrahasznosítása feletti felügyeletet lehetővé tevő hatáskörökkel. Ez a megoldás lehetővé teszi azt, hogy a közérdekű adatok nyilvánosságára (információszabadságra) vonatkozó, a jogalkalmazó által már kidolgozott esetjogra ráépüljön az újrahasznosítással kapcsolatos joggyakorlat is. Mint az alább bemutatott szlovén példa mutatja, ez valóban meg is történt: az információs biztos gyakorlatában ténylegesen megjelentek az újrahasznosítással kapcsolatos ügyek. A modell követése – a magyar adattvédelmi biztos által 1995 óta formált, az adattvédelemmel és információszabadsággal kapcsolatos konfliktusokkal kapcsolatos esetjog fejlettségére tekintettel – Magyarországon is megfontolandó.

3.2.3.6. A hazai helyzet

A 3. cikket az Alkotmány 61. § (1) bekezdése az Avtv. 20. § (1) és (5) bekezdései ültetik át a magyar jogba.

E ponton érintjük a közhiteles nyilvántartások problémáját. Az Avtv. 22. §-a szerint „E fejezet rendelkezései nem alkalmazhatók a közhitelű nyilvántartásból történő - külön törvényben szabályozott - adatszolgáltatásra.” A fenti alapelvből következően azonban a közhiteles nyilvántartások közérdekű adattartamára (amely hozzáférési korlátozások alá nem esik), alkalmazni kell az Irányelv III. és IV. fejezetében meghatározott követelményeket. Mivel azonban ezen adatokra nem terjed ki az Avtv. III. fejezetének hatálya, ezért az ilyen adatok vonatkozásában az átültetés elmaradt, még abban az esetben is, ha az Avtv. hozzáférésre vonatkozó szabályait megfeleltetjük az Irányelv továbbfelhasználásra vonatkozó rendelkezéseivel.

Ez a probléma számos, egymástól sokban különböző, ám igen lényeges adatbázisokat érint, pl. a következőket:

- az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény 4. § (1) alapján működő ingatlan-nyilvántartás;
- az 1997. évi CXLV. törvény alapján működő cégnyilvántartás;
- a Nemzeti Akkreditáló Testület szervezetéről, feladat- és hatásköréről, valamint eljárásáról szóló 2005. évi LXXVIII. törvény szerint az akkreditált szervezetekről vezetett nyilvántartás;
- Magyar Köztársaságban forgalomba hozatalra engedélyezett gyógyszerek közhiteles nyilvántartása, amelyet az Országos Gyógyszerészeti Intézet vezet (az emberi alkalmazásra kerülő gyógyszerekről és egyéb, a gyógyszerpiacot szabályozó törvények módosításáról szóló 2005. évi XCV. törvény 26. § (3) bekezdése),

és számos egyéb nyilvántartás (mozgókép-törvény alapján hazai filmek nyilvántartása, barlangok nyilvántartása, hajórajstrom, stb.). Ezen nyilvántartások nyilvános közérdekű adattartalma az irányelv hatálya alatt

van, ám azokra nem érvényesül a nemzeti jog által meghatározott hozzáférési eljárás.

A további felhasználás iránti kérelmekkel kapcsolatban álláspontunk szerint az Alkotmány 61. § (1) bekezdéséből még az Alkotmánybíróság 19/1995. (III. 28.) határozata nyomán sem következik az, hogy a további felhasználás közérdekű adatok esetében minden olyan esetben feltétel nélkül megtörténhet, amikor a hozzáférés engedélyezett. Álláspontunk szerint a hivatkozott határozat helyes értelmezése szerint a felhasználást a közérdekű adatot kezelő – ha az adat közérdekű adatnak minősül – valóban engedélyezni köteles, *ám nem feltétel nélkül*. Kiemelendő, hogy az Avtv. III. fejezetében foglalt szabályozás kifejezetten a hozzáférés kérdését rendezi, vagyis a felhasználás *feltételeit* nem szabályozza. Az irányelv rendelkezéseit nem kell átültetni az adatok azon köre vonatkozásában, amelyek vonatkozásában „harmadik személyeknek” szellemi tulajdonjoga áll fenn (1. cikk (2) bek. b), ám nem kizárt, hogy magának az adatkezelőnek áll fenn szellemi tulajdonjoga a dokumentum vagy dokumentumegyüttes felett (lásd pl. szolgálati találmány esetét, vagy a Geológiai Szolgálat adatainak vonatkozásában a hivatkozott jogesetet, stb.). Még jelentősebb az az eset, ha egy szabad hozzáférésű adatbázisról van szó: álláspontunk szerint ilyen esetben az adatkezelő szerv minden további nélkül minősülhet az adatbázis előállítójának (lásd a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (Szt.) 84/A §-át), és a közérdekű adatokhoz való hozzáférés Avtv-ben rögzített szabályai, sőt, még az egyes közérdekű adatok egyes teljesen szabad továbbhasznosíthatósága esetén is kétséges, hogy ilyen esetekben az adatbázis jelentős részének kimásolása, a példányok terjesztésével az adatbázis nyilvánosságához közvetítése, stb. felhasználási szerződés keretein kívül történhet. Ezekben az esetekben az Szt. a magáncélú felhasználás kérdését megfelelően rendezi, így a (hazai) információszabadság-jog által hagyományosan feltételezett helyzet (magáncélú, illetőleg a vélemény szabadság gyakorlását segítő célú) adatkérés ilyen akadályba nem ütközik (lásd Szt. 84/C § (1) bekezdés), ám – álláspontunk szerint – nyitott kérdés az, hogy a kifejezetten további felhasználási célú olyan adatkérések, amelyek valamely állami adatbázis egészére vagy jelentős részére irányulnak, értelmezhetők-e az Alkotmány 61. § (1) bekezdése és az Avtv. keretei között. Nézetünk szerint kifejezetten rögzíteni kell a közérdekű adatokat tartalmazó adatbázisok ilyen továbbhasznosítására vonatkozó szabályokat az Eit-ben (amely rendelkezés az Szt. 84/A § (1) bekezdésének alkalmazásában eltérő törvényi rendelkezésnek minősülne).

3.2.4. Formátumok

3.2.4.1. Az Irányelv szabályozása

Az irányelv 5. cikkében foglalt szabályozás szerint:

„A rendelkezésre álló formátumok

(1) A közigazgatási szerveknek dokumentumaikat, amennyiben ez lehetséges és ésszerű, a rendelkezésre álló formátumban vagy nyelven elektronikus eszközökön keresztül kell elérhetővé tenniük. Ez nem jelent kötelezettséget a közigazgatási szerv számára dokumentumok újbóli előállítására vagy a kérelemnek megfelelő kiigazítására, illetve dokumentumokból való kivonatok készítésére, amennyiben ez aránytalan, egy egyszerű műveleten túlmutató erőfeszítést jelentene.

(2) Ezen irányelv alapján a közigazgatási szervek nem kötelezhetők bizonyos dokumentumok előállításának folytatására azzal a céllal, hogy azokat a magán- vagy közszféra szervezetei tovább felhasználják.”

3.2.4.2. Ausztria

A törvény 6. §-a szól a rendelkezésre álló formátumokról: a rendelkezés hűen követi az irányelv 5. cikkében megfogalmazottakat: engedélyezés esetén a közintézménynek a dokumentumokat bármely rendelkezésre álló formátumban és nyelven szolgáltatni kell, amennyiben az lehetséges és ésszerű, elektronikus úton. Ugyanakkor a továbbhasznosításra tekintettel az intézmény nem köteles valamely dokumentum előállítására, ennek megfelelő módosítására (anpassen), vagy továbbfejlesztésére (6. § (1) bekezdése). A 6. § (2) bekezdése az irányelv 5. cikkének második fordulatára épül: ha a kérelem a dokumentum kivonatára irányul, ezeket az intézmény nem köteles előállítani, ha ez aránytalan, valamely egyszerű műveletet (operation, Handhabung) meghaladó ráfordítással járna.

3.2.4.3. Dánia

A szabályozás pontosan követi az Irányelvet. A közszféra információinak újrahasonosításáról szóló 2005. évi 596. törvény 7. cikkének (2) bekezdése ezen túl felhatalmazza a tudomány, technológia és fejlesztésügyi minisztert, hogy a pénzügyminiszterrel egyetértésben a dokumentumok újrahasonosításával kapcsolatban használt formátumok, interface-ek tekintetében szabályokat alkosson.

3.2.4.4. A hazai helyzet

Az Irányelv e cikkét az Avtv. 20. § (3) bekezdése ülteti át, „az egyedileg igényelt adatról kiállított másolatért költségtérítés állapítható meg, a közzétett adat bárki számára ingyen hozzáférhető”. Az irányelvi rendelkezés átültetése álláspontunk szerint megfelelő, mivel adott esetben a másolathoz való jog biztosításával a jogalkotó túllép a hozzáféréshez való jogon. Az elektronikus eszközökön történő elérhetővé tétel szabályait implementálja az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvény is.

3.2.5. Díjazás

3.2.5.1. Az Irányelv szabályozása

Az irányelvnek a díjazásra vonatkozó elvekről szóló 6. cikke szerint

„Díj szedése esetén a dokumentumok rendelkezésre bocsátásából és további felhasználásának engedélyezéséből eredő teljes bevétel egy ésszerű nyereséghányaddal együtt sem haladhatja meg a dokumentumok gyűjtésének, előállításának, feldolgozásának és terjesztésének költségét. A díjaknak a vonatkozó elszámolási időszakban költségorientáltak kell lenniük, és azokat az érintett közigazgatási szervre vonatkozó számviteli elvekkel összhangban kell kiszámítani.”

3.2.5.2. Ausztria

Az IWG 7. §-a, amely a költségtérítés kérdését rendezi, szóról szóra követi az irányelv 6. cikkének rendelkezését: „Díj szedése esetén a dokumentumok rendelkezésre bocsátásából és további felhasználásának engedélyezéséből eredő teljes bevétel egy ésszerű nyereséghányaddal együtt sem haladhatja meg a dokumentumok gyűjtésének, előállításának, feldolgozásának és terjesztésének költségét. A díjaknak a vonatkozó elszámolási időszakban költségorientáltak kell lenniük, és azokat az érintett közigazgatási szervre vonatkozó számviteli elvekkel összhangban kell kiszámítani.”

3.2.5.3. Dánia

A dán jogalkotó az irányelvhez képest részletesebben szabályozza a díjazás kérdését, s egyéb tagállami megoldásoktól eltérően nem a továbbhasznosítás célja szerint differenciál az érvényesíthető díjelemek között. A közsféra adatainak továbbhasznosításáról szóló 2005. évi 596. törvény 8. szakasza a következőképpen rendelkezik:

„Díjazás

8. szakasz

1. Ha dokumentumokat vagy adattárakat továbbhasznosítás céljából hozzáférhetővé tesznek, díjazás köthető ki. Abban az esetben, ha díjazást kötöttek ki, a díj nem haladhatja meg a hozzáférhetővé tétellel határköltségét, vagyis a terjesztéssel és a dokumentumok vagy adattárak esetleges továbbfejlesztésével (enhancement) kapcsolatos költségeket, ideértve azon interface-ek létesítését, amelyek szükségesek lehetnek a kérelmező kérelmének teljesítéséhez.

2. Ha a dokumentumokat vagy adattárakat bevételből fedezett közcélú tevékenység (revenue-financed public production activity) keretében hozták létre, vagyis a szerv fő feladatát részben vagy egészben e bevételekből finanszírozzák, a díj túlmehet az (1) bekezdésben meghatározottakon annyiban, hogy egészben vagy részben fedezze a dokumentumok vagy adatok belső előállításának költségeit.

3. A közintézményeknek dokumentumaik és adattáraik újrahazsnosításáért előzetesen fix standard díjakat kell meghatározniuk.

4. A közintézményeknek kérelemre részteles tájékoztatást kell adniuk a kiszabott díj kiszámításának alapjáról. Az intézménynek azt is közölnie kell, hogy milyen tényezőket vettek figyelembe atipikus esetekben a díj kiszámításakor.”

3.2.5.4. Németország

Az IWG 4. §-ának vonatkozó, szorosán az irányelvre épülő (3)-(4) bekezdése szerint:

„(3) Ha valamely megállapodásban díjazást kötnek ki a továbbfelhasználásért, az információk rendelkezésre bocsátásával (Bereitstellung) és a továbbhasznosítás engedélyezésével kapcsolatos teljes bevétel (e Gesamteinnahmen) nem lépheti túl ezek rendszerezésének, összeállításának, sokszorosításának és terjesztésének megfelelő (angemessene) haszonkulccsal növelt költségeit. A díjazásnak a megfelelő elszámolási időszakra vonatkozóan költségorientáltnak kell lennie, és azt a közintézményre vonatkozó számviteli alapelvek figyelembevételével kell kiszámítani.

(4) Az általános felhasználásra szánt felhasználásra vonatkozó rendelkezéseket valamint továbbhasznosítással kapcsolatos díjakat előzetesen meg kell határozni, és amennyiben ez technikailag lehetséges és ésszerű, elektronikusan nyilvánosságra kell hozni; az elektronikus nyilvánosságra hozatalra vonatkozó kötelezettség az illetékekre (Gebühren) is kiterjed. Kérelemre a közintézmény megadja a nyilvánosságra hozott díjak számításra vonatkozó alapelveket, valamint azokat a tényezőket, amelyekre egyes előre meghatározott esetekben a díjak kiszámításánál tekintettel lesznek. A közintézmény biztosítja azt, hogy a kérelmezők tájékoztatást kapjanak a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségekről.”

3.2.5.5. Szlovénia

A közadatokhoz való hozzáférésről szóló törvény (ZDIJZ) 34a §-a szerint az adatszolgáltató – amelynek meg kell jelölnie kérelmében a továbbhasznosítás célját (kereskedelmi/nem kereskedelmi), díjat szedhet a kereskedelmi célú továbbhasznosításért. Ez a szabály kifejezetten az irányelven alapul, és annak megfelelően azt mondja ki, hogy az

adatszolgáltató a felszámított díj a dokumentumok gyűjtésének, előállításának, feldolgozásának és terjesztésének költségéből, illetőleg ésszerű nyereséghányadból állhat. *Ez a szabály azonban nem alkalmazandó hozzáférés, illetőleg nem kereskedelmi célú továbbhasznosítás esetében.* Az ilyen esetekben (lásd alább a szlovén információs biztos gyakorlatából a topográfiai térképek nem kereskedelmi célú újrahasznosításával kapcsolatos jogesetet), *csak az adatszolgáltatással, másolással, stb. járó költséget* kell megfizetni. Az interneten ingyenesen elérhetővé tett dokumentumok újrahasznosításáért nem számolható fel díj.

3.2.5.6. A hazai helyzet

A fentiek alapján álláspontunk szerint nem kizárt az, hogy közérdekű adatok kereskedelmi célú továbbhasznosítása esetén ésszerű nyereséghányadot megállapító díjazást írjon elő a jogalkotó, az pedig mindenképpen szükséges, hogy – a felhasználás fentiekben említett általános kérdései mellett – a díjazás kérdése is külön szabályozást nyerjen. Ez célszerűen oly módon – az Eit. módosításával, illetőleg az önálló adatvagyon-törvény keretei között, hogy az – a szlovén illetőleg a dán példa nyomán célok szerint differenciáltan, vagy továbbra is egységesen – a felhasználás ellenértékét is az irányelvben meghatározott maximumban határozza meg.

E ponttal kapcsolatos az a probléma, hogy az Avtv. fent hivatkozott rendelkezésétől függetlenül számos jogszabály a másolatkészítés költségeitől független, azokkal nem arányos igazgatási szolgáltatási díj fizetését írja elő. A probléma az adatvédelmi biztos figyelmét is felkeltette, aki már 2004. decemberében figyelmeztetett arra, hogy az Országos Meteorológiai Szolgálat, valamint elnöke hatásköréről szóló 12/1992. (IV. 23.) KTM rendelet azon szabályai, amely szerint a betekintés rendjét valamint a továbbfelhasználásért fizetendő díjtételeket évente határozzák meg (illetőleg a helyzet, amelyben az OMSZ működését részben ezekből a díjakból finanszírozzák), „tarthatatlanok”⁸¹..) Nézetünk szerint önmagában nem aggályos az, ha a továbbfelhasználás ellenértékeként – az irányelv által megszabott keretek között – díjazást állapítanak meg, ám az irányelv fenti szabályát célszerű törvényi szinten, a továbbfelhasználásra vonatkozó általános szabályok mellett rögzíteni.

Álláspontunk szerint a dán példa figyelemreméltó egyrészt az igénybevevőktől közvetlenül származó bevételekből, illetőleg a költségvetésből finanszírozott megkülönböztetését illetően, másrészt a határhaszon fogalmának használata miatt. Ez a szabályozás figyelemmel van azokra a finanszírozási modellekre, amelyekben nem kizárólag költségvetési forrásokból fedezik valamely közfeladat ellátásának költségeit (lásd az OMSZ példáját). Fel kell hívni a figyelmet arra, hogy a

⁸¹ Az adatvédelmi biztos beszámolója 2004, Adatvédelmi Biztos Irodája 2005, 570. o.

dán jogalkotó ebben az esetben is *költségalapú* díjazást állapít meg, csupán az érvényesíthető költségelemeket határozza meg bővebben.

3.2.6. Átláthatóság

3.2.6.1. Az Irányelv szabályozása

Az irányelv 7. cikk szerint:

„Átláthatóság

A közigazgatási szerv birtokában lévő dokumentumok további felhasználásának feltételeit és általános díjait előzetesen kell rögzíteni és amennyiben lehetséges és ésszerű, elektronikus úton kell közzétenni. Kérelemre, a közigazgatási szervnek meg kell jelölnie a közzétett díj kiszámításának alapját. Az érintett közigazgatási szervnek azt is meg kell jelölnie, hogy mely tényezőket veszi figyelembe az atipikus esetekre vonatkozó díjak számításánál. A közigazgatási szerveknek biztosítaniuk kell, hogy a további felhasználást kérelmezők megfelelő tájékoztatást kapjanak az őket érintő határozatokkal és eljárásokkal szemben igénybe vehető jogorvoslati lehetőségekről.”

3.2.6.2. AUSZTRIA

Az IWG 9. §-a az irányelv átláthatóságról szóló 7. cikkét és a gyakorlati intézkedésekről szóló 9. cikkét ülteti át: a dokumentumok további felhasználására vonatkozó általános feltételeket és általános díjakat előzetesen kell rögzíteni, és – lehetőleg az interneten – közzétenni. Kérelemre a közintézménynek meg kell jelölnie a közzétett díj kiszámításának alapját, illetőleg azt, hogy mely tényezőket veszi figyelembe az atipikus esetekre vonatkozó díjak számításánál. A gyakorlati intézkedések körében az osztrák törvény a közintézmény kötelezettségeként – az általános szabályon felül, amely szerint a továbbhasznosításra rendelkezésre bocsátható dokumentumokhoz történő hozzáférést meg kell könnyíteni – két esetet szabályoz: a legfontosabb, továbbhasznosítás céljából elérhető dokumentumra vonatkozó listák, jegyzékek vezetésének kötelezettségét, amelyet megfelelő módon – és lehetőség szerint az interneten – kell közzétenni, valamint információs pontok (Informationsstellen) felállításának és információt adó személyek (Auskunftspersonen) kinevezésének kötelezettségét.

3.2.6.3. Dánia

A közsféra adatainak továbbhasznosításáról szóló 2005. évi 596. törvény 9. szakasza az átláthatóság kérdésében az irányelvet pontosan követő szabályozást tartalmaz.

3.2.6.4. Németország

A német szabályozás e kérdésben az irányelvet követő megoldással él (lásd a 4.2.5.4. pontot).

3.2.6.5. A hazai helyzet

Álláspontunk ebben az esetben is az 5. és 6. cikkeknel írtaknak megfelelő azzal, hogy e rendelkezés átültetését az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvény melléklete II. 17. pontjában elvégezte (ennek értelmében az általános közzétételi listába tartoznak „a közfeladatot ellátó szerv kezelésében lévő közérdekű adatok felhasználására, hasznosítására vonatkozó általános szerződési feltételek”, ezek keretében a díjak).

3.2.7. Felhasználási engedélyek

3.2.7.1. Az Irányelv szabályozása

Az irányelv felhasználási engedélyekről szóló 8. cikke szerint:

„(1) A közigazgatási szervek engedélyezhetik a dokumentumok további felhasználását feltételek nélkül, vagy feltételeket támaszthatnak a vonatkozó kérdéseket szabályozó felhasználási szerződések útján. E feltételek nem korlátozhatják szükségtelenül a további felhasználás lehetőségeit és nem szolgálhatnak a verseny korlátozására.

(2) Azokban a tagállamokban, ahol felhasználási szerződések alkalmazására kerül sor, a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a közsféra dokumentumainak további felhasználására – az egyedi felhasználási kérelmekhez igazítható – vonatkozó általános felhasználási szerződési feltételek digitális formátumban elérhetőek és elektronikusan feldolgozhatóak legyenek. A tagállamoknak valamennyi közigazgatási szervet ösztönözniük kell az általános felhasználási szerződési feltételek alkalmazására.”

3.2.7.2. Ausztria

A törvény 8. §-a szól a továbbhasznosítás feltételeiről. A szabályozás itt sem okoz meglepetést: az irányelv felhasználási engedélyekről szóló 8. cikkének rendelkezéseit átvéve annyit rögzít, hogy a közintézmény szerződésben rögzítheti a dokumentumok továbbhasznosításának feltételeit, „amelyben a felhasználás lényeges kérdéseit szabályozzák”. A felhasználás feltételei nem korlátozhatják szükségtelenül a dokumentumok továbbfelhasználását, illetőleg nem hátráltathatják a piaci versenyt (8. § (2) bekezdése).

3.2.7.3. Dánia

A dán törvény e kérdésben az irányelvnek megfelelő, azt követő szabályozást tartalmaz.

3.2.7.4. Németország

A német IWG 4. § (2) bekezdése szerint „A közintézmény szerződéses ajánlatot is tehet, amely a felhasználásra vonatkozó rendelkezéseket tartalmazhat. A felhasználásra vonatkozó rendelkezéseknek arányosnak kell lenniük, nem vezethetnek a verseny torzulásához, és nem korlátozhatják szükségtelenül a továbbhasznosítás lehetőségeit.”

3.2.7.5. A hazai helyzet

Álláspontunk ebben az esetben is az irányelv 5. és 6. cikkeinek átültetésével kapcsolatban írtaknak megfelelő azzal, hogy e rendelkezés átültetését az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvény melléklete II. 17. pontjában elvégezte (ennek értelmében az általános közzétételi listába tartoznak „a közfeladatot ellátó szerv kezelésében lévő közérdekű adatok felhasználására, hasznosítására vonatkozó általános szerződési feltételek”).

3.2.8. Gyakorlati intézkedések

3.2.8.1. Az irányelv szabályozása

Az irányelv gyakorlati intézkedésekről szóló 9. cikke szerint

„A tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a felhasználókat a további felhasználásra rendelkezésre álló dokumentumok keresésében olyan gyakorlati intézkedések segítsék, mint a fő dokumentumokat tartalmazó, lehetőleg online módon elérhető jegyzékek, illetve a decentralizált jegyzékekkel összekapcsolt internetes portálok.”

3.2.8.2. Ausztria

Gyakorlati intézkedésként az osztrák IWG a közintézmény kötelezettségeként szabályozza: a legfontosabb, továbbhasznosítás céljából elérhető dokumentumra vonatkozó listák, jegyzékek vezetését, amelyet megfelelő módon – és lehetőség szerint az interneten – kell közzétenni, valamint információs pontok (Informationsstellen) felállításának és információt adó személyek (Auskunftspersonen) kinevezésének kötelezettségét.

3.2.8.3. Dánia

A dán törvény 11. szakasza szerint

„1. A közintézménynek listát kell közzétennie az e törvény szerint újrahasonosítás céljából rendelkezésre álló dokumentumokról és adattárakról.

2. Ha a közintézmény úgy határoz, hogy valamely hasznosítás céljából rendelkezésre álló meghatározott dokumentum vagy adattár a továbbiakban nem áll ilyen célból rendelkezésre, vagy azokat a közintézmény a továbbiakban nem aktualizálja, haladéktalanul köteles ezzel kapcsolatban – ha lehetséges, elektronikus úton – határozatot közzétenni.”

3.2.8.4. A hazai helyzet

Az irányelv e rendelkezéseit azt Avtv. 19. § (2) bek. és az Einfotv. 7–8. §-a ülteti át.

3.2.9. A megkülönböztetés tilalma

3.2.9.1. Az Irányelv szabályozása

Az irányelv 10. cikke szerint:

„ (1) A további felhasználás feltételei nem lehetnek megkülönböztetőek a további felhasználás hasonló esetei körében.

(2) Amennyiben a dokumentumoknak egy közigazgatási szerv a további felhasználója olyan kereskedelmi tevékenysége körében, amely kívül esik közfeladatai ellátásán, az e tevékenység céljára rendelkezésre bocsátott dokumentumok tekintetében ugyanazokat a díjakat és feltételeket kell alkalmazni, mint más felhasználókkal szemben.”

3.2.9.2. Ausztria

Az IWG-nek a diszkrimináció tilalmáról (Nichtdiskriminierung) szóló 10. §-a hűen ülteti át az Irányelv 10. cikkét, ám megoldása meg is haladja azt. Az (1) bekezdés szerint a további felhasználás díjai és feltételei nem lehetnek megkülönböztetőek a további felhasználás hasonló kategóriái esetében: az szinte pontosan az irányelv 10. cikkének (1) bekezdésében foglalt szabály, bár külön rögzíti a díjazás terén történő megkülönböztetés tilalmát is. A (2) bekezdés szerint „ha a közintézmény birtokában lévő dokumentumok ilyen szerv saját – a közfeladatán kívül első – gazdasági tevékenységének kiinduló alapjául szolgálnak, az e tevékenység céljára rendelkezésre bocsátott dokumentumok tekintetében ugyanazokat a díjakat és feltételeket kell alkalmazni, mint más felhasználókkal szemben” – a szabály pontosan megfelel az Irányelv 10. cikk (2) bekezdésének (bár az irányelv német fordítása alapján a szöveg pontosabb, mint a magyar változat). Az IWG a diszkrimináció tilalma keretében rögzíti az irányelvben a kizárólagos megállapodások tilalmáról szóló szakaszban szereplő követelményt is, amely szerint „A dokumentumok további felhasználásának lehetősége valamennyi potenciális piaci szereplő számára nyitva kell hogy álljon, akkor is, ha egy vagy több piaci szereplő már hasznosít e dokumentumokon alapuló, többletértékkel bíró termékeket.”

3.2.9.3. Dánia

A közsféra adatainak továbbhasznosításáról szóló 2005. évi 596. törvény 9. szakasza az irányelvnek megfelelő szabályozást tartalmaz: a dokumentumok és adattárak újrahasznosítására vonatkozó feltételeknek a továbbhasznosítás hasonló eseteire vonatkozóan megkülönböztetéstől mentesnek kell lenniük (3. bekezdés); a 4. bekezdés kifejezetten rögzíti azt a követelményt, amely szerint a „dokumentumokat és adattárakat ugyanolyan terjedelemben és ugyanolyan feltételekkel kell magáncégek rendelkezésére bocsátani, mint közintézmények kereskedelmi céljaira”.

3.2.9.4. Németország

A szabályozás e pontján a német IWG 3. §-a is hűen követi az irányelv megoldását:

„3. § Az azonos bánásmódra vonatkozó igény (Gleichbehandlungsanspruch)

(1) Az azokat továbbhasznosításra rendelkezésre bocsátó közintézmények rendelkezésére álló információk továbbhasznosításával kapcsolatos döntéseknél minden személyt azonos módon kell kezelni. Ez a törvény nem alapoz meg az információkhoz való hozzáférésre irányuló igényt.

(2) Amennyiben az információkat a közintézmény saját üzleti tevékenységéhez alapanyagként továbbhasznosítja, erre ugyanazok az ellenszolgáltatások és rendelkezések alkalmazandók, mint bármely más személy esetében.

(3) Amennyiben az információk továbbfelhasználása lehetséges, azokat bármely kért formátumban és nyelven rendelkezésre kell bocsátani, amelyben a közintézménynél rendelkezésre állnak; amennyiben lehetséges, azokat elektronikusan kell továbbítani. Az információk kivonatát rendelkezésre kell bocsátani, kivéve ha az a közintézmény számára aránytalan ráfordítással járna.

(4) [lásd alább a kizárólagos megállapodások tilalmára vonatkozó pontnál]"

3.2.9.5. A hazai helyzet

E rendelkezést az Ebktv. 1. §, 4. §, 7–9. §, 30. § ülteti át. A követelmény a a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény 11. § (2) bekezdésének g) pontjából is levezethető, ám álláspontom szerint a rendelkezést célszerű lenne – a felhasználás szabályaival együtt – vagy az Eit-ben, vagy az önálló adatvagyon-törvényben rögzíteni.

3.2.10. Kizárólagosságot biztosító megállapodások tilalma

3.2.10.1. Az Irányelv szabályozása

Az irányelv vonatkozó 11. cikke szerint:

„(1) A dokumentumok további felhasználásának lehetősége valamennyi potenciális piaci szereplő számára nyitva kell hogy álljon, akkor is, ha egy vagy több piaci szereplő már hasznosít e dokumentumokon alapuló, többletértékkel bíró termékeket. A dokumentumok felett rendelkező közigazgatási szervek és harmadik személyek közötti szerződések vagy egyéb megállapodások nem biztosíthatnak kizárólagos jogokat.

(2) Amennyiben azonban egy közérdekű szolgáltatás nyújtásához kizárólagos jog szükséges, ilyen kizárólagos jog biztosítása indokának jogosságát rendszeresen, de legalább három évente felül kell vizsgálni. Az ennek az irányelvnek a hatálybalépését követően megkötött, kizárólagosságot biztosító megállapodásoknak átláthatónak kell lenniük és azokat nyilvánosságra kell hozni.

(3) Azok a már létrejött, kizárólagosságot biztosító megállapodások, amelyek nem felelnek meg a (2) bekezdés szerinti kivételnek, a szerződés lejártakor, de legkésőbb 2008. december 31-én megszűnnek.”

3.2.10.2. Ausztria

Az IWG az Irányelv 11. cikke (1) bekezdésének első mondatában rögzített követelményt – vagyis egy vagy több piaci szereplő által már az adatokon alapuló hozzáadott értékkel bíró termékek előállításánál a többi piaci szereplő számára történő hozzáférhetővé tételt – nem e körben, hanem a

diszkrimináció tilalma keretében szabályozza (lásd fent). Az IWG e körben az kizárólagos jogot keletkeztető szerződések és más megállapodások általános tilalmát mondja ki (11. § (1) bekezdés),

Az irányelv 11. cikk (2) pontjában foglalt, a közérdekű szolgáltatás körében kötött kizárólagos jogokra vonatkozó szabályt az IWG 11. § (2) bekezdése ülteti át. Ez a bekezdés rögzíti, hogy közérdekű szolgáltatás nyújtása esetén nem érvényesül az (1) bekezdés, ugyanakkor rögzíti azt az irányelvi követelményt, hogy amennyiben egy közérdekű szolgáltatás nyújtásához kizárólagos jog szükséges, ilyen kizárólagos jog biztosítása indokának jogosságát rendszeresen, de legalább három évente felül kell vizsgálni. Az osztrák szabályozás – álláspontunk szerint figyelemreméltó és követendő – sajátossága, hogy kifejezetten előírja olyan rendelkezés felvételét a kizárólagos jogot biztosító szerződésbe, amely a rendkívüli felmondás jogát (besonderes Kündigungsrecht) biztosítja a közintézménynek abban az esetben, ha a rendszeres felülvizsgálat azzal az eredménnyel jár, hogy a kizárólagosságot biztosító megállapodás alapjául szolgáló körülmények már nem állnak fent. Az Irányelvnek megfelelően szabályozza a 11. § (2) bekezdése azt a követelményt, amely szerint a 2003. december 31-ét követően kötött kizárólagosságot biztosító megállapodásoknak átláthatónak kell lenniük és azokat nyilvánosságra kell hozni – az osztrák szabályozásra jellemző módon ebben az esetben is többletkövetelményként megfogalmazva, hogy „lehetőleg az interneten”. A (2) bekezdésben meghatározottakon kívüli kizárólagosságot biztosító megállapodásokkal kapcsolatban – az Irányelv 11. cikkének (3) bekezdésével összhangban - az IWG 11. § (3) bekezdése kimondja, hogy azok 2008. december 31-ével megszűnnek.

3.2.10.3. Dánia

A dán törvény 10. szakasza pontosan követi az irányelv rendelkezéseit, attól érdemben nem tér el, illetőleg többletkövetelményeket nem állapít meg. A kizárólagos megállapodások ex lege megszűnésének határnapját a dán jogalkotó is 2008. december 31-ében állapította meg.

3.2.10.4. Németország

A német IWG vonatkozó 3. § (4) bekezdése szerint: „A közintézmények információinak továbbhasznosításával kapcsolatos szabályok nem nyújthatnak kizárólagos jogokat. Ez a szabály nem érvényes akkor, ha valamely, közintézmények információinak továbbhasznosítására vonatkozó kizárólagos jog valamely közérdekű szolgáltatás nyújtása érdekében szükséges. Az ilyen jog megalapozottságát rendszeresen, legalább három évente felül kell vizsgálni. A 2003. december 31-ét követően hozott, kizárólagos jogról szóló szabályoknak tisztának és egyértelműnek kell lenniük, valamint azokat nyilvánosságra kell hozni. A már fennálló kizárólagos jogok, amelyek nem minősülnek a 2. mondat szerint, megszűnnek a szabály hatályának megszűntekor (Ablauf), azonban legkésőbb 2008. december 31-én.”

3.2.10.5. A hazai helyzet

Álláspontunk szerint – a fentebb kifejtetteknek megfelelően – az Alkotmány közérdekű adatok nyilvánosságát kimondó rendelkezéséből az irányelv összes követelményének hazai érvényesülése nem következik, ezért célszerű volna az irányelv rendelkezésének tételes rögzítése – a további felhasználásra vonatkozó egyéb rendelkezések mellett – az Eit-ben, vagy az adatvagyon-törvényben. A hatályos szabályozásoknak a tartalmi és formai alkotmányosság követelményeinek biztosítását meg kell teremteni, a közérdekű adatok nyilvánosságának korlátozása nem lehet rendeleti szinten, a személyes adatok feletti önrendelkezési jogra vonatkozó szabályok pedig ugyancsak törvényi rendelkezéseket igényelnek.

Az irányelv 11. cikk (2) bekezdésében foglalt kivételes koncesszióra nézve a jelenlegi szabályok megfelelő kiindulópontot nyújtanak, azzal, hogy a koncessziós szerződés-kötési lehetőségnek valóban arra a kivételre kell szorítkoznia, amit az irányelv előír, nevezetesen ha egy közérdekű szolgáltatás nyújtása másképpen nem elképzelhető, és ezt a feltételt rendszeresen és érdemben megvizsgálják és felülvizsgálják.

A koncesszióról szóló 1991. évi XVI. törvény preambuluma szerint a kizárólagos állami, önkormányzati, valamint a csak az állam vagy az önkormányzat hatáskörébe tartozó tevékenységek gyakorlásának egyik módja a koncesszió.

A koncessziós törvény szerint a közutak és műtárgyaik, a csatornák, valamint a regionális és helyi közművek működtetése, a bányászati kutatás és kitermelés, az ezzel összefüggő bányászati melléktevékenységek, a csővezetékes termékszállítás és tárolás, a hasadó és sugárzó anyagok előállítása és forgalmazása, a szerencsejátékok szervezésére és működtetésére irányuló tevékenység, a menetrend alapján trolibuszal végzett közforgalmú - közúti személyszállítás adható koncesszióba. A szabályozás esetlegessége (nem világos például, miért miért éppen a trolibusz-üzemeltetés adható koncesszióba) mellett ezeket figyelembe kell venni az adatvagyon koncessziós szabályainak átgondolása előtt.

A nemzeti adatvagyon koncessziós hasznosítása nem minden információs vagyonelemre alkalmazható. A koncessziós hasznosításhoz szükség van törvényi felhatalmazásra. A koncesszió mindenekelőtt olyan ismeretekre piaci értékesítésére alkalmazható melyeknek egyfelől van piacuk, de ugyanakkor a kereslet a vállalkozó tőkebevonási kötelezettségét csak annyiban fedezi, amennyiben a hasznosításra meghatározott időre kizárólagos jogot szerezhethet. Azaz a hasznosítás viszonylag nagy befektetést igényel, míg a szolgáltatás piaca korlátozott. A statikus információk (például a földtani adatok) továbbá megítélésünk szerint kevésbé alkalmasak a koncessziós hasznosításra, mert a koncessziós időszak lejártja után is a koncessziós kezén maradnak. Itt a koncessziós dolog természetének különösségére kell utalni, arra, hogy az autópályát a

koncesszió időtartamának lejárta után a koncessziós átadja a koncesszióba adóknak, de ez az információvagyon esetében az ilyen kötelezettség korlátozottan működhet. Az olyan típusú információk, amelyek folyamatosan változnak, mint például a jogszabályok, a meteorológiai adatok, a gazdaságstatisztika adatai a koncessziós hasznosítás szempontjából ezek szerint kedvezőbbek. Hasonló a helyzet a könnyen ellenőrizhető piac esetében, vagy az olyan esetben, amikor – hatékonysági megfontolásból – közhatalmi adatgazdálkodási feladatot adnak koncesszióba, ami tartalmában nem áll messze a kiszervezéstől. Például a nonprofit szervezetek nyilvántartására, és a nyilvántartásból történő adatszolgáltatásra törvényi felhatalmazással az állam koncessziós pályázatot írhat ki, és függetlenül az adatok változásának dinamizmusától, a koncessziós idő lejártával a tevékenységet az adott jogalany vonatkozásában megszünteti vagy másnak ítéli oda.

A koncessziós törvény szerint⁸² az állam, illetőleg az önkormányzat a koncessziós szerződést a belföldi és külföldi természetes és jogi személyekkel, valamint ezek jogi személyiség nélküli társaságaival kötheti meg. Ugyanakkor a koncessziós pályázat nyertesének - ha ágazati törvény eltérően nem rendelkezik - belföldi székhelyű gazdasági társaságot (a továbbiakban: koncessziós társaság) kell alapítania.⁸³ Nem látjuk általános akadályát – különösen az EU tagállamainak jogalanyai esetén – az adatvagyon hasznosításából a külföldiek kizárásának

Az általános szabályok szerint a szerződéskötést pályáztatásnak kell megelőznie. A pályázatok általában, kivéve a honvédelmi, illetőleg a nemzetbiztonsági érdekek védelmének esetét (de ilyenkor ki kell kérni az Országgyűlés illetékes bizottságának véleményét), nyilvánosak. A pályázatot rendszerint az illetékes miniszter, ha önkormányzati kötelezettség teljesítését érinti, az érintett önkormányzat egyetértésével (néhány esetben véleményének kikérésével)⁸⁴ írja ki. Az adatvagyon tekintetében is lényegében így kell történnie.

Az önkormányzat nevében a pályázat kiírására és annak elbírálására a képviselőtestület jogosult, a szerződést a polgármester köti meg.

A nyilvános pályázati felhívást a jelenlegi szabályok szerint legalább két országos napilapban, az önkormányzati pályázatot a helyi napilapban is meg kell hirdetni, a pályázatok benyújtására nyitva álló idő lejárta előtt legalább harminc nappal. Zártkörű pályázatra az érdekelteket egyszerre, közvetlenül kell a pályázatra felhívni.

A kiírásnak többek között tartalmaznia kell

- az elbírálásának szempontjait,
- a tevékenység meghatározását,
- az átengedés időtartamát,
- gyakorlására meghatározott földrajzi-közigazgatási illetve a virtuális térre vonatkoztatott egységeket,

⁸² 1991. évi XVI. törvény 3. § (1)

⁸³ 1991. évi XVI. törvény 20.§

⁸⁴ Más esetekben (7/A.§) az illetékes gazdasági kamara véleményét kell kikérni.

- a koncesszió gyakorlásának jogi, pénzügyi feltételeit,
- a koncessziós szerződés idő előtti megszűnésének feltételeit,
- az arra vonatkozó tájékoztatást, hogy a koncessziós szerződésben foglaltak betartásának ellenőrzése kapcsán az államot (önkormányzatot) milyen jogosítványok illetik meg,
- ha ez nem szükséges, a koncessziós díj legkisebb összegét,
- az adatállomány átadásának, visszaszolgáltatásának szabályait, biztosítékait
- a koncesszióba adott tevékenység árképzési szabályait⁸⁵.

Az elbírálásról a döntést hozónak emlékeztetőt kell készítenie, mely értelemszerűen tartalmazza: „a beérkezett pályázatok adatainak összefoglalását; a legkedvezőbb pályázat elfogadásának részletes indokait, a kikötött biztosítékok megfelelőségének értékelését,... a koncessziós díj megfizetésének módjára és mértékére vonatkozó adatok ismertetését,...a jogosultnak a koncesszióval érintett piacon - a koncessziós szerződés révén - előálló pozíciójának adatait és jellemzését”. A nyilvános pályázatok elbírálásáról készített emlékeztetőben foglaltak közérdekű adatnak minősülnek.⁸⁶

„Az állam, illetőleg az önkormányzat nevében eljáró személy, illetve szerv csak azzal a pályázóval köthet szerződést, aki a pályázatot megnyerte. A pályázat nyertese az, aki összességében az állam, illetőleg az önkormányzat számára a kiírásnak megfelelő legkedvezőbb ajánlatot tette.”⁸⁷ A koncessziós szerződés határozott időtartamra köthető, melynek a koncessziós törvény szerinti leghosszabb ideje harmincöt év. Az adatvagyon hasznosítására lényegesen rövidebb maximált időtartamú szerződést látunk reálisnak: tíz-tizenöt évet, nem kizárva annak meghosszabbíthatóságát. Ebben a tekintetben (az eredeti időtartam felével lehetséges meghosszabbíthatóság) érdemes figyelembe venni a koncessziós törvény eddigi gyakorlatának tapasztalatait.

A koncesszió jogosultja annak tárgyán rendszerint nem szerez tulajdonjogot, a feldolgozott ismeretek, hasonlóan a koncessziós szerződés alapján kitermelt természeti kincs feletti tulajdonjog-szerzés lehetőségéhez, ebben a vonatkozásban kivétel lehet. Azaz a koncesszió jogosultja a hozzáadott érték következtében létrejött dologkapcsolat felett a fent jelzett logika alapján tulajdonjogot szerezhet. Az állam által kötött koncessziós szerződésből származó koncessziós díjakat elkülönítetten kell nyilvántartani; ezek felhasználásáról az Országgyűlés az éves költségvetési törvényben külön határoz.

A Koncessziós törvény rendelkezései egészében alkalmasak arra, hogy a nemzeti adatvagyon koncessziós felhasználásának elveit és szabályait is meghatározza. Jogtechnikai szempontból ésszerűnek látszik ezt a Koncessziós törvény módosításaként megfogalmazni, oly módon, hogy az

⁸⁵ Vö: 1991. évi XVI. törvény 8.§

⁸⁶ Uo: 9/A.§

⁸⁷ Uo. 11.§

adatvagyon koncessziós szabályaival kapcsolatos rendelkezésekről szóló fejezetet illeszthet a jogalkotó a törvénybe.

3.2.11. Intézmények és gyakorlat

3.2.11.1 Ausztria

Figyelemreméltó az irányelvet az osztrák jogba átültető IWG azon megoldása, amely szerint a kérelmet benyújtó személy „a 13. § szerinti per megindítása előtt azokkal a jogvitákkal kapcsolatban, amelyek a közintézmény birtokában lévő dokumentumok további felhasználásával kapcsolatosak”, békéltető testülethez (Schlichtungstelle) fordulhat. A testület a 12. § (2) bekezdése szerint három tagból áll: egy-egy tagot a vitában álló felek jelölnek, ők pedig egy elnököt választanak; az elnökkel kapcsolatban követelmény, hogy „az ügyben érdektelen személynek kell lennie, és nem állhat olyan kapcsolatban valamely féllel, amely elfogulatlanságát kétségessé teszi”. A (3) bekezdés szerint a kérelmezőnek bizonyítható módon kell eljuttatnia a szóban forgó kérelmet, és meg kell neveznie a békéltető testület általa jelölt tagját is. Ezt követően a közintézménynek két hét áll rendelkezésre, hogy megnevezze saját jelöltjét, majd ezt követően a két tagnak további két hete van az elnök megválasztására: ha bármelyik lépés a meghatározott határidőn belül nem történik meg, a per ezt követően azonnal megindítható. Egyébként a testületnek az elnök megválasztásától számítva három hónap áll rendelkezésre arra, hogy létrehozza az egyezséget: ez azt jelenti, hogy az elnök sikeres megválasztásától számított három hónapig nem lehet pert indítani az IWG-vel kapcsolatos jogvita tárgyában. Ha a kérelmező nem fordul békéltető testülethez, a közintézmény nem jelöl tagot, a tagok nem tudnak megegyezni a megadott határidőn belül az elnök személyében, illetőleg a békéltetésre rendelkezésre álló három hónap nem hoz eredményt, úgy az IWG-vel kapcsolatos jogviták rendezése a rendes bírói útra tartozik (13. §).

3.2.11.2. Németország

Az IWG nem tartalmaz intézményi, illetőleg hatáskörökre vonatkozó rendelkezést az 5. §-ban foglalt szabályon kívül: „e törvény alapján felmerülő jogviták közigazgatási útra tartoznak”.

3.2.11.3. Szlovénia

Figyelemre méltó, és egyben álláspontunk szerint a magyarországi jogi környezetben is követendő (lásd erről a következtetéseket) megoldás az, ahogyan a szlovén jogalkotó a személyes adatok védelméért és a „közadatok” – magyar terminológia szerint közérdekű és közérdekből nyilvános adatok – nyilvánosságáért felelős információs biztos (Informacijski pooblaščenec) hatáskörei közé utalta a közintézmények birtokában lévő adatok újrahaznosítása feletti felügyeletet is.

Az információs biztosról szóló törvény (Zakon o Informacijskem pooblaščenju, a Szlovén Köztársaság hivatalos lapja, 2005/113. szám) 2. szakasza szerint:

(1) Az információs biztos autonóm, független állami szerv, amelynek hatásköre a következőkre terjed ki:

- azon döntésekkel kapcsolatos fellebbezések (appeals, pritožbi) elbírálása, amellyel valamely szerv megtagadta a kérelmező hozzáférés iránti kérelmét vagy valamely más módon megsértette a közinformációkhoz való hozzáféréshez vagy azok továbbhasznosításához fűződő jogot, és a fellebbezési eljárás keretében felügyelet gyakorlása a közinformációkhoz való hozzáférésről szóló törvény és az annak alapján elfogadott jogszabályok rendelkezéseinek alkalmazása felett,
- a személyes adatok védelméről vagy a Szlovéniából történő személyesadat-továbbításról szóló törvény és más jogszabályok érvényesülése feletti felügyelet gyakorlása, illetőleg az ezen jogszabályokban meghatározott feladatok ellátása,
- azon döntésekkel kapcsolatos fellebbezése elbírálása, amelyekben az adatkezelő megtagadja a személyes adatok védelméről szóló törvényben meghatározott adatra, kivonatra, listára, vizsgálatra, igazolásra, információra magyarázatra, átiratra vagy másolatra vonatkozó kérelmet.

Az információs biztos mind a fent hivatkozott törvény, mind a szlovén adatvédelmi törvény rendelkezéseinek érvényesítése felett felügyeletet gyakorol. A közintézmények birtokában lévő adatok újrahasznosításával kapcsolatos joganyag ráadásul élő jog: az alábbi példakkal kívánjuk illusztrálni azt, hogy a szlovén információs biztos kifejezetten pozitív szerepet visz az újrahasznosítás előtti gátak lebontásában, ráadásul ennek során a személyes adatok védelmével kapcsolatos hatáskörei lehetőséget adnak számára arra is, hogy az adatvédelmi érdekek érvényesülésére is tekintettel legyen. (Hasonló helyzetben van a magyar adatvédelmi biztos, aki ilyen esetekben támaszkodhatna immár tizenkét éves, az adatvédelem és információszabadság, illetőleg információszabadság és üzleti titok közötti konfliktusok kapcsán kialakult értelmezési gyakorlatára az újrahasznosítási esetekben is. Ezek az esetek ugyanis – mint arra a szlovén példa is utal – számos esetben személyes adatok védelmével kapcsolatos kockázatokat vetnek fel. Megjegyezzük: ezzel kapcsolatban a magyar adatvédelmi biztos remélhetően a szlovén hatóságnál nagyobb súlyt helyezne a személyes adatok védelméhez fűződő érdek érvényesítésére.)

A **Szlovén Legfelsőbb Bíróság** adatbázisaival kapcsolatos jogesetben (021-21-2006) az információs biztosnak abban kellett állást foglalnia. A kérelmező a bíróságok által kezelt számos adatbázisához kívánt teljes egészét újrahasznosítás céljából hozzájutni: így a szlovén bíróságok összes közigazgatási jogi, gazdasági jogi, végrehajtási, (egyéni és kollektív) munkaügyi, fizetési meghagyás kibocsátására irányuló ügyek (illetőleg ezen ügyek fellebbezési szakban történő tárgyalásához kapcsolódó ügyek) teljes adatbázisához; ezen túl a teljes cégnyilvántartáshoz. Az ügyben az információs biztos a közadatokról való

hozzáférsről szóló törvény rendelkezéseit értelmezte: ez a törvény olyan információszabadság-törvény, amely azonban – a magyar Avtv-től és Eitv-től eltérően - meglehetősen pontosan követi az Irányelv fogalomrendszerét és megoldásait – a magyar joghoz hasonlóan kimondja a közigazgatási szervek által kezelt közadatok nyilvánosságát, és meghatározza – az Irányelv nyomán – a további felhasználás fogalmát, annak feltételeit is.

A szlovén törvény fontos rendelkezése – ebben eltér a fent ismertetett, az irányelvet szinte szóról szóra követő osztrák és német megoldástól -, hogy a felhasználási engedély akadályként kifejezetten nevesíti azt az esetet, amelyben a kért adat "védett személyes adat" vagy üzleti titok. Ebben az ügyben a biztos elsősorban az üzleti titokként történő minősülés lehetőségét vizsgálta: vagyis azt, hogy az igényelt dokumentumok – vagyis a bírósági dokumentumok összessége, így egyes cégek Szlovénia bíróságai által tárgyalt peres és nemperes ügyeinek teljes anyaga – a társaságok üzleti titkának minősül-e. Nem feltétlenül értünk egyet a szlovén adatvédelmi biztos azon végkövetkeztetésével, amely szerint "az üzleti szereplők számára kétség kívül jelentős kárt okozna az, ha ezekhez az iratokhoz illetéktelenek is hozzájutnának. Nagy erőfeszítést igényel az adatok gyűjtése, rendszerézése, és egységbe szervezése: ezek az információk, ha nyilvánosan elérhetők, kétség kívül hatással vannak az üzleti szereplők nyilvánosságban megjelenő képére, ebből következően szakmai hírnevükre, amely változásokat okozhat az üzleti szereplő piaci értékében, vagy a piaci helyzetében. Az üzleti szereplők jóhírnevének védelme közvetlen összefüggésben áll a piaci értékével. Ebből következően az az információ, amely ilyen nagy mértékben formálhatja valamely társaság jóhírnevét, üzleti titoknak minősül." Bár az érvelés adott esetben a nyilvánosság, illetőleg az újrahasznosítás körét korlátozza – és az üzleti szereplőkre vonatkozó védelem kiterjesztésével kifejezetten emlékeztet a magyar adatvédelmi biztos gyakorlatban az elmúlt években teret nyert (bár nem az üzleti titok intézményére alapuló, hanem a közérdekből nyilvános adat fogalmával operáló, illetőleg az adatvédelmi jellegű védelem jogi személyekre történő kiterjesztését kívánatosnak tekintő) értelmezésre, maga az a tény, hogy az információs biztos együttesen értelmezheti az újrahasznosításra vonatkozó szabályokat a személyes adatok és az üzleti titkok védelmére vonatkozó jogszabályokkal, nagy jelentőségű.

Szintén igen érdekes az információs biztos állásfoglalása a cégnyilvántartás adataival kapcsolatban: ebben az esetben a biztos megsemmisítette az újrahasznosítás megtagadásával kapcsolatos határozatot, vagyis utat engedett a szlovén cégnyilvántartás teljes adattartalmát illető újrahasznosításnak, és utalt az implementáló szlovén törvényben is szereplő megoldásra, amely szerint az újrahasznosítás díja nem haladhatja meg az adatok gyűjtésének, rendelkezésre bocsátásának, újbóli előállításának illetőleg terjesztésének költségeit, valamint ésszerű nyereséghányadot – ugyanakkor rögzíti azt is, hogy az interneten szabadon elérhető anyagok újrahasznosításáért cserébe nem számítható fel díj. Még érdekesebb az állásfoglalásnak a cégnyilvántartás személyes

adattartamával kapcsolatos része: ebben az információs biztos felhívja a figyelmet arra, hogy az adatok az újrahasznosítás során is kizárólag a személyes adatkezelésre meghatározott eredeti célból kezelhetők (!). Megjegyezzük, hogy – ezen követelménynek a magyar adatvédelmi jogi gyakorlatban magától értetődő érvényesülése mellett – a hazai adatvédelmi jogot alkalmazó biztosnak álláspontunk szerint más (a személyes adatok védelméhez fűződő érdeket kiemeltébb módon érvényesítő) következtetésre kellene jutnia.

A szlovén információs biztos másik, az újrahasznosítással kapcsolatos döntése (021-54/2006) a **topográfiai térképek** adattartamának újrahasznosításával kapcsolatos, és számos ponton (kötségviselés kérdése, illetőleg a PSI-irányelvet átültető jogszabállyal ellentétes, azt megelőzően elfogadott jogi szabályozás megítélésének kérdése) tanulságos, mivel érinti a GKM E-Gazdaság Főosztálya által a hazai adattovábbhasznosítási piacon működő szereplők részvételével szervezett szakmai egyeztetésen felvetett, ezeket a szereplőket Magyarországon is érintő és foglalkoztató kérdéseket.

A kérelmezőt a Szlovén Földmérési Hivatal (Geodetska uprava Republike Slovenije) utasította el, amikor az ország teljes területére vonatkozóan újrahasznosítási kérelmet terjesztett elő a következő dokumentumok legújabb verziója tekintetében:

- topográfiai alaptérképek, 1:5000-es és 1:10000-es méretarányban,
- állami topográfiai térképek 1:25000-es méretarányban,
- a magasságokra vonatkozó digitális modellek,
- ortofotók (1:5000-es méretarányban), színesben és fekete-fehérben.

A kérelmező a kért dokumentumok kívánatos formátumát is megjelölte (TIF, JPG, illetőleg a magasságra vonatkozó adatok esetében XYZ vagy GRD), illetőleg vállalta az adatok rendelkezésére bocsátásával járó költségek kifizetését, valamint előzetes tájékoztatást kért ezekről a költségekről. A kért dokumentumok alapján a kérelmező a világ első, elektronikus úton, az Interneten is elérhető barlang-kataszterét kívánta elkészíteni.

A hivatal azonban elutasította a kérelmet: az elutasítás oka az volt, a földmérési adatokról az adatok újrahasznosítását szabályozó, a PSI-irányelvet átültető törvényt megelőzően elfogadott rendelet kifejezetten szól, ráadásul oly módon, hogy tételesen meghatározza a szóban forgó adatok rendelkezésre bocsátásáért felszámolandó díjakat. A hivatal ezért úgy érvelt, hogy mivel a kérelmező a kérdést rendező speciális jogszabály (rendelet) alapján, az abban meghatározott feltételek mellett és költségek megfizetésével minden további nélkül hozzájuthat a kérelem tárgyát jelentő adatokhoz, nem indokolt, hogy a kérelmet a közadatokhoz való hozzáférést szabályozó törvény alapján teljesítsék. (Ez az érvelés jellemzően felmerül a nyilvánosságot korlátozni kívánó, illetőleg az újrahasznosítást akadályozni kívánó szereplők részéről: a közelmúltban Magyarországon történt kísérlet arra, hogy az Eit. rendelkezéseit mint az Avtv-hez képest különös jogot értelmezve szorítsák az Eit-ben

(kötelezően) előírt adatszolgáltatási kötelezettségre az Avtv-ben általános előírt hozzáférési jogosultságot. A szektorális jogalkotás tehát veszélyeket is hordoz: bár konkretizálhatja a hozzáférés és felhasználás feltételeit az adott szektor jellemzőinek megfelelően, a szektorspecifikus jogszabályok le is ronthatják az általános normában előírt követelményeket. Mint javaslatunk között kiemeljük, álláspontunk szerint ezért is szükséges a közadatvagyronra vonatkozó joganyag – általunk e tanulmány keretei között megkezdett – átvilágítása és a szektorális jogszabályok mellett az Irányelv alapelveinek általános hatállyal történő rögzítése, és intézményi oldalon a megfelelő hatáskörökkel bíró, a jogszabály érvényesülését folyamatosan figyelemmel kísérő szervezet kijelölése, esetleg létrehozatala).

A vizsgálat során a hivatal hivatkozott arra is, hogy a kért információ rendkívül nagy mennyiségű (annak tárolásához 43 DVD szükséges), és ilyen nagy mennyiségű adat szolgáltatása a hivatal munkatársai számára rendkívül nagy munkaterhet jelent.

Szintén felmerült a vizsgálat során annak kérdése, hogy mely adatok minősülnek egyáltalán "közadatnak" (public information) – a hivatal úgy érvelt, hogy ilyennek csak a nyers adatsorok minősíthetők, ám a kért dokumentumok nem: ezeket a hivatal a nyers adatsorokból (ráadásul külső vállalkozók bevonásával) állítja elő, s azok szolgáltatásáért díjat szed. Az információs biztos azonban a vonatkozó jogi szabályozás vizsgálata után megállapította, hogy ezen adatok szolgáltatását az több pontos is, mint a hivatal közérdekből ellátandó közfeladatát határozza meg, és kifejezetten a feladatai közé tartozik (és nem kereskedelmi célból) többek között a kérelem tárgyát képező térképek előállítására is.

Az információs biztos mindennek alapján az adatok szolgáltatására kötelezte a hivatalt, és nem fogadta el a lex specialis-ra történő hivatkozást sem: adott esetben a jogszabályok hierarchiájának elvéből következően tartotta megengedhetetlennek, hogy a hivatal a PSI-irányelvet átültető törvény rendelkezéseivel szemben a rendeletben foglaltakra hivatkozzék. Mivel a közadatokhoz való hozzáférést szabályozó törvény végrehajtási rendeletében az adatok szolgáltatásáért felszámolható díjtételeket az adatszolgáltatás költségében maximálták (ettől csak kereskedelmi célú adatszolgáltatás esetében lehet eltérni – lásd fent), adott esetben a nonprofit felhasználást tervező kérelmezőnek csak a DVD-k árát kellett megfizetnie.

3.2.11.4. A hazai helyzet

Álláspontunk szerint a szlovén példa nyomán a jogalkotónak az Avtv-ben és/vagy az Eit-ben, továbbá szektorális törvényekben meghatározott, az újrahazsnosítással kapcsolatos szabályok érvényesülésének felügyeletével kapcsolatban az országgyűlés adatvédelmi biztosának kellene hatásköröket biztosítania.

MELLÉKLETEK

1.SZ. MELLÉKLET: ELEKTRONIKUS ADATHORDOZÓN TÁROLT FÖLDTANI-GEOFIZIKAI ADATOK SZOLGÁLTATÁSA

ELEKTRONIKUS ADATHORDOZÓN TÁROLT FÖLDTANI-GEOFIZIKAI ADATOK					
Adatcsoport	Megnevezés	Adattartalom [mértékegység]	Egység	Formátum	Ár (Ft)
JELENTÉS	Bibliográfiai adatbázis	bibliográfiai adatok	jelen s	A/D	25/50
FÚRÁSOK	Fúrási adatbázisok	azonosítók	fúrás	A/D	25/50
		koordináták	fúrás	A/D	75/150
		egyéb (földtani) adatok	fúrás	A/D	130/260
GRAVIMETRIA	Gravimetriai alappont (0-rendű bázis)	Nehézségi gyorsulási érték (g) [m/s ²]	pont hely z	D+P	2 800
	Gravimetriai alappont (I.-II. rendű bázis)	Nehézségi gyorsulási érték (g) [m/s ²]	pont	D	1 400
	Bouguer anomália adata szabályos rácsba interpolálva	Rácsponti gravitációs anomália (Δg) [mgal]	pont	D	68
	Bouguer anomália adata a mérési ponton	Gravitációs anomália (Δg) [mgal]	pont	D	68
	Alacsonyabb rendű gravimetriai adatpont gravitációs adatsora (0-rendű)		pont	D	167
	Eötvös inga mérési adata	Gravitációs gradiens (grad) [mgal/m]	pont hely z	D+P	280
	Gravitációs-mágneses térképek (másodlagos feldolgozás térképi ábrázolása is)	A/4 formátum		oldal	
nagyobb formátumban			m ²	p	13 260
MAGNETOMETRIA	Mágneses alappont	Totális mágneses tér (T, D, I, Z) [nT]	pont hely z	D+P	1 400
	Alacsonyabb rendű magnetometriai adatpont a totális mágneses tér adataival (T)		pont	D	265
	Magnetometriai adata a mérési ponton	Mágneses tér komponense (ΔT, ΔZ, ΔH) [nT]	pont	D	68
	Mágneses adata szabályos rácsba interpolálva	Rácsponti mágneses tér komponense [nT]	pont	D	68

ELEKTRONIKUS ADATHORDOZÓN TÁROLT FÖLDTANI-GEOFIZIKAI ADATOK

Adatcsoport	Megnevezés	Adattartalom [mértékegység]	Egység	Forma	Ár (Ft)
GEOELEKTRONIKUS ADATOK (Egyenáramú és Elektromágneses Szondázások)	Magnetotellurikus szondázás (MTS)	Frekvencia (f) [Hz], Komplex impedancia (Z)	Szondázás görbe	D	177
	Vertikális elektromos szondázás (VESZ)	ABMN-táv \otimes [m], látszólagos ellenállás (ρ) [Ω m]		P/D	700/700
	Elektromágneses frekvencia szondázás (FDEM)	Frekvencia (f) [Hz], Hz/Hr, fázistolás ($d\phi$) [grad]		A/D	700/700
	Elektromágneses frekvencia szondázás (TDEM)	Idő (t) [μ s], Hz komponens [A/m/s]		A/D D	177
	mesterséges terű elektromágneses frekvencia- szondázás (EM FRSZ)			D	177
	Gerjesztett polarizációs szondázás (IPS)	ABMN-táv [m], látszólagos polarizálhatóság [%]		D	700
Egyenáramú és Elektromágneses Szondázások	Gerjesztett polarizációs lecsengési görbe	Idő (t) [μ s], látszólagos polarizálhatóság [%]	D	700	
	Ellenállás-polarizálhatóság szondázás	ABMN-táv \otimes [m], látszólagos ellenállás (ρ) [Ω m], látszólagos polarizálhatóság [%]	D	700	
GEOELEKTRONIKUS ADATOK (Egyenáramú és Elektromágneses Szelvényes és térképezés)	Ellenállás	Mérési elrendezés, látszólagos ellenállás (ρ) [Ω m]	pont	A*	168
	Polarizáció	Mérési elrendezés, látszólagos polarizálhatóság [%]			168
	EM vezetőképesség	Vezetőképesség (σ) [S/m]			168
	VLF	Látszólagos ellenállás (ρ) [Ω m], fázistolás ($d\phi$) [grad]	pont	A*	140
	Potenciál	Vezetőképesség (σ) [S/m]			140
	Természetes potenciál	Feszültség (U) [S/m]			140
	Tellúrika	Izoarea érték [$A^{-1/2}$]	pont	A/D A	133
	Geoelektromos mérési elrendezési térképeinek szerkesztése és papír másolatai:	A/4 formátum	oldal	p	796
	nagyobb formátumban	m ²	13 260		

ELEKTRONIKUS ADATHORDOZÓN TÁROLT FÖLDTANI-GEOFIZIKAI ADATOK

Adatcsoport	Megnevezés	Adattartalom [mértékegység]	Egység	Forma	Ár (Ft)
KOMPLEX LÉGI- GEOFIZIKAI	Elektromágneses szelvény/interp. Rácspont	In-phase (Re), Out-phase (Im) komponensek [ppm]	Km/nt	D	98
	Mágneses szelvény/interp. Rácspont	Mágneses tér (dT) [T]			98
	Radiometrikus szelvény/interp. Rácspont	Teljes (TC) [c/s, mR/h], urán (eU) [ppm], tórium (eT) [ppm], kálium (K) [%]			98
MÉRNÖK- GEOFIZIKAI	Mérnökgeofizikai szondázás	Hidrosztatikus nyomás [Mpa]	mértékegység	D	280
		Csúcsnyomás (cpt) [Mpa]			280
		Természetes gamma sugárzás [cpm]			280
		Sűrűség [kg/m ³]			280
		Nedvesség [%]			280
	Georadar szelvény	EM időszelvény	szelvény	D	23 800
SZEIZMIKAI	Szeizmikus 2D vonal	terepi adatai és paramétereire reambulálva, digitális formában:	szelvény	D	26 000
		teljes adatbevitel archív papírdokumentációból, digitális kimenettel	szelvény	D	93 000
	Terepi 2D szeizmikus felvételek szalagjai	9 sávú szalag SEGY formátum	szalag	D	26 000
		A meglévő formátumból kazettára:	szalag	D	26 000
		Kazettáról történő másolás (3480, 3490)	Kazetta	D	13 000
		Kazettáról történő másolás (egyéb kazetta típus)	Kazetta	D	17 000-500
	Feldolgozott 2D szeizmikus vonal:	SEGY formátumú digitális kiírása Exa/Cartr/CD adat-hordozóra, szűretlen/szűrt/migrált változatban	szelvény/változat	D	10 400
		kazettáról történő másolás: (3480, 3490)	Kazetta	D	11 600
		kazettáról történő másolás: (egyéb kazetta típus)	Kazetta	D	17 000-38 500
	3D szeizmikus terepi/archív	9 sávú szalag SEGY formátum, kazettára	szalag	D	26 000

ELEKTRONIKUS ADATHORDOZÓN TÁROLT FÖLDTANI-GEOFIZIKAI ADATOK					
Adatcsoport	Megnevezés	Adattartalom [mértékegység]	Egység	Forma	Ár (Ft)
	felvételek másolása:	kazettáról történő másolás: (3480, 3490)	kazetta	D	13 000
		kazettáról történő másolás: (egyéb kazettatípus)	kazetta	D	17 000-38 500
	Feldolgozott 2D vonal és 3D terület kirajzolása:	fekete-fehérben (OYO film/Xerox 8030 papír) 36" széles színes Képernyő megjelenítés	m	P	6 900
			m	P	37 000
			képernyő		2 300
	Vonalkeresztjeződések ASCII fájlban		100 ker.	D	6 800
	Vonalak listája adott téglalapban ASCII fájlban:		100 vonal	D	5 100
	CDP nyomvonal koordinátái UKOOA fájlban:		10 vonal	D	4 420
	Szeizmikus alaptérképek, CDP térképek	A/0 méretben		P	22 100
		A/1 méretben		P	17 000
KAROTÁZÁS		Szelvény ASCII formátumban	100 fm	D	6 300
		Szelvény 1:200 mélység-léptékben kinyomtatva	100 fm	P	3 600
	Többparaméteres karotázs szelvény (4-6 mért paraméterrel)	Adattári példány fénymásolata (A3-A0 szélességű tekercs)	fm	P	1 950 - 2 400
	Bármely típusú karotázs szelvény digitális másolata adathordozóval:	3,5" 1.44 MB floppy	floppy		18 700
		DAT magnó (4mm) 4 GB	DAT	D	110 700
		CD (1 x írható) 650/700 MB	CD	D	33600 - 38500
		CD (újraírható) 650/700 MB	CD	D	33600 - 38500
TEREPI HELY-AZONOSÍTÁSI ADATOK	Felszíni geofizikai szelvény alappontokká megadva, vagy légi geofizikai szelvény mintavételi helyenként megadva	Földrajzi koordináták pontazonosítók	szelvény	D	1 260

ELEKTRONIKUS ADATHORDOZÓN TÁROLT FÖLDTANI-GEOFIZIKAI ADATOK

Adatcsoport	Megnevezés	Adattartalom [mértékegység]	Egység	Forma	Ár (Ft)
	Egyedi mérési helyek	Földrajzi koordináták, pontazonosító	pont	D	150

Az adathordozók költsége:

3490E kartridzs	9 000.- Ft/db
3590 kartridzs 10 Gbyte	25 000.- Ft/db
3590 kartridzs 20 Gbyte	50 000.- Ft/db
8 mm-es kazetta	9 500.- Ft/db
CD-DVD	1 500-2 550.- Ft/db
3,5" 1.44 MB floppy	500.- Ft/db

**2.SZ. MELLÉKLET – MAGYAR HIVATALOS KÖZLÖNYKIADÓ ÁLTAL KIADOTT
KÖZLÖNYÖK ÉS ÁRAIK**

Kiadvány megnevezése	2005. évi árak
Magyar Közlöny	89 148 Ft/év
Az Alkotmánybíróság Határozatai	17 112 Ft/év
Bányászati közlöny	4 416 Ft/év
Belügyi Közlöny	22 908 Ft/év
Cégek közlöny (2004-től csak CD-n!)	111 900 Ft/év
Egészségügyi Közlöny	23 736 Ft/év
Egészségbiztosítási Közlöny	19 044 Ft/év
Ellenőrzési Figyelő	3 036 Ft/év
Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Értesítő	16 560 Ft/év
Gazdasági Közlöny	21 528 Ft/év
Határozatok Tára	20 424 Ft/év
Hírközlési Értesítő	5 796 Ft/év
Hivatalos Értesítő	13 248 Ft/év
Ifjúsági és Sport Értesítő	4 416 Ft/év
Igazságügyi Közlöny	14 352 Ft/év
Informatikai és Hírközlési Közlöny	19 872 Ft/év
Környezetvédelmi és Vízügyi Értesítő	13 524 Ft/év
Közbeszerzési Értesítő	94 700 Ft/év
Közlekedési Értesítő	22 080 Ft/év
Kulturális Közlöny	17 112 Ft/év
Külgazdasági Értesítő	17 940 Ft/év
Munkaügyi Közlöny	13 800 Ft/év
Nemzeti Kulturális Alapprogram Hírlevele	4 416 Ft/év

Oktatási Közlöny	19 872 Ft/év
Önkormányzatok Közlönye	4 968 Ft/év
Pénzügyi Közlöny	27 600 Ft/év
Statisztikai Közlöny	11 868 Ft/év
Szociális Közlöny	14 076 Ft/év
Turisztikai Értesítő	10 488 Ft/év
Ügyészségi Közlöny	5 796 Ft/év

3.SZ. MELLÉKLET – A CÉGTALÁLÓ SZOLGÁLTATÁSI DÍJAI

Cégekivonat

Emelt díjas telefonos fizetéssel	4800 Ft
Bankkártyás fizetéssel	4320 Ft
Online banki átutalással	4320 Ft
Mobil vásárlással (MCOM)	4410 Ft

Közhiteles cégkivonat: Közhiteles, papíralapú dokumentum az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium pecsétjével. A közhiteles cégkivonatot postai (elsőbbségi) küldeményként küldjük, vagy futárral kézbesítjük. Az itt megadott árak nem tartalmazzák a futáros kézbesítés szállítási címtől függő díját, amely Budapesten helytől függően 800-2000 Ft. A futáros kézbesítés díjszabásának megtekintéséhez [kattintson ide](#). Postai rendelés esetén a postaköltséget a CégTaláló átvállalja.

Bankkártyás fizetéssel	6600 Ft
Online banki átutalással	6600 Ft
Mobil vásárlással (MCOM)	6960 Ft
Készpénzes utánvétellel (csak futárral)	7920 Ft

E-hiteles cégkivonat: Hiteles, bizonyító erejű, de nem közhiteles, elektronilusan aláírt online letölthető dokumentum. Az **E-hiteles cégkivonat** egy [online cégkivonat](#), melyen az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium Céginformációs Szolgálatának **elektronikus aláírása**, valamint időbélyege szerepel. Az E-hiteles cégkivonatot kizárólag a MICROSEC e-Szignó elektronikus aláíró és olvasó programjával lehet megtekinteni. **Az e-Szignó program ingyenesen letölthető** aláírások ellenőrzéséhez, a dokumentumok megtekintéséhez. Az e-Szignóval aláírt Cégkivonaton az aláírás fokozott biztonságú, ennek megfelelően **a dokumentum bizonyító erejű**.

Bankkártyás fizetéssel	5280 Ft
Online banki átutalással	5280 Ft
Mobil vásárlással (MCOM)	5760 Ft

Névjegy: Hiteles, de nem közhiteles, online letölthető dokumentum HTML formátumban

Emelt díjas telefonos fizetéssel	1800 Ft
Bankkártyás fizetéssel	1500 Ft
Online banki átutalással	1500 Ft
Mobil vásárlással (MCOM)	1500 Ft

Cégmásolat: Hiteles, de nem közhiteles, online letölthető dokumentum HTML formátumban

Bankkártyás fizetéssel	4920 Ft
Online banki átutalással	4920 Ft
Mobil vásárlással (MCOM)	4920 Ft

Mérleg HTML formátumban: hiteles, de nem közhiteles, online letölthető dokumentum

Bankkártyás fizetéssel	2160 Ft
Online banki átutalással	2160 Ft
Mobil vásárlással (MCOM)	2340 Ft

Eredménykimutatás HTML formátumban: hiteles, de nem közhiteles, online letölthető dokumentum

Bankkártyás fizetéssel	2160 Ft
Online banki átutalással	2160 Ft

Mobil vásárlással (MCOM)	2340 Ft
Mérleg PDF formátumban: hiteles, de nem közhiteles, online letölthető dokumentum	
Emelt díjas telefonos fizetéssel	4800 Ft
Bankkártyás fizetéssel	3060 Ft
Online banki átutalással	3060 Ft
Mobil vásárlással (MCOM)	3420 Ft
Eredménykimutatás PDF formátumban Hiteles, de nem közhiteles, online letölthető dokumentum	
Emelt díjas telefonos fizetéssel	4800 Ft
Bankkártyás fizetéssel	3060 Ft
Online banki átutalással	3060 Ft
Mobil vásárlással (MCOM)	3420 Ft
Kiegészítő melléklet PDF formátumban Hiteles, de nem közhiteles, online letölthető dokumentum	
Emelt díjas telefonos fizetéssel	4800 Ft
Bankkártyás fizetéssel	3960 Ft
Online banki átutalással	3960 Ft
Mobil vásárlással (MCOM)	4320 Ft
Teljes mérleg PDF formátumban: hiteles, de nem közhiteles, online letölthető dokumentum	
Bankkártyás fizetéssel	7200 Ft
Online banki átutalással	7200 Ft
Mobil vásárlással (MCOM)	7200 Ft